

Obsah

Použité značky a zkratky	3
--------------------------------	---

I. PAPEŽSKÉ DOKUMENTY

1. Apoštolský list papeže Benedikta XVI. PORTA FIDEI daný „motu proprio“ k vyhlášení Roku víry	8
2. Poselství k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2012	21
3. Poselství k XCVIII. Světovému dni migrantů a uprchlíků 15. ledna 2012	30
4. Poselství k XX. Světovému dni nemocných 11. února 2012	35
5. Poselství k postní době 2012	41
6. Poselství k XXVII. Světovému dni mládeže 1. dubna 2012	47
7. Poselství k XLIX. Světovému dni modliteb za duchovní povolání 29. dubna 2012	57
8. Poselství k XLVI. Světovému dni sdělovacích prostředků 20. května 2012	62

II. DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU Vatikánu, Kongregací a Papežských Rad

1. Dekret Apoštolské penitenciárie o udílení zvláštních odpustků pro věřící u příležitosti VII. Světového setkání rodin, Miláno 30. 5. – 3. 6. 2012	68
2. Publikace „Kdy a jak se obracet na Apoštolskou penitenciárii“	70
Předmluva (kard. Fortunato Baldelli)	71
Úvod	72
I. Apoštolská penitenciárie, její struktura a kompetence	73
II. Zločiny, které jsou v kompetenci Apoštolské penitenciárie	74
III. Iregularity	83
IV. Sanace in radice neplatně uzavřených manželství	85
V. Povinnost sloužení mši svatých	86
VI. Jiné	87
VII. Odpustky	87
Závěr	88

3. Kongregace pro klérus – Dopis kněžím.....	90
4. Kongregace pro nauku víry – Nóta s pastoračními doporučeními ke slavení Roku víry	111
5. Kongregace pro nauku víry – Normy pro postup při rozlišování údajných vidění a zjevení.....	126
6. Dekret Apoštolské penitenciárie – Specifické úkony zbožnosti vykonávané během Roku víry	133
7. Kongregace pro katolickou výchovu – Pastorační směrnice pro podporu povolání ke kněžské službě	137
Úvod.....	140
I. Pastorační péče o povolání ke kněžské službě ve světě.....	141
II. Povolání ke služebnému kněžství a jeho identita.....	144
III. Návrhy pro pastorační službu o kněžská povolání	151
Závěr.....	160
8. Dekret Apoštolské penitenciárie – Získání plnomocných odpustků při návštěvě hřbitovů v období před 2. listopadem.....	162

III. DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

1. Základní dokument Církve římskokatolické – doplněný	165
2. Pastýřský list k VII. Světovému setkání rodin v Miláně 30. 5. – 3. 6. 2012.....	189
3. Dodatek k Dohodě o duchovní péči ve zdravotnictví mezi ČBK a ERC v ČR	192
4. Dodatek k Dohodě o duchovní péči ve zdravotnictví. Pověřování a vysílání nemocničních kaplanů – ERC v ČR	199

IV. RŮZNÉ

1. Souhrn z teologicko-pastoračního kongresu „Rodina – práce a slavení“	203
2. Modlitba za VII. Světové setkání rodin	214
3. Recenze knihy – Kevin T. Kelly: Rozvod a druhý sňatek. Tváří v tvář výzvě.....	215

Použité značky a zkratky

AAS	<i>Acta Apostolicae Sedis</i>
CIC	<i>Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici)</i> . Praha: Zvon, 1994
ČBK	Česká biskupská konference
CIV	BENEDIKT XVI. Encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě <i>Caritas in veritate</i> (29. června 2009). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009
DCE	BENEDIKT XVI. Encyklika o křesťanské lásce <i>Deus caritas est</i> (25. prosince 2005). Praha: Paulínky-ČBK, 2006
DH	II. Vatikánský koncil. Deklarace o náboženské svobodě <i>Dignitatis humanae</i> (7. prosince 1965). <i>Dokumenty II. vatikánského koncilu</i> . Praha: Zvon, 1995
DV	II. Vatikánský koncil. Věroučná konstituce o Božím zjevení <i>Dei verbum</i> (18. listopadu 1965). <i>Dokumenty II. vatikánského koncilu</i> . Praha: Zvon, 1995
ERC	Ekumenická rada církví
GE	II. Vatikánský koncil. Deklarace o křesťanské výchově <i>Gravissimum educationis</i> (28. října 1965). <i>Dokumenty II. vatikánského koncilu</i> . Praha: Zvon, 1995
GS	II. Vatikánský koncil. Pastorální konstituce o církvi v dneš- ním světě <i>Gaudium et spes</i> (7. prosince 1965). <i>Dokumenty II. vatikánského koncilu</i> . Praha: Zvon, 1995
ChD	II. Vatikánský koncil. Dekret o pastýřské službě biskupů v církvi <i>Christus Dominus</i> (28. října 1965). <i>Dokumenty II. vatikánského koncilu</i> . Praha: Zvon, 1995
KKC	<i>Katechismus katolické církve</i> . Kostelní Vydří: Karmelitán- ské nakladatelství, 2001

- KSNC PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLNOST A MÍR. *Kompedium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007
- LG II. Vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
- OR *L'Osservatore Romano*
- PDV JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská adhortace o výchově kněží v současných podmínkách *Pastores dabo vobis* (25. března 1992). Praha: Zvon, 1993
- PL *Patrologia latina* (J. P. MIGNE)
- PO II. Vatikánský koncil. Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis* (7. prosince 1965). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
- RM JAN PAVEL II. Encyklika o stálé platnosti misijního poslání *Redemptoris missio* (7. prosince 1990). Praha: Zvon, 1994
- SC II. Vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium* (4. prosince 1963). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
- SpS BENEDIKT XVI. Encyklika o křesťanské naději *Spe salvi* (30. listopadu 2007). Praha: Paulínky-ČBK, 2008

I.

PAPEŽSKÉ
DOKUMENTY

1. APOŠTOLSKÝ LIST PAPEŽE BENEDIKTA XVI. PORTA FIDEI DANÝ „MOTU PROPRIO“ K VYHLÁŠENÍ ROKU VÍRY

1. Brána k víře (srov. Sk 14, 27), jež uvádí do života ve společenství s Bohem a umožňuje vstup do jeho církve, je pro nás vždy otevřena. Překročit její práh lze tehdy, jestliže se hlásá Boží slovo a srdce se nechá přetvářet proměňující milostí. Vstoupit do této brány znamená vydat se na cestu, která trvá po celý život. Tato cesta začíná křtem (srov. Řím 6, 4), díky němuž smíme Boha nazývat Otcem, a končí tehdy, když skrze smrt projdeme do věčného života. Ten je plodem zmrtvýchvstání Pána Ježíše, který chtěl darem svého Svatého Ducha přivést všechny ty, kdo v něj uvěří, do své slávy (srov. Jan 17, 22). Vyznávat víru v Trojici – Otce, Syna a Ducha Svatého – znamená věřit v jednoho Boha, který je láska (srov. 1 Jan 4, 8): Otce, jenž v plnosti času poslal svého Syna pro naši spásu, v Ježíše Krista, jenž v tajemství své smrti a zmrtvýchvstání vykoupil svět, a v Ducha Svatého, jenž po staletí vede církev v očekávání slavného Pánova návratu.

2. Již od samého začátku své služby jsem jako nástupce svatého Petra mluvil o nutnosti znovu objevit cestu víry a s novou intenzitou ukazovat radost a nadšení ze setkání s Kristem. V homilii během mše svaté při zahájení svého pontifikátu jsem řekl: „Celá církev a pastýři v ní se musí jako Kristus vydat na cestu, aby vyvedli lidi z pouště na místo života, k přátelství s Božím Synem, k tomu, který dává život, a to život v plnosti.“¹ Často se stává, že křesťané mají větší starost o sociální, kulturní a politické důsledky své činnosti a o víře uvažují jako o samozřejmém předpokladu života společnosti. Ve skutečnosti však už tento předpoklad nejen že není samozřejmý, ale často je i veřejně popírán.²

1 BENEDIKT XVI. *Homilie během mše svaté při zahájení pontifikátu* (24. dubna 2005). *AAS* 97 (2005), s. 710.

2 Srov. BENEDIKT XVI. *Homilie během mše svaté na „Terreiro do Paço“*, Lisabon (11. května 2010). *Insegnamenti di Benedetto XVI*, VI, 1 (2010), s. 673.

V minulosti bylo patrné jednotící tkanivo kultury, obecně přijímané jako odkaz k obsahu víry a jí inspirovaných ctností. Dnes se však zdá, že ve značné části společnosti už tomu tak není. Důvodem je hluboká krize víry, která postihla množství lidí.

3. Nelze se smířit s tím, že by sůl ztratila svou chuť a světlo zůstalo skryto (srov. Mt 5, 13–16). Tak jako samaršská žena mohou i dnešní lidé zakoušet potřebu vydat se ke studni a slyšet Ježíše, který nás zve, abychom v něj uvěřili a čerpali živou vodu vyvěrající z jeho pramene (srov. Jan 4, 14). Musíme znovu objevit chuť nechat se krmit Božím slovem, věrně předávaným v církvi, a chlebem života, nabídnutým jako pokrm jeho učedníkům (srov. Jan 6, 51). Ježíšovo učení skutečně zaznívá i dnes se stejnou intenzitou: „Neusilujte o pokrm, který pomíjí, ale o pokrm, který zůstává k věčnému životu“ (Jan 6, 27). Otázku, kterou tehdy Ježíšovi kladli jeho posluchači, vznášíme i dnes: „Co máme dělat, abychom konali skutky Boží?“ (Jan 6, 28). A známe také Ježíšovu odpověď: „To je skutek Boží, abyste věřili v toho, koho on poslal“ (Jan 6, 29). Víra v Ježíše Krista je tedy definitivní cestou k dosažení spásy.

4. Ve světle všech těchto skutečností jsem se rozhodl vyhlásit Rok víry. Začne 11. října 2012, u příležitosti padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu, a skončí o slavnosti Ježíše Krista Krále, 24. listopadu 2013. Na datum jeho začátku, 11. říjen 2012, zároveň připadá dvacáté výročí vydání *Katechismu katolické církve*. Byl vyhlášen mým předchůdcem, blahoslaveným Janem Pavlem II.,³ aby všem věřícím ukazoval sílu a krásu víry. Tento dokument, skutečný plod II. vatikánského koncilu, si vyžádala mimořádná Synoda biskupů v roce 1985 jako nástroj ve službě katechezi⁴ a byl připraven ve spolupráci se všemi biskupy katolické církve. A právě na říjen 2012 jsem svolal řádné zasedání Synody biskupů, aby se věnovala tématu

3 Srov. JAN PAVEL II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* k vydání *Katechismu katolické církve* napsaného po Druhém ekumenickém vatikánském koncilu (11. října 1992): *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 5–13.

4 Srov. *Závěrečná zpráva II. mimořádného zasedání Synody biskupů* (7. prosince 1985), II, B, a, 4. *Enchiridion vaticanum*, sv. IX, č. 1797.

„Nová evangelizace pro předávání křesťanské víry“. Bude to dobrá příležitost, jak celou církev uvést do období mimořádné reflexe a znovuobjevení víry. Není to poprvé, kdy je církev vyzývána k tomu, aby slavila Rok víry. Můj ctihodný předchůdce, služebník Boží Pavel VI., oznámil podobnou oslavu pro rok 1967, aby tak připomněl mučednictví svatých Petra a Pavla u příležitosti 1900. výročí jejich nejvyššího svědectví víry. Chtěl, aby to byl pro celou církev slavnostní okamžik „skutečného a upřímného vyznání stejné víry“ a aby toto vyznání bylo učiněno „jednotlivě a společně, svobodně a vědomě, vnitřně i navenek, pokorně a upřímně“.⁵ Domníval se, že tímto způsobem celá církev znovu získá „přesné povědomí o své víře, kterou tak bude moci oživit, očistit, potvrdit a vyznat“.⁶ Dalekosáhlé společenské změny, k nimž v oné době docházelo, jen potvrdily, že slavení Roku víry bylo potřebné. Tento rok byl zakončen *Vyznáním víry Božího lidu*,⁷ jež mělo ukázat, že podstatný obsah, náležející ke staletému dědictví všech věřících, je třeba potvrzovat, chápat a prozkoumávat stále novým způsobem. Jedině tak je možné důsledně vydávat svědectví v dějinných okolnostech odlišných od minulých podmínek.

5. V jistých ohledech viděl můj ctihodný předchůdce v tomto roku „důsledek a požadavek pokoncilního období“⁸ a byl si plně vědom závažných problémů své doby, zvláště pak těch, které činily vyznání pravé víry a její správný výklad těžšími. Zdá se mi, že začátek slavení Roku víry v den padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu nabízí dobrou příležitost k tomu, abychom pomohli lidem pochopit, že texty koncilních otců, slovy blahoslaveného Jana Pavla, „*neztrácejí... svou hodnotu ani výkonnost*. Je nezbytné, aby se vhodným způsobem pročitaly, abychom se s nimi seznamovali a přijímali je jako kvalifi-

5 PAVEL VI. Apoštolská exhortace *Petrum et Paulum apostolos* u příležitosti 1900. výročí mučednické smrti sv. Petra a Pavla (22. února 1967). *AAS* 59 (1967), s. 196.

6 *Tamtéž*, s. 198.

7 PAVEL VI. *Slavnostní vyznání víry. Homilie během mše u příležitosti 1900. výročí mučednické smrti sv. Petra a Pavla na závěr „Roku víry“* (30. června 1968). *AAS* 60 (1968), s. 433–445.

8 PAVEL VI. *Generální audience* (14. června 1967). In: *Insegnamenti V* (1967), s. 801.

kované a normativní texty učitelského úřadu v rámci tradice církve... Cítím víc než kdy v minulosti povinnost poukázat na koncil jako na *velkou milost, kterou církev ve 20. století obdržela*; je pro nás bezpečným kompasem, který nám umožňuje, abychom se dobře orientovali ve století, které se před námi otevírá“.⁹ Rád bych též znovu zdůraznil to, co jsem už měl možnost říci o koncilu několik měsíců po svém zvolení Petrovým nástupcem: „Pokud jej vykládáme a uskutečňujeme pod vedením správné hermeneutiky, může být stále účinnějším prostředkem obnovy církve, jíž je trvale zapotřebí.“¹⁰

6. Obnovy církve lze dosáhnout také skrze svědectví, jež svým životem vydávají věřící. Už tím, že žijí ve světě, jsou křesťané povoláni, aby vyzařovali slovo pravdy, které nám zanechal Pán Ježíš. Sám koncil řekl ve své věroučné konstituci *Lumen gentium* toto: „Kristus byl ovšem ‚svatý, nevinný, neposkvrněný‘ (Žid 7, 26), nepoznal hřích (srov. 2 Kor 5, 21) a přišel jen usmířit hříchy lidu (srov. Žid 2, 17); v církvi však jsou i hříšníci; je zároveň svatá i stále potřebuje očišťování a jde trvale cestou pokání a obnovy. Církev ‚při svém putování prochází mezi pronásledováními ze strany světa a útěchami od Boha‘ a hlásá kříž Páně a jeho smrt, dokud on nepřijde (srov. 1 Kor 11, 26). Moc zmrtvýchvstalého Pána ji však posiluje, aby trpělivostí a láskou překonávala trápení a nesnáze vnitřní i vnější a aby ve světě věrně, i když zastřeně, zjevovala jeho tajemství až do té doby, dokud nebude na konci odhaleno v plném světle.“¹¹

Rok víry je tedy z této perspektivy pozvánkou ke skutečnému a novému obrácení se k Pánu, jedinému Spasiteli našeho světa. V tajemství své smrti a svého vzkříšení Pán zjevil plnost lásky, jež nás vysvobozuje a volá k obrácení života skrze odpuštění hříchů (srov. Sk 5, 31). Podle svatého Pavla nás tato láska přivádí k novému životu: „Tím křestním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu

9 JAN PAVEL II. Apoštolský list na závěr jubilejního roku 2000 *Novo millennio ineunte* (6. ledna 2001), č. 57. Praha: ČBK, 2001.

10 BENEDIKT XVI. *Promluva k Římské kurii* (22. prosince 2005). *AAS* 98 (2006), s. 52.

11 II. Vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964), č. 8. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

s ním pohřbeni. A jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou, tak i my teď musíme žít novým životem“ (Řím 6, 4). Díky víře přetváří tento nový život celé lidské bytí podle radikální novosti zmrtvýchvstání. Do té míry, v níž člověk svobodně spolupracuje, procházejí jeho myšlenky i city, jeho mentalita i chování pozvolným procesem očišťování a proměny na cestě, jež v tomto životě nikdy úplně nekončí. „Víra, která se projevuje láskou“ (Gal 5, 6), to je nové měřítko porozumění a jednání, které proměňují celý lidský život (srov. Řím 12, 2; Kol 3, 9–10; Ef 4, 20–29; 2 Kor 5, 17).

7. „*Caritas Christi urget nos*“ (2 Kor 5, 14): Kristova láska naplňuje naše srdce a pobízí nás k tomu, abychom evangelizovali. Tak jako v minulosti nás i dnes posílá na cesty světa, abychom zde hlásali evangelium všem národům na zemi (srov. Mt 28, 19). Svou láskou přitahuje Ježíš Kristus k sobě lidi všech generací: v každé době svolává církev, svěřuje jí úkol, aby hlásala evangelium, a dává jí k tomu vždy nový mandát. I dnes je tedy potřeba, aby se církev intenzivně nasazovala v úsilí o novou evangelizaci a znovu objevila radost z víry i nadšení pro její předávání. Misijní nasazení věřících, jež nikdy nemůže zeslábnout, čerpá moc a sílu z každodenního objevování Boží lásky. Víra roste tehdy, je-li prožívána jako zkušenost přijaté lásky a předávána dál jako zakoušená milost a radost. Díky ní může náš život vydávat plody, neboť víra rozšiřuje naše srdce v naději a umožňuje nám, abychom vydávali životodárné svědectví: ano, otevírá srdce a duše těch, kdo odpovídají na Pánovo pozvání, aby přilnuli k jeho slovu a stali se jeho učedníky. Jak potvrzuje svatý Augustin, věřící se „posiluje vírou“.¹² Svatý biskup z Hippo měl dobrý důvod, proč se vyjádřil právě takto. Jak víme, vytrvale ve svém životě hledal krásu víry, a to až do té doby, kdy jeho srdce nalezlo spočinutí v Bohu.¹³ Jeho početné spisy, v nichž vysvětluje význam a pravdivost víry, jsou jako nesmírně bohaté dědictví stále aktuální a také dnes pomáhají mnoha lidem hledajícím Boha, aby našli pravou cestu a „bránu k víře“.

Jedině skrze víru tedy víra roste a posiluje se. Neexistuje jiná možnost, jak získat jistotu ohledně svého života, než svěřovat se stále do-

12 Sv. AUGUSTIN. *De utilitate credendi*, I, 2.

13 Srov. Sv. AUGUSTIN. *Význání* I, 1.

konaleji do náruče lásky, která se zdá být vždy větší, neboť má svůj původ v Bohu.

8. Rád bych při této šťastné příležitosti vyzval své spolubratry biskupy z celého světa, aby se v tomto čase duchovní milosti, kterou nám Bůh nabízí k připomenutí cenného daru víry, sjednotili s Petrovým nástupcem. Chceme tento rok oslavit důstojně a plodně. Bude proto třeba zintenzivnit reflexi nad tématem víry a pomoci tak všem, kteří věří v Krista, aby vědomě a pevně přilnuli k evangeliu, zvláště v době hlubokých změn, jimiž dnes lidstvo prochází. Budeme mít příležitost vyznat svou víru ve zmrtvýchvstalého Pána v katedrálách a kostelech celého světa, ve svých domovech a rodinách, aby každý člověk pocítil silnou potřebu lépe poznávat odvěkou víru a předávat ji budoucím generacím. Řeholní i farní společenství a všechny církevní instituce, staré i nové, v tomto roce naleznou způsob, jak veřejně vyznat své *Credo*.

9. Přejeme si, aby tento rok vzbudil v každém věřícím touhu vyznat svou víru v plnosti a s novým přesvědčením, s důvěrou a radostí. Bude dobrou příležitostí k tomu, abychom víru intenzivněji *slavili* v liturgii, zvláště při eucharistii, která je „vrchol, k němuž směřuje činnost církve, a zároveň zdroj, z něhož vyvěrá veškerá její síla“.¹⁴ Zároveň doufáme, že věřící budou svým životem stále věrohodněji *svědčit*. Je úkolem každého věřícího, aby zvláště v tomto roce znovu objevil obsah víry, kterou vyznává, slaví, žije a vkládá do svých modliteb,¹⁵ a aby přemýšlel nad samotným aktem víry.

Není bez důvodu, že se křesťané prvních staletí museli vyznání víry učit nazpaměť. Sloužilo jim jako každodenní modlitba, aby nezapomínali na závazek, který přijali ve křtu. Slovy bohatými na význam o tom hovoří i svatý Augustin ve své homilii na *redditio symboli*,

14 II. Vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium* (4. prosince 1963), č. 10. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

15 Srov. Jan Pavel II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* k vydání Katechismu katolické církve napsaného po Druhém ekumenickém vatikánském koncilu (11. října 1992): *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 11–12.

složení vyznání víry: „Symbol svatého tajemství, který jste všichni společně přijali a dnes také jeden po druhém vyznali, to jsou slova, z nichž je zbudována víra matky církve. Tato víra vyrůstá z pevného základu, a tím je Kristus Pán... Přijali jste je a vyznali, ale ve své duši a v srdci je musíte uchovat jako trvale přítomná, musíte je opakovat na svém lůžku, připomínat si je na veřejných místech a nezapomínat na ně ani při jídle. A i když vaše tělo spí, musíte je opatrovat svým srdcem.“¹⁶

10. Rád bych nyní načrtnul cestu, jež nám má pomoci porozumět lépe nejen obsahu víry, ale také samotnému aktu, jímž se v naprosté svobodě rozhodujeme odevzdat se plně Bohu. Existuje totiž hluboká jednotu mezi aktem, jímž věříme, a obsahem, jemuž dáváme svůj souhlas. Vstoupit do této reality nám pomáhá také svatý Pavel, když píše: „Věra v srdci vede ke spravedlnosti, vyznání ústy vede ke spáse“ (Řím 10, 10). Srdce naznačuje, že první akt, jímž se člověk přibližuje k víře, je Božím darem a působením milosti, která jedná v nitru člověka a přetváří jej.

V tomto ohledu slouží jako zvláště výmluvný příklad Lýdie. Svatý Lukáš vypráví, že když byl Pavel ve Filipech, šel v sobotu hlásat evangelium některým ženám. Byla mezi nimi i Lýdie a „Pán jí otevřel srdce, takže pozorně naslouchala Pavlovým řečem“ (Sk 16, 14). Význam tohoto prohlášení je důležitý. Svatý Lukáš tu ukazuje, že nestačí znát obsah toho, čemu se má uvěřit. Srdce, skutečný svatostánek skrytý uvnitř člověka, se musí otevřít milosti, jež očím umožňuje, aby viděly pod povrch, a člověk tak mohl pochopit, že to, co se hlásá, je Boží slovo.

Vyznání ústy zase naznačuje, že k víře nutně patří také veřejně vydávané svědectví a angažovanost. Křesťan nikdy nesmí přemýšlet o víře jako o soukromé záležitosti. Víra znamená rozhodnutí být s Pánem a žít s ním. Toto „bytí s Pánem“ ukazuje na nutnost porozumět důvodům, proč věřit. Právě proto, že jde o svobodný akt, vyžaduje víra společenskou odpovědnost za to, v co se věří. Tento veřejný rozměr víry a její odvážné hlásání všem lidem předvedla církev zcela jednoznačně při Letnicích. Je to dar Ducha Svatého, který nás uschopňuje k misijnímu poslání a posiluje naše svědectví, aby bylo upřímné a nebojácné.

Vyznání víry je aktem osobním a zároveň společným. Prvním předmětem víry je totiž církev. Ve víře celého křesťanského společenství dostává jedinec křest, skutečné znamení vstupu mezi věřící lid, aby získal spásu. Jak čteme v *Katechismu katolické církve*: „Věřím“ (apoštolské vyznání víry): to je víra církve, kterou osobně vyznává každý věřící, zvláště při křtu. „Věříme“ (nicejsko-cařihradské vyznání víry v řeckém originále): to je víra církve, kterou vyznávají biskupové shromáždění na koncilu nebo liturgické společenství věřících v běžném životě. „Věřím“: tak také církev, naše matka, odpovídá Bohu svou vírou a učí nás říkat „Věřím“, „Věříme“.¹⁷

Je zřejmé, že k tomu, aby člověk mohl dát svůj *souhlas*, tedy aby výslovně a úplně svým rozumem a vůlí přilnul k tomu, co církev předkládá, je nutné poznat obsah víry. Toto poznání uvádí do plnosti Bohem zjeveného spásonosného tajemství. Dát svůj souhlas dále znamená, že když člověk věří, svobodně přijímá celé tajemství víry, protože garantem jeho pravdivosti je Bůh, který se zjevuje a dovoluje nám, abychom poznali tajemství jeho lásky.¹⁸

Na druhou stranu nesmíme zapomínat, že v našem kulturním kontextu existuje množství lidí, kteří v sobě sice nerozpoznávají dar víry, upřímně však hledají nejvyšší smysl a konečnou pravdu svého života i celého světa. Toto hledání je skutečnou „preambulí“ k víře, neboť vede lidi po cestě směřující k tajemství Boha. Lidský rozum v sobě nese vrozenou potřebu „toho, co platí a trvá vždycky“.¹⁹ Tato potřeba pak zakládá trvalé a do lidského srdce nesmazatelně vepsané nutkání jít a nalézt toho, jehož bychom nikdy nehledali, kdyby nám už předtím nevyšel naproti.²⁰ Víra nás k tomuto setkání zve a plně nás pro ně otevírá.

17 *Katechismus katolické církve*, č. 167. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001.

18 Srov. I. Vatikánský koncil. Věřoucná konstituce o katolické víře *Dei Filius*, kap. III. DS 3008–3009; II. Vatikánský koncil. Věřoucná konstituce o Božím zjevení *Dei verbum* (18. listopadu 1965), č. 5. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

19 BENEDIKT XVI. *Promluva v Koleji bernardinů*, Paříž (12. září 2008). *AAS* 100 (2008), s. 722.

20 Srov. Sv. AUGUSTIN. *Vyznání XIII*, 1.

11. Cenný a nenahraditelný nástroj, nezbytný k dosažení systematického poznání obsahu víry, mohou všichni najít v *Katechismu katolické církve*. Patří mezi nejdůležitější plody II. vatikánského koncilu. V apoštolské konstituci *Fidei depositum*, kterou ne náhodou podepsal blahoslavený Jan Pavel II. v den třicátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu, se píše: „Tento katechismus (bude) velmi důležitým přínosem k oné obnově celého života církve... Uznávám *Katechismus* za platný a oprávněný nástroj ke službě církevnímu společenství a za bezpečnou normu pro vyučování víře.“²¹

Právě v tomto smyslu bude třeba, aby během Roku víry došlo ke koordinovanému úsilí znovu objevit a prostudovat základní obsah víry, jenž v *Katechismu katolické církve* nachází svou systematickou a organickou syntézu. Vidíme zde bohatství nauky, kterou církev během svých dvoutisíciletých dějin přijímala, střežila a předkládala. Od Pisma svatého k církevním otcům, od mistrů teologie po světce všech staletí představuje *Katechismus* trvalý doklad množství způsobů, jimiž církev rozjímal a rozvíjela své učení, aby věřícím nabídla jistotu pro jejich život z víry.

Již svou strukturou sleduje *Katechismus katolické církve* vývoj víry až k důležitým tématům každodenního života. Stránku za stránkou zjišťujeme, že to, co se nám zde předkládá, není teorie, ale setkání s konkrétní osobou, která žije uprostřed církve. Po vyznání víry je představen svátostný život, skrze nějž je Kristus ve své církvi přítomen, působí v ní a buduje ji. Bez liturgie a svátostí by vyznání víry ztrácelo na účinnosti, protože by mu chyběla milost, která podporuje svědectví křesťanů. Podobně i nauka *Katechismu* o morálním životě dostává svůj plný význam teprve tehdy, jestliže je uvedena do vztahu s vírou, liturgií a modlitbou.

12. V Roce víry bude tedy *Katechismus katolické církve* sloužit jako skutečný nástroj podpory ve víře. Pomoci může zvláště těm, kdo se věnují formaci křesťanů, v našem kulturním prostředí tolik důležité.

21 JAN PAVEL II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* k vydání *Katechismu katolické církve* napsaného po Druhém ekumenickém vatikánském koncilu (11. října 1992): *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 9, 11

Z tohoto důvodu jsem vyzval Kongregaci pro nauku víry, aby se souhlasem kompetentních dikasterií Apoštolského stolce vypracovala *Nótu*, která církvi i jednotlivým věřícím poskytne směrnice, jak prožít Rok víry co nejefektivněji a nejvhodněji, ve službě víry a evangelizace.

Více než kdy jindy je dnes víra předmětem mnoha otázek, vyplývajících ze změněné mentality, která zvláště v dnešní době omezuje oblast rozumových jistot na vědecké a technické objevy. Církev se nicméně nikdy nebála ukázat, že mezi vírou a skutečnou vědou nemůže být žádný rozpor; i když každá volí jinou cestu, obě směřují k pravdě.²²

13. Rozhodující význam bude v tomto roce mít návrat k dějinám naší víry, v nichž se prolínají neprobádatelné hlubiny svatosti a hříchu. Zatímco první z nich dosvědčuje nesmírný přínos, který pro růst a rozvoj celého společenství znamenalo svědectví života jednotlivých mužů a žen, hřích musí v každém člověku vyvolat upřímné a trvalé dílo obrácení a umožnit mu tak, aby zakusil Otcovo milosrdenství, které se nabízí všem lidem.

Během této doby budeme muset mít zrak upřený na Ježíše Krista, neboť „od něho naše víra pochází a on ji vede k dokonalosti“ (Žid 12, 2): v něm všechny strasti a tužby lidského srdce nacházejí své naplnění. Radost lásky, odpověď na drama utrpení a bolesti, síla odpuštění tváří v tvář urážce a vítězství života nad prázdnotou smrti: to vše nachází svou plnost v tajemství jeho vtělení, v tajemství toho, že se stal člověkem a sdílel s námi naši lidskou slabost, aby ji proměnil mocí svého zmrtvýchvstání. V tom, který pro naši spásu zemřel a znovu vstal k životu, se v plném světle představují příklady víry, které tyto dvoutisícileté dějiny naší spásy provázely.

Pro svou víru přijala Maria andělovo slovo a uvěřila zprávě, že se ve své poslušnosti a oddanosti má stát Matkou Boží (srov. Lk 1, 38). Při návštěvě Alžběty předložila Nejvyššímu svůj chvalozpěv za úžasná díla, která učinil těm, kdo v něj důvěřují (srov. Lk 1, 46–55). S radostí a rozechvěním porodila svého jediného Syna a uchovala přitom své panenství neporušené (srov. Lk, 6–7). S důvěrou ve svého

22 Srov. Jan PAVEL II. Encyklika adresovaná biskupům katolické církve o vztazích mezi vírou a rozumem *Fides et ratio* (14. září 1998), č. 34 a 106. Praha: Zvon, 1999.

manžela Josefa utekla s Ježíšem do Egypta, aby ho zde uchránila před Herodovým pronásledováním (srov. Mt 2, 13–15). Se stejnou vírou následovala Pána při jeho hlásání a zůstala s ním i po celou cestu na Golgotu (srov. Jan 19, 25–27). Pro svou víru Maria okusila plody Ježíšova zmrtvýchvstání a uchovávala všechny vzpomínky ve svém srdci (srov. Lk 2, 19.51). Poté je předala Dvanácti, když byli společně s ní shromáždění ve večeřadle a očekávali Ducha Svatého (srov. Sk 1, 14; 2, 1–4).

Skrze víru opustili apoštolové všechno a vydali se následovat svého Pána (srov. Mk 10, 28). Uvěřili slovům, jimiž on hlásal Boží království, přítomné a uskutečněné v jeho osobě (srov. Lk 11, 20). Žili ve společenství s Ježíšem, který je vedl svým učením a předával jim nová pravidla života, podle nichž měli být po jeho smrti poznáni jako jeho učedníci (srov. Jan 13, 34–35). Pro svou víru se vydali do celého světa, následovali příkaz zvěstovat evangelium všemu tvorstvu (srov. Mk 16, 15) a nebojácně všem lidem hlásali radost ze zmrtvýchvstání, jehož byli věrnými svědky.

Pro svou víru utvořili učedníci první společenství, shromáždili se kolem učení apoštolů, v modlitbě a ve slavení eucharistie, a všechn svůj majetek dali k dispozici celému společenství, aby tak pomohli bratřím v nouzi (srov. Sk 2, 42–47).

Pro svou víru obětovali mučedníci život a vydali svědectví o pravdě evangelia, která je proměnila a umožnila jim dosáhnout toho největšího daru lásky, schopnosti odpustit svým nepřítelům.

Pro svou víru zasvětili muži a ženy své životy Kristu, opustili všechno a rozhodli se pro život v prostotě evangelní poslušnosti, chudoby a čistoty, které jsou konkrétními znameními čekání na Pána, jenž se neopozdí. Pro svou víru podnikali nesčetní křesťané kroky na podporu spravedlnosti, aby tak uvedli do praxe slovo svého Pána, jenž přišel hlásat osvobození utiskovaných a milostivé léto pro všechny (srov. Lk 4, 18–19).

Pro svou víru vyznali muži a ženy všech věků a století, ti, jejichž jména jsou zapsána v knize života (srov. Zj 7, 9; 13, 8), jak krásné je následovat Pána Ježíše všude tam, kde byli povoláni vydávat svědectví o svém křesťanství: v rodině, na pracovišti, ve veřejném životě, při uplatnění svých jedinečných darů a ve službě, k níž byli povoláni.

Pro svou víru žijeme i my: vyznáváme-li, že Pán Ježíš je přítomný v našich životech i v dějinách.

14. Rok víry bude též dobrou příležitostí k intenzivnějšímu svědectví milosrdné lásky. Jak nám připomíná svatý Pavel: „Nyní trvá víra, naděje a láska, tato trojice. Ale největší z nich je láska“ (1 Kor 13, 13). Ještě silnějšími slovy, jež pro křesťany znamenala vždy veliký závazek, mluví svatý Jakub: „Co to pomůže, moji bratři, říká-li někdo, že má víru, ale nemá skutky? Může ho taková víra spasit? Když bratr nebo sestra nebudou mít do čeho se obléci a budou mít nedostatek denní obživy, a někdo z vás jim řekne: ‚Tak s Pánem Bohem! Zahřejte se a najezte se‘ – ale nedáte jim, co potřebují pro své tělo, co je jim to platné? Stejně tak je tomu i s vírou: když se neprojevuje skutky, je sama o sobě mrtvá. Ale někdo by mohl říci: ‚Ty máš víru a já mám skutky. Ukaž mi tu svou víru, která je beze skutků! Já ti však ze svých skutků mohu dokázat svou víru‘ (Jak 2, 14–18).

Víra bez lásky nevydává žádné ovoce, zatímco láska bez víry je pouhým sentimentem, trvale vydaným napospas pochybám. Víra a láska se navzájem potřebují tak, že jedna dovoluje druhé, aby se realizovala svým vlastním způsobem. Mnozí křesťané zasvěcují s láskou svůj život lidem osamoceným, stojícím na okraji či vyčleňovaným, a věnují se jim jako těm, kdo především vyžadují naši pozornost a jimž je nejvíce zapotřebí naší pomoci, neboť právě v nich se zrcadlí tvář samotného Krista. S pomocí víry můžeme zahlédnout tvář zmrtvýchvstalého Krista v těch, kdo vyžadují naši lásku. „Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali“ (Mt 25, 40). Jsou to varovná slova, na něž nesmíme nikdy zapomenout, a zároveň je to trvalá výzva, abychom se odvděčili za lásku, s níž o nás Pán pečuje. Víra nás uschopňuje, abychom Krista poznali, a jeho láska nás vybízí, abychom mu sloužili všude tam, kde se on stává našim bližním na cestě životem. Posílnění vírou tedy s nadějí upřeme svůj zrak na své působení ve světě a přitom očekáváme „nová nebesa a novou zemi, kde bude mít svůj domov spravedlnost“ (2 Petr 3, 13; srov. Zj 21, 1).

15. Když se svatý Pavel blížil ke konci svého života, prosil svého žáka Timoteje, aby „usiloval o víru“ (2 Tim 2, 22) se stejnou vytrvalostí, s níž o ni usiloval, když byl ještě chlapcem (srov. 2 Tim 3, 15). Cítíme, že tato výzva směřuje i ke každému z nás, abychom ve víře nezlenivěli. Je naším celoživotním společníkem, který nás uschopňuje, abychom stále novými očima vnímali úžasná díla, jež pro nás Bůh

činí. Víra se soustředí na to, aby vnímala znamení času provázející soudobé dějiny, a každého z nás zavazuje, aby se stal živým znamením toho, že vzkříšený Pán je přítomen ve světě. Více než co jiného dnes svět potřebuje věrohodné svědectví těch, jejichž mysl i srdce jsou osvíceny Božím slovem a kteří jsou schopni otevírat srdce i mysl mnoha lidí toužících po Bohu a po pravém, nikdy nekončícím životě.

„Aby se slovo Páně dále šířilo a bylo přijímáno“ (2 Sol 3, 1): kéž tento Rok víry znovu utvrdí náš vztah s Kristem Pánem, neboť jedině v něm se skrývá jistota, s níž můžeme hledět do budoucnosti, a záruka skutečné a trvalé lásky. Slova svatého apoštola Petra představují konečný pohled na víru: „A proto budete potom jásat, i když vás musí trápit teď ještě na krátký čas všelijaké zkoušky, aby se vyzkoušela vaše víra, vzácnější než pomíjející zlato, které přece bývá čištěno v ohni. Až se pak zjeví Ježíš Kristus, bude vám to ke chvále, slávě a cti. Toho milujete, ačkoli jste ho neviděli; v něho věříte, třebaže ho ještě nevidíte. Zato budete jásat v nevýslovné a zářivé radosti; až dosáhnete cíle své víry, totiž spásy duše“ (1 Petr 1, 6–9). K životu křesťanů patří radost i utrpení. Kolik svatých žilo v samotě! Kolik věřících prochází i v dnešní době zkouškou Božího mlčení, ačkoliv by raději slyšeli jeho útěšný hlas! Životní zkoušky, jež nám pomáhají porozumět tajemství kříže a dávají nám podíl na utrpeních Kristových (srov. Kol 1, 24), jsou předzvěstí radosti a naděje, k nimž víra směřuje: „Když jsem slabý, právě tehdy jsem silný“ (2 Kor 12, 10). S nezvratnou jistotou věříme, že Pán Ježíš zvítězil nad zlem a smrtí. A s touto pevnou důvěrou se mu také svěřujeme: je přítomen mezi námi a přemáhá moc zla (srov. Lk 11, 20). Církev, viditelné společenství jeho milosrdenství, pak trvá v něm jako znamení konečného smíření s Otcem.

Svěřme tento čas milosti Matce Boží, která byla nazvána „blessed“, neboť „uvěřila“ (Lk 1, 45).

Dáno v Římě u sv. Petra, 11. října roku 2011, v sedmém roce mého pontifikátu.

Benedictus PP XVI

2. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K OSLAVĚ SVĚTOVÉHO DNE MÍRU 1. LEDNA 2012

VYCHOVÁVAT MLÁDEŽ KE SPRAVEDLNOSTI A K MÍRU

1. Počátek nového roku, který je Božím darem lidstvu, se pro mne stává výzvou adresovat všem s velkou důvěrou a láskou své speciální přání pro nastávající dobu, aby byla skutečně ve znamení spravedlnosti a míru.

S jakým postojem máme hledět k novému roku? Pěkný obraz nacházíme v Žalmu 130. Žalmista říká, že člověk víry čeká na Pána „více než strážce na svítání“ (v. 6). Očekává ho s pevnou nadějí, protože ví, že on přinese světlo, milosrdenství a spásu. Takové očekávání se rodí ze zkušenosti vyvoleného národa, který poznává, že Bůh ho vychovává, aby se díval na takový svět, jaký opravdu je, a nenechával se porážet utrpením. Vyzývám vás, abyste na rok 2012 hleděli s postojem takovéto důvěry. Je pravda, že v končícím roce vzrostl pocit frustrace kvůli krizi, která trýzní společnost, svět práce a ekonomiku; krizi, jejíž kořeny jsou především kulturní a antropologické. Zdá se, jakoby na naši dobu sestoupil příkrov temnoty, která nedovoluje jasně vidět denní světlo.

Avšak ani v této temnotě nepřestává lidské srdce čekat na svítání, o němž hovoří žalmista. Očekávání je zvláště živé a patrné u mladých. Právě proto se moje zamyšlení obrací k nim a má přitom na zřeteli příspěvek, který mladí mohou a mají přinášet společnosti. Svě poselství ke 45. Světovému dni míru nazvané „*Vychovávat mládež ke spravedlnosti a k míru*“ bych tedy chtěl předložit z pohledu výchovy. Jsem zároveň přesvědčen, že mladí mohou svým nadšením a touhou po ideálech přinášet světu novou naději.

Mé poselství se obrací také na rodiče, na rodiny a na všechny, kdo působí v oblasti výchovy a formace, jakož i na zodpovědné za různé oblasti náboženského, společenského, politického, ekonomického, kulturního a mediálního života. Být pozorní vůči světu mladých, umět

mu naslouchat a přisuzovat mu důležitost není pouhou možností, ale je to prvořadou povinností celé společnosti při utváření spravedlivé a mírové budoucnosti.

Jde o to, abychom mladým odevzdávali postoj oceňující pozitivní hodnotu života a vzbuzovali v nich touhu prožívat život ve službě Dobru. V takovémto úkolu jsme zaangažováni všichni osobně.

Znepokojení, které v poslední době manifestovali mnozí mladí v různých částech světa, ukazuje jejich touhu hledět do budoucnosti s odůvodněnou nadějí. V současné chvíli existují různé aspekty, které prožívají s obavami: přání získat takovou formaci, která by je dokonaleji připravila na život, těžkost se založením rodiny a s nacházením stabilního zaměstnání, možnost účinně přispívat ke světu politiky, kultury a ekonomiky s cílem vytvářet společnost, jejíž tvář by byla lidštější a solidárnější.

Je důležité, aby jejich nepokoj i touha po ideálech, kterou v sobě mají, nacházely ve všech složkách společnosti náležitou pozornost. Církev hledí na mladé s nadějí, má v ně důvěru a povzbuzuje je, aby hledali pravdu, hájili obecné dobro a měli otevřený pohled na svět a oči schopné vidět „nové věci“ (Iz 42, 9; 48, 6)!

Zodpovědní za výchovu

2. Výchova je tím nejužasnějším i nejtěžším dobrodružstvím v životě. Vychovávat – z latinského *educere* – znamená vyvádět někoho ven ze sebe a uvádět ho do skutečnosti, směrem k plnosti, která umožňuje osobní růst. Tento proces se utváří setkáváním dvojí svobody – svobody dospělého člověka a svobody mladého. Vyžaduje zodpovědnost žáka, který musí být otevřený a nechat se vést k poznávání skutečnosti, i odpovědnost vychovatele, který musí být připraven dávat sebe samého. K tomu jsou potřební autentičtí svědkové, a nikoli obyčejní udělovatelé pravidel a nositelé informací; svědkové, kteří dokážou vidět dál než ostatní, neboť jejich život zahrnuje širší obzory. Svědek je ten, kdo nejprve sám žije to, co hlásá.

A jaká jsou prostředí, v nichž dozrává skutečná výchova k míru a ke spravedlnosti? Především je to rodina, protože prvními vychovateli jsou rodiče. Rodina je prvotní buňkou společnosti. „V rodině se děti učí lidským a křesťanským hodnotám, které umožňují konstruk-

tivní a mírové soužití. V rodině se učí solidaritě mezi generacemi, respektu k pravidlům, odpuštění a přijímání druhého člověka.¹ Rodina je první školou, kde je člověk vychováván ke spravedlnosti a k míru.

Žijeme ve světě, kde rodina i samotný život jsou trvale ohrožovány a mnohdy i ničeny. Pracovní podmínky často obtížně slučitelné se zodpovědností za rodinu, starost o budoucnost, závatný životní rytmus, migrace za dostatečným živobytím či jen kvůli prostému přežití: v důsledku toho všeho se často dětem znesnadňuje přístup k jednomu z nejcennějších dober, jímž je přítomnost rodičů. Ta umožňuje, aby na společné cestě byli dětem stále blíže a odevzdávali jim zkušenosti a jistoty získané během let, které lze sdělovat jen v čase, kdy jsou spolu s nimi. Rodičům chci říci, aby neztráceli odvahu! Kéž svým životem povzbuzují děti, aby vkládaly svou naději především do Boha, z něhož jediného pramení autentická spravedlnost a mír.

Chtěl bych se obrátit i na zodpovědné za instituce, které mají za úkol vychovávat. Ať s velkým smyslem pro zodpovědnost bdí nad tím, aby za všech okolností byla respektována a uznávána důstojnost každého člověka. Ať pečují o to, aby každý mladý mohl objevovat své povolání, a napomáhají mu, aby dary, které mu Pán svěřil, přinášely své plody. Ať ubezpečují rodiny o tom, že jejich děti mohou mít zabezpečenou takovou formaci, která není v protikladu s jejich svědomím a s jejich náboženskými principy.

Ať se každé výchovné prostředí stává místem otevřeným pro transcendenci i pro druhé lidi, místem pro dialog, pro vzájemnou soudržnost a pro naslouchání, kde mladý člověk cítí, že jeho schopnosti a vnitřní bohatství se zhodnocují a kde se učí vážit si svých bratří. Ať takové prostředí dokáže naučit, jak chutná radost, která pramení z každodenního žití lásky a náklonnosti k bližnímu a z aktivní účasti na utváření lidštější a bratrštější společnosti.

Dále se obracím na politické představitele a žádám je, aby konkrétně pomáhali rodinám a výchovným institucím ve výkonu jejich práva i povinnosti vychovávat. Nikdy nesmí chybět vhodná podpora otcovství a mateřství. Necht' se snaží o to, aby nikomu nebyl upírán přístup ke vzdělání a aby si rodiny mohly svobodně vybírat taková výchovná

zařízení, jaká považují za nejvhodnější pro dobro svých dětí. Necht' se snaží napomáhat opětovnému spojení rodin, které jsou rozděleny kvůli nutnosti nacházet prostředky na živobytí. Necht' mladým předkládají obraz průzračné politiky, která je opravdovou službou pro dobro všech.

Dále musím apelovat na mediální svět, aby i on svým dílem přispíval k výchově. Masové sdělovací prostředky hrají v dnešní společnosti specifickou úlohu. Nejenže informují, ale také formují ducha svých adresátů, a proto mohou k výchově mladých významně přispívat. Je třeba vést v patrnosti, že pouto mezi výchovou a komunikací je velmi těsné. K výchově totiž dochází prostřednictvím komunikace, která formaci člověka ovlivňuje buď pozitivně, nebo negativně.

Také mladí musejí mít odvahu, aby především oni sami žili to, co vyžadují od ostatních kolem sebe. Leží na nich velká zodpovědnost. Kéž mají sílu dobře a zodpovědně používat svoji svobodu. I oni jsou zodpovědní za svou výchovu a formaci ke spravedlnosti a k míru!

Vychovávat k pravdě a ke svobodě

3. Svatý Augustin se tázal: „*Quid enim fortius desiderat anima quam veritatem?* – *Co člověk požaduje silněji než pravdu?*“² Lidská tvář společnosti velice závisí na příspěvku dávaného výchovou k tomu, aby tato nezadržitelná otázka byla stále živá. Výchova se totiž týká celkové formace osoby, včetně morální a duchovní dimenze člověka, a bere ohled i na jeho poslední cíl a na dobro společnosti, jejímž je členem. Pro výchovu k pravdě je tedy třeba především vědět, kdo je lidská osoba, a poznávat její přirozenost. Žalmista nazírá skutečnost kolem sebe a konstatuje: „Když se zahledím na tvá nebesa, dílo tvých prstů, na měsíc, na hvězdy, které jsi stvořil: Co je člověk, že na něho myslíš, co je smrtelník, že se o něho staráš?“ (Žalm 8, 4-5). *Kdo je člověk?* – to je ta zásadní otázka, kterou si máme klást. Člověk je bytost, která byla stvořena k Božímu obrazu a podobě, a proto ve svém srdci nosí žízeň po nekonečnu, žízeň po pravdě, nikoli částečné, ale po pravdě schopné vysvětlit smysl života. Uznávat život s vděčností jako neocenitelný dar tedy vede k objevu naší hluboké důstojnosti

a nedotknutelnosti každé osoby. Prvotní výchova proto spočívá v tom, abychom se naučili poznávat v člověku obraz Stvořitele, v důsledku toho měli hluboký respekt ke každé lidské bytosti a pomáhali ostatním vést život v souladu s takovou vysokou důstojností. Nesmíme nikdy zapomínat, že „opravdový rozvoj člověka se týká celé lidské osoby ve všech jejích dimenzích“³, včetně transcendentní, a že nelze obětovat člověka pro dosažení nějakého částečného cíle, ať ekonomického nebo sociálního, individuálního nebo kolektivního.

Pouze ve vztahu k Bohu pochopí člověk také význam své svobody. Úkolem výchovy je utváření autentické svobody. Svoboda nespočívá v absenci vazeb anebo v panství svobodné libovůle či ve svrchovanosti vlastního „já“. Člověk, který věří, že je svrchovaný, že nezávisí na ničem a na nikom a že si může dělat, co chce, končí tak, že protirečí pravdě svého bytí a ztrácí svou svobodu. Člověk je ale vztahovou bytostí, která žije ve vztahu s druhými a především s Bohem. Autentické svobody nikdy nemůžeme dosáhnout tím, že se od něj vzdálíme.

Svoboda je cennou, ale křehkou hodnotou a může být chápána nesprávně a využívána špatně: „Zvláště záludnou překážku ve výchovatelské práci dnes vytváří relativismus silně přítomný v naší společnosti a kultuře, který nic neuznává za definitivní, ponechává jako poslední měřítko pouze své vlastní „já“, jeho touhy a pod zdáním svobody se stává pro každého vězením, protože odděluje jednoho člověka od druhého, každého omezuje a uzavírá do svého „já“. V rámci takového relativistického obzoru není skutečná výchova možná; bez světla pravdy je totiž každý člověk dříve nebo později odsouzen k tomu, aby pochyboval o dobru samotného života a vztahů, které ho utvářejí, i o tom, zda má cenu se nasazovat pro vytváření čehosi společného s druhými.“⁴

Při uplatňování své svobody musí člověk překonávat relativistický obzor a poznávat pravdu o sobě i pravdu o dobru a zlu. V nitru svého svědomí člověk objevuje zákon, který si nedává on sám, ale

3 BENEDIKT XVI., enc. *Caritas in veritate* (29. června 2009), 11: AAS 101 (2009), 648; srov. PAVEL VI., enc. *Populorum progressio* (26. března 1967), 14: AAS 59 (1967), 264.

4 BENEDIKT XVI., *Projev u příležitosti otevření Diecézního setkání v bazilice sv. Jana před Lateránem* (6. června 2005): AAS 97 (2005), 816.

který musí poslouchat a jehož hlas jej volá, aby miloval, konal dobro, utíkal před zlem a bral na sebe zodpovědnost za vykonané dobro i za spáchané zlo.⁵ Proto je uplatňování svobody niterně spjata s přirozeným morálním zákonem, který má univerzální charakter, vyjadřuje důstojnost každého člověka, stanovuje princip jeho základních práv a povinností, a v konečném důsledku tedy i základ spravedlivého a mírového soužití mezi lidmi.

Správné užívání svobody má proto ústřední místo při prosazování spravedlnosti a míru, jež vyžaduje úctu k sobě i k druhému člověku, i když je našemu způsobu života a jednání vzdálen. Z takového postoje vycházejí prvky, bez nichž mír a spravedlnost zůstávají bezobsažnými slovy. Je to vzájemná důvěra, schopnost navázat konstruktivní dialog, příležitost k odpuštění, které bychom často chtěli získat pro sebe, ale je namáhavé udělit je druhým, vzájemná láska, soucit se slabšími, stejně tak i připravenost k oběti.

Vychovávat ke spravedlnosti

4. V našem světě, kde je v rozporu s proklamovanými úmysly hodnota lidské osoby, její důstojnosti a jejích práv vážně ohrožována šířícími se tendencemi k výlučnému přijímání kritérií užítkovosti, zisku a vlastnění, je důležité neoddělovat pojem spravedlnosti od jejích transcendentních kořenů. Spravedlnost totiž není jen obyčejnou lidskou konvencí, neboť to, co je správné, nemá svůj původ v pozitivním zákonu, ale je to dáno hlubokou identitou lidského bytí. Integrální pohled na člověka umožňuje, abychom neupadli do pojetí spravedlnosti jako kontraktu, ale otevřeli také pro ni horizont solidarity a lásky.⁶

Nemůžeme přehlížet to, že určité proudy moderní kultury za podpory racionalistických a individualistických ekonomických principů odcizily pojem spravedlnosti jeho transcendentním kořenům a odloučily ho od lásky a solidarity: „Lidská obec“ se nerozvíjí pouze díky vztahům založeným na právech a povinnostech, ale mnohem víc a na prvním místě díky vztahům, charakterizovaným nezištností, mi-

5 Srov. II. Vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 16.

6 Srov. Benedikt XVI., *Projev ve Spolkovém sněmu* (Berlín 22. září 2011): *L'Osservatore Romano*, 24. září 2011, p. 6-7.

losrdenstvím a společenstvím. Láska v lidských vztazích také vždy zjevuje lásku Boží a každému úsilí o spravedlnost ve světě dodává teologální a spásonosnou hodnotu.⁷

„Blahoslavení, kdo lační a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni! (Mt 5, 6). Budou nasyceni, protože lační a žízní po upřímných vztazích s Bohem, se sebou samými, se svými bratry a sestrami i s celým stvořením.

Vychovávat k míru

5. „Mír, to není pouhý neválečný stav a nemůže se omezit jen na zabezpečení rovnováhy mezi nepřátelskými silami. Míru na zemi nelze dosáhnout bez ochrany majetku osob, svobodné komunikace mezi lidskými bytostmi, respektování důstojnosti osoby a národů a trvalého pěstování bratrství.“⁸ Mír je plodem spravedlnosti a výsledkem lásky. Mír je především Božím darem. My křesťané věříme, že naším pravým mírem je Kristus. Skrze něj a jeho kříž Bůh smířil se sebou svět a překonal přehradu, které oddělovaly jedny od druhých (srov. Ef 2, 14-18). V něm se nachází jedna jediná rodina smířená v lásce.

Mír však není pouze dar, který máme přijímat, ale také dílo, které máme vytvářet. Abychom byli skutečnými tvůrci míru, musíme se vychovávat k soucitu, k solidaritě a ke spolupráci. Musíme být aktivní ve společenství a pozorní, abychom probouzeli své svědomí k národním i mezinárodním otázkám, k nalézání důležitých způsobů, jak přerozdělovat bohatství, posilovat růst, spolupracovat na rozvoji a řešit konflikty. „Blahoslavení tvůrci pokoje, neboť oni budou nazváni Božími syny“ (Mt 5, 9).

Mír pro všechny se rodí ze spravedlnosti každého člověka a nikdo se nemůže vyhýbat zásadnímu úkolu prosazovat spravedlnost podle svých schopností a své zodpovědnosti. Vyzývám zvláště mladé, v nichž stále žije tendence k ideálům, aby trpělivě a vytrvale hledali spravedlnost a mír a rozvíjeli smysl pro vše spravedlivé a pravé, i když možná bude kvůli tomu třeba přinášet oběti a jít proti proudu.

7 Enc. *Caritas in veritate* (29. června 2009), 6: AAS 101 (2009), 644-645.

8 *Katechismus katolické církve*, 2304.

Před obtížnou výzvou kráčet po cestách spravedlnosti a míru nás může lákat to, abychom se spolu se žalmistou ptali: „Zvedám své oči k horám. Odkud mi přijde pomoc?“ (Žalm 121, 1).

Všem a zvláště mladým chci důrazně říci: „Svět nezachrání ideologie, ale jen obrat k živému Bohu, který je naším Stvořitelem, zárukou naší svobody, zárukou všeho skutečně dobrého a pravého... bezvýhradný obrat k Bohu, který je měřítkem toho, co je správné, a zároveň je věčnou láskou. A co jiného než láska nás může zachránit?“⁹ Láska má zalíbení v pravdě a je silou, která nás uschopňuje nasazovat se pro pravdu, pro spravedlnost a pro mír, protože ona všechno omlouvá, všemu věří, ve všechno doufá, všechno vydrží (srov. 1 Kor 13, 1-13).

Drazí mladí, vy jste pro společnost cenným darem. Nenechte se před těžkostmi ovládnout malomyslností a neuchylujte se k falešným řešením, která se často nabízejí jako ta nejsnadnější cesta pro překonání problémů. Nemějte strach se nasazovat, čelit námahám a obětem a volit si cesty, které vyžadují věrnost a vytrvalost, pokoru a oddanost. Prožívejte s důvěrou své mládí a hluboké tužby po štěstí, pravdě, kráse a pravé lásce, které zakoušíte! Prožívejte intenzivně toto období života, které je tak bohaté a plné nadšení.

Buďte si vědomi toho, že vy sami jste pro dospělé příkladem a stimulem a že jím budete tím více, čím více se budete snažit překonávat nespravedlnost a korupci, čím více budete usilovat o lepší budoucnost a budete se snažit ji vytvářet. Buďte si vědomi svého potenciálu a nikdy se neuzavírejte do sebe, ale pracujte pro zářivou budoucnost pro všechny. Nikdy nejste sami. Církev má ve vás důvěru, stará se o vás, povzbuzuje vás a touží vám nabídnout to nejcennější, co má – možnost pozvedat oči k Bohu a setkávat se s Ježíšem Kristem, s tím, který je spravedlnost a mír.

Vy všichni, muži a ženy, pro něž je mír záležitostí jejich srdce – mír není dobrem již dosaženým, ale cílem, k němuž máme směřovat všichni, každý z nás! Hleďme do budoucnosti s větší nadějí a navzájem se na své cestě povzbuzujme. Pracujme pro to, abychom našemu světu

9 BENEDIKT XVI., *Vigilie s mladými* (Kolín n./R. 20. srpna 2005): AAS 97 (2005), 885-886.

dávali lidštější a bratrštější tvář, a uvědomujme si, že jsme jednotní ve své zodpovědnosti vůči přítomným i budoucím mladým generacím, zvláště v tom, abychom je vychovávali jako lidi pokoje a jako tvůrce míru. S tímto vědomím vám zasílám své úvahy a svou výzvu: Spojme své duchovní, morální i materiální síly, abychom „vychovávali mládež ke spravedlnosti a k míru“.

Ve Vatikánu 8. prosince 2011

Benedictus PP XVI

3. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ 2012 15. LEDNA 2012

„Migrace a nová evangelizace“

Drazí bratři a sestry!

Hlásat Ježíše Krista, jediného Spasitele světa, je „základním posláním církve, tedy úkolem a posláním, jehož naléhavost nezmenšují ani rozsáhlé a hluboké proměny v současné společnosti“.¹ Skutečně dnes pocítujeme naléhavou potřebu dát nový impuls dílu evangelizace a inovovat jeho postupy ve světě, kde mizející hranice a novodobý proces globalizace stále více sblíží jednotlivce i celé národy. To je způsobeno jak rozvojem prostředků sociální komunikace, tak možností častého a snadného přemísťování jednotlivců i skupin. Za této nové situace v sobě musí každý z nás znovu roznítit takové nadšení a takovou odvahu, jaké poháněly prvokřesťanská společenství k tomu, aby se stala neohroženými hlasateli novosti evangelia. Musíme ve svém srdci nechat znít slova svatého Pavla: „Že hlásám evangelium, tím se chlubit nemohu; to je mi uloženo jako povinnost, a běda, kdybych ho nehlásal“ (1 Kor 9, 16).

Téma, které jsem letos vybral pro oslavu Světového dne migrantů a uprchlíků, „Migrace a nová evangelizace“, ze zmíněné situace vyplývá. Současná doba totiž skutečně vyzývá církev, aby se s novou evangelizací začala angažovat také v oblasti dalekosáhlého a složitého jevu lidské mobility a aby za tím účelem zintenzivnila své misijní nasazení jak v oblastech, kde je evangelium hlášáno poprvé, tak v zemích s křesťanskou tradicí.

Blahoslavený Jan Pavel II. nás vyzval k tomu, co je důležité: „Živit se Božím slovem, abychom byli ‚služebníky Slova‘ v nasazení pro

1

PAVEL VI. Apoštolská exhortace Hlásání evangelia *Evangelii nuntiandi* (8. prosince 1975), č. 14. Praha: Zvon, 1990.

evangelizaci... [ve] stále rozmanitější a náročnější situaci, charakterizované globalizací a novým, rychle se měnícím prolínáním různých národů a kultur.“² Vnitřní nebo zahraniční migrace, která představuje počátek hledání lepších životních podmínek či útěk před hrozbou pronásledování, války, násilí, hladu či přírodních katastrof, totiž vede k dosud nevídanému mísení jednotlivců i národů. To vyvolává nové problémy nejen v oblasti obecně lidské, ale též etické, náboženské a duchovní. Mezi důsledky sekularizace, které lze v dnešní době pozorovat, patří výskyt nových sektářských hnutí, šířící se necitlivost vůči křesťanské víře a stoupající tendence k fragmentaci. To vše jsou zároveň překážky v nalezení sjednocujícího referenčního bodu, jehož existence by usnadnila vznik jediné „rodiny bratří a sester ve společnostech, které se stávají stále více multietnické a interkulturní a kde i lidé z různých náboženství jsou nuceni k dialogu, aby se mohlo nacházet pokojné a plodné soužití při úctě k legitimním rozdílnostem“, jak jsem o tom psal ve svém loňském poselství k tomuto světovému dni. Průvodním jevem naší doby je snaha vytlačit Boha a učení církve z horizontu života, zatímco se do něj vkrádají pochybnosti, skepticismus a lhostejnost, jež usilují o to, aby omezily veškeré společenské a symbolické projevy křesťanské víry.

V této situaci se stává, že migranti, kteří již poznali a přijali Krista, se velmi často cítí pod tlakem, aby ho již pro svůj život nepovažovali za důležitého, aby ztratili smysl své víry a přestali se považovat za členy církve, aby vedli život, který již není prostoupen Kristem a jeho evangeliem. Vyrůstali mezi lidmi, které charakterizovala křesťanská víra, ale často migrují do zemí, kde jsou křesťané jen menšinou nebo kde starobylá tradice víry již ztratila rozměr osobního přesvědčení či společného náboženství a byla redukována na pouhý kulturní fenomén. Církev je zde postavena před náročný úkol, jak migrantům pomoci, aby si uchovali pevnou víru navzdory tomu, že přišli o podporu v podobě kultury, která vládla v jejich rodné zemi. Zároveň musí církev vypracovat nové pastorační strategie, metody a způsoby komunikace, jež umožní stále živé přijetí Božího slova. V některých případech to bude příležitost ke hlásání skutečnosti, že v Ježíši Kristu se

lidstvu nabízí účast na tajemství Boha a na jeho životě lásky, že se mu otevírá horizont naděje a míru, mimo jiné i prostřednictvím dialogu, který respektuje druhého, a prostřednictvím hmatatelného svědectví solidarity. V jiných případech existuje naděje, že se obnoveným hlásáním radostné zvěsti a svědectvím konzistentního křesťanského života probudí dřímající křesťanské svědomí, jež lidem umožní, aby znovu objevili krásu setkání s Kristem, který volá ke svatosti všechny křesťany bez ohledu na místo, kde právě žijí, a to i v cizí zemi.

Fenomén migrace dnes také nabízí výbornou příležitost, jak hlásat evangelium v současném světě. Lidé, kteří se nikdy nesetkali s Ježíšem Kristem nebo ho poznali jen částečně, přicházející z různých částí světa, prosí o přijetí v zemích se starobylou křesťanskou tradicí. Je proto třeba nalézt odpovídající způsoby, jež jim umožní setkat se s Ježíšem Kristem a blíže ho poznat, a tak zakusit nedocenitelný dar spásy, jenž je pro každého zdrojem „života v hojnosti“ (srov. Jan 10, 10). Zvláštní roli mají v tomto ohledu i sami migranti, neboť se mohou stát „hlasateli Božího slova a svědky vzkříšeného Krista, naděje světa“.³

Rozhodující roli při uskutečňování náročných požadavků nové evangelizace v prostředí migrantů hrají pastorační pracovníci – kněží, řeholníci i laici. Svou službu musejí vykonávat v prostředí, jež je stále více poznamenáno pluralismem. Vyzývám je proto, aby ve společenství se svými ordináři a ve shodě s učitelským úřadem církve hledali způsoby, jak rozvíjet bratrské sdílení, hlásat ho s respektem k ostatním a překonávat neshody a nacionalismus. V zemích, odkud migranti pocházejí, v zemích, kudy cestují, i v zemích, které zástupy migrantů přijímají, musí církev – každá ze své strany – zlepšit vzájemnou spolupráci. Jejich cílem má být dobro těch, kdo ze země odcházejí, přicházejí zpět, a za všech okolností dobro každého, kdo při svém putování pocítí potřebu setkat se s milosrdnou tváří Kristovou v těch, již se ujímají svých bližních. K tomu, aby pastorační služba společenství byla plodná, se jako užitečná může ukázat inovace tradičních struktur péče o migranty a uprchlíky. Zvláště je žádoucí přizpůsobit tyto

struktury modelům, jež lépe odpovídají změně situací, charakterizované vzájemnou interakcí odlišných národů a kultur.

Uprchlíci, kteří žádají o azyl, když utíkají před pronásledováním, násilím a před situacemi, jež ohrožují jejich život, vyžadují naše porozumění a přijetí i respekt ke své lidské důstojnosti a ke svým právům, přitom si však musí být vědomi svých povinností. Jejich utrpení apeluje na jednotlivé státy i na mezinárodní společenství, aby přijaly potřebné kroky, jimiž podpoří vzájemné přijetí, překonají strach a odstraní nejružnější formy diskriminace. Zároveň je třeba rozvíjet konkrétní projevy solidarity, mimo jiné prostřednictvím vhodných programů pro přijetí migrantů a programů přesídlení. To vše vyžaduje jednak vzájemnou pomoc mezi postiženými oblastmi a těmi zeměmi, které už po dlouhá léta přijímají početné zástupy uprchlíků, ale také intenzivnější sdílení odpovědnosti mezi státy.

Tisk a další sdělovací prostředky mají významnou úlohu, a sice správně, objektivně a čestně představovat situaci těch, kdo byli nuceni opustit svou vlast i své blízké a chtějí začít budovat nový život.

Zvláštní pozornost musí křesťanská společenství věnovat pracujícím migrantům a jejich rodinám, doprovázet je svou modlitbou, solidaritou a křesťanskou milosrdnou láskou. Musí podporovat všechno, co obě strany obohacuje, a rozvíjet nové politické, ekonomické a sociální programy, jež prosazují respekt k důstojnosti každé lidské bytosti; pečují o ochranu rodiny a zajišťují přístup k důstojnému bydlení, zaměstnání a sociální péči.

Kněží, řeholníci, řeholnice, laici, a zvláště mladí lidé mají citlivě nabízet svou pomoc mnoha bratrům a sestrám, již prchají před hrozbou násilí a musí se vyrovnávat s novými životními podmínkami a obtížemi, které na ně klade požadavek integrace. Hlásání spásy, kterou dává Ježíš Kristus, se pro ně stane zdrojem úlevy, naděje a „plné radosti“ (srov. Jan 15, 11).

Nakonec bych se rád zmínil o situaci mnoha zahraničních studentů, kteří jsou postaveni před nároky integrace, úřední obtíže, těžkosti spojené s hledáním vhodného ubytování a zařízení pro imigranty. Křesťanská společenství musí být obzvláště vnímavá vůči mladým lidem, kteří právě ve svém mládí potřebují vedle kulturního rozvoje také referenční bod a kteří ve svém srdci chovají žízeň po pravdě a hlubokou touhu po setkání s Bohem. Zvláštními místy svědectví a šíření

nové evangelizace a zároveň institucemi, které se skutečně angažují v oblasti sociálního, kulturního i lidského rozvoje, mají v akademickém prostředí být univerzity vzniklé z křesťanské inspirace. Mají též podporovat dialog mezi kulturami a docenovat přínos, který přinášejí zahraniční studenti. Setkají-li se tito studenti se skutečnými svědky evangelia a s příklady křesťanského života, povzbudí je to, aby se sami stali aktivními na poli nové evangelizace.

Drazí přátelé, prosíme o přímluvu Marii, „Matku dobré cesty“, aby radostné hlásání spásy, dané v Ježíši Kristu, vneslo naději do srdcí těch, kdo putují po cestách světa. Všechny ujišťuji o svých vroucích modlitbách a uděluji jim své apoštolské požehnání.

Vatikán 21. září 2011

Benedictus PP XVI

4. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. U PŘÍLEŽITOSTI XX. SVĚTOVÉHO DNE NEMOCNÝCH 11. ÚNORA 2012

„Vstaň a jdi! Tvá víra tě zachránila.“
(Lk 17, 19)

Drazí bratři a sestry!

U příležitosti Světového dne nemocných, který budeme slavit 11. února 2012, v den památky Panny Marie Lurdské, toužím obnovit svou duchovní blízkost vůči všem nemocným, kteří se nacházejí v léčebných zařízeních anebo v rodinné péči. Projevují každému z nich výrazy starostlivosti a lásky celé církve. Šlechetným a láskyplným přijetím každého lidského života, především slabého a nemocného, vyjadřuje křesťan důležitou stránku svého vlastního evangelního svědectví podle Kristova příkladu, který se skláněl k člověku a jeho duchovním i hmotným bolestem, aby je uzdravoval.

1. Tento rok je přípravou na příští slavnostní Světový den nemocných, který se bude slavit v Německu 11. února 2013 a připomene emblematickou evangelní postavu dobrého Samaritána (srov. Lk 10, 29-37). Letos chci zdůraznit „svátosti uzdravení“, to znamená svátost pokání a smíření a svátost pomazání nemocných, jejichž přirozeným završením je přijímání eucharistie.

Setkání Ježíše s deseti malomocnými, o němž vypráví evangelium sv. Lukáše, a zvláště Pánova slova řečená jednomu z nich: „Vstaň a jdi! Tvá víra tě zachránila“ (v. 19), nám pomáhají, abychom si uvědomili důležitost víry pro ty, kdo se přibližují k Pánovi pod tíhou utrpení a nemoci. Při setkání s Pánem mohou doopravdy zakusit, že ten, *kdo věří, nikdy není sám!* Bůh ve svém Synu nás neponechává našim úzkostem a bolestem, ale je nám blízko, pomáhá nám v jejich snášení a touží uzdravit nás v hloubi našeho srdce (srov. Mk 2, 1-12).

Víra jediného z malomocných, který vidí, že je zdravý, a na rozdíl od ostatních se plný úžasu a radosti vrací k Ježíšovi, aby mu projevil svou vděčnost, nám ukazuje, že znovuzískané zdraví je znamením něčeho cennějšího, než je obyčejné fyzické uzdravení; je znamením spásy, kterou nám Bůh dává skrze Krista. Nachází výraz v Ježíšových slovech „*Tvá víra tě zachránila*“. Ten, kdo ve svém utrpení a nemoci vyzývá Pána, si je jistý, že jeho láska ho nikdy neopustí a že nikdy nebude chybět ani láska církve, jež je prodloužením v čase Pánova spásonosného díla. Fyzické uzdravení jako výraz celkové spásy ukazuje na důležitost, které pro Pána nabývá člověk v celistvosti duše i těla. Ostatně každá svátost vyjadřuje a uskutečňuje blízkost samotného Boha, jenž absolutně nezištně „se nás dotýká prostřednictvím hmotných skutečností... které bere do služby a činí z nich nástroje pro naše setkání s ním samotným“ (homilie při *Missa chrismatica* 1. dubna 2010). „Zviditelňuje se jednota mezi stvořením a vykoupením. Svátosti jsou výrazem tělesnosti naší víry, která zahrnuje tělo i duši, zahrnuje celého člověka“ (homilie při *Missa chrismatica* 21. dubna 2011).

Hlavním úkolem církve je zajisté hlásání Božího království, „ale právě samotné hlásání musí být procesem uzdravování: ‚obvázat poraněná srdce‘ (Iz 61, 1)“ (*tamtéž*), podle úlohy svěřené Ježíšem jeho učedníkům (srov. Lk 9, 1-2; Mt 10, 1.5-14; Mk 6, 7-13). Propojení fyzického zdraví a zahojení ran na duchu nám pomůže, abychom lépe pochopili „svátosti uzdravení“.

2. Svátost pokání často stála v centru úvah církevních pastýřů právě proto, že má velkou důležitost na cestě křesťanského života od té chvíle, co „veškerá hodnota pokání spočívá v tom, že nás znovu vrací do stavu Boží milosti a poutá nás k Bohu v důvěrném a velkém přátelství“ (*Katechismus katolické církve* 1468). Církev i nadále hlásá odpuštění a smíření, jemuž propůjčoval Ježíš svůj hlas, a neustále vyzývá celé lidstvo, aby se obrátilo a uvěřilo v evangelium. Bere si za svou výzvu apoštola Pavla: „Jsme Kristovi vyslanci, jako by skrze nás napomínal Bůh. Kristovým jménem vyzýváme: Smiřte se s Bohem!“ (2 Kor 5, 20). Ježíš svým životem hlásá a zpřítomňuje Otcovo milosrdenství. On nepřišel proto, aby soudil, ale aby odpouštěl a zachraňoval, aby dával naději i v nejhlubší temnotě utrpení a hříchu a daroval věčný život. Proto se ve svátosti pokání „lékem zpovědi“ zkušenost

hříchu nepropadá do zoufalství, ale setkává se s Láskou, která odpouští a proměňuje (srov. JAN PAVEL II., post-synodální apoštol. exhortace *Reconciliatio et Paenitentia* 31).

„Nekonečně milosrdný Bůh“ (Ef 2, 4), tak jako otec z evangelního podobenství (srov. Lk 15, 11-32), neuzavírá své srdce před žádným ze svých dětí, ale očekává je, hledá je a přichází za nimi tam, kde se odmítáním společenství uzavírají do samoty a rozdělení. Zve je, aby se shromáždily kolem jeho stolu a radovaly se z odpuštění a ze smíření. Bolestná chvíle, z níž by mohlo vzejít pokušení, aby upadly do beznaděje a do zoufalství, se tak může proměnit v čas milosti, kdy mohou vstoupit do sebe, a tak, jako marnotratný syn z podobenství, přehodnotit svůj život, poznat své omyly a pády, pocítit stesk po Otcově objetí a vydat se na cestu domů. On ve své velké lásce vždy a stále bdí nad naším životem a očekává nás, aby každému dítěti, které se k němu vrátí, nabídl dar plného smíření a radosti.

3. Z četby evangelia jasně vyplývá, jakou mimořádnou pozornost Ježíš vždy věnoval nemocným. Nejen posílal učedníky, aby léčili jejich rány (srov. Mt 10, 8; Lk 9, 2; 10, 9), ale také pro ně ustanovil specifickou svátost – pomazání nemocných. *Jakubův list* dosvědčuje přítomnost tohoto svátostného úkonu již v prvním křesťanském společenství (srov. 5, 14-16). Pomazáním nemocných doprovázeným modlitbou kněží poroučí celá církev nemocné trpícímu a oslavenému Pánovi, aby je zbavil vin a zachránil je; dokonce je vyzývá, aby se duchovně sjednotili s Kristovým utrpením a smrtí, a tak přispěli k dobru celého Božího lidu.

Tato svátost nás přivádí ke kontemplaci dvojího tajemství Olivové hory, kde se Ježíš dramaticky ocitá před cestou, kterou mu naznačil Otec, před cestou utrpení jako nejvyššího skutku lásky, a kde tuto cestu přijímá. On je v této hodině zkoušky prostředníkem, „přenáší a bere na sebe utrpení a bolest světa a proměňuje ji ve výkřik k Bohu; přináší ji před Božíma očima do jeho rukou a tím ji reálně nese k okamžiku vykoupení“ (*Lectio divina*, setkání s římským klérem 18. února 2010). Ale „Olivová zahrada je... taktéž místem, odkud on je vzat k Otci, a tedy místem vykoupení... Toto dvojí tajemství Olivové hory je stále činné i ve svátostném oleji církve... ve zname-

ní Boží dobroty, která se nás dotýká“ (homilie při *Missa chrismatica* 1. dubna 2010). V pomazání nemocných se nám nabízí olej jako svátostná materie, takřka „jako Boží medicína... která nám nyní poskytuje jistotu o jeho dobrotě, má nás posilovat a utěšovat, ale zároveň, bez ohledu na fakt nemoci, nás odkazuje na definitivní uzdravení (srov. Jak 5, 14)“ (*tamtéž*).

Tato svátost si v teologické reflexi i v pastorační práci s nemocnými zasluhuje větší pozornosti. Jelikož si ceníme obsahu liturgických modliteb přizpůsobených různým situacím spojeným s chorobou člověka, a to nikoli jen na konci života (srov. *Katechismus katolické církve* 1514), pomazání nemocných nesmí být považováno za jakousi „menší svátost“ vzhledem k ostatním. Pokud je pozornost a pastorační péče o nemocné na jedné straně pro trpícího znamením Boží láskyplnosti, na druhé straně přináší duchovní prospěch i kněžím a celému křesťanskému společenství, s vědomím toho, že cokoli učiníme jednomu z nejmenších, to učiníme samotnému Ježíšovi (srov. Mt 25, 40).

4. O „svátostech uzdravení“ říká sv. Augustin: „*Bůh uzdravuje všechny tvé choroby*. Neboj se tedy. Všechny tvé choroby budou uzdraveny... Ty mu jen musíš dovolit, aby tě léčil a nesmíš jeho ruce odmítat“ (*Výklad k žalmu 102, 5: PL 36, 1319-1320*). Jedná se o cenné prostředky Boží milosti, které pomáhají nemocnému, aby se stále více přizpůsoboval tajemství Kristovy smrti a zmrtvýchvstání. Spolu s těmito dvěma svátostmi bych chtěl zdůraznit i důležitost eucharistie. Je-li přijímána v době nemoci, jedinečným způsobem přispívá k transformaci tím, že spojuje člověka, který se živí Ježíšovým tělem a krví, s obětí, kterou on sám učinil ze sebe a přinesl Otcí pro spásu všech. Necht' celé církevní společenství a především farnosti věnují pozornost tomu, aby zajistily možnost častého svátostného přijímání všem, kdo z důvodu zdraví nebo věku nemohou přicházet na místa slavení. Tito bratři a sestry tak dostanou možnost posilovat svůj vztah s ukřižovaným a zmrtvýchvstalým Kristem a svým životem obětovaným pro Kristovu lásku budou mít účast na samotném poslání církve. S ohledem na to je důležité, aby se kněží, poskytující svou delikátní službu v nemocnicích, léčebných zařízeních i v obydlích nemocných, cítili být „skutečnými služebníky nemocných, znamením

a nástrojem Kristova soucitu, který musí zasáhnout každého člověka poznamenaného utrpením“ (*Poselství k 18. Světovému dni nemocných* 22. listopadu 2009).

Následování Kristova velikonočního tajemství, které se uskutečňuje i prostřednictvím duchovního přijímání, nabývá zcela specifického významu, když je eucharistie vysluhována a přijímána jako viatikum. V takovém okamžiku života ještě naléhavěji zaznívají Pánova slova: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den“ (Jan 6, 54). Podle definice sv. Ignáce z Antiochie je eucharistie, především jako viatikum, „lékem nesmrtelnosti a protilátkou ke smrti“ (*List k Efezanům* 20: PG 5, 661), je svátostí přechodu ze smrti do života, z tohoto světa k Otci, který všechny očekává v nebeském Jeruzalémě.

5. Téma tohoto poselství k 20. Světovému dni nemocných „Vstaň a jdi! Tvá víra tě zachránila“ ukazuje i směrem k nastávajícímu „Roku víry“, který začne 11. října 2012. Je vhodnou a cennou příležitostí, abychom znovu objevili sílu a krásu víry, hlouběji poznávali její obsah a svědčili o ní každodenním životem (srov. apoštol. list *Porta fidei* 11. října 2011). Toužím povzbudit nemocné a trpící, aby ve víře stále nacházeli pevnou kotvu posilovanou nasloucháním Božímu slovu, osobní modlitbou a svátostmi; pastýře pak vyzývám, aby byli stále více disponibilní pro vysluhování svátostí nemocným. Necht' jsou kněží podle příkladu Dobrého Pastýře a jako vůdci jim svěřeného stáda stále plní radosti, mají starost o slabší, o obyčejné lidi, o hříšníky a slovy plnými upokojující naděje projevují nekonečné Boží milosrdenství (srov. sv. AUGUSTIN, *List 95, I: PL 33, 351-352*).

Jménem svým i jménem církve znovu děkuji těm, kdo pracují ve světě zdraví, i rodinám, které ve svých příbuzných vidí tvář trpícího Pána Ježíše, protože ti všichni svojí profesionální schopností i svým mlčením, aniž by často vyslovovali Kristovo jméno, o něm konkrétně svědčí (srov. homilie při *Missa chrismatica* 21. dubna 2011).

Pozvedněme svůj důvěryplný pohled a svou modlitbu k Panně Marii, Matce milosrdenství a Uzdravení nemocných. Kéž její mateřský soucit, který pocítovala v blízkosti svého Syna umírajícího na kříži, doprovází a podporuje víru a naději každého nemocného a trpícího člověka na cestě k uzdravení jeho tělesných i duchovních ran.

Všechny ujišťuji, že na ně myslím v modlitbě, a každému uděluji své zvláštní apoštolské požehnání.

Vatikán 20. listopadu 2011, slavnost našeho Pána Ježíše Krista, Krále vesmíru

Benedictus PP XVI

5. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K POSTNÍ DOBĚ 2012

**„Starejme se jeden o druhého
a pobízejme se k lásce a k dobrým skutkům.“
(Žid 10, 24)**

Bratři a sestry!

Postní období nám znovu poskytuje možnost, abychom uvažovali o jádru křesťanského života – o lásce. Je to doba vhodná k tomu, abychom za pomoci Božího Slova a svátostí obnovili svoji osobní i společnou cestu víry. Její prožívání je poznamenáno modlitbou i sdílením, mlčením i postem, v očekávání velikonoční radosti.

Letos chci předložit několik myšlenek ve světle krátkého biblického textu z *Listu Židům*: „Starejme se jeden o druhého a pobízejme se k lásce a k dobrým skutkům“ (10, 24). Tato věta je zahrnuta do perikopy, v níž svatopisec napomíná k důvěře v Ježíše Krista jako nejvyššího kněze, který pro nás získal odpuštění a přístup k Bohu. Plodem toho, že přijmeme Krista, je život rozvíjený podle třech teologálních ctností. Jedná se o to, abychom se k Pánovi přiblížili „s upřímným srdcem a s plnou *vírou*“ (v. 22), drželi se pevně „*naděje*, kterou vyznáváme“ (v. 23), a trvale byli společně s bratřími pozorní vůči žití „*lásky* a dobrých skutků“ (v. 24). Také se tam říká, že pro posílení evangelních postojů je důležitá účast na liturgických shromážděních a na modlitbě ve společenství, se zřetelem na eschatologický cíl – na plné společenství s Bohem (v. 25). Pozastavím se u verše 24, který několika svými výroky poskytuje cennou a stále aktuální nauku o třech aspektech křesťanského života: o pozornosti vůči druhému, o vzájemnosti a o osobní svatosti.

1. „*Starejme se*“: zodpovědnost za bratra

Prvním bodem je výzva, abychom „se starali“. Zde použité řecké

sloveso *katanoein* znamená dobře si všímat, být pozorný, dívat se s uvědoměním, pozorovat nějakou skutečnost. V evangeliu ho nacházíme tehdy, když Ježíš vyzývá učedníky, aby „pozorovali“ nebeské ptáky, kteří, aniž by se namáhali, jsou předmětem starostlivé a pozorné Boží prozřetelnosti (srov. Lk 12, 24), a když učedníkům říká, aby „viděli“ trámu ve vlastním oku, dříve než budou pozorovat třísku v oku bratrově (srov. Lk 6, 41). Nacházíme ho ještě i v jiné části *Listu Židům*, a sice jako výzvu „pozorovat Ježíše“ (3, 1) coby apoštola a velekněze našeho vyznání. Sloveso, které otevírá naši exhortaci, je tedy výzvou, abychom zaměřovali pohled na druhého, především na Ježíše, abychom byli jedni k druhým pozorní a nechovali se k sobě jako cizí lidé a lhostejní k osudu bratří. Často však převládá opačný postoj – lhostejnost a nezájem, které zakrývají sobectví a maskují se zdánlivým respektem k „soukromé sféře“. I dnes mocně zaznívá Pánův hlas, jenž každého z nás vyzývá, aby měl o druhého starost. I dnes Bůh od nás chce, abychom byli „strážci“ svých bratří (srov. Gen 4, 9), navazovali vztahy charakterizované vzájemnou péčí a pozorností vůči *dobru* druhého člověka, vůči *veškerému* jeho dobru. Důležité přikázání lásky k bližnímu od nás vyžaduje, abychom si uvědomovali, že jsme zodpovědní za druhého člověka, který, stejně jako já, je Božím stvořením; toto přikázání nás i povzbuzuje, abychom si to uvědomovali. Skutečnost, že jsme bratři a sestry v lidstvu, a mnohdy i ve víře, nás musí vést k tomu, abychom v druhém člověku viděli své opravdové *alter ego*, jež Pán nekonečně miluje. Budeme-li pěstovat vizi bratrství, pak solidarita a spravedlnost, jakož i milosrdenství a soucit, přirozeně vytrysknou z našeho srdce. Boží služebník Pavel VI. prohlašoval, že dnešní svět trpí především nedostatkem bratrství: „Lidstvo strádá těžkou chorobou. Její příčina netkví ani tolik v tom, že přírodní bohatství se ztenčuje nebo že si je sobecky přivlastňuje několik málo jedinců, ale spíše v uvolnění bratrských svazků jak mezi jednotlivci, tak mezi národy“ (Enc. *Populorum progressio* [26. března 1967], č. 66).

Pozornost vůči druhému člověku v sobě zahrnuje to, že mu přejeme dobro ve všech jeho podobách – fyzické, morální i duchovní. Zdá se, že současná kultura ztratila smysl pro dobro a zlo, zatímco je třeba s naléhavostí znovu zdůrazňovat, že dobro existuje a vítězí, protože Bůh „je dobrotivý a prokazuje dobrodiní“ (Žalm 119, 68). Dobro je tím, co ochraňuje a posiluje život, bratrství a společenství.

Zodpovědnost vůči bližnímu tedy znamená chtít a konat dobro pro druhého a přát si, aby se i on otevřel logice dobra. Zajímat se o bratra znamená otevírat oči pro jeho potřeby. Písmo svaté varuje před nebezpečím srdce zatvrzelého jakýmsi „duchovním znecitlivěním“, které nás oslepuje před utrpením druhých. Evangelista Lukáš přináší dvě Ježíšova podobenství, kde jsou uvedeny dva příklady takovéto situace, která může vzniknout v lidském srdci. V podobenství o dobrém Samaritánovi se kněz i levita lhostejně „vyhýbají“ člověku přepadenému a oloupenému lupiči (srov. Lk 10, 30-32); a v příběhu o boháči si člověk nasycený svým majetkem nevšímá situace chudého Lazara, který umírá hladem před jeho dveřmi (srov. Lk 16, 19). V obou případech se setkáváme s opakem postoje „starat se“ a hledět s láskou a soucitem. Co brání tomuto lidskému láskyplnému pohledu na bratra? Často je to hmotné bohatství a nasycenost, ale také upřednostňování svých zájmů a starostí přede vším ostatním. Nikdy nesmíme být „neschopní milosrdenství“ s tím, kdo trpí. Naše srdce nikdy nesmí být natolik pohlceno vlastními záležitostmi a problémy, aby před křikem chudého ohluchlo. Právě pokora srdce a osobní zkušenost s utrpením se mohou ukázat jako zdroj vnitřního probuzení k soucitu a ke vnímavosti vůči druhému: „Spravedlivý zná při slabých, zlovolník nemá rozum, aby ji poznal“ (Přísł 29, 7). Tak chápeme, proč „plačící“ jsou „blahoslavení“ (srov. Mt 5, 4): jsou to ti, kdo dokážou vycházet ze sebe, aby pocítili dojetí nad bolestí druhých. Setkat se s druhým člověkem a otevřít své srdce pro jeho potřeby je příležitostí být spasený a být blahoslavený.

„Starat se“ o bratra rovněž zahrnuje starost o jeho duchovní dobro. Chci zde připomenout jeden aspekt křesťanského života, který, podle mého zdání, upadl v zapomnění – *bratrské napomenutí směřující k věčné spáse*. Ve všeobecnosti jsou dnes lidé dost citliví, když se hovoří o charitě a o pomoci fyzickému a materiálnímu zdraví ostatních, ale o duchovní zodpovědnosti za bratry se téměř úplně mlčí. Nebylo tomu tak v prvotní církvi a není tomu tak ani ve společenstvích skutečně zralých ve víře, kde si berou k srdci nejen bratrovo tělesné zdraví, ale i zdraví jeho duše pro dosažení posledního cíle. V Písmu čteme: „Pokářej moudrého, bude tě mít rád. Dávej moudrému: zmoudří ještě víc“ (Přísł 9, 8-9). Sám Kristus prikazuje pokárat bratra, který hřeší (srov. Mt 18, 15). Sloveso použité k označení bratrského napomenutí – *elenchein* – je totožné s tím, kterým se označuje prorocké

poslání vlastní křesťanům při obžalobě pokolení, které připouští zlo (srov. Ef 5, 11). Církevní tradice zahrnuje mezi skutky milosrdenství i „napomínání hříšníků“. Je důležité znovu získat tento rozměr křesťanské lásky. Při uskutečňování zla se nesmí mlčet. Mám zde na mysli postoj těch křesťanů, kteří se z lidských ohledů nebo prostě z pohodlnosti přizpůsobují běžné mentalitě, místo aby bratry varovali před takovými způsoby myšlení a jednání, které jsou v protikladu k pravdě a nevedou po dobré cestě. Křesťanské napomenutí však nikdy není vedeno duchem odsuzování nebo obviňování, ale vždy je uváděno do pohybu láskou a milosrdenstvím a pramení z opravdové péče o bratrovo dobro. Apoštol Pavel prohlašuje: „Kdyby někdo byl náhle stržen k nějakému poklesku, uveďte ho na správnou cestu v duchu mírnosti; jste přece lidé duchovní! Jen si dávej pozor každý sám na sebe, aby ses nedostal do pokušení i ty“ (Gal 6, 1). V našem světě proniknutém individualismem je třeba znovu objevit důležitost bratrského napomenutí, abychom společně kráčeli ke svatosti. Dokonce i „spravedlivý sedmkrát padne“ (Přísľ 24, 16), jak říká Písmo, a my všichni jsme slabí a chybující (srov. 1 Jan 1, 8). Je tedy velkou pomocí, když pomáháme druhým a necháváme pomáhat i sobě, abychom poznávali sami sebe v pravdě, abychom zlepšovali svůj život a kráčeli po Pánově cestě přímějí. Vždy je zapotřebí pohledu, který miluje a opravuje, který poznává a uznává, rozlišuje a odpouští (srov. Lk 22, 61), jako to činil a činí Pán s každým z nás.

2. „Jeden o druhého“: dar vzájemnosti

Takováto starostlivost o druhé lidi je v protikladu k mentalitě, která redukuje život jen na pozemský rozměr, nebere v úvahu jeho eschatologickou perspektivu a ve jménu individuální svobody přijímá jakoukoli morální volbu. Společnost, jakou je ta současná, se může stát hluchou jak k fyzickým bolestem, tak i k duchovním a morálním životním potřebám. V křesťanském společenství to tak nesmí být. Apoštol Pavel nás vyzývá, abychom usilovali o toto: být vedeni „k pokoji a k vzájemnému duchovnímu prospěchu“ (Řím 14, 19), a byli nápomocni „bližnímu k jeho dobru a prospěchu“ (tamtéž 15, 2), aniž bychom hledali vlastní zisk, ale „to, co prospívá všem, aby tak mohli dojít spásy“ (1 Kor 10, 33). Vzájemné napravování a povzbuzení v duchu pokory

a lásky musí být součástí života křesťanského společenství.

Pánovi učedníci, napojeni na Krista prostřednictvím eucharistie, žijí ve společenství, které je poutá k sobě navzájem jako údy téhož těla. To znamená, že ten druhý ke mně patří, že jeho život a jeho spása se týkají mého života i mé spásy. Zde se dotýkáme velmi hlubokého prvku života ve společenství. Náš život se jak v dobrém, tak ve zlém vztahuje k životu druhých lidí. Hřích i skutky lásky mají rovněž dimenzi společenství. V církvi jako Kristově mystickém těle se takové společenství potvrzuje. Společenství neustále koná pokání a vyprošuje si odpuštění za hříchy svých dětí, ale zároveň trvale a s radostí plesá nad svědectvími o ctnostech a o lásce, které se v něm rozvíjejí. Údy se mají „starat jeden o druhého“ (1 Kor 12, 25), říká sv. Pavel, protože jsme jedním tělem. Láska vůči bratřím, jejímž výrazem je almužna – spolu s modlitbou a postem typická praktika postního období – je zakořeněna v této spolupatřičnosti. Také skrze konkrétní starost o ty, kdo jsou chudší, může každý křesťan vyjádřit svou příslušnost k jednomu tělu, jímž je církev. Vzájemná pozornost vůči ostatním je rovněž uznáním dobra, které Pán v nich koná, a spolu s nimi poděkováním za divy milosti, jež dobrý a všemohoucí Bůh neustále působí na svých dětech. Když křesťan spatří v druhém člověku působení Ducha Svatého, musí se z toho jen radovat a velebit nebeského Otce (srov. Mt 5, 16).

3. „*Pobízejme se k lásce a k dobrým skutkům*“: společně kráčet ke svatosti

Tento výraz z *Listu Židům* nás nutí k tomu, abychom uvažovali o univerzálním povolání ke svatosti a stálosti cesty v duchovním životě, abychom usilovali o větší dary a o stále vyšší a plodnější lásku (srov. 1 Kor 12, 31-13, 13). Pozornost jednoho vůči druhému má za cíl vzájemné povzbuzení ke stále větší a účinnější lásce, „jako světlo úsvitu, jehož záře roste až do bílého dne“ (Přisl 4, 18), v očekávání, že v Bohu budeme žít den bez západu slunce. Čas, který jsme ve svém životě dostali, je cenný pro to, abychom v Boží lásce objevovali a konali skutky dobra. Sama církev tak roste a rozvíjí se, aby dosáhla plné zralosti v Kristu (srov. Ef 4, 13). Do takovéto perspektivy dynamického růstu se začleňuje i naše exhortace, abychom se navzájem stimulovali a dospěli k plnosti lásky a dobrých skutků.

Bohužel je zde stále přítomné nebezpečí vlažnosti, potlačení Du-
cha a odmítnutí „využít hřivny“, které jsme dostali pro dobro svoje
i druhých lidí (srov. Mt 25, 25 a násl.). Všichni jsme obdrželi duchovní
nebo materiální bohatství užitečné pro naplňování Božího plánu, pro
dobro církve i pro osobní spásu (srov. Lk 12, 21b; 1 Tim 6, 18). Učitelé
duchovního života připomínají, že ten, kdo v životě víry nepostupuje
dopředu, jde dozadu. Drazí bratři a sestry, přijměme stále aktuální
výzvu, abychom usilovali o „vysokou míru běžného křesťanského ži-
vota“ (JAN PAVEL II., Apoštol. list *Novo millennio ineunte* [6. ledna
2001], n. 31). Moudrost církve, která uznává a prohlašuje za blahosla-
vené a svaté některé příkladné křesťany, má za cíl vzbudit touhu po
napodobování ctností. Svátý Pavel napomíná: „V uctivosti předháněj-
te jeden druhého“ (Řím 12, 10).

Kéž všichni tváří v tvář světu, který vyžaduje od křesťanů nové
svědectví lásky a věrnosti Pánu, pocítí naléhavou potřebu vstoupit do
soutěže v lásce, ve službě a v dobrých skutcích (srov. Žid 6, 10). Tato
výzva je zvláště naléhavá v posvátném čase přípravy na Velikonoce.
S přáním svatého a plodného postního období vás svěřuji přímlovám
blahoslavené Panny Marie a ze srdce všem uděluji apoštolské požeh-
nání.

Ve Vatikánu 3. listopadu 2011

Benedictus PP XVI

6. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XXVII. SVĚTOVÉMU DNI MLÁDEŽE 1. DUBNA 2012

**„Radujte se stále v Pánu!“
(Flp 4, 4)**

Drazí mladí!

Jsem rád, že u příležitosti 27. Světového dne mládeže se mohu na vás znovu obrátit. V mém srdci zůstává živá vzpomínka na naše setkání v Madridu vloni v srpnu. Byla to mimořádná chvíle milosti, při níž Pán požehnal všem mladým, kteří byli přítomni a přišli z celého světa. Vzdávám Bohu díky za všechny plody, jejichž zrod v těch dnech způsobil a které se v budoucnosti jistě rozmnoží ve prospěch mladých i pro společenství, k nimž patří. Nyní se již zaměřujeme na příští setkání v Rio de Janeiru v roce 2013, jehož tématem budou slova „Jděte a získejte za učedníky všechny národy“ (Mt 28, 19).

Jako téma letošního Světového dne mládeže jsme si vybrali povzbuzení z Listu svatého apoštola Pavla k Filipánům: „Radujte se stále v Pánu“ (4, 4). Radost je totiž ústředním prvkem křesťanské zkušenosti. I během Světových dní mládeže prožíváme zkušenost intenzivní radosti, ze společenství, z toho, že jsme křesťany, radosti z víry. Je to jedna z charakteristik těchto setkání. Vidíme její velkou přitažlivou sílu a ve světě často poznamenaném smutkem a neklidem je důležitým svědectvím o kráse a věrohodnosti křesťanské víry.

Povoláním církve je přinášet světu autentickou a trvalou radost, jakou zvěštovali andělé pastýřům v Betlémě během noci Ježíšova narození (srov. Lk 2, 10). Bůh nejen hovořil, konal zázračná znamení v dějinách lidstva, ale natolik se nám přiblížil, že se stal jedním z nás a prošel všemi etapami lidského života. V současné obtížné situaci mnozí mladí okolo vás velice potřebují pocítit, že křesťanské poselství je poselstvím radosti a naděje! Spolu s vámi bych chtěl uvažovat o této radosti a o cestách k jejímu nalézání, abyste ji mohli prožívat stále hlouběji a být jejími nositeli mezi těmi, kdo se nacházejí ve vašem okolí.

1. *Naše srdce je stvořené pro radost*

Touha po radosti je hluboce vtisknuta do nitra lidské bytosti. Za hranicemi okamžitých a pomíjivých uspokojení hledá naše srdce hlubokou, plnou a trvalou radost, která dokáže dávat životu „chuť“. To platí především pro vás, protože vaše mládí je obdobím stálého objevování života, světa i sebe samých. Je to doba otevřenosti pro budoucnost, kdy se projevují velké ideály štěstí, přátelství, sdílení a pravdy, kdy jsme vedeni ideály a projektujeme budoucnost.

Každý den přináší mnoho obyčejných radostí, které nám Pán nabízí: radost ze života, radost z krásy přírody, z dobře vykonané práce, ze služby, z upřímné a čisté lásky. Díváme-li se pozorně, existuje i mnoho jiných důvodů k radosti: krásné okamžiky v rodinném životě, sdílené přátelství, objev osobních schopností a dosažení dobrých výsledků, ocenění ze strany ostatních, možnost vyjádřit se a cítit se pochopeni, pocít, že jsme bližnímu užiteční. A pak je to i získávání nových znalostí prostřednictvím studia, objevování nových obzorů při cestách a setkáních, možnost plánovat budoucnost; ale také zážitek z četby literárního díla, z obdivu nějakého mistrovského uměleckého výtvoru, z poslechu a hraní hudby anebo ze zhlédnutí nějakého filmu – to vše v nás může vyvolat skutečnou a pravou radost.

Avšak denně se setkáváme i s mnoha těžkostmi a v srdci máme starosti o budoucnost, a to až do té míry, že se možná ptáme, zda plná a trvalá radost, po níž toužíme, není jen iluzí a útekem od skutečnosti. Mnoho mladých se ptá: „Je plná radost dneska opravdu možná?“ A její hledání se ubírá různými cestami, z nichž některé se ukazují jako mylné či přinejmenším nebezpečné. Jak můžeme rozlišit skutečně trvalé radosti od okamžitých a klamných potěšení? Jak můžeme v životě najít pravou radost, která trvá a neopustí nás ani v těžkých chvílích?

2. *Zdrojem pravé radosti je Bůh*

Ve skutečnosti, i když se to na první pohled nezdá, všechny malé autentické každodenní radosti anebo i ty velké životní nacházejí svůj původ v Bohu, protože Bůh je společenstvím věčné lásky, je věčnou a nekonečnou radostí, která nezůstává uzavřená do sebe, ale šíří se

mezi všemi, které on miluje a kteří milují jeho. Bůh nás stvořil ke svému obrazu z lásky a proto, aby svou lásku na nás vyléval a naplňoval nás svou přítomností a milostí. Chce nám dávat účast na své božské a věčné radosti a umožňuje nám pochopit, že hodnota a hluboký smysl našeho života spočívají v tom, že nás přijímá, naslouchá nám a miluje nás. Nejde však o nějaké nestálé přijetí, jako tomu může být u lidí, ale o bezpodmínečné a božské přijetí: jsem žádoucí, mám své místo ve světě i v dějinách a Bůh mě miluje osobně. A pokud mne Bůh přijímá a miluje mě a já se o tom ujistím, vím jasně a bezpečně, že je dobře, abych byl, existoval.

Nekonečná Boží láska ke každému z nás se naplno projevuje v Ježíši Kristu. V něm se nachází radost, kterou hledáme. V evangeliu vidíme, jak jsou události, které poznamenaly počátek Ježíšova života, charakterizovány radostí. Když archanděl Gabriel zvěstuje Panně Marii, že se stane Matkou Spasitele, začíná slovy: „Raduj se!“ (Lk 1, 28). Při Ježíšově narození říká Pánův anděl pastýřům: „Zvěstuji vám velikou radost, radost pro všechny lid: v městě Davidově se vám narodil Spasitel – to je Kristus Pán“ (Lk 2, 11). A mudrci, kteří hledali dítě, „jakmile uviděli hvězdu, zaradovali se nesmírnou radostí“ (Mt 2, 10). Důvodem této radosti je tedy blízkost Boha, který se stal jedním z nás. Právě to měl na mysli svatý Pavel, když psal křesťanům do Filip: „Radujte se stále v Pánu, opakují: Radujte se! Vaše ušlechtilost je známa všem lidem. Pán je blízko“ (Flp 4, 4-5). První příčinou naší radosti je blízkost Pána, který nás přijímá a miluje.

Ze setkání s Ježíšem se totiž vždy rodí velká vnitřní radost. Můžeme to vidět v mnoha evangelních epizodách. Vzpomeňme si na Ježíšovu návštěvu u Zachea, nepoctivého výběřčího daní a veřejného hříšníka, jemuž Ježíš říká: „Dnes musím zůstat v tvém domě.“ A Zacheus, podle zprávy svatého Lukáše, „ho přijal s radostí“ (Lk 19, 5-6). Je to radost ze setkání s Pánem, pocítená Boží láska, která může proměnit celý život a přinést spásu. Zacheus se rozhodne, že změní svůj život, a dá polovinu svého majetku chudým.

V hodině Ježíšova utrpení se tato láska projevuje celou svou silou. V posledních okamžicích svého života při večeři se svými přáteli říká: „Jako Otec miloval mě, tak jsem já miloval vás. Zůstaňte v mé lásce... To jsem k vám mluvil, aby moje radost byla ve vás a aby se vaše radost naplnila“ (Jan 15, 9. 11). Ježíš chce své učedníky i každého

z nás přivést k plné radosti, jakou sdílí s Otcem, aby láska, kterou ho miluje Otec, byla v nás (srov. Jan 17, 26). Křesťanská radost znamená otevřít se Boží lásce a patřit Bohu.

Evangelia vypravují, že Marie z Magdaly a další ženy šly navštívit hrob, kam byl Ježíš uložen po své smrti, a dostávají od anděla převratnou zprávu o jeho zmrtvýchvstání. Rychle odešly od hrobu, jak poznamenává evangelista, „se strachem i s velkou radostí“ a běžely oznámit radostnou zprávu Ježíšovým učedníkům. Ježíš jim vyšel v ústrety a řekl: „Buďte zdraví“ (Mt 28, 8-9). Nabízí se jim radost ze spásy: Kristus žije, je ten, kdo porazil zlo, hřích a smrt. On je jako zmrtvýchvstalý přítomný uprostřed nás až do konce světa (srov. Mt 28, 20). Zlo nemá v našem životě poslední slovo, ale víra v Krista Spasitele nám říká, že zvítězí Boží láska.

Tato hluboká radost je plodem Ducha Svatého, který z nás činí Boží děti, schopné prožívat a zakoušet jeho dobrotu a obracet se k němu oslovením „Abba“, Otče (srov. Řím 8, 15). Radost je znamením jeho přítomnosti a jeho působení v nás.

3. Uchovat si v srdci křesťanskou radost

V této chvíli se ptáme: „Jak můžeme získat a uchovat si takovýto dar hluboké duchovní radosti?“

V jednom žalmu se říká: „Raduj se v Hospodinu, a dá ti, po čem touží tvé srdce“ (Ž 37, 4). Ježíš vysvětluje, že „nebeské království je podobné pokladu ukrytému v poli. Když ho člověk najde, zakryje ho a s radostí nad ním jde, prodá všechno, co má, a to pole koupí“ (Mt 13, 44). Nalezení a uchování duchovní radosti se rodí ze setkání s Pánem, který žádá, abychom ho následovali a udělali rozhodnou volbu, že vše zaměříme na něj. Drazí mladí, nemějte strach vsadit do hry váš život a vytvořit prostor Ježíši Kristu a jeho evangeliu; to je cesta k tomu, abychom měli pokoj a opravdové štěstí ve svém nitru, cesta k opravdové realizaci našeho života jako Božích dětí stvořených k jeho obrazu a podobnosti.

Hledat radost v Pánovi; radost je plodem víry a znamená rozpoznávat každý den jeho přítomnost a přátelství: „Pán je blízko“ (Flp 4, 5). Znamená to vkládat do něj svou důvěru a růst v jeho poznání a v lásce k němu. „Rok víry“, který za pár měsíců začne, nám v tom

bude pomáhat a stimulovat nás. Drazí přátelé, naučte se vidět, jak Bůh koná ve vašich životech, a objevujte ho skrytého v centru událostí vašeho všedního dne. Věřte, že je vždy věrný smlouvě, kterou s vámi uzavřel v den vašeho křtu. Musíte vědět, že vás nikdy neopustí. Často k němu obraťte svůj pohled. Daroval svůj život na kříži, protože vás miluje. Kontemplace tak veliké lásky přinese do našich srdcí naději a radost, kterou nic nedokáže překonat. Křesťan nikdy nemůže být smutný, protože se setkal s Kristem, který za něho položil svůj život.

Hledat Pána a setkávat se s ním ve svém životě rovněž znamená přijímat jeho Slovo, které je radostí pro srdce. Prorok Jeremiáš píše: „Když se objevila tvá slova, hltal jsem je: tvé slovo pro mne bylo úchvatné a bylo radostí mého srdce“ (Jer 15, 16). Naučte se číst a meditovat Písmo svaté a najdete tam odpověď na nejhlubší otázky po pravdě, které přebývají ve vašem srdci a ve vaší mysli. Boží slovo umožňuje objevovat divy, které Bůh vykonal v lidských dějinách, a naplněné radostí nás otevírá chvále a uctívání: „Pojďme, jásejme Hospodinu... klaňme se, poklekněme před svým tvůrcem Hospodinem“ (Ž 95, 1. 6).

Především liturgie je privilegovaným místem, kde se vyjadřuje radost, kterou církev čerpá z Pána a předává ji světu. Každou neděli při eucharistii slaví křesťanská společenství ústřední tajemství spásy: Kristovu smrt a zmrtvýchvstání. To je základní okamžik pro cestu každého Pánova učedníka, na níž se zpřítomňuje jeho oběť lásky; je to den, kdy se setkáváme s Kristem zmrtvýchvstalým, nasloucháme jeho Slovu a živíme se jeho Tělem a Krví. Jeden žalm říká: „Toto je den, který učinil Hospodin, jásejme a radujme se z něho“ (Ž 118, 24). O velikonoční noci církev zpívá *Exultet*, který vyjadřuje radost z vítězství Ježíše Krista nad hříchem a smrtí: „Zajásejte již, zástupy andělů... Raduj se i ty, země, zalitá tak oslnivou září... ať tento svatý dům Boží zní ozvěnou té radosti!“ Křesťanská radost se rodí z vědomí, že nás miluje Bůh, který se stal člověkem, dal za nás svůj život a přemohl zlo i smrt; a znamená žít z lásky k němu. Mladá karmelitánka, svatá Terezie od Dítěte Ježíše, psala: „Ježíši, milovat tě je mojí radostí!“ (P 45, 21. leden 1897, *Op. Compl.*, str. 708).

4. *Radost z lásky*

Drazí přátelé, radost je niterně spojena s láskou; jsou to dva neoddělitelné plody Ducha Svatého (srov. Gal 5, 23). Láska vytváří radost a radost je formou lásky. Blahoslavená Matka Tereza z Kalkaty říkala jako ohlas na Ježíšova slova „blaženější je dávat než dostávat“ (Sk 20, 35): „Radost je síť lásky pro zachytávání duší. Bůh miluje toho, kdo dává s radostí. A ten, kdo dává s radostí, dává více.“ Boží služebník Pavel VI. napsal: „V samotném Bohu všechno je radostí, protože všechno je darem“ (apoštol. exhortace *Gaudete in Domino*, 9. května 1975).

Při myšlence na různé oblasti vašeho života bych vám chtěl říci, že láska znamená vytrvalost, věrnost a plnění závazků, a to vše především v přátelství. Naši přátelé očekávají, že budeme upřímní, poctiví a věrní, protože pravá láska je vytrvalá také v těžkostech a především v nich. Totéž platí i pro práci, pro studium a služby, které vykonáváte. Věrnost a vytrvalost v dobrém vedou k radosti, i když pokaždé nepřichází okamžitě.

Abychom vstoupili do radosti z lásky, jsme rovněž povoláni k velkorysosti. Nemáme dávat jen minimum, ale v životě se máme nasazovat do důsledku se zvláštní pozorností k těm nejpotřebnějším. Svět si žádá kompetentní a velkorysé muže a ženy, kteří se dávají do služeb obecného dobra. Snažte se seriózně studovat; rozvíjejte své talenty a už od nynějška je dávejte do služby bližnímu. Tam, kde se nacházíte, hledejte způsob, jak přispívat ke spravedlivější a lidštější společnosti. Kéž je celý váš život veden duchem služby, a nikoli snahou získat moc, hmotný prospěch a peníze.

Pokud jde o velkorysost, musím se ještě zmínit o jedné specifické radosti: o takové, kterou zakoušíme, když odpovíme na povolání darovat Pánovi celý svůj život. Drazí mladí, nemějte strach, když vás Kristus volá k řeholnímu životu, do kláštera, na misie nebo ke kněžství. Buďte si jisti, že on naplní radostí všechny, kdo mu s touto perspektivou darují svůj život a odpovědí na jeho výzvu, aby zanechali všechno, zůstali s ním a darovali se službě druhým s nerozděleným srdcem. Stejně tak velká je radost, jakou vyhrazuje muži a ženě, kteří se totálně darují jeden druhému v manželství, aby vytvořili rodinu a stali se znamením Kristovy lásky k jeho církvi.

Chtěl bych připomenout ještě třetí prvek pro vstup do radosti z lásky: dovolit ve svých životech i v životech vašich komunit narůstat bratrskému společenství. Mezi společenstvím a radostí existuje těsné pouto. Nikoli náhodou píše svatý Pavel své povzbuzení v množném čísle; neobrací se na každého jednotlivě, ale říká: „Radujte se stále v Pánu“ (Flp 4, 4). Jenom spolu, životem v bratrském společenství, můžeme zakusit takovouto radost. Kniha *Skutky apoštolů* popisuje první křesťanskou komunitu takto: „Po domech lámali chléb a jedli pokrm v radosti a s upřímností srdce“ (Sk 2, 46). I vy se snažte o to, aby křesťanské komunity byly místy, kde se dává přednost sdílení, pozornosti a péči jednoho o druhého.

5. *Radost z obrácení*

Drazí přátelé, abychom prožívali pravou radost, je rovněž třeba rozpoznávat pokušení, která nás od ní vzdalují. Současná kultura nás často vede k tomu, abychom hledali krátkodobé cíle, vztahy a potěšení a upřednostňovali nestálost před vytrvalostí v námaze a ve věrnosti závazkům. Sdělení, která dostáváte, vás nutí vstupovat do logiky konzumu a předkládají vám umělé štěstí. Zkušenost nás učí, že vlastnit neznamená mít radost; existuje mnoho lidí, kteří sice mají hojnost hmotného majetku, ale jsou často trýzněni zoufalstvím, smutkem a v životě cítí prázdnotu. Abychom zůstávali v radosti, jsme povoláni k životu v lásce a v pravdě, k životu v Bohu.

Boží vůle je, abychom byli šťastní. K tomu nám Pán dal pro naši cestu konkrétní návod – jeho přikázání. Jejich dodržováním nacházíme cestu života a štěstí. I když na první pohled se mohou zdát jako soubor zákazů a téměř jako překážka pro svobodu, meditujeme-li je pozorněji ve světle Kristova poselství, jsou souborem zásadních a cenných životních pravidel, která vedou ke šťastnému životu uskutečňovanému podle Božího plánu. A naopak, kolikrát zjišťujeme, že budovat něco bez Boha a ignorovat jeho vůli vede ke zklamání, ke smutku a pocitu porážky. Zkušenost se hříchem jako odmítnutím následovat ho a jako urážkou jeho přátelství vrhá do našeho srdce stín.

Přestože křesťanská cesta není mnohdy snadná a úsilí o věrnost Pánově lásce se setkává s překážkami anebo při něm i padáme, Bůh nás ve svém milosrdenství neopouští, ale vždy nám nabízí možnost

vrátit se k němu, smířit se s ním a zakusit radost z jeho lásky, která nám odpouští a znovu nás přijímá.

Drazí mladí, přistupujte často ke svátosti pokání a smíření! Je to svátost znovunalezené radosti. Proste Ducha Svatého o světlo, abyste vytrvalým, pokojným a důvěryplným přistupováním k této svátosti dokázali poznávat svůj hřích a měli schopnost prosit Boha za odpuštění. Pán vám bude stále otevírat svou náruč, bude vás očisťovat a umožní vám vstoupit do své radosti; v nebi bude radost i kvůli jedinému hříšníku, který se obrátí (srov. Lk 15, 7).

6. *Radost ve zkouškách*

Nakonec však může v našem srdci zůstat otázka, zda je skutečně možné žít v radosti i uprostřed tolika životních zkoušek, zvláště těch nejbolestnějších a nejtajemnějších, a zda následovat Pána a důvěřovat mu skutečně přináší štěstí.

Odpovědi můžou být některé zkušenosti lidí mladých jako vy, kteří právě v Kristu našli světlo, jež bylo schopné dávat jim sílu a naději i uprostřed těch nejtěžších situací. Blahoslavený Pier Giorgio Frassati (1901-1925) zakusil ve svém krátkém životě mnoho zkoušek; jedna z nich, která ho velmi zranila, se týkala jeho citového života. Právě v této situaci psal své sestře: „Ptáš se mne, zda jsem radostný. Jak bych mohl nebýt? Dokud mi víra dává sílu, jsem radostný! Žádný katolík nemůže nebýt radostný... Cíl, pro který jsme byli stvořeni, nám ukazuje cestu posetou sice mnoha ostny, ale nikoli smutnou: je to radost i uprostřed bolesti“ (*Dopis sestře Lucianě*, Turín 14. února 1925). Když ho blahoslavený Jan Pavel II. představoval jako vzor, řekl o něm: „Byl to mladík s radostí, která přitahovala, s radostí, která překonávala všechny těžkosti jeho života“ (*Projev k mladým*, Turín 13. dubna 1980).

Časově blíž je nám Chiara Badano (1971-1990), nedávno prohlášená za blahoslavenou. Zakusila, jak bolest může být proměněna láskou a stát se tajemným příbytkem radosti. Ve věku 18 let, v okamžiku velkého utrpení způsobeného rakovinou, se Chiara modlila k Duchu Svatému a prosila za mladé ze svého hnutí. Prosila Boha za své uzdravení i za to, aby osvěcoval svým Duchem všechny tyto mladé a aby jim dával moudrost a světlo: „Byl to skutečně okamžik Boží: fyzicky

jsem velmi trpěla, ale duše zpívala“ (*Dopis Chiaře Lubichové*, Sassel-
lo 20. prosince 1989). Klíčem k jejímu pokoji a radosti byla naprostá
důvěra v Pána a rovněž přijetí nemoci jako tajemného výrazu jeho
vůle pro dobro své i všech ostatních. Často opakovala: „Chceš-li to ty,
Ježíši, chci to i já.“

Jsou to dvě jednoduchá svědectví mezi mnoha jinými, která uka-
zují, že autentický křesťan nikdy není zoufalý a smutný, ani při nej-
tvrdších zkouškách, a demonstrují, že křesťanská radost není útekem
od skutečnosti, ale nadpřirozenou silou k tomu, abychom mohli proží-
vat každodenní těžkosti a čelit jim. Víme, že ukřižovaný a zmrtvých-
vstalý Kristus je s námi a je vždy naším věrným přítelem. Když se
podílíme na jeho utrpení, máme účast i na jeho slávě. S ním a v něm
je utrpení proměňováno v lásku. A tam se nachází radost (srov. Kol
1, 24).

7. *Svědkové radosti*

Drazí přátelé, na závěr bych vás chtěl vyzvat k tomu, abyste se sta-
li misionáři radosti. Nemůžeme být šťastní, pokud nejsou šťastní i ti
druzí. Radost musí být sdílená. Jděte a vyprávějte ostatním mladým
o vaší radosti, o tom, že jste našli ten cenný poklad, jímž je sám
Ježíš. Radost z víry si nemůžeme nechávat pro sebe; aby v nás mohla
zůstat, musíme ji dávat dál. Svatý Jan říká: „Co jsme viděli a slyšeli,
zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství... Toto píše-
me, aby naše radost byla úplná“ (1 Jan 1, 3-4).

Křesťanství je někdy zobrazováno jako způsob života, který po-
tlačuje naši svobodu a jde proti naší touze po štěstí a radosti. To však
neodpovídá pravdě! Křesťané jsou skutečně šťastní lidé, muži a ženy,
protože vědí, že nikdy nejsou sami, ale že je vždy podepírají Boží
ruce! Záleží především na vás, mladých Kristových učednících, abys-
te ukázali světu, že víra přináší pravé, plné a trvalé štěstí a radost.
A pokud se způsob života křesťanů někdy jeví jako unavený a plný
nudy, vy jako první svědčete o radostné a šťastné tváři víry. Evange-
lium je „radostná zvěst“ o tom, že nás Bůh miluje a že každý z nás je
pro něj důležitý. Ukažte světu, že tomu tak skutečně je!

Bud'te tedy nadšenými misionáři nové evangelizace! Těm, kdo
trpí, a těm, kdo hledají, přinášejte radost, kterou chce darovat Ježíš.

Přinášejte ji do svých rodin, do svých škol a univerzit, na svá pracoviště a do skupin svých přátel, tam, kde žijete. Poznáte, že je nakažlivá. A dostanete stonásobek: radost ze spásy pro vás samotné a z toho, že uvidíte, jak Boží milosrdenství působí v srdcích. V den vašeho definitivního setkání s Pánem vám Ježíš bude moci říct: „Služebníku dobrý a věrný, pojď se radovat se svým pánem“ (Mt 25, 21).

Ať vás na této cestě doprovází Panna Maria. Ona přijala Pána do sebe a zvěstovala ho v *Magnificat*, ve zpěvu chvály a radosti: „Velebí má duše Hospodina a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli“ (Lk 1, 46-47). Maria plně odpovídala na Boží lásku a věnovala Bohu svůj život tím, že mu pokorně a naplno sloužila. Je nazývána „Příčinou naší radosti“, protože nám dala Ježíše. Kéž vás uvede do radosti, kterou vám nikdo nebude moci odejmout!

Ve Vatikánu 15. března 2012

Benedictus PP XVI

7. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. KE XLIX. SVĚTOVÉMU DNI MODLITEB ZA DUCHOVNÍ POVOLÁNÍ 29. DUBNA 2012

„Povolání, dar Boží lásky“

Drazí bratři a sestry!

49. Světový den modliteb za povolání, který budeme slavit 29. dubna 2012, o čtvrté velikonoční neděli, nás vyzývá, abychom se zamysleli nad tématem *Povolání, dar Boží lásky*.

Zdrojem každého dokonalého daru je Bůh-Láska – *Deus caritas est*: „Kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm“ (1 Jan 4, 16). Písmo svaté líčí příběh tohoto původního spojení mezi Bohem a lidstvem, jemuž předchází samotné stvoření. Když píše svatý Pavel křesťanům v městě Efezu, pronáší hymnus díků a chvály Otcí, který s nekonečnou dobrotou připravuje v průběhu staletí uskutečnění svého všeobecného plánu spásy – plánu lásky. V Synu Ježíši – prohlašuje apoštol – „si nás vyvolil ještě před stvořením světa, abychom byli před ním svatí a neposkvrnění v lásce“ (Ef 1, 4). Jsme od Boha milováni ještě „dříve“, než jsme začali existovat! Pohnut výlučně svou bezpodmínečnou láskou nás „stvořil z ničeho“ (srov. 2 Mak 7, 28), aby nás přivedl k plnému společenství se sebou samým.

Dojat velkým údivem nad dílem Boží prozřetelnosti, žalmista zvolá: „Když se zahledím na tvá nebesa, dílo tvých prstů, na měsíc, na hvězdy, které jsi stvořil: Co je člověk, že na něho myslíš, syn člověka, že se ho ujímáš?“ (Žalm 8, 4–5) Hluboká pravda naší existence je tedy obsažena v tomto překvapivém tajemství: každé stvoření, a především každá lidská osoba, je plodem Boží myšlenky a skutku jeho lásky, lásky nezměrné, věrné a věčné (srov. Jer 31, 3). Právě objev této skutečnosti je tím, co skutečně mění náš život v jeho podstatě.

V jedné proslulé pasáži svého díla *Vyznání* vyjadřuje sv. Augustin s velkou intenzitou svůj objev Boha – nekonečné krásy a nekonečné

lásky. Boha, který mu byl stále blízko, ale kterému konečně otevřel svou mysl a své srdce, aby se jím nechal přetvořit: „Pozdě jsem si tě zamiloval, krásno tak stará a přece tak nová, pozdě jsem si tě zamiloval. Ano, ty jsi byl uvnitř a já venku a tam jsem tě hledal a já šeredný vrhl jsem se na všechny tvé krásné tvory, jež jsi stvořil. Ty jsi byl se mnou, ale já jsem nebyl s tebou. Vzdalovalo mne od tebe vše to, co by vůbec nebylo, kdyby nebylo v tobě. Ty jsi volal, křičel, a přehlušil jsi mou hluchotu. Ty ses skvěl, zářil, a zahnal jsi mou slepotu. Tvá vůně mne zaujala, vdechl jsem ji a dychtil jsem po tobě. Okusil jsem tě a lačním a žízním po tobě. Dotkl ses mne a vzplanul jsem touhou po tvém míru.“ (X, 27. 38) Tímto obrazem se světec z Hippo snaží popsat nevyjádřitelné setkání s Bohem, s jeho láskou, která přetváří celou existenci.

Jedná se o lásku bez výhrad, která nás předchází, která nás podpírá, volá nás na cestě našeho života a má své kořeny v absolutním darování Boha. Když můj předchůdce blahoslavený Jan Pavel II. hovořil především o služebném kněžství, řekl: „Každé jednání kněze směřuje k tomu, aby církev miloval a sloužil jí, a současně je zaměřeno na to, aby stále víc dozrával v lásce a ve službě Ježíši Kristu, Hlavě, Pastýři a Snoubenci církve, v té lásce, která je vždy odpovědí na předcházející svobodnou a nezaslouženou Boží lásku projevenou v Kristu.“ (Apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*, 25). Každé specifické povolání se totiž rodí z Boží iniciativy a je *darem Boží lásky!* Je to on, kdo dělá „první krok“, a to ne proto, že by v nás našel nějaké mimořádné dobro, ale pro přítomnost jeho vlastní lásky, „která je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého“ (Řím 5, 5).

V každé době najdeme u pramene Božího povolání také iniciativu nekonečné Boží lásky, která se plně zjevuje v Ježíši Kristu. Tak jako jsem napsal ve své první encyklice *Deus caritas est*, „ve skutečnosti existuje mnohotvárná viditelnost Boha. V dějinách lásky, které vypravuje Bible, nám on sám vychází v ústřety, snaží se nás získat, a to až do Poslední večeře, až k Srdci probodenému na kříži, až ke zjevení Vzkříšeného, k velkým dílům, skrze něž on sám prostřednictvím jednání apoštolů vedl zrozenou putující církev. Také v následujících dějinách církve nebyl Pán nepřítomen. Vychází nám stále znovu v ústřety skrze lidi, v nichž je patrný; skrze své Slovo, ve svátostech, především pak v eucharistii“ (č. 17). Láska Boží zůstává navždy, je věrná sama

sobě, „slovu danému tisícům pokolení“ (Žalm 105, 8). Je proto zapotřebí stále znovu zvěstovat, obzvláště novým generacím, krásu této Boží lásky, která vyzývá, předchází a provází; ona je tou tajemnou hybnou pákou, ona je tou motivací, která nepomíjí, a to i ve velmi obtížných podmínkách.

Draží bratři a sestry, právě této lásce máme otevřít své životy, dokonalé lásce Otce (srov. Mt 5, 48), ke které nás volá Ježíš Kristus každý den! Vysoká míra křesťanského života spočívá v tomto: milovat „jako Bůh“. Jedná se o lásku, která se projevuje v úplném, věrném a plodném darování sebe sama. Představenou kláštera v Segovii, která se ve své době potýkala s bolestí kvůli dramatické situaci vyloučení, sv. Jan od Kříže vyzýval, aby jednala podle Božího vzoru: „Nemysli na nic jiného než na to, že všechno je v Božím plánu; a kde není láska, zasévej lásku, a lásku sklidiš“ (Dopisy, 26).

V této úrodné půdě, v otevřenosti vůči Boží lásce se jako plod této lásky rodí a rostou všechna povolání. A čerpáme-li z těchto pramenů: z modlitby, z vytrvalého přijímání Božího Slova a svátostí a mimořádným způsobem z eucharistie, je pro nás možné žít lásku k bližnímu, ve které se učíme odhalovat tvář Krista, našeho Pána (srov. Mt 25, 31-46). Pro vyjádření tohoto nerozlučitelného pouta, jež spojuje tyto „dvě lásky“ – lásku k Bohu a lásku k bližnímu – vyvěrající z téhož Božího zdroje a k němu nasměrované, používá papež sv. Řehoř Veliký příklad rostliny: „Do půdy našeho srdce (Bůh) nejdříve zasadil kořen lásky k němu a z něho se pak jako koruna rozvinula láska k bratřím“ (*Moralium Libri, sive espositio in Librum B. Job, Lib. VII, cap. 24, 28; PL 75, 780 D*).

Tato dvě vyjádření jediné lásky Boží musejí nezbytně prožívat s mimořádnou intenzitou a čistotou srdce zvláště ti, kdo se již rozhodli nastoupit na cestu rozlišování povolání ke služebnému kněžství či k zasvěcenému životu; představují určující prvek. Právě láska k Bohu, jejímiž viditelnými, i když vždy nedokonalými obrazy se kněží a zasvěcení stávají, je motivací odpovědi na volání zvláštního zasvěcení se Pánu skrze kněžské svěcení či sliby evangelních rad. Síla odpovědi sv. Petra Božskému Mistrovi: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji“ (Jan 21, 15), je tajemstvím bytí darovaného a žitého v plnosti, a proto naplňuje hlubokou radostí.

Jiné konkrétní vyjádření lásky, tedy lásky k bližnímu, a to především k těm nejpotřebnějším a trpícím, je rozhodujícím podnětem, který činí kněze nebo zasvěcenou osobu podněcovatelem společenství mezi lidmi a rozséváčem naděje. Vztah zasvěcených, především kněží, ke společenství křesťanů je klíčový a stává se také základní součástí jejich afektivního obzoru. Právě proto sv. farář arský rád opakoval: „Kněz není knězem pro sebe; je jím pro vás“ (*Le curé d'Ars. Sa pensée – Son coeur*, Foi Vivante, 1966, str. 100).

Draží bratři v biskupské službě, drazí kněží, jáhni, zasvěcení a zasvěcené, katecheti, pastorační spolupracovníci a vy všichni, kteří jste angažováni na poli výchovy nových generací, povzbuzuji vás s živou starostlivostí, abyste projevovali bdělou pozornost vůči všem z vašich farních společenství, sdružení a hnutí, kteří dávají najevo určitá znamení povolání ke kněžství nebo ke zvláštnímu zasvěcení. Je důležité vytvářet v církvi vhodné podmínky, aby mohla rozkvést mnohá „ano“ jako velkorysé odpovědi na volání Boží lásky.

Nabídka orientačních bodů pro plodnou cestu bude úkolem pastorační povolání. Základním prvkem je láska k Božímu Slovu, péče o stále rostoucí důvěrné přátelství s Písmem svatým a s pozornou a vytrvalou osobní i společnou modlitbou, aby všichni byli schopni zaslechnout Boží volání mezi tolika jinými hlasy, které naplňují každodenní život. Ale je to především eucharistie, která je „životním středem“ každé cesty povolání: právě zde se nás dotýká Boží láska v Kristově oběti, v dokonalém vyjádření lásky. Právě zde se stále znovu učíme žít Boží lásku „vysokou měrou“. Slovo, modlitba a eucharistie jsou vzácným pokladem pro pochopení krásy života naplno vydaného pro Boží království.

Přeji si, aby se místní církve ve svých různých složkách staly „místem“ pro pozorné rozlišování a důkladným kritériem pro povolání, aby nabízely mladým moudré a pevné duchovní doprovázení. Tímto způsobem se křesťanské společenství stane oním vlastním zjevením Boží lásky, které v sobě střeží každé povolání. Tato dynamika, jež odpovídá naléhavosti Ježíšova nového přikázání, může nalézt výmluvné a jedinečné uskutečnění v křesťanských rodinách, jejichž láska je vyjádřením lásky Krista, který dal sám sebe za svou církev (srov. Ef 5, 32). V rodinách, „společenstvích života a lásky“ (*Gaudium et spes*, 48), mohou nové generace učinit zkušenost této

darující se lásky. Rodiny mají být nejen privilegovaným místem lidské a křesťanské formace, ale mají také představovat „první a nejlepší seminář, kde klíčí povolání k životu, zasvěcenému Božímu království“ (Jan Pavel II., apoštolská adhortace *Familiaris consortio*, 53), mají odkrývat v samotném nitru rodiny krásu a důležitost kněžství a zasvěceného života. Pastýři a všichni věřící laici ať dokážou stále lépe spolupracovat na tom, aby se v církvi rozmnožovaly tyto „domy a školy společenství“ podle vzoru Svaté rodiny z Nazareta, která na zemi harmonicky zrcadlila život Nejsvětější Trojice.

S tímto přáním ze srdce uděluji apoštolské požehnání vám, ctění bratři v biskupské službě, kněžím, jáhnům, řeholníkům a řeholnicím a všem věřícím laikům, především mladým lidem, kteří s učenlivým srdcem přicházejí a slyší Boží hlas, připraveni přijmout ho s velkodušnou a věrnou oddaností.

Vatikán 18. října 2011

Benedictus PP XVI

8. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XLVI. SVĚTOVÉMU DNI SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ 20. KVĚTNA 2012

„Mlčení a Slovo: cesta evangelizace“

Drazí bratři a sestry!

S blížícím se Světovým dnem sdělovacích prostředků 2012 chci s vámi sdílet některé úvahy o jednom aspektu komunikace mezi lidmi, na který se často zapomíná, přestože je velmi důležitý, a dnes je zvláště potřebné si ho připomenout. Jedná se o vztah mezi mlčením a slovem. Jsou to dva momenty komunikace, které pro otevření autentického dialogu a dosažení opravdové blízkosti mezi lidmi musí být v rovnováze, musí se střídát a doplňovat. Když slovo a mlčení se navzájem vylučují, komunikace upadá buď proto, že se tím vyvolává určitý zmatek, anebo naopak proto, že se vytváří ovzduší chladu. Když se však navzájem doplňují, komunikace nabývá na hodnotě a významu.

Mlčení je integrální součástí komunikace a bez něj neexistují slova s hutným obsahem. Při mlčení lépe nasloucháme sobě samým a poznáváme sebe samé, při něm se rodí a prohlubuje myšlenka a jasněji pochopíme, co chceme říci, anebo, co očekáváme od druhého, a volíme způsob svého vyjádření. Když mlčíme, dáváme druhému člověku možnost, aby mluvil a vyjádřil se, a sobě zabráníme, abychom zůstávali připoutaní jen k vlastním slovům a myšlenkám bez vhodné konfrontace. Tak se otevírá prostor pro vzájemné naslouchání s možností hlubšího lidského vztahu. Při mlčení se zachytí např. nejautentičtější momenty komunikace mezi těmi, kdo se milují – gesto, výraz tváře a řeč těla jako znamení, jimiž se člověk projevuje. Při mlčení hovoří radost, starost i bolest, které právě v něm nacházejí zvláště silnou výrazovou formu. Z mlčení se tedy odvozuje ještě náročnější komunikace, jež vyžaduje citlivost a schopnost naslouchat a často vyjadřuje míru a povahu vztahů. Tam, kde zprávy a informace jsou hojné, stává

se mlčení opodstatňuje pro rozlišování důležitého od toho, co je neužitečné a podružné. Hluboká reflexe nám pomůže, abychom objevili vztah mezi událostmi, které na první pohled mezi sebou nesouvisejí, a abychom zprávy vyhodnotili a analyzovali. Díky tomu se mohou sdílet promyšlené a trefné pohledy a může se docházet k autentickému společnému poznání. K tomu je třeba vytvářet příhodné prostředí, téměř určitý „ekosystém“, který dokáže uvádět do rovnováhy mlčení, slovo, obrazy a zvuky.

Velká část současné komunikační dynamiky se zaměřuje na otázky hledající odpovědi. Vyhledávače a sociální sítě jsou východiskem při komunikaci pro mnoho lidí, kteří hledají rady, podněty, informace a odpovědi. Internet se v dnešních dnech stále více stává místem otázek a odpovědí. Současný člověk je dokonce často bombardován odpověďmi na otázky, které si nikdy nekladl, a na potřeby, které nepociťuje. Mlčení je cenné pro usnadnění potřebného rozlišování mezi mnoha podněty a mnoha odpověďmi, které dostáváme, právě proto, abychom se mohli zaměřit na otázky skutečně důležité. V komplexním a mnohotvárném světě komunikace se totiž pozornost mnohých zaměřuje na poslední otázky lidského života: Kdo jsem? Co se mohu dovědět? Co mám konat? V co mohu doufat? Je důležité přijímat lidi, kteří tyto otázky vyslovují, a otevírat se pro možnost opravdového dialogu s nimi, tvořeného slovem, výměnou názorů, ale také výzvou k zamyšlení a k mlčení, jež často může být výmluvnější než uspěchaná odpověď a umožní tazateli, aby sestoupil do hloubky svého nitra a otevřel se pro odpověď, kterou vepsal do srdce člověka Bůh.

Neustálý proud otázek je v podstatě projevem neklidu lidské bytosti stále hledající malé či velké pravdy, které by daly životu smysl a naději. Člověk se nemůže uspokojit s prostou nezávaznou výměnou kritických názorů a životních zkušeností; všichni hledáme pravdu a sdílíme tuto hlubokou touhu, ještě více v naší době, „kdy lidé při výměně informací sdílejí sebe sama, svůj pohled na svět, své naděje a své ideály“ (Poselství ke Světovému dni sdělovacích prostředků 2011).

Se zájmem je třeba brát v úvahu různé formy internetových stránek, aplikací a sociálních sítí, které by mohly pomáhat dnešnímu člověku, aby prožíval okamžiky reflexe a autentického tázání, ale také nacházel prostor pro ticho, příležitost k modlitbě, k meditaci nebo ke

sdílení Božího Slova. Pokud se nezanedbává péče o vlastní nitro, lze krátkou esenciální zprávou, která často není delší než biblický verš, vyjádřit i hluboké myšlenky. Nesmíme se podívat, že v různých náboženských tradicích jsou samota a mlčení upřednostňovanými místy pro pomoc lidem při znovunalezení sebe a takové Pravdy, která dává všemu smysl. Bůh biblického zjevení hovoří i beze slov: „Kristův kříž ukazuje, že Bůh mluví také svým mlčením. Mlčení Boha, zkušenost nepřítomnosti Všemohoucího a Otce je rozhodující etapou pozemské cesty Božího Syna, vtěleného Slova. ... Mlčením Boha se prodlužují jeho předešlá slova. V těchto temných chvílích hovoří paradoxně svým mlčením“ (post-synodální apoštol. exhortace *Verbum Domini*, 30. září 2010, 21). V tichu kříže hovoří výmluvnost Boží lásky prožívané až k nejvyššímu daru. Po Kristově smrti země zmlkne a o Velikonoční sobotě, když „Král spí a vtělený Bůh vyburcoval ty, kteří od věků spali“ (Modlitba se čtením na Bílou sobotu), zaznívá Boží hlas plný lásky k lidstvu.

Pokud Bůh hovoří k člověku i mlčením, také člověk v mlčení objevuje možnost, jak hovořit s Bohem a o Bohu. „Potřebujeme takové mlčení, které se stane kontemplací, které nám umožní vstoupit do Božího ticha a tak dospět do bodu, kde se rodí Slovo, Slovo přinášející spásu (homilie při mši sv. pro členy Mezinárodní teologické komise, 6. října 2006). Hovoříme-li o Boží velikosti, náš jazyk se ukazuje jako nedostatečný a tím se otevírá prostor pro tichou kontemplaci. Z takové kontemplanace se s veškerou vnitřní silou rodí naléhavost misie a neodkladná potřeba „zvěstovat, co jsme viděli a slyšeli, abyste i vy měli společenství s Bohem“ (srov. 1 Jan 1, 3). Tichá kontemplanace nám umožňuje vnořit se do pramene Lásky, který nás vede k našemu bližnímu, abychom cítili jeho bolest a nabídli Kristovo světlo, poselství jeho života a dar jeho naprosté lásky, která zachraňuje.

Při tiché kontemplaci se rovněž s ještě větší silou ukazuje Věčné Slovo, skrze něž byl stvořen svět, a zachycuje se záměr spásy, který Bůh uskutečňuje slovy a skutky během celé historie lidstva. Jak připomíná Druhý vatikánský koncil, Boží Zjevení se uskutečňuje „činy i slovy, které navzájem vnitřně souvisí, takže skutky, které Bůh vykonal v dějinách spásy, ukazují a posilují nauku i skutečnosti vyjádřené slovy; slova pak hlásají tyto skutky a objasňují tajemství v nich obsažená“ (*Dei Verbum*, 2). Záměr spásy vrcholil v osobě Ježíše z Nazareta,

jenž je prostředníkem a naplněním veškerého Zjevení. On nám dal poznat pravou tvář Boha Otce a svým křížem a Zmrtvýchvstáním nám umožnil, abychom přešli z otroctví hříchu a smrti ke svobodě Božích dětí. Základní otázka o smyslu člověka nachází v Kristově tajemství odpověď, která je schopná přinést mír do nepokojného lidského srdce. Z tohoto tajemství se rodí poslání církve a toto tajemství vede křesťany k tomu, aby se stávali hlasateli naděje a spásy a svědky takové lásky, která pozvedá důstojnost člověka a vytváří spravedlnost a mír.

Slovo a mlčení. Vychovávat se ke komunikaci znamená učit se nejen hovořit, ale i naslouchat a kontempletovat. To je zvláště důležité pro nositele evangelizace; oba dva, slovo i mlčení, jsou základními a nedílnými prvky komunikační činnosti církve při novém hlásání Krista v současném světě. Veškeré dílo evangelizace, které církev koná skrze veřejné komunikační prostředky, svěřuji Panně Marii, jejíž mlčení „naslouchá a dává vzniknout Slovu“ (modlitba pro *Agoru mladých* v Loretu, 1.-2. září 2007).

Ve Vatikánu 24. ledna 2012, *na svátek sv. Františka Saleského*

Benedictus PP XVI

II.

DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU VATIKÁNU, KONGREGACÍ A PAPEŽSKÝCH RAD

1. DEKRET APOŠTOLSKÉ PENITENCIÁRIE O UDÍLENÍ ZVLÁŠTNÍCH ODPUSTKŮ PRO VĚŘÍCÍ U PŘÍLEŽITOSTI VII. SVĚTOVÉHO SETKÁNÍ RODIN, MILÁNO 30. 5. – 3. 6. 2012

**Uděluje se dar odpustků pro věřící u příležitosti
VII. Světového setkání rodin, které se bude slavit
v Miláně od 30. května do 3. června 2012.**

Při nastávajícím Světovém setkání rodin v Miláně, jehož tématem bude „Rodina – práce a slavení“, se bude oslavovat rodinné společenství s úmyslem poukázat na to, jak co nejlépe smířit požadavky rodiny s prací a se slavnostními dny, zvláště s nedělí, jež je každotýdenními Velikonocemi, dnem Páně i dnem člověka, dnem rodiny a společenství.

Aby se věřící co nejlépe duchovně připravili na svou účast na této události, Svatý otec Benedikt XVI. jim rád uděluje dar odpustků s cílem, aby se při dodržení následujících dispozic v duchu skutečného pokání a povzbuzení láskou věnovali posvěcování rodiny a následovali příklad svaté Rodiny – Ježíše, Panny Marie a Josefa.

Udělují se *plnomocné odpustky* za obvyklých podmínek (svátostná zpověď, přijetí eucharistie a modlitba na úmysl Svatého otce) těm věřícím, kteří se s duchem odpoutaným od veškerého hříchu oddaně zúčastní některé bohoslužby během tohoto Světového setkání rodin i jeho slavnostního zakončení.

Ti věřící, kteří se této události nebudou moci zúčastnit, mohou dosáhnout *plnomocných odpustků* za stejných podmínek, pokud se v duchovním spojení s věřícími přítomnými v Miláně v rodině pomodlí „Otče náš“, „Věřím v Boha“ a další vroucí modlitby s úmyslem, aby od Božího milosrdenství vyprošovali dosahování výše zmíněných cílů, a to především tehdy, když slova Svatého otce budou přenášena rozhlasem a televizí.

Dále se udělují *částečné odpustky* věřícím pokaždé, když se s kajícím srdcem budou v uvedené době modlit za blaho rodin.

Předkládaný dekret má platnost pro tuto příležitost. Jakékoli opačné ustanovení není překážkou.

Dáno v Římě, v sídle Apoštolské penitenciárie 17. května 2012, o slavnosti Nanebevstoupení Páně.

KARD. MANUEL MONTEIRO DE CASTRO
hlavní penitenciář

✠ GIANFRANCO GIROTTI O. F. M. CONV.
titulár. biskup z Mety, regent

2. PUBLIKACE „KDY A JAK SE OBRACET NA APOŠTOLSKOU PENITENCIÁRII“

Carlos Encina Commentz

Kdy a jak se obracet na Apoštolskou penitenciárii

Libreria Editrice Vaticana

Předmluva

S radostí představuji publikaci nazvanou „Kdy a jak se obracet na Apoštolskou penitenciárii“, jejímž autorem je otec Carlos Enzina Commentz, úředník této penitenciárie.

Tribunál Apoštolské penitenciárie je i přes svoji dlouhou historii málo známý dokonce i v církevním světě; z velké části je to dáno samotnou povahou jeho činnosti, kterou tvoří případy vnitřního fóra spojené se svátostí smíření.

Svazek, který dnes předkládáme, tedy zaplňuje mezeru, již jsme zaregistrovali zvláště u těch, kdo se zajímají o širokou aktivitu Apoštolského stolce. Chápeme proto, jak je tato publikace účelná.

Autorovou zásluhou je, že jednoduchým dialogickým a všem srozumitelným jazykem dokázal představit toto dikasterium a jeho povahu: být nástrojem Božího milosrdenství. Naznačil způsob jeho práce i pojednávání o případech svědomí, které jsou z důvodu jejich závažnosti vyhrazeny Svatému stolci.

Jasně se ukazuje, že tichá a diskrétní práce Apoštolské penitenciárie se zaměřuje na to, aby se lidským duším zraněným hříchem, ale rozhodnutým změnit cestu, znovu dostalo Božího odpuštění a milosrdenství, a tím i nového života v důvěře a naději.

Přejeme si, aby knížka dosáhla co největšího ohlasu.

FORTUNATO KARD. BALDELLI
hlavní penitenciář

Úvod

Málo kněží i věřících laiků v dnešním světě ví, co je to Apoštolská penitenciárie, jaká je její kompetence, kdy je třeba se na ni obracet a jak to činit správným způsobem. Z toho důvodu uveřejňujeme tento krátký text sestavený formou otázek a odpovědí jednoduchým a snadno pochopitelným způsobem, aby čtenář, který není odborníkem na kanonické právo, získal dostatečnou vědomost o Apoštolské penitenciarii a jejích funkcích. Je třeba zdůraznit, že je nejstarším dikasteriem Římské kurie a že koná práci přímo spojenou se *salus animarum* (spásou duší).

Čím je způsobena slabá znalost Apoštolské penitenciárie a jejích funkcí?

Na tuto otázku není snadné odpovědět. Je velmi pravděpodobné, že příčina se nachází v nevyhovující znalosti toho, co je kanonické právo, anebo v nedostatečné informovanosti o kompetencích Římské kurie.

Kromě toho se v 60. a 70. letech kanonické právo netěšilo velké úctě a v té době převládala tendence obvykle nazývaná „antijurismus“. Krátce řečeno, uvedený myšlenkový proud viděl kanonické právo jako cosi v protikladu k podstatě církve. Kanonické právo se považovalo za něco „proti lásce“ a „málo pastoračního“. Církvi mělo stačit evangelium a „zákon lásky“, neboť podle „antijuristického“ proudu právo mělo být čímsi, co patří do sekulární společnosti a málo souvisí s tím, jak se chápé povaha církve.

Správným postojem proti podceňování a dokonce i odmítání kanonického práva je snaha o pochopení jeho povahy. Kanonické právo není v církvi pouhým souborem pozitivních norem, ale něčím mnohem více. Nejvhodnější definicí kanonického práva je: „To, co je v církvi spravedlivé.“ Jinými slovy, kanonické právo pojednává o tom, co věřícímu přináleží a má mu být druhými přiznáno, navráceno a dáno. Existence kanonického práva umožňuje konání skutků spravedlnosti, protože spravedlnost spočívá právě v tom, že se každému dává, co je jeho.

Se vsí jistotou lze prohlásit, že kanonické právo je skutečným právem, a nikoli něčím právu „podobným“ anebo právem v analogickém smyslu. Je právem natolik, jako jím je právo civilní či právo procesní. Zvláštnosti kanonického práva jsou případečné (akcidentální) povahy a jeho skutečná právní povaha se jimi nemění.

I. Apoštolská penitenciárie, její struktura a kompetence

1. Co je Apoštolská penitenciárie?

Apoštolská penitenciárie je jedním z apoštolských soudů a její kompetence spadá výlučně do *vnitřního fóra*, tedy do niterné oblasti vztahů mezi Bohem a hříšníkem. Uděluje „rozhřešení“, „dispenze“, „milosti“, „sanace“ a „zmírnění“. Apoštolské penitenciarii bylo rovněž svěřeno udělování odpustků.

2. Jaká je její struktura?

Hlavou Apoštolské penitenciárie je kardinál-hlavní penitenciář (*Penitenziere Maggiore*). Při rozhodování o komplexnějších případech mu pomáhá sbor prelátů. V čele prelátů je regent (*Reggente*), který je pověřen organizací a zajištěním správného fungování dikasteria a zastupuje hlavního penitenciáře v jeho nepřítomnosti. Členy sboru prelátů jsou rovněž teolog a kanonista.

Úředníky dikasteria jsou kněží, kteří se zúčastňují každodenních zasedání pro studium případů; zasedáním předsedá regent. Navrhují řešení, která potom předkládají k rozhodnutí a k podpisu kardinálovi-hlavnímu penitenciáři.

3. Jaké úlohy má kardinál-hlavní penitenciář?

V jeho osobě se soustřeďují všechny kompetence tohoto dikasteria. Je těžké je vyjmenovat, neboť škála možných případů svědomí předkládaných k řešení je široká. Lze říci, že Svatý otec mu na vnitřním fóru svěřil plné vykonávání „moci klíčů“. Při výkonu svých fakult má však omezení, které spočívá v nemožnosti vykonávat je bez předchozí konzultace se svými spolupracovníky a bez vyslechnutí jejich názoru.

Jemu přísluší jmenování a udílení fakult vedlejším penitenciářům (*Penitenzieri Minori*), kteří vykonávají svou službu ve čtyřech římských papežských bazilikách.

Další úlohou, která přináleží hlavnímu penitenciáři, je podepisovat veřejné dokumenty dikasteria, rozhodnutí a důležitější korespondenci.

S ohledem na své důležité funkce spojené s duchovním dobrem lidských duší zůstává při uprázdnění Apoštolského stolce v úřadě. V průběhu konkláve má dokonce soud možnost postoupit mu zvláště naléhavé dokumenty.

II. Zločiny, které jsou v kompetenci Apoštolské penitenciárie

4. Jaké kanonické zločiny spadají do výlučné kompetence vnitřního fóra soudu Apoštolské penitenciárie?

Existuje pět zločinů, které jsou v kompetenci Apoštolské penitenciárie:

- profanace eucharistických způsob (srov. kán. 1367 CIC);
- přímé porušení svátostného tajemství (srov. kán. 1388 § 1 CIC);
- rozhřešení spoluviníka při hříchu proti šestému přikázání desatera (srov. kán. 1378 CIC);
- fyzické napadnutí osoby římského papeže (srov. kán. 1370 § 1 CIC);
- vysvěcení biskupa bez papežského pověření (srov. kán. 1382 CIC).

Všechny tyto zločiny jsou potrestány exkomunikací *latae sententiae*, tj. trestem, kterému se propadá automaticky prostým faktem spáchání daného zločinu, jehož rozhřešení či odpuštění je vyhrazeno Apoštolskému stolci.

5. V čem spočívá zločin profanace eucharistických způsob?

Profanace eucharistických způsob je velmi vážný zločin, jímž se přímo uráží Bůh, nejvyšší dobro, který je nadevše hoden lásky a je Stvořitelem a Pánem všeho, co existuje. Spočívá v nedovoleném držení eucharistických způsob se svatokrádežnými, pověřivými nebo obscénními úmysly anebo, všeobecněji, v jakémkoli dobrovolném konání s úmyslem závažně opovrhovat Nejsvětější svátostí, ať už samostatně, nebo za přítomnosti jiných osob.

6. V čem spočívá přímé porušení svátostného tajemství?

Je to zločin, jehož se může dopustit pouze kněz, který působil jako zpovědník, i když případně neudělil svátostné rozhřešení. Aby došlo k přímému porušení svátostného tajemství, je třeba, aby zpovědník svévolně vyrazil hřích, který vyslechl při zpovědi, a také identitu kajícího, jenž se z něho vyznával. Důvod potrestání exkomunikací za tento zločin spočívá ve snaze ochránit posvátný charakter svátosti pokání či smíření, která je jediným prostředkem, jímž věřící získávají řádné odpuštění svých těžkých hříchů.

7. V čem spočívá rozhřešení spoluviníka při hříchu proti šestému přikázání desatera?

Zločin rozhřešení spoluviníka může spáchat kněz, který působí jako zpovědník a „rozhřeší“ kajícího z hříchu proti čistotě, na němž se oba podíleli. V tomto případě mu zpovědník vlastně *neuděluje platné rozhřešení*, kromě případu smrtelného nebezpečí, a mimo to páchá závažný zločin tím, že svého kajícího nechává věřit, že byl ze svého hříchu rozhřešen. Zpovědník nemá fakultu rozhřešit hříchy tohoto druhu, jedná-li se o jeho spoluviníka. Tento druh deliktu zahrnuje všechny vnější hříchy v oblasti čistoty spáchané se spoluviníkem, i když ke hříchu došlo před kněžským vysvěcením. Tímto trestem církev chrání posvátný charakter svátosti pokání a usiluje o účinnou nápravu viníků. Samozřejmě, že pro spáchání tohoto zločinu si zpovědník musí být vědom, že dává rozhřešení ze hříchu spáchaného spolu s touto osobou. Pokud zpovědník kajícího nepoznává, tento zločin nespáchal. Pokud se spoluviník nezpovídá ze hříchu spáchaného proti čistotě se zpovědníkem, protože už byl od něj rozhřešen jiným zpovědníkem, ani v tomto případě ke zločinu nedochází.

8. Jak má jednat zpovědník, když ho jeho spoluviník žádá o rozhřešení?

Zpovědník mu musí se vši upřímností říci, že mu nemůže dát rozhřešení od hříchu, na němž má spoluvinu, protože by takové rozhřešení bylo neplatné (srov. kán. 977 CIC) a on sám by se dokonce dopustil velmi závažného zločinu.

9. Co se stane ve chvíli, když zpovědník neví, že existuje trest exkomunikace, jestliže „rozhrěší“ spoluvníka od hříchu proti čistotě?

V tomto případě ho nevědomost nezbavuje trestu, protože se jedná o neomluvitelnou neznalost. Všichni zpovědníci oprávnění k výkonu zpovědní služby musí znát kanonické normy, které se této svátosti týkají.

10. V čem spočívá fyzické napadnutí osoby římského papeže?

Je to zločin, k němuž může v praxi těžko dojít. Myslí se tím použití fyzického násilí s úmyslem ohrozit život a osobní integritu římského papeže.

11. V čem spočívá vysvěcení biskupa bez papežského pověření?

I k tomuto zločinu dochází zřídka. Spočívá v tom, že některému věřícímu je udělena svátost svěcení na stupni biskupa, aniž by k tomu existovalo příslušné papežské povolení. Může ho spáchat pouze katolický biskup, pokud udělí biskupské svěcení bez povolení římského papeže. Takové svěcení je platné, ale nedovolené.

12. Jaký druh kanonického trestu se uplatňuje při těchto zločinech?

Pět výše uvedených zločinů se trestá exkomunikací *latae sententiae*, což je trest, do kterého se upadá automaticky pouhým faktem spáchání těchto zločinů, aniž by bylo třeba jej uložit v rámci kanonického procesu nebo dekretem.

13. Jaký účinek má na věřícího trest exkomunikace?

Exkomunikovanému věřícímu se zakazuje:

- mít jakoukoli účast formou služby při slavení svátostné eucharistické oběti anebo jakéhokoli jiného obřadu při bohoslužbách;
- udělovat svátosti a svátostiny a přijímat svátosti;
- zastávat církevní úřady, služby a úkoly nebo konat úkony z moci řízení.¹

1 Srov. kán. 1331 CIC.

14. Proč katolická církev reaguje na některé hříchy kanonickými tresty?

Existence trestního kanonického práva je způsobem ochrany toho, co je v církvi spravedlivé. Kanonický trest rovněž zahrnuje účinky nápravy, odpykání a prevence. Pro církevní autoritu mají práva věřících velký význam a snaží se je chránit různými prostředky. Uložení kanonických trestů je jedním z nich.

15. Kdo může být potrestán kanonickým trestem?

V zásadě je možné říci, že kanonickým trestem může být potrestán každý věřící církve, jenž se dopustil vnějšího porušení zákona nebo příkazu, které je těžce přičitatelné z důvodu zlého úmyslu nebo nedbalosti (srov. kán. 1321 CIC). Mohou však existovat některé případy, které odnímají nebo zmírňují trestní odpovědnost; za nezpůsobilé ke spáchání kanonického zločinu se považují např. ti, kdo jsou zbaveni běžného užívání rozumu (srov. kán. 1322 CIC).

16. Může být kanonickým trestem postižen mladistvý?

Pro postižení kanonickým trestem je potřeba dosáhnout 16 let věku.² Pokud je věřící mladší 16 let, spáchal sice těžký hřích, ale bez toho, že by propadl kanonickému trestu.

17. Co znamená, že exkomunikace je „vyhrazena“ Svatému stolci?

Znamená to, že trest může prominout pouze Svatý stolec. Ve výše uvedených případech je kompetentním orgánem pro vnitřní fórum soud Apoštolské penitenciárie. Skutečnost, že pro určité zločiny bylo stanoveno toto „výhradní právo“, není výrazem byrokratické mentality, ale znamená, že si určité skutky z důvodu své mimořádné závažnosti vyžadují zvláštní postup. Výhradní právo zároveň splňuje odstrašující účel.

18. Kdy je možné osvobodit kajícího od exkomunikace?

Vzhledem k tomu, že exkomunikace je cenzurou neboli nápravným trestem, lze ji z věřícího sejmout, pokud učinil pokání za hřích, který spáchal. Projevuje-li se při nápravných trestech zatvrzelost, hraje to zásadní úlohu. „Zatvrzelost“ je postoj přetrvávající neposlušnosti vůči autoritě a jejím příkazům; projevuje ji, kdo spáchal zločin. Hlavním cílem nápravných trestů je odstranění zatvrzelosti a konverze věřícího; nelze je proto udělovat na určitou dobu ani ponechávat rozhrěšení na úsudku představeného. Pokud však zatvrzelost přestala, rozhrěšení nelze upírat, protože věřící má skutečné právo, aby dostal rozhrěšení.³

19. Může být exkomunikovaný věřící rozhrěšen ze svých hříchů?

Nikoli, protože exkomunikace zakazuje přijímání svátostí. V první řadě je třeba zrušit exkomunikaci a pouze následně může věřící dostat rozhrěšení od svých hříchů.

20. Kdo může věřícího zbavit trestu exkomunikace?

Může tak učinit pouze církevní autorita, která má takovou fakultu ze zákona, anebo ten, kdo k tomu dostal příslušnou delegaci. V případě exkomunikace vyhrazené Svatému stolci za výše uvedené zločiny je kompetentní autoritou Apoštolská penitenciárie, a to vždy, když se jedná o tajné případy a exkomunikace nebyla vyhlášena na vnějším fóru.

21. Když byla exkomunikace vyhlášena na vnějším fóru, může Apoštolská penitenciárie zbavit věřícího této cenzury?

Když byla cenzura vyhlášena na vnějším fóru, Apoštolská penitenciárie nemůže zasáhnout, protože je soudem pro vnitřní fórum. Aby bylo možno získat rozhrěšení, je třeba se obrátit na kompetentní autoritu.

22. Proč se kanonický trest vyhlašuje na vnějším fóru?

Aby se předešlo pohoršení nebo škodě pro věřící, cítí autorita povinnost *vyhlásit* a uvést ve veřejnou známost, že určitý subjekt je exkomunikovaný. Nazývá se to vyhlášení o exkomunikaci a má to některé právní důsledky, které situaci exkomunikovaného ztěžují. Např. rozehřešení přestává patřit do vnitřního fóra a musí být vykonáno veřejně na vnějším fóru. Je to jeden z mála případů, kdy otázka vzniklá na vnitřním fóru přechází do vnějšího fóra.

23. Jak má jednat zpovědník s věřícím, který propadl cenzuře rezervované Apoštolskému stolci nebo místnímu ordináři?

Pokud je pro věřícího příliš neúnosné setrvávat po určitou dobu ve stavu těžkého hříchu bez možnosti přijímat svátosti, v očekávání, že jeho zpovědník dostane povolení rozhřešit ho, a pokud skutečně učinil pokání ze spáchaného zločinu, může ho jeho zpovědník na základě kán. 1357 osvobodit od cenzury a od jeho hříchů a požádat ho, aby se za určitou dobu vrátil a mohl přijmout pokání. Zpovědník se pak musí obrátit na kompetentní autoritu, které je cenzura rezervována. V pěti výše uvedených případech, které jsou rezervovány Apoštolskému stolci, se zpovědník musí obrátit na Apoštolskou penitenciarii.

24. Je dobře, aby zpovědník využíval fakulty, kterou mu dává kán. 1357?

Ano, je dobře, aby jí využíval a svými radami se snažil vést kajícího v jeho osobní bolestné situaci, kdy potřebuje čekat, aby mohl přijímat svátosti, až do chvíle, kdy zpovědník obdrží fakultu k jeho rozhřešení. Jako dobrý pastýř má napomáhat tomu, aby si kající přál co nejdříve osvobodit se od trestu, aby mu byly odpuštěny jeho hříchy a mohl přistoupit ke svatému přijímání.

25. Jak se sestavuje rekurz?

Rekurz je běžným *dopisem*, v němž zpovědník bez udání kajícího jména sděluje kompetentní autoritě, že dal věřícímu rozhřešení

od cenzury ve vážném případě. V daném dopise se musí zpovědník snažit, aby objektivně vyložil, co se stalo, a doplnit okolnosti, které mohou případ zločinu zhoršit nebo zmírnit.

26. Jaké údaje musí obsahovat rekurz v případě, že se jedná o zločin profanace eucharistických způsobů?

V případě zločinu profanace eucharistických způsobů je třeba v rekurzu uvést následující:

- přibližný věk kajícího a jeho psychické zdraví;
- kdy zločin spáchal;
- kolikrát ho spáchal;
- jakým způsobem ho spáchal;
- jaké důvody ho vedly k profanaci;
- zda spáchal zločin sám, nebo s jinými osobami;
- zda kajícího spáchal zločin z popudu nějaké sekty a zda s ní přerušil kontakty.

27. Jaké údaje musí obsahovat rekurz v případě, že se jedná o zločin přímého porušení svátostného tajemství?

V případě zločinu přímého porušení svátostného tajemství je třeba v rekurzu uvést následující:

- přibližný věk kajícího;
- kdy zločin spáchal;
- kolikrát ho spáchal;
- za jakých okolností ho spáchal;
- zda ho spáchal dobrovolně, anebo to byl spíše úkon neopatrnosti;
- zda to způsobilo škody osobě postižené porušením;
- zda kajícího je zpovědníkem, který je obvykle v této oblasti opatrný.

28. Jaké údaje musí obsahovat rekurz v případě, že se jedná o zločin rozhřešení spoluviníka při hříchu proti šestému přikázání desatera?

V případě zločinu rozhřešení spoluviníka při hříchu proti šestému přikázání desatera je třeba v rekurzu uvést následující:

- přibližný věk kajícího;
- přibližný věk spoluviníka;
- pohlaví spoluviníka;
- stav spoluviníka: svobodný, žijící v manželství, řeholník, kněz;
- kolikrát ho „rozhřešil“;
- kdy ho „rozhřešil“ naposledy;
- zda přerušil hříšné vztahy se spoluviníkem;
- zda kajícího vede život hodný kněze: každodenní slavení mše svaté, modlitba liturgie hodin atd.

29. Proč je třeba v rekursu uvádět všechny tyto údaje?

Zahrnutí těchto údajů do rekursu umožňuje spravedlivější hodnocení konkrétního případu, slouží pro vyměření pokání, které bude kajícího uloženo, a též ke stanovení doby trvání koncese pro fakulty ke službám. Tyto elementy umožňují Apoštolské penitenciarii, aby vydala skutečně užitečné instrukce pro kajícího, který byl rozhřešen od cenzury.

30. Lze pro zaslání rekursu použít fax nebo internet?

Jelikož se často jedná o materie chráněné zpovědním tajemstvím, elektronické prostředky jako internet a fax se nepoužívají. Má se za to, že v těchto materiích, které se týkají svědomí věřícího, ochranu tajemství lépe zabezpečí dopis.

31. V jakých jazycích lze psát na Apoštolskou penitenciarii?

Tomuto soudu lze psát ve všech existujících jazycích. Pro usnadnění práce osazenstva a pro co nejrychlejší odpověď se doporučuje používání jednoho z následujících jazyků: italština, angličtina, němčina, francouzština, španělština, portugalština, polština a latina.

32. Jakou adresu je třeba uvést na obálce dopisu určeného Apoštolské penitenciarii?

Jako adresu stačí uvést:

Penitenzieria Apostolica, 00120 Città del Vaticano.

33. Při podání rekurzu na Apoštolskou penitenciárii je třeba něco platit?

Rekurzy k tomuto soudu jsou *absolutně zdarma* a nepřijímají se ani dobrovolné almužny.

34. Jak dlouho trvá, než dojde odpověď z Apoštolské penitenciárie?

Apoštolská penitenciárie se snaží zasílat odpovědi do 24 hodin po obdržení rekurzu. Do rukou zpovědníka se dopis dostane v závislosti na tom, jak výkonné jsou poštovní služby příslušné země.

35. Jak má zpovědník sdělit obsah odpovědi od Apoštolské penitenciárie kajcíníkovi, jehož rozhřešil od cenzury?

Vhodným způsobem pro to je nová zpověď. Je tedy vhodné, aby se zpovědník s kajcíníkem dohodl na datu, které oběma vyhovuje. Kajcíník má právo, aby nebyl poznán a viděn. Proto se nové setkání se zpovědníkem může uskutečnit ve zpovědnici s mřížkou. Zpovědník sdělí kajcíníkovi obsah odpovědi od Apoštolské penitenciárie, její protokolární číslo a co nejdříve ji zničí. Je vhodné, aby si sám kajcíník uchoval protokolární číslo pro případné nové podání, při němž bude třeba uvést číslo, aby soud mohl případ identifikovat.

36. Co hlavně obsahuje reskript Apoštolské penitenciárie?

Reskript Apoštolské penitenciárie obvykle obsahuje ratifikaci rozhodnutí uděleného pro naléhavý případ na základě ustanovení kán. 1357 CIC. Pokud kajcíník ještě nebyl od cenzury rozhřešen, penitenciárie udělí z apoštolské moci zpovědníkovi fakultu k rozhodnutí od rezervované cenzury pro kajcíníka k tomu disponovaného.

Kromě toho v reskriptu uloží soud pokání, jež má kajcíník vykonat, a zpovědníkovi dá některé pokyny, které se týkají vztahu, jaký má ke kajcíníkovi zaujmout.

37. Co se stane, pokud se zpovědník nemůže s kajícníkem znovu setkat?

Je možné, že kajícník bydlí na vzdáleném místě a ke zpovědníkovi, který ho vyslechl, se nemůže vrátit. V takovém případě má zanechat zpovědníkovi svou adresu; ten mu dopisem krátce sdělí obsah odpovědi od penitenciárie, aby tajemství zůstalo zachováno. Např.: „Milost byla udělena. Ten člověk se má po dobu třech měsíců modlit dva růžence týdně.“

III. Irregularity

38. Co jsou to irregularity?

„Irregularita“ je kanonický zákaz trvalého charakteru, který vylučuje z přijetí posvátného svěcení anebo z řádného výkonu již přijatého svěcení, pokud by kompetentní autorita k tomu neudělila dispenz. Příčinou irregularit, které *nejsou kanonickými tresty*, může být zločin. Přestože věřící může dostat rozhřešení od spáchaného zločinu i ode všech svých hříchů, dokud nedostane dispenz, zůstává ve své „iregulární“ situaci. Irregularity ochraňují povinnou úctu k posvátným svěcením a k důstojnosti samotného svěcení. Vzhledem k tomu, že irregularity nemají trestní charakter, skutečnost jejich neznalosti od nich nikoho nezprošťuje (srov. kán. 1045 CIC).

39. Může Apoštolská penitenciárie udělovat dispenz od irregularit?

Apoštolská penitenciárie může dávat dispenz od irregularit pro udělení posvátného svěcení a také pro jeho výkon v případě, že už bylo uděleno, pokud jejich příčina není veřejně známou skutečností. Tento soud má kompetenci dávat dispenz na vnitřním fóru od těch irregularit, jejichž dispenz je rezervována Svatému stolci, zvláště takových, jejichž příčinou je pozitivní spolupráce na zločinu vraždy a dokonáního potratu (srov. kán. 1041 č. 4; kán. 1044 § 1, č. 3 CIC). I když je evidentní, že nikoli všechny irregularity jsou vyhrazeny Svatému stolci a že v mnoha případech má fakultu k jejich dispensování diecézní biskup,

věřící se mohou svobodně rozhodnout a obrátit se na Apoštolskou penitenciárii.

40. Jak se na penitenciárii žádá dispenz od irregularity?

Dispenz od irregularity se žádá prostřednictvím dopisu, který zpovědník nebo duchovní vůdce irregulárního subjektu napíše Apoštolské penitenciárii. V dané žádosti se neuvádí jméno osoby a je třeba jasně vyložit případ, který byl příčinou irregularity. Pokud se jedná o kandidáta posvátného svěcení, zpovědník nebo duchovní vůdce nesmí opominout svůj úsudek o jeho způsobilosti pro přijetí svátosti. Pokud se jedná o osobu již vysvěcenou, je důležité prokázat její nápravu.

41. Proč se irregularity pojednávají na „vnitřním fóru“? Je možno se jimi zabývat mimo zpověď?

Případ, který je příčinou irregularity, může být něčím tajným, a proto je vhodné, aby se vyřešil na vnitřním fóru. Pokud se nějaký subjekt dozví o své irregularitě prostřednictvím rozhovoru s knězem, ten může žádat o dispenz, aniž by k tomu bylo zapotřebí zpovědi. V takovém případě se používá nesvátského vnitřního fóra, které je samozřejmě chráněno tajemstvím.

42. Co se stane, pokud je někdo vysvěcen ve stavu irregularity?

V takovém případě může svou službu vykonávat nadále, pokud se jedná o tajný případ a nelze se obrátit na ordináře nebo na penitenciárii a pokud existuje vážné nebezpečí škody nebo ztráty dobré pověsti. Rekurz je třeba zaslat kompetentní autoritě co nejdříve prostřednictvím zpovědníka nebo duchovního vůdce.⁴

43. Kdy je třeba obrátit se na Apoštolskou penitenciárii, pokud se jedná o kandidáta svěcení postiženého irregularitou?

Pokud se jedná o kandidáta svěcení, žádost o dispenz od irregularity se

obvykle nezasílá dříve než rok před datem předpokládaného svěcení; je třeba v ní zmínit kandidátovu způsobilost. Praxe Apoštolské penitenciárie je taková, že zkoumá žádosti spěšně, aby kandidátův zpovědník nebo duchovní vůdce měl odpověď v rukou do několika dní.

IV. Sanace *in radice* neplatně uzavřených manželství

44. Může Apoštolská penitenciárie provést „sanaci *in radice*“ u neplatně uzavřeného manželství?

Apoštolská penitenciárie může udělit milost sanace neplatně uzavřeného manželství, pokud je to z oprávněných důvodů vhodné udělat na vnitřním fóru. Je to např. tehdy, když není žádoucí, aby sanace transendovala, tj. aby se zveřejnila skutečnost, že bylo sanováno manželství, které bylo všemi považováno za regulérní. Je k tomu třeba skutečné manželské vůle, z níž lze předpokládat, že obě strany si i nadále přejí žít spolu. Obvyklou kompetentní autoritou pro sanaci manželství *in radice* je diecézní biskup, ale z oprávněných důvodů se lze obrátit i na Svatý stolec.⁵

45. Je potřebné, aby žádost o sanaci byla zaslána knězem na přání obou?

Nikoli nutně. O sanaci mohou požádat obě strany, nebo jen jedna, aniž by druhá o tom věděla. Kněz, který obdržel sanaci manželství *in radice* prostřednictvím reskriptu od Apoštolské penitenciárie, zařadí do tohoto reskriptu jména obou a ten pak uloží do tajného archivu diecézní kurie. Je vhodné, aby si žadatel nebo žadatelé uchovali protokolární číslo reskriptu pro potřebu případného dalšího důkazu v budoucnosti. Pokud zprávu o neplatnosti manželství dostal kněz prostřednictvím zpovědi, musí být reskript Apoštolské penitenciárie zničen, poté co jeho obsah a protokolární číslo bylo žadatelovi či žadatelům oznámeno.

5

Pro definici sanace *in radice* viz kán. 1161 § 1 CIC.

V. Povinnost sloužení mši svatých

46. Má Apoštolská penitenciárie kompetenci v materii povinností sloužit mše svaté?

Přijetí mešní intence a oferty za ni představuje pro kněze závažnou povinnost spravedlnosti, které musí dostát buď osobně, nebo prostřednictvím někoho jiného. Pokud některý kněz přijal určitý počet mešních intencí a nemá možnost mše odsloužit, může prostřednictvím svého zpovědníka požádat Apoštolskou penitenciárii o snížení počtu mešních závazků.

47. Může Apoštolská penitenciárie udělit snížení povinnosti odsloužit mše svaté veřejným sdružením a institucím?

V případě, že povinnost sloužit mši se týká veřejného sdružení nebo instituce, např. semináře nebo diecézní kurie, nemůže Apoštolská penitenciárie udělovat tento druh milostí, neboť ta se váže na spásu duše jednotlivého kněze, jehož dobrou pověst je třeba chránit. V takových případech je však třeba obrátit se ve vnějším fóru na Kongregaci pro klérus.

48. Jak má postupovat zpovědník, na něhož se obrátí kněz, který přijal mešní intence a nemůže tyto mše odsloužit?

Kněz-kajcník, který se nachází v situaci, že nemůže osobně, nebo prostřednictvím druhého odsloužit povinné mše, může prostřednictvím svého zpovědníka požádat, aby mu bylo uděleno snížení jejich počtu. Zpovědník musí napsat Apoštolské penitenciárii dopis bez udání jména kajcníka, v němž uvede počet mší, které nebyly odslouženy, přibližný věk kněze, důvod, pro který nebyly odslouženy, a jak byly použity peníze za ně přijaté; dále uvede jeho zdravotní stav a počet mší, které by mohl odsloužit buď osobně, nebo pověřením jiných kněží. Apoštolská penitenciárie po zvážení všech informací obsažených v rekursu přistoupí ke snížení počtu mší, které nebyly odslouženy knězem-kajcníkem, a uloží povinnost odsloužit nebo nechat odsloužit jejich menší počet, přičemž o zbytek bude postaráno z „pokladu

církve“⁶. O všech případech snížení počtu mešních povinností musí hlavní penitenciář při soukromých audiencích informovat Svatého otce.

VI. Jiné

49. Je možné předkládat soudu Apoštolské penitenciárie problémy morálního a kanonického charakteru?

Kněz nebo jiná osoba, která má pochybnost morálního nebo kanonického charakteru, dříve než se obrátí na penitenciárii, se samozřejmě bude snažit najít řešení v textech církevního magisteria anebo v názoru osvědčených autorů. Avšak vzhledem ke komplexnosti některých případů, s nimiž se kněží setkávají při výkonu své služby, je možné v konkrétních případech předkládat problémy morálního a kanonického charakteru soudu Apoštolské penitenciárie; neuvádějí se přitom jména zainteresovaných osob, ale použijí se fiktivní jména. Toto dikasterium se v některých případech poradí s odborníky a zašle odpověď, v níž je naznačeno, jak se má v dané situaci postupovat.

VII. Odpustky

50. Může Apoštolská penitenciárie udělovat odpustky?

Apoštolská penitenciárie je dikasteriem Římské kurie, jemuž přísluší *udělování* odpustků. O odpustky se žádá obvykle prostřednictvím dopisu nebo faxu; uvádí se v něm důvod žádosti a na konec se připojuje schválení podepsané diecézním biskupem. Doporučuje se odeslat žádost o odpustky v dostatečném předstihu, aby příslušný dekret mohl

6 Výraz „poklad církve“ se nesmí chápat ve smyslu hromadění hmotného majetku, který církev vlastní, ale jako nekonečná a nevyčerpatelná hodnota, kterou mají u Boha odčinění a zásluhy našeho Pána Ježíše Krista; k nim se připočítává i nesmírná hodnota, jakou mají před Bohem modlitby a dobré skutky Nejsvětější Panny Marie a všech svatých (srov. Klement VI., jubilejní bula *Unigenitus Dei Filius*, in: Pavel VI., apoštol. konst. *Indulgentiarum doctrina*).

být zaslán ve vhodném čase. Počet žádostí o odpustky v posledních letech značně vzrostl.

Závěr

Doufáme, že po přečtení těchto otázek a odpovědí si čtenář udělal představu o tom, co je Apoštolská penitenciárie; je to orgán ve službě zpovědníků a kajících. Oprávněně ho lze nazvat „tribunálem milosrdenství“, protože jeho hlavním posláním je sloužit při procesu smíření s Bohem a s církví věřícímu, který se ocitl v situaci neslučitelné se svou věčnou spásou. Apoštolská penitenciárie nevykonává svoji jurisdikci způsobem, jímž obvykle pracují úřady vnějšího fóra, protože je vždy ochráněna anonymita věřícího. Ani zde nedochází ke sporu mezi stranami, které brání své zájmy; Apoštolská penitenciárie není soudem, na který se věřící obrací, aby požadoval uplatnění trestu pro jiného věřícího.

Existence vnitřního fóra v církvi je dobrem s neocenitelnou hodnotou; často je málo chápé ten, kdo nezná Boží kritéria. Vnitřní fórum je bezprostředně zaměřeno na spásu duší a jeho existence je vhodná pro to, aby se věřící nevystavoval utrpení ze zneuctění své dobré pověsti, a tak mohl znovu začít život v souladu s Bohem. Na druhé straně neexistuje „právo vědět všechno o všech“ a publicita pro zlo může mít negativní důsledky jak pro konkrétního jednotlivce, tak i pro společnost okolo něj.

Dobrý pastýř, který jde hledat ztracenou ovci, musí mít velkou úctu k oblasti vnitřního fóra a má ho ochraňovat heroickým způsobem. Neznamena to „zakrývat zlo“, ale spolupracovat s Božím plánem pro spásu lidí. Na konci své pozemské cesty bude každý souzen Bohem, jehož úsudek bude dokonalý a oproštěný od veškerého omylu. Tajemně se v něm spojí Boží atributy milosrdenství a spravedlnosti. Nezapomínejme na Pánova slova: „Říkám vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který se obrátí, než nad desítkami spravedlivými, kteří obrácení nepotřebují“ (Lk 15, 7).

Kdy a jak se obracet na Apoštolskou penitenciárii

Tento svazek vysvětluje dialogickým, jednoduchým a všem srozumitelným jazykem správný způsob, jak se obracet na Apoštolskou penitenciárii, která je orgánem Římské kurie ve službě zpovědníkům a kajícím.

Carlos Encina Commentz je knězem arcidiecéze Vaduz. Získal doktorát z kanonického práva na Papežské univerzitě Svatého Kříže. Od roku 2006 je úředníkem u soudu Apoštolské penitenciárie.

3. KONGREGACE PRO KLÉRUS DOPIS KNĚŽÍM

CONGREGATIO
PRO CLERICIS

Ve Vatikánu 26. března 2012

Prot. č. 20120696

Ctěná Excelence!

U příležitosti následujícího Světového dne modliteb za posvěcení kněží o slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova (15. června) zasílá naše kongregace v patričním předstihu některá usměrnění, která by se podle uvážení jednotlivých biskupů mohla případně použít při animaci chvil pro modlitbu.

Zasláním těchto textů chceme pouze poskytnout pomoc a velice si přejeme, aby přinesly nějaký užitek. Dále laskavě prosíme, aby vedení Vaší biskupské konference uvedlo přiložené materiály ve známost a zajistilo jejich rozšíření na národní úrovni.

S hlubokou vděčností za Vaši cennou spolupráci využívám této příležitosti, abych Vás ujistil o své úctě

Vaší Excelenci v Pánu oddaný

MAURO KARD. PIACENZA
prefekt

CELSO MORGA IRUZUBIETA
titulární arcibiskup z Alba Marittima
sekretář

Jeho Eminenci
předsedovi biskupské konference
(přílohy)

CONGREGATIO PRO CLERICIS

DOPIS KNĚŽÍM

Drazí kněží!

O následující slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova (která připadá na 15. června 2012) budeme jako obvykle slavit „*Světový den modliteb za posvěcení kněží*“.

Slovo Písma „*To je Boží vůle: vaše posvěcení*“ (1 Sol 4, 3) se sice obrací ke všem křesťanům, ale zvláště se týká nás kněží, kteří jsme přijali výzvu nejen „posvěcovat sebe“, ale také stávat se „*služebníky posvěcování*“ i pro své bratry.

V našem případě se tato „Boží vůle“ znásobila a rozrostla do nekonečna, neboť ji můžeme a máme poslouchat při každé jednotlivé službě, kterou vykonáváme.

Naším podivuhodným osudem je to, že nemůžeme posvěcovat sebe, aniž bychom pracovali na svatosti svých bratří, a nemůžeme pracovat na svatosti svých bratří, aniž bychom předtím i nyní pracovali na svojí svatosti.

Když blahoslavený Jan Pavel II. uváděl církev do nového tisíciletí, připomínal nám normalitu takového „ideálu dokonalosti“, který má být předkládán hned a všem: „*Ptát se katechumena: ‚Chceš přijmout křest?‘ znamená zároveň otázku: ‚Chceš se stát svatým?‘*“¹

V den našeho kněžského svěcení tato otázka, stejná jako při křtu, nepochybně zaznívala v našem srdci znova a opět si žádala naši osobní odpověď. Ale dostali jsme ji také proto, abychom se s ní dokázali obracet i na naše věřící a uchovávali její krásu a cennost.

Tomuto přesvědčení neodporuje ani vědomí našich osobních nevěrností a ani viny některých, kteří kněžství v očích světa mnohdy ponížili.

S odstupem deseti let a s vědomím vážnosti zpráv, jež se rozšířily, musíme nechat ještě s větší naléhavostí zaznívat v našem srdci slova, která nám adresoval Jan Pavel II. na Zelený čtvrtek roku 2002:

1 Apoštolský list *Novo millennio ineunte*, č. 31.

„V tomto okamžiku jsme jako kněží i sami osobně hluboce otřeseni hříchy některých našich bratrů, kteří zradili milost obdrženou při kněžském svěcení a podlehli i nejhorším projevům *mysterium iniquitatis*, které ve světě působí. Tak vznikají závažná pohoršení, která ve svém důsledku vrhají temný stín podezření na všechny ostatní úctyhodné kněze, kteří vykonávají svou službu poctivě a důsledně a někdy i s hrdinskou milosrdnou láskou. Zatímco církev projevuje *vřelou starostlivost o oběti* a snaží se podle pravdy a spravedlnosti odpovídat na každou strastnou situaci, my všichni, vědomi si lidské slabosti a s důvěrou v uzdravující moc božské milosti, jsme povoláni, abychom *objali ‚mysterium Crucis‘ a ještě usilovněji se snažili dosáhnout svatosti*. Musíme se modlit, aby Bůh ve své prozívatelnosti znovu probudil v lidských srdcích velký rozmach takových ideálů naprostého darování se Kristu, na nichž stojí kněžská služba.“²

Jako služebníci Božího milosrdenství víme, že úsilí o svatost může vždycky začínat pokáním a odpuštěním. Ale jako jednotliví kněží rovněž cítíme potřebu prosit o ně jménem všech kněží a pro všechny kněze.³

Naše důvěra je nově posílena výzvou, se kterou se na nás obrací sama církev, abychom znovu procházeli *bránou víry (Porta fidei)* a doprovázeli při tom naše věřící.

Víme, že *Porta fidei* je titul apoštolského listu, jímž Svatý otec Benedikt XVI. vyhlásil *Rok víry*, který začne 12. října 2012.

Může nám pomoci úvaha o okolnostech této výzvy.

Zařazuje se do období 50. výročí zahájení *Druhého vatikánského koncilu* (11. října 1962) a 20. výročí publikace *Katechismu katolické církve* (11. října 1992). Kromě toho bylo na měsíc říjen svoláno Generální shromáždění biskupské synody na téma *Nová evangelizace pro předávání křesťanské víry*.

2 Jan Pavel II., *Dopis kněžím k Zelenému čtvrtku 2002*.

3 Kongregace pro klérus, *Kněz-služebník Božího milosrdenství. Pomůcka pro zpovědníky a duchovní vůdce*, 9. března 2011, 14-18; 74-76; 110-116 (kněz jako kající a duchovní žák).

Bude se vyžadovat, abychom do hloubky zpracovali každou z těchto „kapitol“:

- aby Druhý vatikánský koncil byl nově přijat jako „*velká milost, kterou církev ve 20. století obdržela*“: „bezpečný kompas, jenž nám umožňuje, abychom se dobře orientovali ve století, které se před námi otevírá“; „stále účinnější prostředek obnovy církve, jíž je trvale zapotřebí“;⁴
- aby se *Katechismus katolické církve* skutečně přijímal a používal „jako platný a oprávněný nástroj ke službě církevnímu společenství a jako bezpečná norma pro vyučování víře“;⁵
- aby příprava následující *synody biskupů* byla skutečně „vhodnou příležitostí pro uvedení celého církevního společenství do období specifické úvahy o znovuoobjevení víry“.⁶

Jako úvod k celé práci nyní poslouží krátké zamyšlení nad tímto usměrněním Svatého otce, k němuž všechno směřuje:

„Kristova láska naplňuje naše srdce a pobízí nás k tomu, abychom evangelizovali. Jako v minulosti, tak i dnes nás posílá na cesty světa, abychom zde hlásali evangelium všem národům na zemi (srov. Mt 28, 19). Svou láskou přitahuje Ježíš Kristus k sobě lidi všech generací: v každé době svolává církev, svěřuje jí úkol, aby hlásala evangelium, a dává jí k tomu vždy nové pověření. I dnes je tedy potřeba, aby se církev intenzivně nasazovala v úsilí o novou evangelizaci a znovu objevila radost z víry i nadšení pro její předávání.“⁷

„*Lidi všech generací*“, „*všem národům na zemi*“, „*nová evangelizace*“: před tak univerzálním horizontem se především my kněží musíme ptát, kde a jak se mohou tyto výroky spojovat a v čem mohou spočívat.

Můžeme tedy začít tím, že připomeneme, jak se *Katechismus katolické církve* otevírá svému univerzálnímu objetí, když uznává, že

4 Srov. *Porta fidei*, č. 5.

5 Srov. *tamtéž*, č. 11.

6 *Tamtéž*, č. 5.

7 *Tamtéž*, č. 7.

„člověk je ‚schopen‘ Boha“⁸; připomíná to tím, že jako první citaci uvádí následující text II. vatikánského koncilu:

„Nejvznešenější stránka („*eximia ratio*“) lidské důstojnosti spočívá v povolání člověka ke společenství s Bohem. Pozvání k rozhovoru, jehož se dostává od Boha člověku, začíná již samotnou lidskou existencí. Existuje-li člověk, je to jen proto, že ho Bůh z lásky („*ex amore*“) stvořil a neustále z lásky („*ex amore*“) zachovává; člověk tedy žije plně podle pravdy jen tehdy, když tuto lásku svobodně uznává a dává se svému Stvořiteli. Mnoho našich současníků však toto hluboké životní spojení s Bohem („*hanc intimam ac italem coniunctionem cum Deo*“) vůbec nechápe nebo je výslovně odmítá.“⁹

Jak bychom mohli zapomenout, že koncilní otcové měli citovaným textem a právě bohatstvím zvolených formulací v úmyslu zaměřit se přímo na ateisty a potvrdit nesmírnou důstojnost povolání, jemuž se oni již jako lidé odcizili? A učinili to týmiž slovy, jaká slouží pro popis křesťanské důstojnosti v její nejvyšší mystické intenzitě!

Také apoštolský list *Porta fidei* začíná výrokem, že „brána k víře uvádí do společenství života s Bohem“, což znamená, že nám umožňuje ponořit se přímo do ústředního tajemství víry, kterou máme vyznávat: „Vyznávat víru v Trojici – Otce, Syna a Ducha Svatého – znamená věřit v jednoho Boha, který je láska“ (*tamtéž*, č. 1).

To vše musí zaznívat zvláště v našem srdci a v naší mysli, abychom si uvědomili, jaké je nejvážnější drama našich časů.

Národy, které již přijaly křesťanství, už neupadají do pokušení všeobecného ateismu (jako v minulosti), ale riskují, že se stanou obětmi specifického ateismu, který pochází ze zapomnění na krásu a vroucnost trojičního Zjevení.

Dnes jsou to především kněží, kteří mají svou každodenní adoraci a každodenní službou všechno znovu přivádět k *trojičnímu společenství*; jen tehdy, pokud věřící z něho budou vycházet a znovu se do něj pohrouží, mohou vskutku objevovat tvář Božího Syna a jeho *aktuálnost* a vpravdě dosáhnout srdce každého člověka a vlasti, do níž jsou všichni povoláni. Pouze tak my kněží můžeme dnešnímu člověku

8 První část. První kapitola.

9 *Gaudium et Spes*, č. 19; *Katechismus katolické církve*, č. 27.

znovu ukazovat důstojnost jeho bytí jako osoby, smysl lidských vztahů a života ve společnosti i smysl celého stvoření.

„*Věřit v jednoho Boha, který je Láska*“: žádná nová evangelizace nebude doopravdy možná, pokud my křesťané nebudeme schopni znovu uvádět svět v úžas a působit na něj hlásáním toho, že povahou našeho Boha je Láska ve Třech božských osobách, které ji vyjadřují a vtahují nás do jejich samotného života.

Dnešní svět se svými stále bolestnějšími a znepokojivějšími rozkoly potřebuje Boha-Trojici a úlohou církve je, aby ho hlásala.

Aby církev mohla tuto úlohu plnit, musí bezpodmínečně lnout ke Kristu a nikdy se nesmí nechat od něho oddělit. Potřebuje svaté, kteří budou přebývat „v *Ježíšově Srdci*“ a budou šťastnými svědky *Boží trojiční Lásky*.

Aby kněží mohli sloužit církvi a světu, mají zapotřebí být svatí!

Ve Vatikánu 26. března 2012
slavnost Zvěstování Páně

MAURO KARD. PIACENZA
prefekt

CELSO MORGÀ IRUZUBIETA
titulární arcibiskup z Alba Marittima
sekretář

ČETBA A TEXTY

pro potřeby dalšího prohloubení a pro celebrování

BIBLICKÉ TEXTY

Z Janova evangelia, kap. 15

„Vy jste moji přátelé, když děláte, co já vám ukládám. Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co dělá jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, protože vám jsem oznámil všechno, co jsem slyšel od svého Otce. Ne vy jste si vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a určil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek a váš užitek aby byl trvalý. Potom vám Otec dá všechno, oč ho budete prosit ve jménu mém. To vám přikazuji: Milujte se navzájem!“
(Jan 15, 14-17).

Z Lukášova evangelia, kap. 22

„Ve stanovenou hodinu zaujal Ježíš místo u stolu a apoštolové s ním. Řekl jim: ‚Toužebně jsem si přál jíst s vámi tohoto velikonočního beránka, dříve než budu trpět. Neboť vám říkám: Už ho nebudu jíst, dokud se nenaplní v Božím království.‘ A vzal kalich, vzdal díky a řekl: ‚Vezměte ho a rozdělte mezi sebe; neboť vám říkám: Od této chvíle už nikdy nebudu pít z plodu révy, dokud nepřijde Boží království.‘ Potom vzal chléb, vzdal díky, lámal ho a dával jim se slovy: ‚To je mé tělo, které se za vás vydává. To konejte na mou památku!‘ Stejně tak vzal i kalich, když bylo po večeři, a řekl: ‚Tento kalich je nová smlouva, (zpečetěná) mou krví, která se za vás prolévá.‘ ... Vznikl také mezi nimi spor, kdo z nich je asi největší. Řekl jim: ‚Králové vládnou svým národům, a kdo mají nad nimi moc, dávají si říkat ‚dobrodinci‘. U vás však ať to tak není! Ale kdo je mezi vámi největší, ať je jako nejmenší, a kdo je představený, ať je jako ten, kdo druhým slouží. Vždyť kdo je větší: ten, kdo sedí u stolu, či ten, kdo obsluhuje? Přece ten, kdo sedí u stolu! Já však jsem mezi vámi jako ten, kdo slouží‘“
(Lk 22, 14-20. 24-27).

Z Janova evangelia, kap. 20

„Když byl večer prvního dne v týdnu, přišel Ježíš tam, kde byli učedníci. Ze strachu před Židy měli dveře zavřeny. Stanul mezi nimi a řekl: ‚Pokoj vám!‘ Po těch slovech jim ukázal ruce a bok. Když učedníci viděli Pána, zaradovali se. Znovu jim řekl: ‚Pokoj vám! Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás.‘ Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: ‚Přijměte Ducha Svatého. Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou‘“ (Jan 20, 19-23).

Z Listu Židům, kap. 5

„Každý velekněz, vybraný z lidí, bývá ustanoven jako zástupce lidí před Bohem, aby přinášel dary i oběti za hříchy. Má mít soucit s těmi, kdo chybují a bloudí, protože sám také podléhá slabosti. A proto je povinen přinášet oběti za hřích nejenom za lid, ale i sám za sebe. Hodnost velekněze si nikdo nemůže přisvojit sám, nýbrž povolává ho Bůh jako kdysi Árona. Tak ani Kristus si nepřisvojil slávu velekněze sám, ale dal mu ji ten, který řekl: ‚Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil.‘ A na jiném místě říká: ‚Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchizedechova.‘ Ježíš za svého pozemského života přinesl s bolestným voláním a slzami obětí modliteb a úpěnlivých proseb Bohu, který ho mohl zachránit před smrtí; a Bůh ho pro jeho pokoru slyšel. Ačkoli to byl Boží Syn, naučil se poslušnosti z utrpení, jímž prošel, tak dosáhl dokonalosti a všem, kteří ho poslouchají, stal se původcem věčné spásy, když ho Bůh prohlásil veleknězem podle řádu Melchizedechova“ (Žid 5, 1- 10).

PATRISTICKÉ TEXTY

„Lidem, kteří žijí na zemi a mají zde svůj domov, byla svěřena správa nebeských pokladů a dostalo se jim takové moci, jakou Bůh neudělil ani andělům, ani archandělům. Nikdy jim totiž neřekl: ‚Všecko, co svázete na zemi, bude svázáno na nebi, a všecko, co rozvázete na zemi, bude rozvázáno na nebi‘ (Mt 18, 18). ...Co jiného jim dal než veškerou nebeskou moc? Neboť: ‚Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou‘ (Jan 20, 23). Jaká moc je větší než tato? Otec předal všechn soud Synovi (srov. Jan 5, 22), ale

vidím, že Syn ho odevzdal kněžím. Jako by už byli přijati do nebe, překonali lidskou přirozenost a byli osvobozeni od našich vášní – k takové moci byli vyzdviženi“ (Sv. Jan Zlatoústý, *Kněžství*, III, 4-5).

„Duchovní zrod duší je privilegiem kněží; oni jim umožňují, aby se prostřednictvím křtu zrodily k životu v milosti. Jejich prostřednictvím se my oblékáme v Krista, spolu se Synem Božím jsme pohřbíváni a stáváme se údy blažené hlavy (srov. Řím 6, 1; Gal 3, 27). Proto si jich tedy máme vážit více než svých rodičů. Ti nás totiž zrodili z krve a z vůle těla (srov. Jan 1, 13), ale kněží nám umožňují, abychom se zrodili jako Boží děti. Oni jsou nástroji našeho blaženého znovuzrození, naší svobody a našeho přijetí do řádu milosti“ (Sv. Jan Zlatoústý, *Kněžství*, III, 6).

„Náš Pán a Spasitel říká: ‚Když nebudete jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život. ... Vždyť mé tělo je skutečný pokrm a má krev je skutečný nápoj‘ (Jan 6, 53-55). Ježíš je čistý ve všem a pro všechno; proto celé jeho tělo je pokrm a veškerá jeho krev je nápoj. Tělem a Krví svého Slova jako čistým pokrmem a čistým nápojem sytí a napájí celý lidský rod. Stejně tak na druhém místě po jeho Těle jsou čistým nápojem Petr a Pavel a všichni apoštolové a na třetím místě jejich žáci. A tak se i každý díky množství svých zásluh anebo čistotě svých smyslů může stávat pro svého bližního čistým pokrmem... Každý člověk má v sobě nějaký pokrm. Je-li dobrý a z pokladnice svého srdce vydává dobré věci (srov. Mt 12, 35), svému bližnímu, který z ní čerpá, nabízí čistý pokrm. Je-li však zlý a vydává zlé věci, nabízí svému bližnímu pokrm nečistý“ (Origenes, *Kázání na Knihu Leviticus*, 7, 5).

TEXTY CÍRKEVNÍHO MAGISTERIA

„Nejvznešenější stránka („*eximia ratio*“) lidské důstojnosti spočívá v povolání člověka ke společenství s Bohem. Pozvání k rozhovoru, jehož se člověku dostává od Boha, začíná již samotnou lidskou existencí. Existuje-li člověk, je to jen proto, že ho Bůh z lásky („*ex amo-*

re“) stvořil a neustále z lásky („*ex amore*“) zachovává; člověk tedy žije plně podle pravdy jen tehdy, když tuto lásku svobodně uznává a dává se svému Stvořiteli. Mnoho našich současníků však toto hluboké životní spojení s Bohem („*hanc intimam ac italem coniunctionem cum Deo*“) vůbec nechápe nebo je výslovně odmítá “
(*Gaudium et Spes*, č. 19 a *Katechismus katolické církve*, č. 27).

„My můžeme nacházet zdroj svatosti v předmětu našeho kněžství a v lásce, kterou je naše kněžství proniknuto. Pastýřské kněžství přijímá v podstatě nejpříměji Boží lásku, kterou brání. Ono nejvíce uskutěčňuje příliv Boží lásky k lidem a klademe ho do přímé linie s tímto Božím záměrem. Pán chce zachránit svět a někoho si pro to vyvolí. A jsme to my.

Láska proudí přímo přes kněžství, které je určeno k tomu, aby celou tuto lásku uchopilo a dávalo ji ostatním. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za druhé – jsou to Kristova slova. My jsme na trajektorii, která není systematikou v posvěcování, ale na linii, kterou prošel Kristus a kterou nás on naučil, abychom byli svatí – na linii jeho svatosti. I v našem životě, takovém, jaký je a jak je popsán a upraven kanonickým právem, můžeme nacházet nevyčerpatelný zdroj svatosti. A pohled'te – musíme ho najít. ... My jsme lidé nasazení; to říká ostatně i svatý Tomáš, přestože byl učitelem, který velebil a bránil výši a důstojnost řeholních slibů a řeholního stavu: ve službě duším se od kněze vyžaduje větší nasazení pro svatost než od samotného řeholníka. Vysvětluje se to tím, že u něho se jedná o svatost získávanou postupně, ale my – a to je něco, co nám způsobuje dokonce i dojetí a chvění, a tak jako farář arský téměř toužíme uniknout – jsme nuceni svatost praktikovat. Musíme ji vlastnit; svatost a lásku musíme učinit imanentní našemu kněžství. My uplatňujeme svatost, jsme *in exercenda perfectione*, nikoli *in acquirenda perfectione*, jako je tomu v řeholním stavu. A o co méně nás podporují organizační prostředky, chránící před nebezpečím, ty, které umožňují žít ctností, dávají příklad, povzbuzují atd., o to více musíme v sobě nalézt smysl pro Kristovu blízkost, pro jeho následování, přijímání všech jeho milostí, pro život podle něj a oběť podle jeho vzoru. Jen tak můžeme být na úrovni svého povolání. To znamená, že se musíme vnitřně ztotožňovat se svým stavem kněží pečujících o duše. Pohled'te, jak častý je

mezi námi kněžími stav duše, který se přiklání, řekl bych, k úniku, k lamentacím a domněnkám, že na jiném místě by se nám dařilo lépe. ...Moji synové a bratři, to je klam! To není postoj faráře arského! Farář arský nás učí nutnosti *incumbere* (v protikladu k *succumbere* – podlehnout; pozn. překl.): vložit se do svého vlastního poslání, ať je jakékoli; to znamená být s ním spokojení, plně se mu dávat a netoužit po žádném úniku.¹⁰

„Jako Kristovi hlasatelé jsme vybízeni především k tomu, abychom žili v jeho důvěrné blízkosti: nemůžeme dávat ostatním to, co sami nemáme! I dnešní společnost, přes vnější zdání, žízni po Kristu: lze to zaznamenat v protichůdnosti nových forem spirituality, dokonce i tehdy, kdy se ve významných etických otázkách stává svědectví církve znamením odporu. Tuto žízeň po Kristu, ať už je vědomá, či nikoli, nelze ukojit prázdnými slovy. Pouze opravdoví svědkové mohou věrohodně šířit slovo, které přináší spásu“ (Jan Pavel II., *Dopis kněžím k Zelenému čtvrtku* 2001).

„Jedině on může říci: ‚Toto je moje Tělo – toto je má Krev.‘ Tajemství kněžství v církvi spočívá v tom, že my, ubohé lidské bytosti, můžeme v síle svátosti mluvit s jeho ‚já‘: *in persona Christi*. On chce vykonávat své kněžství naším prostřednictvím. Toto rozechvívající tajemství, které se nás pokaždé znovu dotýká při každém slavení této svátosti, si zvláštním způsobem připomínáme na Zelený čtvrtek. Aby každodenností nezevšednělo to, co je velké a tajemné, potřebujeme takovou výslovnou připomínku, je nutné vracet se do oné hodiny, kdy on vložil na nás své ruce a dal nám účast na tomto tajemství.

Zamysleme se tedy znovu nad znamením, kterými nám byla dána tato svátost. Základem je pradávné gesto vkládání rukou, ve kterém si mě on přivlastnil a řekl mi: ‚Patříš mi.‘ Tím ale zároveň řekl: ‚Jsi pod ochranou mých rukou. Jsi pod ochranou mého srdce. Jsi střežen v mých dlaních a právě tak stojíš v nesmírnosti mé lásky. Zůstaň v mých rukou a dej mi své.‘ ... Pán nás činí svými přáteli, svěřuje

10 Kard. G. B. Montini, Projev z 18. listopadu 1959, in: *Distorsi e scritti milanesi (1954-1963)*, Brescia, Istituto Paolo VI, 1997, str. 3153-3169 (citováno ze stran 3162-3163).

nám všechno, svěřuje nám sebe sama, takže můžeme mluvit s jeho „já“ – *in persona Christi capitis*. Jaká důvěra! On se opravdu vydal do našich rukou...

Jádrem kněžství je být přáteli Ježíše Krista. Jedině tak můžeme mluvit skutečně *in persona Christi*, i když naše vnitřní vzdálenost od Krista nemůže zpochybnit platnost svátosti. Být Ježíšovým přítelem, knězem, znamená být mužem modlitby. Tak ho poznáváme a opouštíme neznalost pouhých služebníků. Učíme se žít, trpět a jednat s ním a pro něho. Přátelství s Ježíšem je v podstatě vždy také přátelství s jeho věrnými. Můžeme být Ježíšovými přáteli jediné ve společenství s celým Kristem, s hlavou a tělem, v úrodném vinném kmeni církve, oživované svým Pánem. Díky Pánu jediné v ní je Písmo svaté živým a aktuálním Slovem. Bez živoucího subjektu církve, která obímá věky, se Bible rozbíjí na často nesourodé spisy a stává se knihou minulosti. V současnosti je výmluvná jediné tam, kde je „Přítomnost“, kde Kristus stále zůstává současný – v těle jeho církve.

Být knězem znamená stávat se přítelem Ježíše Krista, a to stále více celou naší existencí. Svět potřebuje Boha – ne jakéhokoliv boha, ale Boha Ježíše Krista, který se stal Tělem a Krví a miloval nás až potud, že za nás zemřel, Boha, který vstal z mrtvých a vytvořil sám v sobě prostor pro člověka. Tento Bůh má žít v nás a my v něm. Toto je naše kněžské povolání a jediné tak může naše kněžské působení přinášet plody“ (Benedikt XVI., *Kázání na Zelený čtvrtek*, 13. dubna 2006).

TEXTY ZE SPISŮ SVATÝCH

Sv. Řehoř Veliký

„My, kteří slavíme tajemství Pánova utrpení, máme napodobovat to, co konáme. Tehdy hostie zaujímá naše místo po Božím boku, protože my sami se stáváme hostií“ (*Dialogy*, 4, 59).

Sv. Kateřina Sienská

„Nechtěl jsem, aby se umenšovala úcta k nim..., protože veškerá úcta, která se jim vzdává, jim nepatří, ale vzdává se mně díky Krví, kterou jsem jim svěřil, aby jí sloužili. Kdyby totiž tohle neplatilo, vzdávala

by se jim taková úcta jako všem lidem na světě a o nic větší... A tak nemají být uráženi, protože jejich urážením jsem urážen já, a ne oni. Již jsem řekl, že nechci, aby se mých Kristů dotýkali svýma rukama“ (*Dialog božské Prozřetelnosti*, kap. 116, srov. Žalm 105 [104], 15).

Sv. Tereza z Lisieux

„Přitahovalo mne modlit se za hříšníky, ale modlit se za duše kněží, o nichž jsem si myslela, že jsou čistší než křišťál, se mi zdálo divné!..V *Itálii* jsem pochopila své *povolání*: kvůli tak užitečnému poznání to nebyla daleká cesta... Měsíc jsem žila s mnoha *svatými kněžími* a pochopila jsem, že jejich delikátní důstojnost je sice pozvedá nad anděly, ale to nic neubírá na skutečnosti, že jsou slabými a křehkými lidmi... Jestliže *svatí kněží*, které Ježíš ve svém evangeliu nazývá „solí země“, dokazují svým chováním, že mají velice zapotřebí modliteb, co by se potom dalo říci o vlažných kněžích? Neřekl snad Ježíš také, že „sůl, když ztratí chuť, čím se osolí?“ Ach, Matko, jak krásné je povolání, jehož cílem je *uchovávat sůl* určenou duším! To je povolání Karmelu, protože jediným cílem našich modliteb a obětí je být *apoštoly apoštolů* – modlit se za ně, když evangelizují duše slovem a především svým příkladem...“ (Ms A 56 r).

Podívejme se, co se stalo, když 17. července 1890 dostala tento smutný dopis od své sestry Céline:

„Jednou jsme vstoupily do malého chudého kostela... nedokázala jsem udržet slzy. Pomysli si: svatostánek bez záclony, skutečná černá díra, možná i s pavouky, a tak ubohé ciborium, které se zdálo být z mědi, zakryté kusem špinavé látky, že už nevypadala jako vélum na eucharistii. A v ciboriu jediná hostie. Běda! V té farnosti už jich nepotřebují více. Ani jedno přijímání mimo velikonoční dobu. V těchto venkovských krajích jsou drsní kněží, kteří mají kostel celý den zavřený. A kromě toho jsou staří a bez prostředků...“

Následující den – zatímco sestra se starala o koupi nového ciboria a v Karmelu připravovaly vyšívané vélum – Tereza odpovídá:

„Kdybys věděla, jak tvůj dopis promluvil k mé duši!..Milovaná Céline, udělejme ze svého srdce malý svatostánek, kam by se Ježíš mohl uchýlit. Pak se utěší a zapomene na to, na co my zapomenout nemůžeme – na nevděčnost duší, které ho opouštějí ve zpustlém sva-

tostánku!..., Otevři mi, má sestro, přítelkyně moje..Vždyť mám hlavu pokrytou rosou, kučery krůpějemi noci‘ (Píseň písní, 5, 2) – to říká Ježíš naší duši, když je opuštěný a pokořený! Céline, zdá se mi, že *zapomnění* je to, kvůli čemu on nejvíce trpí“ (LT 108).

„Milovaná Céline, chci ti říkat *stále* totéž. Modleme se za kněze! Každý den ukazuje, jak vzácní jsou Ježíšovi přátelé... Zdá se mi, že nejvíce ho stojí nevděčnost – především když vidí, jak duše, které mu jsou zasvěceny, dávají jiným to srdce, které absolutním způsobem patří jemu... (LT 122).

Je třeba takových kněží, „kteří by dokázali milovat Ježíše a *dotýkali* se ho se stejnou *jemností*, s jakou se ho Maria *dotýkala* v kolébce!“ (LT 101).

Modlitba sv. Terezičky za misionáře, který jí byl svěřen: „Ó, můj Ježíši, děkuji ti, že jsi vyplnil jedno z mých největších přání – mít bratra kněze a apoštola! Cítím se být velmi nehodná této pocty, ale když už jsi ráčil udělit své ubohé malé nevěstě tu milost, aby mohla pracovat zvláště pro posvěcení jedné duše určené ke kněžství, s radostí za ni budu přinášet všechny modlitby a oběti, které budu mít k dispozici. Prosím tě, můj Bože, abys nehleděl na to, co jsem, ale na to, čím bych měla a chtěla být – řeholnicí úplně hořící tvou láskou. Ty to víš, Pane, že jedinou mojí tužbou je nechávat tě poznávat a milovat; a teď se moje přání uskuteční. Nemohu nic než se modlit a trpět. Duše, s níž jsi mě ráčil spojit něžnými pouty lásky, půjde bojovat do nížiny, aby získávala srdce pro tebe, a já tě budu na hoře Karmel prosit, abys jí dal vítězství. Božský Ježíši, vyslyš modlitbu, s níž se na tebe obracím, za toho, kdo chce být tvým misionářem; ochraňuj ho uprostřed nebezpečí světa a dávej mu stále více pociťovat nicotu a marnost pomíjivých věcí a štěstí z toho, že jimi dokáže pohrdat z lásky k tobě. Ať se jeho vznešený apoštolát uskutečňuje už na těch, kteří ho obklopují, ať je apoštolem hodným tvého srdce. Ó, Maria, něžná Královno Karmelu, tobě svěřuji duši budoucího kněze, jehož jsem nehodnou malou sestrou. Rač ho již od nynějška učit lásce, s níž ses dotýkala božského Dítěte Ježíše a zavinovala ho do plenek, aby jednoho dne mohl vystoupit k svatému oltáři a nést v rukou Krále nebes. Prosím tě také, abys ho

chránila ve stínu svého panenského pláště až do šťastné chvíle, kdy opustí toto slzavé údolí a bude moci nazírat tvou krásu a po celou věčnost se radovat z plodů svého nádherného apoštolátu!“
(Pr. n. 8).

Bl. don Carlo Gnocchi

Medituje mezi svými alpíny v mrazivé kruté zimě: „Když za dlouhých a přízraky rušených nocí prožívaných na salaši máš to štěstí, že nosíš Krista, a on lehce usne na tvém srdci, přijde ti nikoli neuctivá myšlenka na neporovnatelnou výsadu Panny Marie... A je to on – a nikoli, jak si myslíš, ojedinelý a téměř rouhačský výstřel z pušky – kdo tě za úsvitu vzbudí... Nepocíťoval jsi často, že na sklonku nekonečného dne i tvůj neviditelný a přítomný Společník prožívá stejnou únavu jako ty a tvoji vojáci...? Nepocítil jsi snad někdy při halucinacích z únavy a za přízračného světla soumraku nakrátko šťastnou iluzi spojenou s něžným i prudkým návaem krve, že jej samého překvapíš jako postavu shrbenou pod tíží naloženého ruksaku, rovněž zařazenou do pomalého zástupu alpínů?“ Vypráví o důstojníkovi, který ve spěchu prochází kolem a ptá se ho: „Máš Pána?“ „Ano.“ „Dej mi ho políbit.“

Bl. Charles de Foucauld

„Ty jsi zde, můj Pane Ježíši, ve svaté eucharistii! Jsi na metr ode mne v tomto svatostánku! Tvé tělo, tvá duše, tvé božství a celé tvé bytí je zde ve své dvojí přirozenosti. Jak blízko jsi mi, můj Bože! Nebyl jsi blíže Panně Marii během měsíců, kdy tě nosila ve svém lůně, než jsi nyní mně, když při přijímání spočíneš na mém jazyku. Nebyl jsi blíže svaté Panně a svatému Josefovi v betlémské jeskyni, v nazaretském domě, při útěku do Egypta ani během všech okamžiků božského života v rodině, než jsi nyní mně v této chvíli i tak často, tak často ve svatostánku! Svatá Maria Magdaléna ti nebyla blíže, když v Betánii seděla u tvých nohou, než jsem já u paty tohoto oltáře. Ty jsi nebyl blíže svým apoštolům, když ses mezi ně posadil, než jsi nyní mně, můj Bože... Když nám naše povinnosti a Boží vůle umožní, abychom ke své radosti měli trochu času, a my ho neprožijeme před svatostánkem, znamená to, že si myslíme, že na světě je něco lepšího než být u Ježíšových nohou. A je bláznovství myslet si, že je něco lepšího, než pro jeho slávu se mu postavit k nohám“ (*Écrits Spirituels*, str. 69-70).

Sv. Edith Steinová

„Žít eucharistickým způsobem znamená vycházet ze sebe, z omezenosti svého života a dorůstat do šíře života Kristova. Kdo hledá Pána v jeho domě, nebude ho prosit, aby se staral jen o něj a o jeho záležitosti. On sám se začne zajímat o Pánovy záležitosti. Každodenní účast na oběti nás automaticky vtahuje do liturgického života. Mešní modlitby a obřady udržují v naší duši během liturgického roku dějiny spásy jako přítomné a dovolují nám stále více pronikat do hloubi jejich významu. Obětní akt do nás vždy stále znova vtiskává ústřední tajemství naší víry a střed všeobecných dějin – tajemství vtělení a vykoupení. Kdo má citlivého ducha a srdce, nemůže se nacházet v blízkosti svaté oběti, aniž by se sám nedal pro oběť k dispozici, aniž by se nenechal uchvátit touhou, aby se jeho malý osobní život začlenil a vyústil do velkého Spasitelova díla. Křesťanská tajemství vytvářejí nedělitelný celek. Když pronikneme do jednoho, pochopíme i všechna ostatní“ (WS. 23).

MODLITBA ZA CÍRKEV SVATOU A ZA KNĚZE

Můj Ježíši, prosím tě za celou církev,
daruj jí lásku a světlo svého Ducha.
Slovům kněží dávej sílu,
aby zatvrzelá srdce obměkla
a vrátila se k tobě, Pane.
Pane, dej nám svaté kněze;
ty sám uchovávej jejich svatost.
Božský Veleknězi,
kéž moc tvého milosrdenství
je provází a všude ochraňuje
od ďáblových úkladů a nástrah,
které neustále líčí na duše kněží.
Kéž moc tvého milosrdenství, Pane,
rozláme a zničí všechno,
co může zatemnit svatost kněží,
neboť ty můžeš všechno.
Můj milovaný Ježíši,
prosím tě za vítězství církve
a požehnání pro Svatého otce a všechny kněze,
aby získali milost obrácení hříšníků
zatvrzelých ve hříchu.
Ježíši, prosím o zvláštní požehnání a o světlo
pro ty kněze,
u nichž se budu v životě zpovídat.

(sv. Faustina Kowalská)

ZPYTOVÁNÍ SVĚDOMÍ PRO KNĚZE

1. „*Pro ně se zasvěcuji, aby i oni byli posvěceni v pravdě*“ (Jan 17, 19)
Usiluji ve svém kněžství vážně o svatost? Jsem přesvědčen o tom, že plodnost mé kněžské služby přichází od Boha a že díky milosti Ducha Svátého se mám ztotožňovat s Kristem a dávat svůj život za spásu světa?

2. „*To je mé tělo*“ (Mt 26, 26)

Je oběť mše svaté středem mého vnitřního života? Připravuji se na ni dobře, slavím ji zbožně a useberu se po ní k díkůvzdání? Představuje mše mé každodenní východisko pro to, abych chválil Boha, děkoval mu za jeho dobrodiní, utíkal se k jeho dobrotivosti a odčiňoval hříchy svoje i všech lidí?

3. „*Horlivost pro tvůj dům mě stravuje*“ (Jan 2, 17)

Slavím mši podle stanovených obřadů a předpisů, s autentickou motivací a podle schválených liturgických knih? Jsem pozorný vůči eucharistické rezervě uchovávané ve svatostánku a obnovuji ji pravidelně? Uchovávám pečlivě posvátné nádoby? Oblékám si důstojně všechny oděvy, jež předepisuje církev, s vědomím toho, že jednám in persona Christi Capitis?

4. „*Zůstaňte v mé lásce*“ (Jan 15, 9)

Působí mi při mém rozjímání a tiché adoraci radost setrvávat před Ježíšem Kristem přítomným v Nejsvětější svátosti? Jsem věrný každodenní návštěvě Nejsvětější svátosti? Je můj poklad ve svatostánku?

5. „*Vylož nám to podobenství*“ (Mt 13, 36)

Rozjímám každý den pozorně a snažím se překonávat veškerá rozptýlení, která mne oddělují od Krista, a hledám světlo u Pána, jemuž sloužím? Medituji vytrvale Písmo svaté? Modlím se pozorně své každodenní modlitby?

6. „*Je třeba stále se modlit a neochabovat*“ (Lk 18, 1)

Slavím každodenně liturgii hodin úplně, důstojně, pozorně a zbožně?

Jsem věrný svému závazku vůči Kristu v této důležité složce své služby a modlím se jménem celé církve?

7. „*Přijď a následuj mě*“ (Mt 19, 21)

Je náš Pán Ježíš Kristus skutečnou láskou mého života? Dodržuji s radostí svůj závazek lásky k Bohu celibátní zdrženlivostí? Připustil jsem si vědomě nečisté myšlenky, touhy a skutky; vedl jsem nemístné rozhovory? Vystavoval jsem se blízké příležitosti hříchu vůči čistotě? Strážil jsem svůj pohled? Byl jsem pozorný v jednání s lidmi různých kategorií? Představuje můj život svědectví pro věřící o tom, že čistota je možná, plodná a radostná?

8. „*Kdo jsi?*“ (Jan 1, 20)

Nacházím ve svém každodenním chování známky slabosti, lenosti a zemdlenosti? Jsou mé projevy v souladu s lidským i nadpřirozeným postojem, jaký má kněz mít? Jsem pozorný vůči tomu, aby do mého života nevstupovaly povrchní a frivolní prvky? Odpovídá veškerá má činnost důsledně mému kněžskému stavu?

9. „*Syn člověka nemá, kam by hlavu položil*“ (Mt 8, 20)

Miluji křesťanskou chudobu? Vkládám své srdce do Boha a jsem vnitřně odpoután od všeho ostatního? Jsem připraven pro svou lepší službu Bohu zříkat se svého obvyklého pohodlí, svých osobních plánů a legitimních náklonností? Vlastním nadbytečné věci, dělal jsem nepotřebné nákupy anebo jsem se nechal zachvátit tlakem konzumismu? Snažím se všemožně o to, abych prožíval chvíle odpočinku a dovolené v Boží přítomnosti, a mám na paměti, že jsem knězem vždy, všude a také v těchto chvílích?

10. „*Tyto věci si skryl před moudrými a chytrými a odhalil jsi je malíčkým*“ (Mt 11, 25)

Existuje v mém životě hřích pýchy – vnitřní těžkosti, nedůtklivost, podrážděnost, odmítání odpustit, tendence k malomyslnosti atd.? Prosím Boha o ctnost pokory?

11. „*A hned vyšla krev a voda*“ (Jan 19, 34)

Jsem přesvědčen o tom, že svým konáním „v osobě Krista“ jsem při-

mo začleňován do samotného Kristova těla – do církve? Mohu upřímně říci, že miluji církev a s radostí sloužím jejímu růstu, její věci a každému jejímu údu i celému lidstvu?

12. „*Ty jsi Petr*“ (Mt 16, 18)

Nihil sine Episcopo – nic bez biskupa – říkal sv. Ignác z Antiochie. Jsou tato slova základem mé kněžské služby? Přijal jsem poslušně od svého ordináře jeho příkazy, rady a výtky? Modlím se zvláště za Svatého otce v plném souladu s jeho učením a s jeho intencemi?

13. „*Milujte se navzájem*“ (Jan 13, 34)

Žil jsem při jednání se svými bratry kněžskými horlivou láskou, anebo naopak jsem se o ně nezajímal z důvodu sobectví, apatie nebo nevšímavosti? Kritizoval jsem své bratry v kněžství? Byl jsem blízko těm, kdo trpí fyzickou nemocí nebo morální bolestí? Žiji bratrství tak, aby nikdo nebyl sám? Jednám se všemi svými bratřími kněžskými i s věřícími laiky s láskou a trpělivostí samotného Krista?

14. „*Já jsem cesta, pravda a život*“ (Jan 14, 6)

Znám do hloubky nauku církve? Beru si ji za svou a věrně ji předávám? Jsem si vědom skutečnosti, že vyučovat tomu, co neodpovídá církevnímu učitelskému úřadu, slavnostnímu i řádnému, představuje závažné zneužívání, které způsobuje duším škodu?

15. „*Jdi a od nynějška už nehřeš*“ (Jan 8, 11)

Hlásání Božího Slova vede věřící ke svátostem. Zpovídám se pravidelně a často, v souladu se svým stavem a se svatými věcmi, s nimiž nakládám? Slavím hojně svátost smíření? Jsem široce disponibilní pro duchovní vedení věřících a věnuji mu zvláštní čas? Připravuji si pečlivě kázání a katechezi? Kážu horlivě a s láskou k Bohu?

16. „*Zavolal k sobě ty, které sám chtěl, a oni přišli k němu*“ (Mk 3, 13)

Jsem pozorný vůči objevování zárodků povolání ke kněžství a k zasvěcenému životu? Dbám na to, abych mezi všemi věřícími šířil větší povědomí o všeobecném povolání ke svatosti? Žádám věřící, aby se modlili za povolání a za posvěcení kněží?

17. „*Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil*“ (Mt 20, 28)

Snažil jsem se každodenně darovat druhým a sloužit jim v evangelním duchu? Projevuji Pánovu lásku i skutky? Vidím v kříži přítomnost Ježíše Krista a triumf lásky? Nechávám svou každodennost pronikat duchem služby? Považuji i uplatňování autority spojené s úřadem za nezbytnou formu služby?

18. „*Žízním*“ (Jan 19, 28)

Modlil jsem se za duše, které mi Pán svěřil, a obětoval jsem se za ně skutečně a velkoryse? Plním své pastýřské povinnosti? Mám na paměti i duše zesnulých věřících?

19. „*Ženo, to je tvůj syn! To je tvá matka!*“ (Jan 19, 26-27)

Utíkám se s plnou nadějí ke svaté Panně, Matce kněží, abych více miloval jejího Syna Ježíše a druhé lépe přiváděl k lásce k němu? Přestuji mariánskou zbožnost? Věnuji každý den prostor svatému růženci? Utíkám se k její mateřské přímluvě při boji proti ďáblu, proti žádostivosti a duchu světa?

20. „*Otče, do tvých rukou poroučím svého ducha*“ (Lk 23, 46)

Věnuji se starostlivě vysluhování svátostí umírajícím? Beru při své osobní meditaci, při katechezi a běžných kázáních v úvahu církevní nauku o posledních věcech člověka? Prosím o milost vytrvalosti až do konce a vyzývám věřící, aby činili podobně? Modlím se pravidelně a zbožně za duše zesnulých?

4. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY NÓTA S PASTORAČNÍMI DOPORUČENÍMI KE SLAVENÍ ROKU VÍRY

Úvod

Svým apoštolským listem *Porta fidei*, vydaným 11. října 2011, vyhlásil papež Benedikt XVI. „Rok víry“. Jeho oslava začne 11. října 2012, u příležitosti padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu, a skončí 24. listopadu 2013, o slavnosti Ježíše Krista Krále.

Tento rok bude pro věřící vhodnou příležitostí k tomu, aby ještě důkladněji pochopili, že základem křesťanské víry je „setkání s událostí, s Osobou, která otevírá životu nový obzor a dává mu rozhodující zaměření“.¹ Pokud se víra opírá o setkání se zmrtvýchvstalým Kristem, můžeme ji stále znovu objevovat v celé její plnosti a kráse. „Víra je i za našich dnů darem, který je třeba znovu objevovat, opatrovat a dosvědčovat,“ neboť Pán „každému z nás umožňuje prožívat krásu a radost křesťanské existence“.²

Začátek Roku víry se shoduje s výročím dvou významných událostí, které zanechaly v životě církve naší doby výraznou stopu. Jde o padesáté výročí zahájení II. vatikánského koncilu, svolaného blahoslaveným papežem Janem XXIII. (11. října 1962), a dvacáté výročí vyhlášení *Katechismu katolické církve*, který dal církvi blahoslavený papež Jan Pavel II. (11. října 1992).

Podle papeže Jana XXIII. chtěl koncil „předávat neporušenou a úplnou nauku bez zředění či zkreslení“, a to tak, aby „tato spolehlivá a neměnná nauka, kterou je třeba svědomitě respektovat, byla prohloubena a představena způsobem odpovídajícím potřebám naší doby“.³ V tomto ohledu mají trvalý a prvořadý význam úvodní slova věroučné konstituce *Lumen gentium*: „Kristus je světlo národů. Proto

1 BENEDIKT XVI. Encyklika *Deus caritas est* (25. prosince 2005), č. 1. Praha: Paulínky, 2006, s. 5.

2 BENEDIKT XVI. *Homilie o svátku Křtu Páně* (10. ledna 2010).

3 JAN XXIII. *Promluva při slavnostním zahájení II. vatikánského koncilu* (11. října 1962).

tento posvátný sněm, shromážděný v Duchu Svatém, má vřelou touhu hlásáním evangelia všemu stvoření (srov. Mk 16, 15) osvítit všechny lidi jasným Kristovým světlem, které září na tváři církve.⁴ Od tohoto světla Krista, který očišťuje, ozařuje a posvěcuje při slavení posvátné liturgie (srov. konstituce *Sacrosanctum Concilium*) a také svým Božím slovem (srov. věroučná konstituce *Dei verbum*), tedy koncil vyšel a rozhodl se detailně pojednat o vnitřní povaze církve (srov. věroučná konstituce *Lumen gentium*) i o jejím vztahu k současnému světu (srov. pastorální konstituce *Gaudium et spes*). Vedle těchto čtyř konstitucí, skutečných pilířů koncilu, jsou pak uspořádány deklarace a dekreta, jež pojmenovávají některé ze zásadních otázek doby.

Po skončení koncilu začala církev pod bezpečným vedením svého učitelského úřadu a v návaznosti na celou tradici pečovat o to, aby bohaté koncilní učení bylo přijato a uplatněno. Jako pomoc při jeho správné recepci papežové často svolávali Synodu biskupů,⁵ kterou založil služebník Boží Pavel VI. v roce 1965, a také církvi adresovali jasné směrnice v podobě nejrůznějších posynodálních apoštolských exhortací. Další řádné generální shromáždění Synody biskupů se bude konat v říjnu roku 2012 a jako jeho téma byla stanovena „Nová evangelizace pro předávání křesťanské víry“.

Papež Benedikt XVI. už od počátku svého pontifikátu odhodlaně usiloval o to, aby byl koncil správně chápán. Jako chybnou přitom odmítl tzv. „hermeneutiku diskontinuity a zlomu“ a podpořil to, co označil jako „hermeneutiku reformy“, obnovy v kontinuitě jednoho a téhož subjektu – církve, kterou nám daroval Pán. Je to subjekt, který

4 II. Vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964), č. 1. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 37.

5 Řádná generální shromáždění Synody biskupů se věnovala těmto tématům: *Uchování a posílení katolické víry, její celistvost, síla, rozvoj a nauková i historická koherence* (1967), *Služebné kněžství a spravedlnost ve světě* (1971), *Evangelizace v současném světě* (1974), *Katecheze v naší době* (1977), *Křesťanská rodina* (1980), *Pokání a smíření v misijním poslání církve* (1983), *Povolání a poslání laiků v církvi a ve světě* (1987), *Formace kněží v novodobých podmínkách* (1991), *Zasvěcený život a jeho poslání v církvi a ve světě* (1994), *Biskup služebník evangelia Ježíše Krista pro naději světa* (2001), *Eucharistie: zdroj a vrchol života a poslání církve* (2005), *Boží slovo v životě a poslání církve* (2008).

roste v čase a rozvíjí se, přestože zůstává stále týž, jediný Boží lid na cestě“.⁶

Katechismus katolické církve je tedy na jedné straně „skutečný plod II. vatikánského koncilu“⁷ a zároveň je to nástroj, který napomáhá k přijetí koncilu. Mimořádná Synoda biskupů, svolaná v roce 1985 u příležitosti dvacátého výročí ukončení II. vatikánského koncilu s cílem zhodnotit jeho přijetí, předložila návrh, aby byl připraven katechismus, který by Božímu lidu nabídl souhrn veškeré katolické nauky a spolehlivý základ pro vytváření místních katechismů. Papež Jan Pavel II. tento návrh přijal jako touhu, jež „plně odpovídá na skutečnou potřebu všeobecné církve i církví místních“.⁸ Tento *Katechismus*, sestavený ve spolupráci s celým episkopátem katolické církve, „vyjadřuje to, co lze nazvat ‚symfonií‘ víry“.⁹

Katechismus obsahuje „věci nové i staré (srov. Mt 13, 52), protože víra je vždy táž a zároveň je zdrojem stále nového světla. Aby odpověděl na tento dvojí požadavek, přejímá *Katechismus katolické církve* na jedné straně ‚starobylé‘ tradiční uspořádání, zachované v katechismu Pia V., tak, že člení svůj obsah na čtyři části: vyznání víry; posvátná liturgie se svátostmi na čelném místě; křesťanské jednání, jehož výklad vychází z příkázání; a konečně křesťanská modlitba. Současně je však obsah *Katechismu* vyjádřen ‚novým‘ způsobem, aby odpovídal na otázky naší doby“.¹⁰ Tento *Katechismus* představuje „platný a oprávněný nástroj ke službě církevnímu společenství a... bezpečnou normu pro vyučování víře“.¹¹ Obsah víry „v *Katechismu katolické církve* nachází svou systematickou a organickou syntézu. Vidíme zde

6 BENEDIKT XVI. *Promluva k Římské kurii* (22. prosince 2005).

7 BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 4.

8 JAN PAVEL II. *Promluva při ukončení druhého mimořádného shromáždění Synody biskupů* (7. prosince 1985), č. 6. Týž papež během úvodní fáze této synody, při modlitbě Anděl Páně dne 24. listopadu 1985, prohlásil: „Víra je základem, úhelným kamenem a nevyhnutelným měřítkem obnovy, po níž koncil volal. Z víry vychází pravidla, životní styl i praktické nasměrování ve všech situacích.“

9 JAN PAVEL II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* (11. října 1992), č. 2. In: *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 10.

10 *Tamtéž*, č. 3, s. 10 – 11.

11 *Tamtéž*, č. 4, s. 11.

bohatství nauky, kterou církev během svých dvoutisíciletých dějin přijímala, střežila a předkládala. Od Písma svatého k církevním otcům, od mistrů teologie po světce všech staletí představuje *Katechismus* trvalý doklad množství způsobů, jimiž církev rozjímal a rozvíjela své učení, aby věřícím nabídla jistotu pro jejich život z víry“.¹²

Smyslem Roku víry je podpořit nové obrácení k Pánu Ježíši a znovobjevení víry, aby se tak členové církve mohli stát věrohodnými a radostnými svědky zmrtvýchvstalého Pána v dnešním světě, svědky schopnými přivádět množství těch, kteří stojí u „bran víry“. Tato „brána“ otevírá pohled člověka na Ježíše Krista, který je mezi námi přítomen „po všechny dny až do konce světa“ (Mt 28, 20). Ukazuje nám, že „umění žít“ se učí jen „v intenzivním vztahu k němu“.¹³ „Svou láskou přitahuje k sobě Ježíš Kristus lidi všech generací: v každé době svolává církev, svěruje jí úkol, aby hlásala evangelium, a dává jí k tomu vždy nový mandát. I dnes je tedy potřeba, aby se církev intenzivně nasazovala v úsilí o novou evangelizaci a znovu objevila radost z víry i nadšení pro její předávání.“¹⁴

Na výzvu papeže Benedikta XVI.,¹⁵ po konzultaci s příslušnými dikasteriemi Svatého stolce a za přispění *Výboru pro přípravu Roku víry*¹⁶ sestavila Kongregace pro nauku víry tuto *Nótu* s některými doporučeními, jak prožít tento čas milosti. Nijak se tím ovšem nechce bránit jiným iniciativám, k nimž Duch Svatý podnítl pastýře i věřící lid celého světa.

12 BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 11.

13 BENEDIKT XVI. *Promluva k účastníkům setkání uspořádaného Papežskou radou pro novou evangelizaci* (15. října 2011).

14 BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 7.

15 Srov. *tamtéž*, č. 12.

16 Členy tohoto výboru, vytvořeného z pověření Svatého otce Benedikta XVI. při Kongregaci pro nauku víry, jsou: kardinálové William Levada, Francis Arinze, Angelo Bagnasco, Ivan Dias, Francis E. George, Zenon Grocholewski, Marc Ouellet, Mauro Piacenza, Jean-Pierre Ricard, Stanisław Ryłko a Christoph Schönborn; arcibiskupové Luis F. Ladaria a Salvatore Fisichella; biskupové Mario Del Valle Moronta Rodríguez, Gerhard Ludwig Müller a Raffaello Martinelli.

Doporučení

„Vím, komu jsem uvěřil“ (2 Tim 1, 12). Tato slova sv. Pavla nám pomáhají pochopit, že víra je „především *osobní přílnutí člověka k Bohu*; a zároveň je neodlučně *svobodným souhlasem s celou pravdou, kterou Bůh zjevil*“.¹⁷ Víra jako osobní důvěra v Pána a víra, kterou vyznáváme v krédu, jsou od sebe neoddělitelné. Jedna se odvolává ke druhé a jedna druhou vyžaduje. Mezi prožívanou vírou a jejím obsahem existuje hluboké pouto: víra svědků a vyznavačů je stejná jako víra apoštolů a učitelů církve.

Následující doporučení pro Rok víry tedy chtějí napomoci jak osobnímu setkání s Kristem prostřednictvím hodnověrného svědectví o víře, tak stále lepšímu porozumění tomu, co tvoří obsah víry. Tyto návrhy mají sloužit jako příklady, které povzbudí k pohotové odpovědi na výzvu Svatého otce, abychom tento rok prožili naplno jako zvláštní „čas milosti“.¹⁸ Radostné znovuoobjevení víry může přispět také k tomu, že se posílí jednota a společenství mezi nejrozličnějšími skupinami, jež společně tvoří velkou rodinu církve.

I. Na úrovni všeobecné církve

1. Hlavní celocírkevní událostí při zahájení Roku víry bude XIII. řádné generální shromáždění Synody biskupů, které papež Benedikt XVI. svolal na říjen roku 2012 a jež se bude věnovat tématu „Nová evangelizace pro předávání křesťanské víry“. V průběhu této synody se 11. října 2012 skuteční slavnostní bohoslužba k zahájení Roku víry a k oslavě padesátého výročí zahájení II. vatikánského koncilu.

2. Během Roku víry je vhodné povzbuzovat věřící k účasti na pouťích k Petrovu stolci, aby zde vyznali svou víru v Boha Otce, Syna a Ducha Svatého v jednotě s tím, kdo je dnes povolán, aby utvrzoval své bratry a sestry ve víře (srov. Lk 22, 32). Stejně tak je důležité

17 *Katechismus katolické církve*, č. 150. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 53.

18 BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 15.

podporovat poutě do Svaté země, na místa, jež byla prvními svědky našeho Spasitele Ježíše a jeho Matky Marie.

3. Bude též užitečné vyzývat věřící, aby se během tohoto roku se zvláštní úctou obraceli k Panně Marii, která je pro církev příkladem a „zářící celému společenství vyvolených jako vzor ctností“.¹⁹ Je třeba podporovat každý podnět, jenž věřícím napomůže k tomu, aby poznali výsadní úlohu, kterou Maria sehrává v tajemství spásy, aby ji milovali a následovali jako vzor víry a ctností. Za tímto účelem se ukazují jako vhodné poutě, slavnosti a nejrozličnější další události na významných mariánských poutních místech.

4. Pro mladé lidi se mohou stát příští Světové dny mládeže, které se uskuteční během července roku 2013 v Rio de Janeiru, zvláštní příležitostí k tomu, aby zakusili radost z víry v Pána Ježíše a prožili společenství se Svatým otcem ve velké rodině církve.

5. Lze předpokládat, že se i na mezinárodní úrovni uskuteční mnohá sympozia, konference a další významné události, jež umožní setkání s hodnověrnými svědectvími víry a napomohou jejich účastníkům, aby lépe porozuměli obsahu katolického učení. S vědomím toho, že ani dnes se Boží slovo nepřestává šířit a růst, bude důležité dosvědčovat, že „všechny strasti a tužby lidského srdce nacházejí své naplnění“²⁰ v Kristu Ježíši a že víra představuje „nové měřítko porozumění a jednání, které proměňují celý lidský život“.²¹ Některé konference by měly být zvláště věnovány znovuobjevení nauky II. vatikánského koncilu.

6. Rok víry bude pro všechny věřící též jedinečnou příležitostí, aby prohloubili své znalosti o základních dokumentech II. vatikánského koncilu a prostudovali si *Katechismus katolické církve*. To platí zvláš-

19 II. Vatikánský koncil. Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964), č. 65. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 95.

20 BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 13.

21 *Tamtéž*, č. 6.

tě pro kandidáty kněžství, a to především během jejich propedeutického ročníku či prvních ročníků teologických studií, dále pro novice a novicky institutů zasvěceného života a společností apoštolského života a také pro ty, kdo se rozhodují pro vstup do některého církevního sdružení či hnutí.

7. Tento rok se také stane vhodnou příležitostí k pozornějšímu přijetí homilií, katechezí, promluv a dalších proslovů či dokumentů Svatého otce. Kněží, zasvěcené osoby a věřící laici jsou vyzýváni, aby s obnoveným úsilím skutečně a z celého srdce přilnuli k učení Petrova nástupce.

8. V průběhu Roku víry je vhodné ve spolupráci s Papežskou radou pro jednotu křesťanů uskutečnit nejrůznější ekumenické iniciativy, jejichž cílem je „podpořit obnovení jednoty mezi všemi křesťany“, neboť tato jednotu „je jedním z hlavních úkolů posvátného ekumenického Druhého vatikánského sněmu“.²² Uskuteční se zejména slavnostní ekumenické shromáždění, při němž všichni pokřtění obnoví svou víru v Krista.

9. V rámci Papežské rady pro novou evangelizaci bude ustanoven sekretariát, jehož úkolem bude koordinace nejrůznějších iniciativ, navržených k oslavě Roku víry jednotlivými dikasterii Svatého stolce, i dalších událostí, jež se týkají celé všeobecné církve. Tento sekretariát by měl být včas informován o významných událostech a sám také může navrhopvat vhodné iniciativy. Za účelem zpřístupnění užitečných informací k účinnému prožití Roku víry všem lidem spustí též speciální webovou stránku.

10. V závěru Roku víry, o slavnosti Krista Krále, bude Svatý otec předsedat eucharistické bohoslužbě, při níž se bude konat slavnostní obnova vyznání víry.

22 II. Vatikánský koncil. Dekret o ekumenismu *Unitatis redintegratio* (21. listopadu 1964), č. 1. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 439.

II. Na úrovni biskupských konferencí²³

1. S vědomím toho, že biskupové mají zvláštní poslání být učitelé a „zvěstovateli víry“,²⁴ mohou jednotlivé biskupské konference uspořádat zvláštní studijní den věnovaný tématu víry, osobnímu svědectví a jejímu předávání novým generacím.
2. Je vhodné zasadit se o to, aby byly v brožovaných a cenově snadno dostupných vydáních znovu nabídnuty dokumenty II. vatikánského koncilu, *Katechismus katolické církve* a jeho *Kompendium*. Stejně tak je vhodné postarat se o rozšířenou distribuci těchto textů prostřednictvím elektronických médií a moderních technologií.
3. Žádoucí jsou také veškeré snahy o přeložení dokumentů II. vatikánského koncilu a *Katechismu katolické církve* do těch jazyků, v nichž překlad těchto textů dosud není k dispozici. Je třeba podpořit charitativní iniciativy, které by zajistily tyto překlady do místních jazyků misijních zemí, jejichž církevní společenství si takové výdaje nemůže dovolit. Tyto snahy by se měly dít pod dohledem Kongregace pro evangelizaci národů.
4. Pastýři by měli usilovně využívat nové způsoby komunikace a podporovat též vznik televizních a rozhlasových pořadů, filmů a publikací. Všechny tyto prostředky je třeba využít k tomu, aby populárním způsobem zprostředkovaly široké veřejnosti témata víry, jejích principů a obsahu, a také význam II. vatikánského koncilu pro církev.

23 Následující doporučení biskupským konferencím jsou zároveň obdobným způsobem předložena biskupským synodám patriarchálních a vyšších arcibiskupských církví i shromážděním představených dalších východních katolických církví sui iuris.

24 II. Vatikánský koncil. Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964), č. 25. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 61.

5. Svátí a blahoslavení jsou skutečnými svědky víry.²⁵ Je proto vhodné, aby biskupské konference šířily povědomí lidí o světcích pocházejících z jejich území, a to i prostřednictvím moderních způsobů komunikace.

6. Současný svět je velmi citlivý na vztah mezi vírou a uměním. Biskupským konferencím se proto doporučuje, aby v maximální možné míře, a případně i v rámci ekumenické spolupráce, využily katechetický potenciál uměleckého dědictví, které se skrývá na území svěřeném do jejich pastýřské péče.

7. Vyučující v centrech teologických studií, v seminářích a na katolických vysokých školách jsou vyzýváni, aby při výuce poukazovali na to, jak se daného oboru dotýká učení *Katechismu katolické církve* a jaké to má pro tento obor důsledky.

8. Ve spolupráci s teology a dalšími kompetentními autory bude užitečné připravit brožurky či letáky apologetické povahy (srov. 1 Petr 3, 15). Každý věřící tak bude lépe vybaven k tomu, aby odpovídal na dotazy vznášené k nesnadným tématům – ať už se jedná o sekty, problémy spojené se sekularismem a relativismem, otázky vyplývající „ze změněné mentality, která zvláště v dnešní době omezuje oblast rozumových jistot na vědecké a technické objevy“,²⁶ nebo o jiné problémy.

9. Předpokládá se, že dojde k revizi místních katechismů a nejroznějších katechetických pomůcek, používaných v místních církvích, aby bylo zajištěno, že se bezvýhradně shodují s *Katechismem katolické církve*.²⁷ Pokud by se snad některý katechismus či jiná pomůcka s *Katechismem* úplně neshodovaly nebo pokud by v daném materiálu byly objeveny nějaké nedostatky, je třeba vypracovat nové texty a materiály. Vedle toho je možné následovat příklad a žádat o pomoc ty biskupské konference, jež už podobný krok uskutečnily.

25 Srov. BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 13.

26 *Tamtéž*, č. 12.

27 Srov. JAN Pavel II. Apoštolská konstituce *Fidei depositum* (11. října 1992), č. 4. In: *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 12.

10. Rok víry bude též vhodnou příležitostí, aby se ve spolupráci s Kongregací pro katolickou výchovu prověřilo, zda je obsah *Katechismu katolické církve* součástí *Ratia* formace budoucích kněží a také osnov jejich teologických studií.

III. Na úrovni diecézí

1. Předpokládá se, že v každé místní církvi se bude konat oslava zahájení Roku víry a také jeho slavnostní ukončení, při nichž věřící budou moci „vyznat svou víru ve zmrtvýchvstalého Pána v katedrálách a kostelech celého světa“.²⁸

2. Bylo by vhodné, aby každá diecéze světa uspořádala studijní den věnovaný *Katechismu katolické církve* a účast na něm nabídla zvláště svým kněžím, zasvěceným osobám a katechetům. Například katolické eparchie východního ritu mohou při této příležitosti uspořádat setkání se svými kněžími, které bude sloužit jako svědectví o jedinečné zkušenosti a liturgické tradici v rámci jedné víry v Krista. Podobně je možné požádat mladé místní církve v misijních oblastech, aby svědčily o radosti z víry, která je pro ně tak typická.

3. Každý biskup by mohl svým věřícím zaslat pastýřský list věnovaný tématu víry, připomenout jim význam II. vatikánského koncilu a *Katechismu katolické církve* a pamatovat přitom na specifické pastorační podmínky věřících, kteří jsou svěřeni do jeho péče.

4. Lze doufat, že v každé diecézi se pod dohledem biskupa uskuteční setkání věnovaná katechezím, a to zvláště pro mladé lidi a ty, kdo hledají smysl života. Tato setkání jim mají pomoci objevit krásu víry, prožívané ve společenství církve, a umožnit setkání s významnými svědky víry.

5. Bylo by žádoucí, aby každá místní církev prověřila, nakolik přijala učení II. vatikánského koncilu a *Katechismu katolické církve* do svého

28 BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 8.

vlastního života a poslání, zvláště v oblasti katechetického působení. To se může stát příležitostí k obnovenému úsilí ze strany diecézních katechetických center, jež mají povinnost pečovat – za podpory Komise pro katechezi příslušné biskupské konference – o teologickou formaci katechetů.

6. Trvalé vzdělávání kněží se během Roku víry může zaměřit na dokumenty II. vatikánského koncilu a *Katechismus katolické církve* a věnovat se přitom tématům jako „Hlásání zmrtvýchvstalého Krista“, „Církev – svátost spásy“, „Poslání evangelizace v dnešním světě“, „Víra a nevíra“, „Víra, ekumenismus a mezináboženský dialog“, „Víra a věčný život“, „Hermeneutika reformy v kontinuitě“ a „*Katechismus* v běžné pastorační péči“.

7. Biskupové jsou vyzýváni, aby zvláště v postní době pořádali kajícní pobožnosti, při nichž mohou věřící prosit Boha o odpuštění hříchů, zvláště hříchů proti víře. Tento rok je také vhodnou příležitostí k tomu, aby všichni přistupovali ke svátosti smíření s pevnější vírou a častěji.

8. Lze předpokládat, že v akademické a kulturní sféře, a zvláště v rámci katolických vysokých škol, budou nabídnuty nové příležitosti k tvůrčímu dialogu mezi vírou a rozumem, například formou symposií, dalších setkání a studijních dnů. Jejich smyslem je ukázat, že „mezi vírou a skutečnou vědou nemůže být žádný rozpor; i když každá volí jinou cestu, obě směřují k pravdě“.²⁹

9. Stejně tak je důležité podporovat setkání s lidmi, „kteří v sobě sice nerozpoznávají dar víry, upřímně však hledají nejvyšší smysl a konečnou pravdu svého života i celého světa“.³⁰ Jako příklad tohoto dialogu může sloužit *Nádvoří pohanů*, nad nímž drží záštitu Papežská rada pro kulturu.

29 *Tamtéž*, č. 12.

30 *Tamtéž*, č. 10.

10. Rok víry může být obdobím, kdy lze zvýšenou pozornost věnovat katolickým školám. Právě ony jsou totiž příhodnými místy, kde se studenti mohou setkat se živým svěděním o Pánu a rozvíjet svou víru. Toho lze dosáhnout také využitím vhodných katechetických nástrojů, mezi něž patří například *Kompendium Katechismu katolické církve* a *Youcat*.

IV. Na úrovni farností, společenství, sdružení a hnutí

1. V rámci přípravy na Rok víry jsou všichni věřící vyzváni, aby si důkladně přečetli apoštolský list papeže Benedikta XVI. *Porta fidei* a rozjímali nad ním.

2. Rok víry „bude dobrou příležitostí k tomu, abychom víru intenzivněji *slavili* v liturgii, zvláště při eucharistii“.³¹ V eucharistii, která je tajemstvím víry a zdrojem nové evangelizace, se víra církve hlásá, slaví a také posiluje. Všichni věřící jsou proto vyzýváni, aby se eucharistie účastnili aktivně, plodně a vědomě, a tak se mohli stát skutečnými Pánovými služebníky.

3. Kněží by měli věnovat větší pozornost studiu dokumentů II. vatikánského koncilu a *Katechismu katolické církve* a z nich také čerpat materiál pro svou pastorační práci ve farnostech – pro katecheze, kázání a přípravy ke svátostem. Měli by také věřícím nabídnout cyklus tematických kázání věnovaných víře nebo některým specifickým otázkám souvisejícím s vírou, jako například „Setkání s Kristem“, „Základní obsah vyznání víry“ či „Víra a církve“.³²

4. Katecheti se mají pevněji držet bohatství nauky, kterou v sobě skrývá *Katechismus katolické církve*, a pod vedením svých duchovních správců nabízet skupinám věřících vedení při četbě tohoto cenného dokumentu. Napomohou tak jeho hlubšímu porozumění a zároveň

31 Tamtéž, č. 9.

32 Srov. BENEDIKT XVI. Posynodální apoštolská exhortace *Verbum Domini* (30. září 2010), č. 59 – 60 a 74.

se tím vytvoří malá společenství víry, která budou vydávat svědectví o Pánu Ježíši.

5. Lze doufat, že ve farnostech dojde k intenzivnějším snahám o šíření a distribuci *Katechismu katolické církve* a dalších materiálů pro použití v rodinách, které jsou domácími církvemi a prvním prostředím, v němž dochází k předávání víry. Mezi příležitostmi, kterých lze k tomuto účelu využít, patří například žehnání domovů, křest dospělých osob, biřmování nebo uzavírání manželství. Tak lze přispět k hlubšímu porozumění katolickému učení v „domovech a rodinách, aby každý člověk pocítil silnou potřebu lépe poznávat odvěkou víru a předávat ji budoucím generacím“.³³

6. Podpora lidových misí a podobných iniciativ ve farnostech a na pracovištích může věřícím pomoci, aby znovu objevili dar víry přijatý ve křtu, a s ním související odpovědnost za to, aby vydávali svědectví, neboť křesťanské povolání „je svou povahou také povolání k apoštolátu“.³⁴

7. Členové institutů zasvěceného života a společností apoštolského života jsou v tomto období žádáni, aby v obnoveném spojení s Pánem Ježíšem usilovali o novou evangelizaci – každé společenství podle svých vlastních charismat, v oddanosti Svatému otci a ve shodě s neporušeným učením.

8. Kontemplativní společenství by se během Roku víry měla modlit zvláště za to, aby se víra mezi Božím lidem obnovila, a dala mu tak nový impuls k tomu, aby tuto víru také předával mladé generaci.

9. Sdružení a církevní hnutí jsou vyzývána, aby s využitím svých specifických charismat a ve spolupráci s místními pastýři podpořila takové iniciativy, jež dále rozšíří možnost prožívání Roku víry. Nová

33 BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 8.

34 II. Vatikánský koncil. Dekret o apoštolátu laiků *Apostolicam actuositatem* (18. listopadu 1965), č. 2. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 387.

společenství a církevní hnutí budou jistě schopna kreativně a velkoryse hledat nejvhodnější způsoby, jimiž mohou nabídnout své vlastní svědectví do služeb celé církve.

10. Všichni věřící, kteří jsou vyzýváni k obnovení daru víry, by měli usilovat o to, aby svou vlastní zkušenost víry a lásky³⁵ předávali svým bratřím a sestrám v jiných křesťanských církvích a nekřesťanských náboženstvích, nevěřícím a také těm, kdo se k otázce víry staví indiferentně. Lze doufat, že všichni věřící křesťané, když si uvědomí, že „přijali zvěst o spáse, kterou mají předložit všem“, tímto způsobem zahájí jakési misie směřující k těm, s nimiž žijí a pracují.³⁶

35 Srov. BENEDIKT XVI. Apoštolský list *Porta fidei* (11. října 2011), č. 14.

36 II. Vatikánský koncil. Pastoralní konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (7. prosince 1965), č. 1. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 183.

Závěr

Víra „je naším celoživotním společníkem, který nás uschopňuje, abychom stále novými očima vnímali úžasná díla, jež pro nás Bůh činí. Víra se soustředí na to, aby vnímala znamení času provázející soudobé dějiny, a každého z nás zavazuje, aby se stal živým znamením toho, že vzkříšený Pán je přítomen ve světě“.³⁷ Je aktem osobním a zároveň společným: je to Boží dar, který je třeba prožívat ve společenství církve a předávat světu. Každá iniciativa navržená k oslavě Roku víry má sloužit právě k tomu, aby napomohla radostnému znovuoobjevení víry a podpořila její předávání. Výše zmíněná doporučení si kladou za cíl vyzvat všechny členy církve k úsilí, aby se nadcházející Rok víry mohl stát zvláštním časem, kdy se my křesťané budeme moci podělit o toho, kdo je nám nejdražší: o Krista Ježíše, Spasitele všech lidí a Krále celého světa, neboť „od něho naše víra pochází a on ji vede k dokonalosti“ (Žid 12, 2).

Dáno v Římě, v Kongregaci pro nauku víry, dne 6. ledna 2012, o slavnosti Zjevení Páně.

WILLIAM KARDINÁL LEVADA
prefekt

LUIS F. LADARIA SJ
*titulární arcibiskup Thibiky,
sekretář*

5. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

Normy pro postup při rozlišování údajných vidění a zjevení

Předmluva

1. Kongregace pro nauku víry se zabývá otázkami vztahujícími se k podpoře a ochraně nauky víry i morálky. Proto je zodpovědná i za zkoumání dalších problémů, které se vztahují k praktikování víry, jako jsou případy pseudomysticismu, domnělých zjevení, vidění a poselství, kterým je připisován nadpřirozený původ. Pro naplnění posledně jmenované náročné úlohy, jíž je dikasterium pověřeno, byly již před 30 lety uveřejněny *Normae de modo procedendi in diudicantis praesumptis apparitionibus ac revelationibus*. Tento dokument přijali otcové kongregace na svém řádném shromáždění a poté ho 24. února 1978 schválil Boží služebník papež Pavel VI., takže ho dikasterium 25. února 1978 uvedlo v platnost. Svého času byli s těmito *Normae* obeznámeni pouze biskupové, aniž by následovalo jejich úřední zveřejnění. Došlo k tomu velkou měrou proto, že Normy oslovují v první řadě pastýře církve.

2. Je známo, že během času byl dokument uveřejněn v různých jazycích v několika dílech na dané téma, ovšem bez předchozího povolení tohoto zodpovědného dikasteria. Dnes je třeba uznat, že vše podstatné z obsahu tohoto důležitého nařízení je všeobecně známo. Proto považuje Kongregace pro nauku víry za dobré uveřejnit zmíněné Normy a zároveň dát k dispozici jejich překlad v nejdůležitějších jazycích.

3. Problematika událostí, které jsou spojeny s nadpřirozenými jevy, je i nadále aktuální pro život a poslání církve. To se znovu projevilo nedávno v pastýřské péči biskupů, kteří se v říjnu 2008 sešli na XII. řádném shromáždění biskupské synody o Božím slově. Na tuto starost reagoval papež Benedikt XVI. v důležité pasáži postsynodálního apoštolského listu *Verbum Domini*, kde zařazuje tuto problematiku do širšího rámce ekonomie spásy. Zdá se vhodné připomenout tento

papežův učitelský výrok, který je třeba chápat jako výzvu věnovat nadpřirozeným jevům pozornost, jež jim přísluší. Tomuto účelu má sloužit i následující zveřejnění:

„Církev tím vším vyjadřuje vědomí, že stojí spolu s Ježíšem Kristem před definitivním Božím Slovem; on je ‚první a poslední‘ (Zj 1,17). Dal definitivní smysl stvoření i dějinám, a proto jsme povoláni žít čas a obývat Boží stvoření v rámci tohoto eschatologického rytmu Slova. ‚Křesťanské dílo spásy tedy jako nová a definitivní úmluva nikdy nepomine a nelze už očekávat nové veřejné zjevení před slavným příchodem našeho Pána Ježíše Krista‘ (srov. *1 Tim* 6,14 a *Tit* 2,13, *Dei Verbum*, 4). Neboť ‚specifičnost křesťanství – jak připomněli otcové během synody – ‚se ukazuje v události Ježíše Krista, vrcholu Zjevení, naplnění Božích příslibů a prostředníkoví setkání mezi Bohem a člověkem. On »nám zjevil Boha« (srov. *Jan* 1,18) a je jediným a definitivním Slovem daným lidstvu‘ (*Propositio*, 4). Svatý Jan od Kříže vyjádřil tuto pravdu podivuhodným způsobem: ‚Když nám dal svého Syna, který je jeho Slovo, a On nemá jiné, řekl nám všechno jednou provždy v tomto jediném Slově a nemá už, co by říkal... protože to, co kdysi mluvil po částech k prorokům, řekl už v celku, když nám dal Všechno, to je svého Syna. Proto, kdo by se dnes chtěl tázat Boha nebo si přál nějaké vidění nebo zjevení, nejen by jednal pošetile, ale urážel by Boha, protože by neupíral oči úplně na Krista a vyžadoval by něco jiného nebo nějakou novotu‘ (*Výstup na horu Karmel*, II, 22).“

Ve světle výše řečeného papež Benedikt XVI. zdůrazňuje: „Synod proto doporučil ‚pomáhat věřícím dobře rozlišovat Boží Slovo od soukromých zjevení‘ (*Propositio*, 47), jejichž ‚úlohou není »doplňovat« Kristovo definitivní zjevení, nýbrž napomáhat tomu, aby se z tohoto zjevení v určitém historickém období plněji žilo‘ (*Katechismus katolické církve*, 67). Hodnota soukromých zjevení je podstatně odlišná od jediného veřejného zjevení, které žádá naši víru. V něm k nám totiž prostřednictvím lidských slov a živého společenství církve mluví Bůh sám. Kritériem pravdy soukromého zjevení je jeho orientace na Krista. Když nás od něho vzdaluje, pak jistě nepřichází od Ducha Svatého, jenž nás vede v rámci evangelia, a nikoli mimo něj. Soukromé zjevení je pro tuto víru pomocí a svou věrohodnost ukazuje právě tím, že odkazuje k jedinému veřejnému zjevení. Církevní schválení soukromého zjevení je tedy podstatným ukazatelem toho,

že dotyčné poselství neobsahuje nic, co by protiřečilo víře a dobrým mravům; je dovoleno zveřejnit jej a věřící jsou zmocněni rozvázně jej přijmout. Soukromé zjevení může vnést nové akcenty, přinést nové formy zbožnosti nebo prohloubit ty staré. Může mít určitou prorockou povahu (srov. *1 Sol* 5, 19-21) a může být platnou pomocí pro porozumění evangeliu a lepší život podle něj v aktuální době; nemá být proto přehlíženo. Je pomocí, která je nabídnuta, ale její užití není povinností. V každém případě se má jednat o potravu víry, naděje a lásky, které jsou pro všechny trvalou cestou spásy (srov. Kongregace pro nauku víry, *Poselství z Fatimy* [26. června 2000]: Ench. Vat. 19, č. 974-1021).“¹

4. Tato kongregace velice doufá, že oficiální zveřejnění *Norem pro postup při rozlišování údajných vidění a zjevení* poskytne pomoc při angažovanosti pastýřů katolické církve v náročném úkolu rozlišování domnělých vidění a zjevení, poselství a sdělení anebo – všeobecněji řečeno – mimořádných jevů údajně nadpřirozeného původu. Zároveň je žádoucí, aby text byl užitečný i teologům a jiným odborníkům, kteří jsou činní na tomto poli živé církevní zkušenosti, jež má dnes určitý význam, a proto si vyžaduje stále hlubší reflexi.

Vatikán 14. prosince 2011, památka sv. Jana z Kříže

WILLIAM KARDINÁL LEVADA
prefekt

1 Postsynodální apoštolský list *Verbum Domini* o Božím slově v životě a poslání církve, 30. září 2010, č. 14: AAS 102 (2010), 695-696. K témuž srov. také odstavce *Katechismu katolické církve* věnované dané tematice (č. 66-67).

Normy pro rozlišování údajných vidění a zjevení

vydané Kongregací pro nauku víry

Úvodní poznámka k původu a povaze norem

Během plenárního zasedání v listopadu 1974 zkoumali otcové této Posvátné kongregace problémy související s údajnými viděními a zjeveními a došli k následujícím závěrům:

1. Dnes se zpráva o těchto zjeveních šíří více než v minulosti díky informačním prostředkům (masmédiím). Dostupnost dopravy navíc usnadňuje poutě a zvětšuje jejich počet. Církevní autorita se proto musí neprodleně vyslovit k věci.
2. Dnešní mentalita, vědecké požadavky a nároky kritického zkoumání na druhé straně znesnadňují, ne-li znemožňují dobrat se s náležitou rychlostí soudu, kterým v minulosti končilo šetření v této věci (*constat de supernaturalitate, non constat de supernaturalitate*) a který umožňoval ordinářům povolit, nebo zakázat veřejný kult nebo jiné formy zbožnosti věřících.

Z těchto důvodů a proto, aby se úcta, kterou mezi věřícími vyvolávají události tohoto druhu, mohla rozvíjet při respektování plného společenství s církví a přinášet plody, na jejichž základě potom církev může rozlišovat pravou povahu událostí, došli otcové k závěru, že je třeba stanovit v této věci následující postup.

Jakmile je církevní autorita informována o nějakém údajném vidění či zjevení, má za úkol:

- a) posoudit fakt podle pozitivních a negativních kritérií (srov. *dále*, č. I.);
- b) pokud toto šetření vyústí v příznivý závěr, povolit některé veřejné projevy kultu či úcty a nadále nad nimi velmi rozvážně bdít (to se rovná formulaci: *pro nunc nihil obstare*);
- c) ve světle zkušenosti získané časem a se zvláštním zřetelem na duchovní plody, vyvolané novou úctou vyjádřit, pokud je třeba, soud o pravdě a nadpřirozeném charakteru.

I. Kritéria pro posuzování povahy údajných vidění či zjevení, stanovená alespoň podle určité pravděpodobnosti

A) Kritéria pozitivní:

- a) morální jistota či alespoň velká pravděpodobnost skutečné existence události, získaná na základě seriózního šetření;
- b) zvláštní okolnosti, týkající se existence a povahy události, to znamená:
 - 1. osobní kvality dotčeného subjektu či subjektů (zejména psychická vyváženost, poctivost a správnost mravního života, upřímnost a ochota chápat církevní autoritu, schopnost vrátit se k normálnímu režimu života z víry atd.);
 - 2. pokud jde o zjevení: pravost teologické a spirituální nauky bez příměsi omylu;
 - 3. zdravá úcta, hojné a stálé duchovní plody (např. duch modlitby, konverze, svědectví lásky k bližnímu apod.).

B) Kritéria negativní:

- a) zjevný omyl ohledně faktu;
- b) věroučné omyly, připisované ve svých projevech samotnému Bohu nebo blahoslavené Panně Marii nebo nějakému světci, nicméně s přihlédnutím k možnosti, že subjekt – pokud možno nevědomky – mohl přidat k autentickému nadpřirozenému zjevení ryze lidské prvky anebo omyly přirozeného řádu (srov. svatý Ignác z Loyoly, *Duchovní cvičení*, č. 336);
- c) zřetelná snaha po zisku, úzce spojená s danou událostí;
- d) těžce nemorální skutky, spáchané dotčeným subjektem či jeho stoupenci ve chvíli dané události nebo ve spojitosti s ní;
- e) psychická onemocnění nebo psychopatické tendence u osoby mající nepochybný vliv na údajnou nadpřirozenou událost, jako psychoza, kolektivní hysterie nebo jiné prvky toho druhu.

Je třeba upozornit na to, že tato pozitivní i negativní kritéria mají indikativní, a nikoli taxativní povahu, a musí se aplikovat kumulativně neboli ve své vzájemné konvergenci.

II. Zásah kompetentní církevní autority

1. Pokud se během údajné nadpřirozené události mezi věřícími téměř spontánně zrodí kult nebo určitá úcta, má kompetentní církevní autorita závažnou povinnost okamžitě se informovat a přistoupit k pečlivému prošetření.
2. Kompetentní církevní autorita může zasáhnout na základě oprávněné žádosti věřících (tzn. takových, kteří jsou ve společenství s pastýři, a nikoli vedeni sektářským duchem) a povolit a podporovat některé formy kultu či úcty, pokud tomu nic nepřekáží při dodržení výše zmíněných kritérií. Je však zároveň třeba dbát na to, aby věřící tento způsob jednání nechápali jako církevní schválení nadpřirozeného charakteru této události (srov. Úvodní poznámka, c).
3. Z titulu svého věroučného a pastoračního úřadu může kompetentní autorita zasáhnout z vlastního podnětu. Za zvláštních okolností to dokonce musí učinit, například kvůli nápravě nebo zabránění nešvarům při výkonu kultu nebo úcty anebo kvůli odsouzení mylných nauk, pro odvrácení rizika falešného a nepodloženého mysticismu atd.
4. V nejistých případech, které nepředstavují pro dobro církve žádné riziko, se má kompetentní církevní autorita zdržet každého soudu a každého přímého zásahu (protože se může také stát, že údajná nadpřirozená událost po určité době upadne v zapomenutí). Nesmí však přestat bdít, aby mohla v případě potřeby rychle a rozvážně zasáhnout.

III. Autority, které jsou kompetentní zasáhnout

1. Úkol bdít a zasáhnout náleží především místnímu ordináři.
2. Národní či regionální biskupská konference může zasáhnout:
 - a) pokud místní ordinář po splnění toho, co mu náleží, se na ni obrátí s cílem získat v dané věci bezpečnější úsudek;
 - b) pokud se událost již dotýká celého národního či regionálního

prostředí, vždy to však musí být s předcházejícím souhlasem místního ordináře.

3. Apoštolský stolec může zasáhnout jak na žádost samotného ordináře, tak i kvalifikované skupiny věřících anebo také přímo z důvodu všeobecné jurisdikce Svatého otce (srov. *dále*, č. IV).

IV. Zásah Posvátné kongregace pro nauku víry

1. a) Zásah Posvátné kongregace si může vyžádat jak ordinář po splnění vlastních povinností, tak i skupina kvalifikovaných věřících. V druhém případě se dbá na to, aby žádost na kongregaci nebyla motivována podezřelými důvody (jako např. přáním donutit ordináře, aby změnil svá právoplatná rozhodnutí či získat uznání pro nějakou odštěpeneckou skupinu atd.).

b) Posvátné kongregaci náleží zasáhnout z vlastního podnětu ve vážných případech, zvláště dotýká-li se událost značné části církve; avšak je to vždy po nezbytném vyslechnutí ordináře a pokud si to situace vyžaduje, tak i biskupské konference.

2. Posvátné kongregaci náleží posoudit a schválit způsob postupu ordináře, anebo, pokud je možno a radno, přistoupí k novému šetření události, odlišnému od postupu ordináře, které vykoná buď samotná Kongregace, nebo zvláštní komise.

Tyto normy, přijaté na plenárním zasedání této Posvátné kongregace, schválil Svatý otec Pavel VI., *feliciter regnans*, 24. února 1978.

V Římě, v sídle Posvátné kongregace pro nauku víry, 25. února 1978

FRANJO KARDINÁL ŠEPER
prefekt

BISKUP JEROME HAMER OP
sekretář

6. APOŠTOLSKÁ PENITENCIÁRIE *URBIS ET ORBIS (MĚSTŮM A ZEMÍM)*

D E K R E T

Specifické úkony zbožnosti vykonávané během Roku víry se obohacují darem svatých odpustků

Na den padesátého výročí slavnostního zahájení Druhého vatikánského ekumenického koncilu, jemuž blahoslavený Jan XXIII. „určil za hlavní úkol lépe chránit a představovat cenný poklad křesťanské nauky, aby se lépe zpřístupnil věřícím v Krista i všem lidem dobré vůle“ (Jan Pavel II., Apoštolská konstituce *Fidei Depositum*, 11. října 1992: *AAS* 86 [1994], s. 113), stanovil papež Benedikt XVI. začátek roku zvláště věnovaného vyznávání pravé víry a její správné interpretaci. Má se tak činit četbou či spíše zbožnou meditací *koncilních dokumentů* a článků *Katechismu katolické církve*, který zveřejnil blahoslavený Jan Pavel II. třicet let po začátku koncilu právě s úmyslem „vést věřící k jeho lepšímu přijetí, prohlubovat jeho poznání a aplikaci“ (*tamtéž*, s. 114).

Už léta Páně 1967, u příležitosti tisícího devítistého výročí mučednické smrti apoštolů Petra a Pavla, vyhlásil Boží služebník Pavel VI. podobný *Rok víry*, „jenž měl slavnostním vyznáním víry ukázat, že podstatný obsah, náležející ke staletému dědictví všech věřících, je třeba potvrzovat, chápat a prozkoumávat stále novým způsobem. Jedině tak je možné důsledně vydávat svědectví v dějinných okolnostech, odlišných od minulých podmínek“ (Benedikt XVI., Apoštolský list *Porta Fidei*, č. 4).

V naší době hlubokých změn, jimž je vystaveno celé lidstvo, Svatý otec Benedikt XVI. zamýšlí vyhlášením druhého *Roku víry* pozvat Boží lid, jehož univerzálním pastýřem je, i bratry biskupy celého světa, „aby se v tomto čase duchovní milosti, kterou nám Bůh nabízí k připomenutí cenného daru víry, sjednotili s Petrovým nástupcem“ (*tamtéž*, č. 8).

Všichni věřící tím dostanou „příležitost vyznat svou víru ve zmrtvýchvstalého Pána v katedrálách a kostelech celého světa, ve svých

domovech a rodinách, aby každý člověk pocítil silnou potřebu lépe poznávat odvěkou víru a předávat ji budoucím generacím. Řeholní i farní společenství a všechny církevní instituce, staré i nové, v tomto roce naleznou způsob, jak veřejně vyznat své *Credo*“ (*tamtéž*).

Kromě toho budou všichni věřící jednotlivě i jako celek vyzýváni, aby ve specifických situacích každodenního života vydávali před ostatními otevřené svědectví o své víře: „Společenská povaha člověka však vyžaduje, aby člověk navenek projevoval vnitřní náboženské úkony, aby s jinými vytvářel společenství v náboženských věcech, aby své náboženství vyznával ve společenství“ (Deklarace *Dignitatis humanae*, č. 3, 7. prosince 1965: *AAS* 58 [1966], s. 932).

Jelikož se jedná především o co nejvyšší rozvíjení svatosti života – nakolik je to na této zemi možné – a o získání co nejvyšší čistoty duše, bude velmi užitečný velký dar odpustků, které církev z titulu své moci, získané od Krista, nabízí všem, kdo jsou k tomu patřičně disponováni a splní zvláštní předpisy pro jejich získání. Pavel VI. učil: „Církev využívá své moci jako služebnice Kristova vykoupení, dává věřícím účast na této plnosti Kristově, projevující se ve společenství svatých, a hojně jim poskytuje prostředky k dosažení spásy“ (Apoštolský list *Apostolorum limina*, 23. května 1974: *AAS* 66 [1974], s. 289). Tak se projevuje „poklad církve“, k jehož „dalšímu růstu přispívají také zásluhy blahoslavené Matky Boží a všech vyvolených, od prvního spravedlivého k poslednímu“ (Klement VI., bula vyhlašující jubileum *Unigenitus Dei Filius*, 27. ledna 1343).

Apoštolská penitenciárie má poslání řídit praxi udělování a užívání odpustků a povzbuzovat věřící k tomu, aby je správně chápali a živili v sobě zbožnou touhu po jejich získání. Na základě naléhavé žádosti Papežské rady pro novou evangelizaci a s pozorným zvážením *Nóty k pastoračním směrnicím pro Rok víry*, vydané Kongregací pro nauku víry, stanovila ve shodě s úmyslem papeže a s cílem udělovat v průběhu *Roku víry* dar odpustků následující předpisy, jimiž mají být věřící co nejvíce povzbuzováni k poznávání a zamilování si nauky katolické církve, aby tak získávali co nejhojnější duchovní plody.

V průběhu celého *Roku víry*, od jeho vyhlášení dne 11. října 2012 až do 24. listopadu 2013 po celý den, mohou získat z Božího milosrdenství *plnomocné odpustky* časného trestu za své hříchy, a to i v prospěch duší věrných zemřelých, všichni jednotliví věřící, kteří mají

opravdu kající smýšlení, platně se vyzpovídali, přistoupí k svátostnému přijímání a pomodlí se na úmysl Nejvyššího velekněze:

- a) pokaždé když se zúčastní alespoň třikrát na kázání posvátných misií nebo alespoň na třech přednáškách o *dokumentech Druhého vatikánského koncilu* a o článcích *Katechismu katolické církve* v kterémkoli kostele nebo na vhodném místě;
- b) pokaždé když formou pouti navštíví papežskou baziliku, křesťanské katakomby, posvátné místo ustanovené ordinářem pro *Rok víry* (např. některou baziliku *minor*, svatyni zasvěcenou Nejsvětější Panně Marii, svatým apoštolům a svatým patronům) a zúčastní se tam na nějakém obřadu nebo alespoň setrvávají přiměřený čas v usebrání při zbožné meditaci a zakončí ji modlitbou Otče náš, Vyznáním víry v jakékoli právoplatné formě, invokacemi k Panně Marii a eventuálně (dle zasvěcení místa) k svatým apoštolům či svatým patronům;
- c) pokaždé když se ve dnech stanovených místním ordinářem pro *Rok víry* (např. o slavnostech Páně, blahoslavené Panny Marie, o svátcích svatých apoštolů a patronů, o svátku Stolce sv. Petra) na některém posvátném místě zúčastní slavnostního slavení eucharistie nebo liturgie hodin a pomodlí se Vyznání víry v jakékoli právoplatné formě;
- d) jestliže v jeden svobodně zvolený den během *Roku víry* vykonají zbožnou návštěvu u křtitelnice nebo jiného místa, kde přijali svátost křtu, a v jakékoli právoplatné formě obnoví křestní sliby.

Diecézní a eparchiální biskupové anebo osoby jim právně postavené na roveň mohou u příležitosti význačné oslavy, v den, který tomu během této doby nejlépe vyhovuje (např. 24. listopadu 2013 o slavnosti Ježíše Krista Krále, jíž bude *Rok víry* zakončen), udělit *papežské požehnání* spojené s plnomocnými odpustky, přičemž odpustky mohou obdržet všichni věřící, kteří takové požehnání přijmou zbožně.

Věřící, kteří mají opravdu kající smýšlení a kteří se ze závažných důvodů nemohou zúčastnit slavnostních celebrací (především všechny mnišky žijící v kláštere a vázané stálou klauzurou, anachoreti a poustevníci, vězni, staří, nemocní i ti, kdo se starají o nemocné v nemocnicích nebo v jiných pečovatelských zařízeních...), získají *plnomocné odpustky* za stejných podmínek, pokud budou duchovně a myšlenkově

spojení s přítomnými věřícími, zvláště ve chvílích, kdy slova papeže nebo diecézních biskupů budou přenášena televizí a rozhlasem, a pomodlí se doma nebo tam, kde dlí ze závažných důvodů (např. v klášteřích, nemocnicích, ústavních či vězeňských kapli...), Otče náš, Vyznání víry v jakékoli právoplatné formě a jiné modlitby vhodné pro účely *Roku víry* a pokud budou obětovat svá utrpení a těžkosti svého života.

Kvůli pastoračnímu zjednodušení přístupu ke svátosti pokání a k dosažení božského odpuštění skrze moc klíčů vyzýváme místní ordináře, aby kanovníkům a kněžím, kteří budou moci naslouchat zpovědím v katedrálách a v kostelech, určených pro *Rok víry*, udělili fakulty vzhledem ke vnitřnímu fóru, o nichž pro věřící východních církví pojednává kán. 728, § 2 *CCEO*, a v případě eventuálního vyhrazení kán. 727, s evidentní výjimkou případů uvedených v kán. 728, § 1; pro věřící latinské církve jsou to fakulty, o nichž pojednává kán. 508, § 1 *CIC*.

Poté co zpovědníci připomněli věřícím závažnost hříchů, s nimiž je spojeno vyhrazení nebo nápravný trest, stanoví přiměřené svátostné pokání, a to takové, aby je vedlo, pokud možno, ke stále lítosti a podle povahy případu jim uložilo nápravu případných pohoršení a škod.

Penitenciárie naléhavě vyzývá nejdůstojnější biskupy, držitele trojí služby – zvěstovatelské, řídicí a posvěcující – aby dbali na pečlivé vysvětlení principů a předpisů pro posvěcení věřících, které jsou zde vyloženy. Zvláště ať berou v úvahu podmínky dané místem, kulturou a tradicemi. Katecheze, jež respektuje povahu každého národa, může jasnějším a srozumitelnějším způsobem pevněji a hlouběji v srdcích zakořenit touhu po tomto jedinečném daru, kterého se dostává díky zprostředkování církve.

Předkládaný dekret platí výhradně pro *Rok víry*. Jakékoli opačné ustanovení není překážkou.

Dáno v Římě, v sídle Apoštolské penitenciárie, dne 14. září 2012, na svátek Povýšení svatého Kříže

✠ **MANUEL KARDINÁL MONTEIRO DE CASTRO**
hlavní penitenciář

✠ **MONS. KRZYSZTOF NYKIEL**
regent

7. KONGREGACE PRO KATOLICKOU VÝCHOVU – PASTORAČNÍ SMĚRNICE PRO PODPORU POVOLÁNÍ KE KNĚŽSKÉ SLUŽBĚ

PAPEŽSKÉ DÍLO PRO KNĚŽSKÁ POVOLÁNÍ

Řím 1. července 2012

Čj. 54 / 2012

Věc: Pastorační směrnice pro podporu kněžských povolání

Nejdůstojnějším Eminencím e Excelencím předsedům biskupských konferencí; jejich Blaženostem patriarchům a vyšším arcibiskupům, hlavám synodů východních katolických církví *sui iuris*

Nejdůstojnější Excelence!

Svým dopisem z 20. dubna 2012 čj. 199.006 předal Státní sekretariát Kongregaci pro katolickou výchovu schválení Svatého otce k publikaci nového dokumentu nazvaného „Pastorační směrnice pro podporu kněžských povolání“, o jehož vypracování byla požádána Kongregace pro katolickou výchovu a Papežské dílo pro kněžská povolání mandátem plenárních shromáždění, která se sešla v lednu 2008 a v únoru 2011.

Nyní tedy jsme schopni poslat Vám v příloze kopii zmíněného dokumentu, jakož i jednu jeho kopii předat zodpovědnému za Národní centrum pro povolání.

Kromě uvedeného dokumentu nabízí Kongregace pro katolickou výchovu stejným adresátům i DVD zachycující některé významné okamžiky setkání, které se konalo od 3. do 5. listopadu 2011 u příležitosti oslav 70. výročí Papežského díla pro kněžská povolání, založeného Svatým otcem Piem XII. 4. listopadu 1941 na základě *motu proprio Cum nobis*.

Budeme opravdu vděční jednotlivcům i institucím, když předají úřadu Papežského díla pro kněžská povolání zprávy a dokumenty týkající se nejvýznamnějších zkušeností, které vznikly na různých místech v návaznosti na nový dokument.

S ujištěním o duchu hluboké vděčnosti

V Pánu oddaní

ZENON KARDINÁL GROCHOLEWSKI
prefekt Kongregace pro katolickou výchovu

✠ JEAN – LOUIS BRUGUES, OP
arcibiskup - sekretář

KONGREGACE PRO KATOLICKOU VÝCHOVU

Papežské dílo pro kněžská povolání

Pastorační směrnice pro podporu povolání ke kněžské službě

VATIKÁN 2012

ÚVOD

1. Plenární shromáždění *Kongregace pro katolickou výchovu*¹ povzbuzovalo k vydání pastoračních směrnic pro podporu povolání ke kněžské službě.

Jako odpověď na tuto žádost připravilo *Papežské dílo pro kněžská povolání* ve spolupráci se svými poradci, se zástupci Kongregace pro evangelizaci národů, Kongregace pro východní církve, Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života a Kongregace pro klérus *Dotazník o pastorační péči o povolání*, aby tak získalo aktualizovaný obraz o pastorační péči o povolání v různých částech světa, především s ohledem na služebné kněžství.

15. května 2008 byl *Dotazník* prostřednictvím papežských zástupců zaslán všem delegátům pro pastorační péči o povolání jednotlivých biskupských konferencí a ředitelům „národních center pro povolání“, aby mohli dodat informace o situaci v oblasti povolání a formulovat návrhy pro pastorační činnost.

Z vyhodnocení *Dotazníku* na základě odpovědí od biskupských konferencí a národních center vyplynula žádost o vypracování pastoračních směrnic, týkajících se pastorační péče o povolání, které by byly založeny na jasné a opodstatněné teologii povolání a identity služebného kněžství.

1 Plenární shromáždění Kongregace pro katolickou výchovu se tímto tématem zabývalo na svých zasedáních v letech 2005 a 2008.

I. PASTORAČNÍ PÉČE O POVOLÁNÍ KE KNĚŽSKÉ SLUŽBĚ VE SVĚTĚ

2. Situace kněžských povolání se dnes ve světě velmi různí. Zdá se, že je poznamenána světly i stíny. Zatímco na Západě čelíme problému ubývajících povolání, na ostatních kontinentech lze v souvislosti s kněžskými povoláními hovořit o jejich slibném růstu, a to i navzdory omezeným prostředkům.

V zemích se starobylou křesťanskou tradicí jsou rysy nové situace církve² určovány znepokojivým poklesem počtu kněží, růstem jejich průměrného věku a požadavkem nové evangelizace.

I pokles porodnosti přispívá k úbytku povolání k zasvěcenému životu. V životě věřících katolíků se odráží nevázaná touha po hmotných statcích a pokles náboženské praxe, což je odrazuje od smělých a náročných rozhodnutí podle evangelia.

Proto, jak napsal Svatý otec Benedikt XVI., „právě dnes velmi dobře známe slovo ‚ne‘ od těch, kdo byli pozváni jako první. Tedy ti noví, ‚pozvaní jako první‘, dnes vskutku západní křesťanství většinou odřikají a nemají pro Pána čas“.³

Přestože pastorační péče o povolání je v Evropě a v Americe strukturovaná a tvořivá, obdržené výsledky neodpovídají míře vynaloženého úsilí. Nicméně vedle těžkých situací, na něž musíme hledět s odvahou a v pravdě, je třeba si všimnout i některých signálů oživení, především tam, kde se předkládají zdravé a silné nabídky křesťanského života.

2 „Zvláště v některých oblastech představuje příliš nízký počet mladých kněží už dnes vážný problém pro pastorační činnost. Společně s celým křesťanským společenstvím prosíme s důvěrou a pokornou naléhavostí Pána o dar nových a svatých dělníků na svou žeň (srov. Mt 9, 37-38). Víme, že někdy nás Pán nechává čekat, ale také víme, že ten, kdo tluče na dveře, netluče nadarmo. Pokračujme tedy dál s důvěrou a s trpělivostí a modleme se k Pánu, aby nám dal nové a svaté ‚dělníky‘“ (BENEDIKT XVI., *Projev k účastníkům 57. generálního shromáždění Italské biskupské konference*, 24. května 2007, in: *Insegnamenti* III-1 [2007] 917-918).

3 BENEDIKT XVI., *Kázání při společném slavení eucharistie se švýcarskými biskupy* (7. listopadu 2006), in: *Insegnamenti*, II-2 (2006) 573.

3. Modlitba křesťanského společenství vždy u Božího lidu posilovala sdílené povědomí o povoláních v podobě „duchovní solidarity“.⁴

Všude tam, kde dozrává a roste integrovaná pastorece rodin, mládeže či misijní pastorece společně s pastorační péčí o povolání, jsme svědky rozkvětu kněžských povolání. Místní církve se skutečně stává „zodpovědnou za zrod a dozrávání kněžských povolání“.⁵ Dimenze, která zahrnuje povolání, se tak nejeví jako pouhý doplněk k programům a plánům, ale stává se přirozeným výrazem celého společenství.

Statistické údaje katolické církve i některé sociologické výzkumy ukazují, že tam, kde se ve farnostech, v asociacích, v církevních společenstvích a ve hnutích rozvíjejí iniciativy nové evangelizace⁶, prokazují mladí svou disponibilitu odpovídat na Boží volání a nabízet svůj život do služeb církve.

Prvním společenstvím pro předávání křesťanské víry zůstává *rodina*. Všude můžeme konstatovat, že mnoho kněžských povolání vzniká v rodinách, kde příklad důsledného křesťanského života a praktikování evangelních ctností dává vzklíčit touze plně se darovat. Péče o povolání vskutku předpokládá účinnou pastoreci rodin.

Ještě je třeba dodat, že otázka povolání ke kněžství se u chlapců a celkově u mladých často rodí díky radostnému svědectví kněží.

Svědectví kněží, kteří jsou sjednoceni s Kristem, šťastní ve své službě a bratrsky mezi sebou spojení, vzbuzuje u mladých silnou touhu po povolání. Biskupové a kněží nabízejí mladým vznešený a přitažlivý obraz svátostného kněžství. „Život kněží, jejich bezpodmínečná oddanost Božímu stádcí, jejich svědectví láskyplné služby Pánu a jeho církvi – svědectví, které je poznamenáno přijetím kříže, neseného v naději a velikonoční radosti – jejich bratrská svornost a horli-

4 „Obklopte tyto naše bratry v Pánu svou duchovní solidaritou. Prosme, aby zůstali věrni tomu poslání, k němuž je Pán dnes volá, a aby byli připraveni obnovovat své bezvýhradné „ano“ Pánovi a své „zde jsem“. A při dnešním Dni povolání prosme Pána žně, aby i nadále povolával mnohé svaté kněze, plně oddané službě křesťanskému lidu“ (BENEDIKT XVI., *Homilia in presbyterali Ordinatione duorum et viginti diaconorum Romanae Dioecesis*, 29. dubna 2007: *AAS* 99 [2007] 350).

5 JAN PAVEL II., Post-synodální apoštolská exhortace *Pastores dabo vobis* (25. března 1992), č. 41: *AAS* 84 (1992) 726.

6 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 68: *AAS* 84 (1992) 775-778.

vost za evangelizaci světa jsou nejdůležitějším a nejpřesvědčivějším prostředkem pro probuzení kněžských povolání.“⁷

Kněží jsou vskutku často svědky oddanosti církvi, schopní radostné velkorysosti a pokorného přijímání různých situací, v nichž se při své práci nacházejí. Jejich příklad vzbuzuje touhu po velkém nasazení v církvi a vůli darovat svůj život Pánu a bratřím.⁸ Zvláštní přitažlivost se u mladých vytváří angažovaností kněží pro lidi hladové po Bohu, po náboženských hodnotách a pro lidi žijící v situaci velké duchovní bídy.⁹

Rovněž zjišťujeme, že mnoho mladých objevuje povolání ke kněžství a k zasvěcenému životu poté, co získali zkušenost *dobrovolnické práce*, služby lásky ve prospěch trpících, potřebných a chudých anebo když po určitý čas pracovali v katolických misích.

Dalším životním prostředím dětí a mládeže je *škola*, kde je setkání s vyučujícím knězem anebo účast na nějaké akci, jež prohlubuje křesťanskou víru, nastartuje na cestě, směřující k poznání jejich povolání.

4. Šíření sekularizované mentality odrazuje mladé od odpovědi na výzvu následovat Pána Ježíše s větší radikálností a velkorysostí.

Odpovědi místních církví na dotazník *Papežského díla pro kněžskou povolání* zaznamenávají řadu důvodů, proč mladí nedbají na povolání ke kněžství a odsouvají ho do blíže neurčené budoucnosti.

7 *Pastores dabo vobis*, č. 41: AAS 84 (1992) 727.

8 „Služba lásky je základní smysl každého povolání a ta se uskutečňuje zvláštním způsobem v povolání kněze“ (*Pastores dabo vobis*, č. 40: AAS 84 [1992] 725).

9 „Vaše nadšení, vaše společenství, váš život modlitby a vaše velkorysá služba jsou nezbytné. Může se stát, že pocítíme únavu nebo strach před novými požadavky nebo těžkostmi, ale musíme mít důvěru, že Pán nám dá potřebnou sílu pro uskutečňování toho, co od nás chce. Modleme se za to a budme si jisti, že on nedopustí, aby povolání chyběla, pokud si je budeme vyprošovat v modlitbě a zároveň se budeme snažit starat se o ně a pastorační péči usilovat o mládež a o povolání. Mládež bude pracovat s velkým zápallem a bohatou vynalézavostí a bude schopná ukazovat krásu kněžské služby“ (BENEDIKT XVI., *Projev v Assisi při setkání s kněžími, řeholníky a řeholnicemi v katedrále sv. Rufina*, 17. června 2007, in: *Insegnamenti* III-1 [2007] 1138).

Kromě toho i rodiče, pokud jde o jejich očekávání týkající se budoucnosti dětí, vymezují pro možnost povolání ke specifickému zasvěcení omezený prostor.

Jiným aspektem, který působí v neprospěch kněžského povolání, je postupné vytlačování kněží na okraj života společnosti s následnou ztrátou jejich veřejného významu. Mimoto je z více stran zpochybňována samotná volba celibátu. Nejen sekularizovaná mentalita, ale i mylné názory uvnitř církve vedou ke znevažování celibátního charismatu a volby celibátu; a nelze zamlčet ani vážné negativní účinky nedůsledností a pohoršení, způsobených nedodržováním povinností kněžské služby, jako je např. pohlavní zneužívání. To vytváří zmatek i v těch mladých lidech, kteří by jinak byli disponováni odpovědět na Pánovo volání.

Samotný kněžský život, který je strháván do víru aktivismu a vede k přetížení z pastorační práce, může zatemňovat a oslabovat záři kněžského svědectví. Za těchto okolností se pomoc na osobní cestě a duchovní doprovázení mladých stává vhodnou příležitostí k tomu, jak nabídnout a rozpoznat povolání, zvláště povolání ke kněžství.

II. POVOLÁNÍ KE SLUŽEBNÉMU KNĚŽSTVÍ A JEHO IDENTITA

5. Identita povolání ke kněžské službě se řadí do stejné linie s identitou křesťana jako Kristova učedníka. „Dějiny každého povolání ke kněžství, stejně jako každého povolání ke křesťanství, jsou dějinami *nevýslovného dialogu mezi Bohem a člověkem*, mezi láskou Boha, která volá člověka, a mezi svobodou člověka, který na Boží lásku odpovídá.“¹⁰

Evangelia představují povolání jako nádherné setkání lásky mezi Bohem a člověkem. To je tajemství povolání; tajemství, jež zahrnuje život každého křesťana, ale projevuje se s větší zřejmostí u těch, které Kristus zve, aby opustili všechno a důvěrně ho následovali. Kristus si vždy volil některé lidi pro to, aby s ním úžeji spolupracovali na uskutečňování Otcova spasitelského záměru.

Dříve než Ježíš povolá učedníky k nějakému zvláštnímu úkolu, vyzývá je, aby vše odložili a prožívali hluboké společenství s ním, dokonce je zve k tomu, aby s ním „byli“ (Mk 3, 14)¹¹.

I dnes zmrtvýchvstalý Pán volá budoucí kněze, aby se proměnili ve skutečné hlasatele a svědky jeho spasitelské přítomnosti ve světě.

Z této exemplární zkušenosti vychází potřeba stávat se společníky na cestě se zmrtvýchvstalým Kristem a vydávat se na takovou životní cestu, kde nic není samozřejmostí, ale která se chápavě otevírá pro tajemství Boha, jenž povolává.

6. Kristus Pastýř je počátkem a vzorem kněžské služby.¹² On sám rozhodl, že některým svým učedníkům svěří moc přinášet eucharistickou oběť a odpouštět hříchy.

„Proto Kristus poslal apoštoly, jako byl sám poslán Otcem, a prostřednictvím apoštolů dal na svém posvěcení a poslání podíl jejich nástupcům, biskupům. Služba biskupů byla v podřízeném stupni svěřena kněžím, aby byli po zařazení do kněžského stavu spolupracovníky biskupského stavu v zájmu řádného plnění apoštolského poslání svěřeného Kristem.“¹³

Proto se kněz, jak dobře vysvětluje nauka o *charakteru* posvátného svěcení, připodobňuje Kristu Knězi, který jej uschopňuje k tomu, aby konal v osobě Krista Hlavy a Pastýře.¹⁴ Jeho bytí a výkon jeho služby pocházejí z věrnosti Bohu, poznačené duchovním darem, jenž skrze svátost svěcení přebývá v knězi trvalým způsobem a odlišuje ho od pokřtěných, kteří mají účast na všeobecném kněžství. Protože je kněz sjednocený s biskupským stavem, podílí se tím na autoritě, s níž „sám Kristus své tělo buduje, posvěcuje a řídí“.¹⁵

11 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 34: AAS 84 (1992) 713.

12 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 23: AAS 84 (1992) 694.

13 DRUHÝ Vatikánský koncil, Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis* (7. prosince 1965), č. 2: AAS 58 (1966) 992; srov. DRUHÝ Vatikánský koncil, dogmatická konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964), č. 28: AAS 57 (1965) 33-36.

14 Srov. *Presbyterorum ordinis*, č. 2: AAS 58 (1966) 992.

15 *Tamtéž*.

Služebné kněžství se od všeobecného kněžství podstatně liší a je k jeho službě.¹⁶ Služebné kněžství totiž „svou posvátnou mocí vytváří a řídí kněžský lid; v zastoupení Krista koná eucharistickou oběť a jménem celého lidu ji podává Bohu. Věřící spolupůsobí při obětování eucharistie mocí svého královského kněžství a uplatňují své kněžství přijímáním svátostí, modlitbou a děkováním, svědectvím svatého života, odříkáním a činností láskou“.¹⁷ K tomu „směřuje a v tom vrcholí služba kněží“.¹⁸

Je jasné, že dar předávaný vkládáním rukou má být stále „oživován“ (srov. 2 *Tim* 1, 6), protože kněží, „když se modlí nebo adorují, když kážou slovo, když přinášejí eucharistickou oběť a udělují ostatní svátosti nebo když prokazují lidem jiné služby, přispívají k rozmnožení Boží slávy a k rozvoji božského života v lidech“.¹⁹

Tato první dimenze svátosti svěcení, jež má christologickou povahu, zakládá ekleziologickou dimenzi.²⁰ Jelikož je třeba, aby samotná církev byla shromažďována zmrtvýchvstalým Kristem, kněží jsou svátostí svěcení uschopňováni k tomu, aby byli účinnými nástroji pro budování církve skrze hlásání slova, slavení svátostí a vedení Božího lidu.²¹ Bez těchto darů by církev ztratila svoji identitu. Služebné kněžství je tak pro existenci církve neuralgickým a životodárným bodem, jelikož je účinným znakem prvenství milosti, s níž ji zmrtvýchvstalý Kristus buduje v Duchu.²²

Tím, že kněží představují Krista Pastýře, nacházejí ve své úplné odevzdanosti církvi sjednocující prvek své teologické identity a duchovního života. Proto „se láska kněze vztahuje v prvé řadě k Ježíši Kristu: jen tehdy, když miluje Krista, Hlavu a Ženicha, a jemu slouží, stává se láska pramenem, kritériem, měřítkem a podnětem lásky a služby kněze vůči církvi, tělu a nevěstě Kristově“.²³ Pokud služebné kněžství nenachází v této lásce svůj původ, upadá do pouhého výkonu

16 Srov. *Lumen gentium*, č. 10: AAS 57 (1965) 14.

17 *Lumen gentium*, č. 10: AAS 57 (1965) 14-15.

18 *Presbyterorum ordinis*, č. 2: AAS 58 (1966) 993.

19 *Tamtéž*.

20 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 16: AAS 84 (1992) 681.

21 Srov. *Presbyterorum ordinis*, č. 4-6: AAS 58 (1966) 995-1001.

22 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 15: AAS 84 (1992) 679.

23 *Pastores dabo vobis*, č. 23: AAS 84 (1992) 691.

funkce, místo aby si předsevzalo být službou pastýře, který dává za stádo svůj život. Prvotní motivací pro povolání ke kněžství je tedy láska ke Kristu.

7. Kněžská služba, udílená svátostí svěcení, je ve své podstatě poznamenána trojičním životem²⁴, takovým, který je předáván Kristem a jeho spojením s Otcem v Duchu Svatém. To je podstatnou známkou kněžské identity.²⁵

Jednotlivý kněz žije v reálném a ontologickém společenství v presbyteriu, spojen se svým biskupem. Vždyť „svátostná služba může být na základě své přirozenosti vyplněna jen tehdy, když je kněz sjednocen s Kristem prostřednictvím svátostného včlenění do kněžského stavu a takto zůstává v hierarchickém společenství se svým biskupem. Svátostná služba má radikální ‚komunitní formu‘ a může být splněna pouze jako ‚společné dílo‘“.²⁶

Kněz slouží jménem Ježíše Krista církevnímu *communio*. Pán volá kněze osobně a připojuje ho k sobě osobním vztahem, zkušeností apoštolského bratrství a pastýřského poslání, jehož původ je výlučně trinitární. Apoštolské „my“ odráží účast na trinitárním společenství a označuje identitu svátostné služby.²⁷

24 „Kněžská identita – psali synodální otcové – má jako každá křesťanská identita svůj původ v Nejsvětější Trojici... Pouze v tajemství církve – tajemství trinitárního společenství, vyznačujícího se misijním rozměrem – odkrýváme každou křesťanskou identitu, a tím též specifickou identitu kněze a jeho služby. Vždyť kněz je z moci konsekrace, přijaté kněžským svěcením, poslán Otcem skrze Ježíše Krista, Hlavu a Pastýře svého lidu. Jemu je zvláštním způsobem připodoben, aby žil a mocí Ducha Svatého působil ve službě církvi a pro spásu světa“ (*Pastores dabó vobis*, č. 12: AAS 84 [1992] 675-676).

25 „Podstatně ‚relativní‘ identitě kněze lze porozumět takto: kněžstvím, které se rodí z hlubin nepochopitelného tajemství Boha, tj. z lásky Otce, z milosti Ježíše Krista a daru jednoty Ducha Svatého, je kněz svátostně připoután do společenství s biskupem a ostatními kněžími, aby sloužil lidu Božímu, tj. církvi, a všechny vedl ke Kristu“ (*Pastores dabó vobis*, č. 12: AAS 84 [1992] 676).

26 *Pastores dabó vobis*, č. 17: AAS 84 (1992) 683.

27 Srov. *Presbyterorum ordinis*, č. 7-9: AAS 58 (1966) 1001-1006.

Je jasné, že cesta povolání a samotná formace musí přebírat základní prvky samotného trinitárního života²⁸, který je vlastní svátostné službě. V ní je osobní povolání Kristem ve službě žitému společenství-poslání, jež je odrazem trinitárního života.

Důležitým úkolem při pastorační péči o povolání tedy je nabídnout dětem a mladým takovou křesťanskou zkušenost, skrze niž by zakusili skutečnost samého Boha ve společenství s bratřími a při evangelizačním poslání.²⁹ Když se cítí být součástí jedné rodiny synů a dcer téhož Otce, který je nesmírně miluje, jsou povoláni žít jako bratři a sestry. Tím, že vytrvají v jednotě, dávají se do služeb nové evangelizace, „aby hlásali a dosvědčovali úchvatnou pravdu o spasitelské Boží lásce“.³⁰

Pastorační péče o povolání ke svátostné službě směřuje k vedení lidí ke společenství a poslání, lidí schopných inspirovat se „novým přikázáním“ (*Jan* 13, 34), zdrojem „spirituality společenství“.

Podpora povolání a jeho následné rozpoznávání bere velice v potaz tuto křesťanskou zkušenost, jež je základem milostiplné cesty, vepsané ve svátosti svěcení, a podmínkou pro autentickou evangelizaci.

8. Stanovení způsobilosti těch, kdo jsou „voláni“, se má řídit náležitým obezřetným a moudrým rozpoznáváním základních podmínek pro přístup ke kněžství. Pastorační péče o povolání si je vědoma, že odpověď na povolání se zakládá na postupné harmonizaci osobnosti a jejích různých složek: lidské i křesťanské, osobní i komunitární, kulturní i pastorační.

V *Pastores dabo vobis* čteme: „Znalost podstaty a poslání služebného kněžství je nezbytným předpokladem a současně nejjistějším průvodcem a nejrozhodnějším popudem k rozvoji pastorační činnosti

28 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 17: *AAS* 84 (1992) 682-684.

29 „Dříve než začneme plánovat konkrétní iniciativy, je třeba rozvinout spiritualitu společenství a dovolit ji, aby se stala formačním základem všude tam, kde se formují lidé a křesťané, kde jsou vychováváni služebníci oltáře, zasvěcené osoby a pastorační pracovníci, tam, kde se budují rodiny a komunity“ (*JAN PAVEL II.*, apoštolský list *Novo millennio ineunte*, 6. ledna 2001, č. 43: *AAS* 93 [2001] 297).

30 *JAN PAVEL II.*, *Poselství pro 42. Světový den modliteb za povolání* (17. dubna 2005), in: *Insegnamenti* XXVII-2 (2004) 115.

církve, která směřuje k probuzení a rozeznávání kněžských povolání a k formaci těch, kteří byli povoláni k svátostné službě.³¹

Ta z tohoto důvodu poukazuje v první řadě na globální a integrální osobnostní rozvoj s cílem dovést osoby „volané“ ke kněžství k tomu, aby byly v kontextu hluboké komunitární zkušenosti konformní s Kristem Pastýřem.

Každého povolaneého je třeba uvádět do podmínek, za nichž bude prožívat niterný vztah lásky s Otcem, který ho volá, se Synem, který ho uzpůsobuje sobě, a s Duchem, který ho formuje výchovou k modlitbě, nasloucháním slovu, účastí na eucharistii a tichou adorací.

Nabídka povolání kráčí u povolaneého ruku v ruce s jeho postupným přijímáním úkolů, výzev a zodpovědnosti s cílem umožňovat důkladné a obsáhlé rozpoznávání toho, zda je povolání autentické.

Aby člověk dokázal přijmout milost svátosti, musí jako potřebného cíle dosáhnout afektivní integrace a zralosti. Je třeba se vyhnout nabídce povolání takovým osobám, které sice prošly chvályhodnou cestou konverze, ale jsou poznamenány hlubokou lidskou křehkostí.

Je důležité, aby si povoláný jasně uvědomil závazky, které na sebe bude muset vzít, a to především celibát.³²

Je vhodné, aby se povolání zakořenilo ve zřetelném církevním kontextu, který by dodal význam motivům jeho volby a přispěl by k ozdravení jeho případných individualistických úchylek.³³ V tomto smyslu nabývá zásadní důležitosti kvalita zkušenosti prožívané ve farnosti a v diecézi, příslušnost k asociacím a církevním hnutím a aktivní účast v nich.³⁴

31 *Pastores dabo vobis*, č. 11: AAS 84 (1992) 674.

32 „Zvláštní zmínky si zasluhuje formace kandidátů kněžství k celibátu. Je důležité, aby se naučili žít celibát a vážit si ho jako cenného Božího daru a jako výsostně eschatologického znamení, které svědčí o nerozdělené lásce k Bohu i k jeho lidu a utváří kněze podle Ježíše Krista, Hlavy a Snoubence církve. Takový dar totiž v první řadě „vyjadřuje kněžovu službu církvi v Pánovi a s Pánem“ a představuje pro dnešní svět prorockou hodnotu“ (BENEDIKT XVI., *Dopis biskupům, kněžím, zasvěceným osobám a věřícím laikům katolické církve v Čínské lidové republice*, 27. května 2007, č. 14: AAS 99 [2007] 577).

33 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 9: AAS 84 (1992) 670-671.

34 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 68: AAS 84 (1992) 775-778.

Obvykle se před vstupem chlapce nebo mladíka do semináře předpokládá nějaká jeho zkušenost se životem ve společenství.

9. Rozhodující úlohu sehrávají osoby doprovázející na cestě k povolání, které často nahrazují postavu kněze, jenž byl pomocí a podporou při počátcích povolání. Výchovný vztah s animátory i bratrský styl života s ostatními povolanými zajišťuje větší autentičnost a účinnost při volbě povolání a při jeho rozpoznávání.

Život jednotlivých kněží i celého diecézního presbyteria, který je schopen se slévat v ideální obraz kněze a podmínek jeho služby v běžném životě, i díky své viditelnosti nepochybně přispívá k růstu na cestě kněžského povolání.

Postavy kněží, kteří jsou uctíváni jako svatí, povolaným nemálo napomáhají k získávání odvahy a velkomyslnosti. Kněží úplně oddaní plnění své pastýřské služby vytvářejí bezpečné vzory pro posílení důvodů, proč se rozhodnout pro kněžský stav.

Stačí jedna připomínka: svatý farář arský, Jan Maria Vianney, na něhož Svatý otec Benedikt XVI. poukázal jako na zářivý vzor během kněžského roku 2010. A spolu s ním bychom mohli připomenout mnoho jiných příkladných kněží, kteří v místních církvích po celý čas obětavě doprovázeli Boží lid na jeho cestě.

Samozřejmě se ukazuje důležitost důvěryplného a neustálého vzývání Panny Marie, Matky kněží, aby nám pomáhala s přípravou přijetí Božího plánu v našem životě a abychom s vírou a láskou odpovídali „ano“ Pánovi, který volá stále nové dělníky pro šíření Božího království.

10. Růst a dozrávání kněžského povolání vyžaduje konkrétní lásku ke své místní církvi a úplnou disponibilitu pro jakoukoli pastorační službu při prožívání vnitřní svobody dané tím, že se kněz necítí být pánem svého povolání.

Aktivní účast na životě některého křesťanského společenství může přispívat k překonávání nových forem klerikalismu, nevhodné pastorační centralizace, pastoračních služeb konaných *part-time* a kněžských služeb, oklešťovaných jen podle individuálních potřeb, bez ohledu na celek a na jednotu celého společenství.

Pro budování církve v trvale misijním rozpoložení se kněžské povolání uskutečňuje tím, že se nechává vyrůstat komunita bohatá na služby, v níž existuje široký prostor pro aktivní a zodpovědnou účast věřících laiků.

Aby se mladí muži, kteří jsou povoláni ke kněžství, stávali schopnými oživovat a udržovat nějakou komunitu, je vhodné, aby se učili spolupracovat a konfrontovat se s celým křesťanským společenstvím a aby měli úctu ke každému povolání.

Univerzální dimenze je kněžské službě vlastní.³⁵ Svěcení činí kněze způsobitelným pro misii, která vytváří podstatný aspekt kněžské identity.

V tomto směru je důležité vychovávat povolaného k tomu, aby měl starost o blízké a zároveň se díval i na vzdálené.

Misijní disponibilita definuje pravdu o knězi v každé jeho aktivitě. Znamená to utvářet vnitřní strukturu a – spíše než způsob konání – takový způsob bytí, který se vyznačuje odvahou opouštět veškerý partikularismus, aby se srdce otevíralo potřebám nové evangelizace.

III. NÁVRHY PRO PASTORAČNÍ SLUŽBU O KNĚŽSKÁ POVOLÁNÍ

11. Kněžská povolání jsou plodem působení Ducha Svatého v církvi. V některých zemích zaznamenáváme mohutný a slibný rozkvět kněžských povolání, který stimuluje další pokračování na cestě podpory povolání.

Církev si uvědomuje potřebu povolání ke kněžství, uznává, že jsou Božím darem a neustále úpěnlivě a s důvěrou prosí Pána, aby je velkoryse daroval.

„Ve skutečnosti si ‚dělníky‘ volí Bůh sám, který je ‚Pánem žně‘; povolává lidi svým rozhodnutím, vždy nezaslouženým a překvapujícím. Avšak tajemstvím smlouvy, kterou s námi uzavřel, jsme vyzýváni, abychom spolupracovali s jeho prozřetelností a používali velkou sílu, vloženou jím samým do našich rukou: *modlitbu!*“

Tohle Ježíš chtěl: „Proste Pána žně, aby poslal dělníky na svou žně!“³⁶

Modlitba hýbe Božím srdcem. Pro věřící se stává velkou školou života; učí nás, abychom s evangelní moudrostí hleděli na svět a na potřeby každé lidské bytosti a především spojuje lidská srdce s láskou a soucitem samého Krista vůči lidstvu.³⁷

Zkušenost mnoha místních církví potvrzuje, že mladí v hojném počtu pociťují povolání ke služebnému kněžství především v těch společenstvích, jejichž trvalý a hluboký rozměr utváří modlitba.

12. Na Západě převažuje kultura, jež je indiferentní vzhledem ke křesťanské víře a neschopná pochopit hodnotu povolání ke specifickému zasvěcení.

Avšak církev je povolána, aby žila v čase, a moudrým pohledem nachází v dějinách přítomnost Boha, jenž ji doprovází, vyzývá a volá ke spojení i ve zdánlivě méně plodných a úrodných okamžicích. Hledí „na svět s nesmírnou náklonností, neboť i kdyby se svět cítil odcizen křesťanství, církev se nemůže cítit odcizená světu, ať je jeho postoj vůči církvi jakýkoli“.³⁸

Církev i dnes nadále hlásá Boží slovo a s odvážnou pravdou oznamuje radostnou zprávu o spáse. Zvláště se snaží dětem a mladým předkládat víru, která oslovuje jejich život a odpovídá na žízeň po štěstí, jež se nachází v lidském srdci.

Jde o to předkládat zkušenost víry jako osobního a hlubokého vztahu s Pánem Ježíšem Kristem, zvěstovatelem Božího tajemství.

Z odpovědi víry se rodí objev povolání, především tam, kde je víra prožívána ve vnitru křesťanských společenství, která žijí krásu evangelia a kde působí animátoři a vychovatelé, schopní zachytit znaky povolání.

Aby se nabídka předkládaná křesťanskou vírou uskutečnila a aby

36 JAN PAVEL II., *Projev ke členům „Serra International“* (7. prosince 2000), in: *Insegnamenti XXIII-2* (2000) 1050; srov. *Projev ke společníkům „Serra International“* (29. března 1980), in: *Insegnamenti III-1* (1980) 759-761.

37 Srov. JAN PAVEL II., *Poselství pro 38. Světový den modliteb za povolání* (6. května 2001): AAS 93 (2001) 98-102.

38 PAVEL VI., V Betlémě: výzva k bratrství, sjednocení a míru (6. ledna 1964): AAS 56 (1964) 177; L'Osservatore Romano ročník CIV – č. 5 (7.-8. ledna 1964) 2.

vyvolala odpověď v podobě povolání, je třeba působením vychovatelů a doprovázejících osob zralých ve víře posilovat autentická prostředí lidských vztahů³⁹ v oblastech, kde život křesťanského společenství strhuje a přitahuje.

Je dobře otevřeně předkládat kněžský život chlapcům a mladým a zároveň je třeba vyzývat křesťanská společenství, aby intenzivněji prosila „Pána žně“ (Mt 9, 38) o zrod nových kněží a nových zasvěcených osob.

Za tím účelem je vhodné v místních církvích podporovat všeobecnou pastorační, jež bude uváděna do chodu podněty evangelia, povolání a misie.

13. Všichni členové církve jsou zodpovědní za péči o kněžská povolání. „Druhý vatikánský koncil zdůraznil zcela jasně, že „podporovat povolání je povinností celého křesťanského společenství, které jí má dostát především naplno prožívaným křesťanstvím“ (*Optatam totius*, č. 2). Jen na základě tohoto přesvědčení bude možné, aby pastorační péče o povolání měla opravdu církevní podobu a vyvíjela jednomyslné úsilí, přičemž bude používat také specifických institutů a přiměřených prostředků, sloužících budování společenství a růstu spoluodpovědnosti.“⁴⁰

Již před 70 léty založil Svatý stolec *Papežské dílo pro kněžská povolání* s cílem posilovat spolupráci mezi Svatým stolcem a místními církvemi pro podporu povolání ke svátostné službě.

Tato organizace se snaží šířit a uvádět ve známost *Poselství ke Světovému dni modliteb za povolání*, které Svatý otec každý rok adresuje celé církvi. Kromě toho má za cíl evidovat nejvýznačnější iniciativy týkající se povolání, které obohacují místní církve, a seznamovat s těmito iniciativami. Organizuje mezinárodní setkání, napomáhá spolupráci při pořádání kontinentálních setkání s cílem přispívat k synergii všech, kdo pracují na poli pastorační péče o povolání.

Zkušenost minulých desetiletí ukazuje, že *Poselství* Svatého otce napomáhá místním církvím definovat, navrhovat a realizovat roční plány pro pastorační péči o povolání.

V podpoře povolání, zvláště kněžských, má ústřední a přední úlohu

39 Srov. *Novo millennio ineunte*, č. 45: AAS 93 (2001) 298-299.

40 *Pastores dabo vobis*, č. 41: AAS 84 (1992) 726-727.

biskup. „První odpovědnost za pastorační péči o kněžská povolání má biskup (*Christus Dominus*, č. 15), který se jí má sám zvlášť věnovat, i když přitom mohou a mají být využity různé formy spolupráce. Biskup je otec a přítel svého kněžstva a jeho starostí je zajišťovat především trvalé pokračování charismatu kněžské služby a ‚vkládáním rukou‘ získávat novou dorost. Ať se stará o to, aby byl stále přítomen požadavek pastorační péče o povolání v oblasti celkové řádné pastorace, ba aby byl do ní úplně integrován a takřka se s ní ztotožnil. Jemu je svěřen úkol podporovat a koordinovat různé iniciativy, týkající se povolání.“⁴¹

Úkolem biskupa je postarat se o to, aby pastorace mládeže a pastorace týkající se povolání byla svěřena kněžím či osobám schopným předávat s nadšením i příkladem svého života radost z následování Pána ve škole evangelia.

Biskup ustaví centrum pro povolání na diecézní úrovni, složené z kněží, zasvěcených osob a laiků. Je to společný orgán ve službách pastorační péče o povolání v místní církvi, jehož úlohou je podporovat povolání ke specifickému zasvěcení v kontextu všech dalších povolání.

Centrum pro povolání se stará o formaci animátorů povolání, stimuluje a šíří v Božím lidu kulturu týkající se povolání, podílí se na vypracování diecézního pastoračního programu a spolupracuje zvláště s diecézními organizacemi pro pastorační rodiny, pro katechezi a pro pastorační mládež.

V diecézích a ve farnostech je třeba podněcovat a podporovat skupiny zabývající se povoláním, které navrhují itineráře pro křesťanskou výchovu a pro to, jak rozpoznávat počátky povolání.⁴²

Národní a interdiecézní centra pro povolání koordinují diecézní centra, z pověření biskupské konference a obvykle pod vedením biskupa.

14. Milost povolání nachází úrodnou půdu v takové církvi, která prostřednictvím svých společenství i všech věřících vytváří podmínky pro svobodné a velkorysé odpovědi na povolání.

Blahoslavený Jan Pavel II. žádal biskupy, aby „posilovali sociální

41 *Pastores dabo vobis*, č. 41: *AAS* 84 (1992) 727; srov. DRUHÝ EKUMENICKÝ Vatikánský koncil, dekret o výchově ke kněžství *Optatam totius* (28. října 1965), č. 2: *AAS* 58 (1966) 714; srov. KODEX KANONICKÉHO PRÁVA, kán. 385.

42 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 41: *AAS* 84 (1992) 728.

tkáň křesťanského společenství prostřednictvím evangelizace rodin a pomáhali laikům, aby ve světě mladých oživovali hodnoty soudržnosti, spravedlnosti a křesťanské lásky⁴³.

Svědectví *křesťanských společenství*, která dokážou odůvodnit svou víru, se v našich dobách stává ještě potřebnější pro to, aby křesťané, rozhodnutí následovat Krista, mohli předávat jeho lásku. Společenství věřících v Krista vytváří u člověka dispozici pro přijetí Pánova volání, vyzývajícího k zasvěcení a k poslání.

Kněžské povolání se prosazuje už v křesťanských rodinách. Pokud jsou ožiovány duchem víry, lásky a zbožnosti, vytvářejí „první seminář“ (srov. *Optatam totius*, č. 2) a stále „příznivé předpoklady pro vznik duchovních povolání“⁴⁴.

Přestože se v křesťanských rodinách pěstuje úcta k osobě kněze, především na Západě se v nich projevuje určitá těžkost přijmout u dítěte jeho povolání ke kněžství nebo k zasvěcenému životu.

Mezi pastorační rodin a pastorační péčí o povolání existuje společný prostor týkající se výchovy. Za tím účelem je třeba rodiče více upozorňovat na jejich úkol vychovávat ve víře, zakořeněný ve svátosti manželství, aby se v srdci rodiny rozvíjely lidské i nadpřirozené podmínky, umožňující objev kněžského povolání.

Samotná farnost je výsostným místem, kde se hlásá evangelium křesťanského povolání, a především se tam představuje ideál služebného kněžství. Je úrodnou půdou, kde klíčí a dozrávají povolání za podmínky, že je „Boží rodinou jako bratrské společenství, oživované jedním duchem a skrze Krista v Duchu“⁴⁵, a tedy ji charakterizuje životní styl prvních křesťanských společenství (srov. *Sk* 2, 42; 4, 32).

Ve farnosti se jeví různost povolání jako zřejmá a existuje vědomější a živější naléhavost kněžských povolání, jež jsou potřebná, aby zajistila slavení eucharistie a svátosti smíření.

Farní společenství je úrodným lůnem, schopným poskytovat cen-

43 JAN PAVEL II., *Poselství pro 30. Světový den modliteb za povolání* (2. května 1993), in: *Insegnamenti* XV-2 (1992) 135.

44 *Pastores dabo vobis*, č. 41: *AAS* 84 (1992) 728.

45 *Lumen gentium*, č. 28: *AAS* 57 (1965) 34.

ný příspěvek lidské a duchovní formace každému, kdo kráčí ke kněžské službě.

Kněží a zasvěcené osoby – především ty, které působí ve farních společenstvích – mají rozhodující význam při položení otázky kněžského povolání dospívajícím i mladým chlapcům, a to díky své moudré a přesvědčivé výchovné práci, jež umožňuje, aby otázka o povolání vyšla najevo.

Také katecheti a farní pastorační animátoři, když prezentují celkový obsah křesťanského poselství, mohou nacházet a předkládat vhodná propojení s tématy o specifických povoláních, především o povolání ke kněžství. „Zvláště katecheti, učitelé a vychovatelé všeho druhu a rovněž všichni, kdo se věnují pastorační péči o mládež, mají – každý svým způsobem a vlastní metodou – velký význam pro tuto pastorační péči o kněžská povolání. Čím více proniknou do ducha svého vlastního povolání a poslání v církvi, tím jasněji budou moci poznat význam a nenahraditelnost povolání a poslání kněze.“⁴⁶

15. Seminaristům je třeba připomenout ověřenou pastorační pravdu: „Pro evangelizaci mladých není vhodnější nikdo jiný než mladý člověk. Mladí studenti, kteří se připravují na kněžství, mladí muži a mladé ženy v řeholní a misijní formaci, každý osobně i jako společenství, jsou mezi ostatními mladými prvními a bezprostředními apoštoly povolání.“⁴⁷ Kromě toho je třeba brát v úvahu i organizované církevní skupiny, hnutí a sdružení jako cenná místa, kde je možno pedagogicky předkládat nabídku kněžského povolání. Setkání s Kristem je v jejich rámci usnadněno jasnou duchovní nabídkou a zaměřením na modlitbu. Z těchto zkušeností se zrodilo nemálo povolání.⁴⁸

Učitelé ve školách zaangažovaní ve službě, která je svou povahou povoláním a posláním, mohou rozšiřovat výchovnou činnost rodiny o kulturní horizont, přičemž nemají nikdy přehlížet rozměr povolání

46 *Pastores dabo vobis*, č. 41: AAS 84 (1992) 728.

47 KONGREGACE PRO VÝCHODNÍ CÍRKVE, PRO ŘEHOLNÍKY A SEKULÁRNÍ INSTITUTY, PRO KATOLICKOU VÝCHOVU (vydavatel), *Rozvoj pastýřské péče o povolání v místních církvích: minulé zkušenosti a programy pro budoucnost*. Závěrečný dokument 2. mezinárodního kongresu biskupů a dalších zodpovědných za církevní povolání, Řím 10.-16. května 1981 (2. května 1982), č. 41.

48 Srov. *Pastores dabo vobis*, č. 41: AAS 84 (1992) 726-729.

v životě.

Jejich služba může otevírat životní volbu naprostého sebedarování Bohu a bratřím a „vštěpovat dětem a mládeži přání plnit Boží vůli ve stavu, který je pro každého nejvhodnější, nevyjímaje přitom ani povolání ke kněžství.“⁴⁹

I období univerzitních studií se pro mladé v mnoha zemích stává plodnou dobou pro jejich životní volby. To si vyžaduje maximální pozornost. Roky mladosti jsou cenné a rozhodující pro hledání plného smyslu vlastního života.

Animátoři volného času a sportu, kteří působí v církevních institucích, nesmějí, kromě specifických důvodů, které inspirují jejich činnost, a kromě lidských hodnot, jejichž uskutečnění umožňují, ztrácet ze zřetele ani vyšší cíl: celkovou a harmonickou formaci člověka. Takováto lidská formace vytváří v míře, v níž se setkává s nabídkou křesťanské výchovy, úrodnou půdu i pro nabídku kněžského povolání.

Duchovní vedení je upřednostňovanou formou, jak rozpoznávat povolání a doprovázet při něm. Od kněží vyžaduje přesvědčivou disponibilitu k naslouchání a k dialogu, schopnost vzbuzovat základní životní otázky a dávat na ně odpověď i velkou moudrost při probírání otázek, týkajících se životních voleb a povolání ke kněžské službě.

Duchovní vedení a *counselling* týkající se povolání vyžadují specifickou přípravu při počáteční i permanentní formaci kněží.

16. Prosazování kněžského povolání nachází své oporné body ve výzvách k formaci ke křesťanskému životu, které se zakládají na naslouchání Božímu slovu, účasti na eucharistii a žití lásky.

Hlásání slova se uskutečňuje kázáním, které odhaluje a ukazuje způsoby, jak prosazovat evangelium v životě jednotlivých věřících i církevních společenství. „Je nutné přímé kázání o tajemství povolání v církvi, o hodnotě kněžské služby, o její nutné potřebě pro Boží lid.“⁵⁰

49 *Pastores dabo vobis*, č. 41: AAS 84 (1992) 728. SROV. KONGREGACE PRO KATOLICKOU VÝCHOVU, *Společně vychovávat v katolické škole* (8. září 2007), č. 19.

50 *Pastores dabo vobis*, č. 39: AAS 84 (1992) 723.

Také katecheze je řádným způsobem podpory povolání, když dětem a mladým pomáhá, aby chápali svůj život jako odpověď na Boží volání, a když je vede, aby s vírou přijímali dar osobního povolání.

Katecheze při přípravě na svátost biřmování je příležitostí, aby se biřmovancům daly poznat dary Ducha, charismata, duchovní služby a různá povolání, která se k nim vážou.

V žádné formě katecheze se nemá přehlížet představení kněžského povolání. „Organická a všem členům církve podávaná katecheze nejen rozptyluje pochybnosti či překonává falešné představy o kněžství, nýbrž také otevírá srdce věřících pro očekávání Božího daru a vytváří příznivé podmínky pro vznik nových povolání.“⁵¹

Eucharistie, centrum života křesťana i života společenství, napomáhá nabídce svátostného liturgického itineráře, jenž by mohl řádně poukazovat na cestu všech povolání.

I stálá frekvence a pravidelnost svátosti smíření se ukazuje pro poznání kněžského povolání jako rozhodující.

Liturgický rok vytváří pro křesťanské společenství trvalou školu víry, určuje doby a chvíle jeho běžného života a doprovází věřící při dozrávání jejich povolání.

Různé modlitební iniciativy, mezi nimiž vyniká eucharistická adorace, připravované a uskutečňované smysluplně a s hlubokým cítem pro liturgii, mohou zdůrazňovat mimořádnou důležitost kněžského povolání.

Svědectví lásky má v církvi mnohotvárné a překvapující výrazy. Je zásadně důležité, aby se nasazení pro takové iniciativy posilovalo jasným formačním zaměřením, které vede k nezištnosti a ke službě Božímu království a směřuje k připodobňování jednotlivce i společenství Kristu.

U mladých narůstá citlivost pro postavení těch nejslabších a chudých. Mnozí projevují svou připravenost sloužit a ztotožňovat se s bližním v jeho radostech i životních těžkostech.

Mnozí si volí charitativní dobrovolnickou činnost jako formu své služby trpícím, starým a chudým. Jiní se angažují v katechetické výchově dětí, v katolických sdruženích a ve volnočasových aktivitách. K nim se připojují ti, kteří podávají cenné svědectví o misijní dobrovolnické

činnosti s její převratnou schopností měnit lidský život a otevírat ho naléhavým a vážným materiálním i duchovním potřebám, nadmíru přítomným v rozvojových zemích.

Povolání, která se rodí v prostředí, jež dosvědčuje křesťanskou lásku, se jeví jako pevná a autentická a jsou seriózně motivovaná službou.

17. V církevních společenstvích je třeba povzbuzovat k pravému a skutečnému modlitebnímu hnutí, aby se od Pána vyprošovala povolání. Vždyť „křesťanská modlitba živená slovem Božím vytváří ideální prostor, aby člověk mohl poznat pravdivost svého bytí, a tedy i identitu a povahu svého osobního a neopakovatelného životního úkolu, který mu Bůh svěřil. Bude proto potřeba vychovávat zvláště děti a mládež k tomu, aby se dovedly a také chtěly věnovat modlitbě a rozjímání nad slovem Božím. V mlčení a naslouchání mají vnímat Boží hlas volající ke kněžství a jít za ním ochotně a radostně“.⁵²

Je třeba podporovat a posilovat některé iniciativy, v nichž se projevuje svornost společenství při modlitbě za povolání.

Diecézní centrum pro povolání by mohlo navrhnout a organizovat iniciativu „neviditelný klášter“, při níž jsou mnozí lidé dnem i nocí zaangažováni v trvalé modlitbě za kněžská povolání.

Tradičním momentem je „čtvrteční modlitba za povolání“, což je každoměsíční modlitba celého společenství za kněze a kněžská povolání, soustředěná v eucharistické adoraci.

„Světový den modliteb za povolání“ a „Den seminářů“ představují v křesťanských společenstvích dva momenty značného významu pro modlitbu, katechezi a pro možnost hlásat povolání.

18. Služba u oltáře bývá často předpokladem pro jiné služby křesťanskému společenství. Pokud je tato zkušenost moudře integrována do výchovy k liturgické modlitbě, k naslouchání slovu a ke svátostnému životu, může vytvářet skutečný a pravý itinerář otevřený kněžskému povolání.

Z toho důvodu věnuje pastorační péče o povolání ke kněžské službě zvláštní pozornost ministrantům. Početní kněží a seminaristé patřili před vstupem do semináře do skupin ministrantů a vykonávali

52 *Pastores dabo vobis*, č. 38: AAS 84 (1992) 721.

službu u oltáře.

Rekolekce a duchovní cvičení pro mladé, zaměřené na povolání, mají velkou důležitost, protože jim umožňují prožít zkušenost mlčení, delší modlitby a setkání s Božím slovem. Mohou vytvářet jedinečné chvíle pro reflexi o vlastním životním plánu jako objevu osobního povolání.

„Společenství dočasného soužití“ také pomáhají mladým orientovat se a rozpoznat povolání s perspektivou vstupu do semináře. Je to určitý druh „před-semináře“, kde jsou trvale přítomní kněží, připravení navrhnout určitá „pravidla života“, tvořená momenty bratrského soužití, osobním studiem, sdílením slova, osobní i společnou modlitbou, slavením eucharistie a duchovním vedením.

19. Malý seminář může chlapcům a adolescentům poskytnout příležitost výchovy, doprovázení a formace při rozpoznávání jejich touhy stát se kněžími. Kromě toho „díky jeho povaze a poslání by bylo dobré, aby se malý seminář stal v diecézi hodnotným zachytným místem pro pastorační péči o povolání a aby poskytoval vhodné formační zkušenosti chlapcům, kteří hledají smysl života či povolání anebo se již rozhodli nastoupit cestu služebného kněžství, ale nemohou ještě zahájit svou formaci“.⁵³

ZÁVĚR

20. Péče o kněžská povolání je trvalou výzvou pro církve.

Papežské dílo pro kněžská povolání předkládá tento dokument u příležitosti 70. výročí svého založení místním církvím – k povzbuzení všech křesťanských komunit a zvláště těch, kdo v nich pracují v oblasti pastorační péče o povolání – jako kompendium sloužící pro podporu povolání ke služebnému kněžství.

Nejpříhodnějším prostředím pro povolání ke kněžství je každé křesťanské společenství, které naslouchá Božímu slovu, modlí se při liturgii a láskou vydává svědectví. V takovém prostředí je poslání

53

KONGREGACE PRO BISKUPY, direktorium pro pastorační službu biskupů *Apostolorum successores* (22. února 2004), č. 86.

kněze vnímáno a uznáváno s větší zřejmostí.

Dokument chce podporovat církevní společenství, sdružení a hnutí při jejich nasazení ve prospěch povolání a orientovat jejich úsilí k takové pastorační péči o povolání, jež by umožnila dozrát každé životní volbě, skrze kterou chce člověk darovat sám sebe, a zvláště by napomáhala k přijetí Božího volání ke služebnému kněžství.

Svatý otec schválil předkládaný dokument a povolil jeho zveřejnění.

Řím 25. března 2012, slavnost Zvěstování Páně

ZENON kardinál GROCHOLEWSKI
prefekt

✠ JEAN-LOUIS BRUGUÈS
sekretář

8. DEKRET APOŠTOLSKÉ PENITENCIÁRIE

ZÍSKÁNÍ PLNOMOCNÝCH ODPUSTKŮ PŘI NÁVŠTĚVĚ HŘBITOVŮ V OBDOBÍ PŘED 2. LISTOPADEM

Nejdůstojnější otče!

Dominik kard. Duka, OP, arcibiskup pražský a předseda České biskupské konference, v synovské úctě a náležité poslušnosti pokorně se obrací na tvou Svatost rovněž ve jménu svých spolubratří českých a moravských biskupů, kteří se shromáždili na podzimním zasedání v r. 2011, jakož i jménem všeho kléru a všech věřících, kteří jsou svěření do jejich péče. V pokoře tedy prosí, aby se v hranicích jejich národní působnosti zbožná návštěva hřbitovů, spojená s plnomocnými odpustky pro duše v očistci, pro větší dobro věřících, **mohla uskutečnit každý rok již od 25. října**, přičemž zůstává v platnosti vše, co je uvedeno v Předpisech o povolování odpustků č. 29, § 1, 1.

Dne 8. října 2012

Apoštolská penitenciárie, z moci, která jí byla Nejvyšším veleknězem zvláště udělena, ochotně laskavě **vyhověla předložené prosbě**, pro větší dobro věřících, kteří ze závažného důvodu nebudou moci navštívit hřbitov ve dnech uvedených ve výše zmíných Předpisech o povolování odpustků.

Toto bude platit po dobu sedmi let. Tomuto rozhodnutí ať se nikdo nestaví na odpor.

Z pověření jeho eminence

CHRISTOPHORUS NYKIEL
Regent

IOANNES MARIA GERVAIS
Ad. a Stud.

III.

DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

**1. ZÁKLADNÍ DOKUMENT
CÍRKVE ŘÍMSKOKATOLICKÉ**

CÍRKEV ŘÍMSKO KATOLICKÁ

IČ: 73 63 28 48

sídlo: 160 00 Praha 6 – Dejvice, Thákurova 676/3

**zapsaná v Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností vedeném Ministerstvem kultury České republiky
pod č. 308/1991/08**

Z á k l a d n í d o k u m e n t

ve znění dle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 495/2005 Sb.,
(zákon o církvích a náboženských společnostech)

čl. I. Název církve

Název církve: Církev římskokatolická

čl. II. Sídlo a IČ církve

Sídlem církve je: 160 00 Praha 6 – Dejvice, Thákurova 676/3
IČ: 73 63 28 48

čl. III. Poslání církve a základní články víry

1. Poslání církve

Posláním Církve římskokatolické (dále jen „církev“) je uchovávat a vykládat zjevené pravdy Boží, hlásat evangelium, vykonávat posvěcující služby, zvláště posvátnou liturgii a vytvářet viditelné a organizované společenství věřících latinského obřadu s Kristem na základech života ve víře, naději a lásce, zejména prostřednictvím zbožnosti, apoštolátu a hmotné a duchovní dobročinnosti.

Podrobnosti jsou uvedeny v Katechismu katolické církve a Kodexu kanonického práva z roku 1983 (dále uváděno již jen „kodex“ nebo též „CIC 1983“)¹, které jsou přílohami základního dokumentu.

¹ Pokud je v základním dokumentu uváděna zkrácená forma označení Kodexu kanonického práva, tj. kodex nebo CIC, je tím vždy míněn Kodex kanonického práva z r. 1983. Pokud jsou uváděny kánony (Kán.) jsou míněny kánony z Kodexu kanonického práva z r. 1983. Jedná-li se o Kodex kanonického práva z r. 1917 je vždy u kánonů i u zkratk označován r. 1917.

2. Základní články víry

Základní články víry jsou uvedeny podrobně v Katechismu katolické církve vyhlášeném papežem Janem Pavlem II. dne 11.10.1992, který je přílohou základního dokumentu. Stručně jsou základní články víry uvedeny v **nicejsko-cařihradském vyznání víry**, které zní:

*Věřím v jednoho Boha,
Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země,
všeho viditelného i neviditelného.
Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista,
Jednorozeného Syna Božího,
který se zrodil z Otce přede všemi věky,
Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha,
zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem;
skrze něho všechno je stvořeno.
On pro nás lidi a pro naši spásu
sestoupil z nebe.
Skrze Ducha Svatého přijal tělo z Marie Panny
a stal se člověkem.
Byl za nás ukřižován, za dnů Poncia Piláta
byl umučen a pohřben.
Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma.
Vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce.
A znovu přijde, ve slávě, soudit živé i mrtvé
a jeho království bude bez konce.
Věřím v Ducha Svatého, Pána a dárce života,
který z Otce i Syna vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván
a oslavován
a mluvil ústy proroků.
Věřím v jednu svatou, všeobecnou, apoštolskou církev.
Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.
Očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku.
Amen.*

čl. IV.
Orgán církve
jednající jejím jménem a vymezení jeho oprávnění

1. Orgán církve

Česká biskupská konference

se sídlem: 160 00 Praha 6 - Dejvice, Thákurova 676/ 3

IČ: 00 54 08 38

Česká biskupská konference je zřízena Apoštolským stolcem jako sbor biskupů a je kolektivním koordinačním orgánem místních církví na území České republiky.

Církev římskokatolická jakožto právnická osoba registrovaná v České republice je z pověření Apoštolského stolce oprávněna jednat prostřednictvím České biskupské konference ve věcech týkajících se celé církve.

2. Vymezení oprávnění České biskupské konference k jednání

a) Česká biskupská konference jedná a rozhoduje v záležitostech týkajících se celé církve (souhrnu všech jejích složek), zejména ve věcech týkajících se změn základního dokumentu, zvláštních práv a uzavírání smluv o jejich výkonu.

b) Česká biskupská konference dále jedná ve věcech týkajících se samotné České biskupské konference a ve věcech všech dalších právnických osob v církvi, pokud není vymezeno oprávnění k jednání jiným osobám – viz čl. V odst. 1 až 3.

c) I ve věcech, kde je vymezeno oprávnění k jednání jiným osobám, je Česká biskupská konference oprávněná jednat za tyto jiné osoby v případech, kdy tyto jiné osoby nebudou moci na území České republiky samy z objektivních příčin jednat.

Jedná-li Česká biskupská konference za sebe a za jiné subjekty, jak je uvedeno v odst. 2 písm. b), c), rozumí se tím, že za tyto subjekty podává návrhy na jejich evidenci, změny v evidenci a na zrušení evidence.

Vymezením tohoto oprávnění České biskupské konference není jinak dotčeno právo těchto subjektů činit právní úkony jako samostatné právnické osoby v církvi.

3. Statutární orgán České biskupské konference, způsob jednání

statutárními orgány jsou: předseda
místopředseda
generální sekretář

jednání a podepisování:

- ***předseda*** jedná a podepisuje jménem České biskupské konference ve věcech týkajících se záležitostí uvedených v čl. IV odst. 2 písm. a).
- ***předseda, místopředseda a generální sekretář každý samostatně*** jedná a podepisuje jménem České biskupské konference ve všech ostatních záležitostech.

O případném vymezení působnosti jednotlivých statutárních orgánů nebo omezení samostatného jednání a podepisování může rozhodnout plenární zasedání České biskupské konference.

Jiné osoby mohou za Českou biskupskou konferenci jednat jen v rozsahu určeném v písemném pověření předsedy České biskupské konference.

4. Způsob ustavování a odvolávání statutárních orgánů České biskupské konference

Předseda a místopředseda České biskupské konference jsou podle jejích stanov voleni na plenárním zasedání České biskupské konference vždy na 5 roků. Jejich funkční období končí uplynutím volebního období nebo ukončením členství v České biskupské konferenci nebo písemnou abdikací přijatou plenárním zasedáním České biskupské

konference.

Totéž se vztahuje i na generálního sekretáře.

Stanovy České biskupské konference jsou přílohou základního dokumentu.

5. Délka funkčního období členů České biskupské konference

Členy České biskupské konference jsou všichni diecézní biskupové a exarchové a jim na roveň postavení biskupové – nástupci, biskupové pomocní a ostatní titulární biskupové.

Délka funkčního období členů České biskupské konference je totožná s dobou zastávání jejich církevních úřadů.

6. Osobní údaje statutárních orgánů České biskupské konference

předseda:

J. Em. kardinál Dominik Duka OP *r.č. 430426/092*

místopředseda:

J. E. Mons. Jan Graubner *r.č. 48 08 29/426*

generální sekretář:

Mons. ThLic. Tomáš Holub, Th.D. *r.č. 670816/0932*

V.

Jiné osoby oprávněné činit právní úkony jménem církve a rozsah jejich oprávnění

Jinými osobami oprávněnými činit právní úkony jménem církve jsou: arcibiskupství a biskupství v rozsahu uvedeném v odst. 1, konference vyšších řeholních představených v rozsahu uvedeném v odst. 2 a 3 .

V případě rozporu mezi návrhy osob oprávněných podávat návrhy na evidenci, změnu evidence či zrušení evidence ohledně stejné právnické osoby v církvi vyřeší spor kompetentní církevní orgán.

Do rozhodnutí takového interního církevního sporu má přednost návrh podaný Českou biskupskou konferencí. Po právní moci rozhodnutí kompetentního církevního orgánu podá bezodkladně návrh na evidenci, změnu evidence či zrušení evidence Česká biskupská konference tak, aby byl návrh v souladu s interním církevním rozhodnutím, pokud to bude s ohledem na obsah rozhodnutí třeba. Pro Českou republiku je tedy rozhodný vždy návrh podaný Českou biskupskou konferencí.

Vymezením oprávnění jiných osob k jednání za církev není jinak dotčeno právo subjektů, za které ve smyslu čl.V. odst. 1-3 jiné osoby jednají, činit právní úkony jako samostatné právnické osoby.

1. Arcibiskupství a biskupství

Jednotlivá arcibiskupství a biskupství jednají jménem Církve římskokatolické ve věcech týkajících se jejich místní církve (diecéze), navrhuji evidenci, změny evidence a zrušení evidence týkající se právnických osob jimi zřízených nebo podléhajících jejich doзору (Kán. 594). Dále jednají jménem Církve římskokatolické ve věcech změny evidence týkající se samotného arcibiskupství či biskupství.

Statutárním orgánem arcibiskupství a biskupství je arcibiskup či biskup, generální vikář, biskupský vikář – do funkce jsou ustavováni bez časového omezení. Biskupský vikář, není-li biskupem, je ustavován na dobu určitou.

2. Konference vyšších představených mužských řeholí v ČR

se sídlem Praha 1, Strahovské nádvoří 1/132

IČ: 00 40 34 23

statutární orgán: předseda, místopředseda

Je kolektivním koordinačním orgánem mužských řeholí, to jest mužských řádů a kongregací působících na území České republiky, které jsou jejími členy.

Jedná jménem Církve římskokatolické ve věcech společných zájmů mužských řádů a kongregací se souhlasem členských organizací

konference. Navrhuje evidenci, změny evidence a zrušení evidence týkající se samotné konference, právnických osob v církvi zřízených konferencí, řádů a kongregací, které jsou jejími členy a osob těmito řády a kongregacemi zřízených.

Statutárním orgánem je předseda a místopředseda, jejich funkční období je čtyřleté.

3. Konference vyšších představených ženských řeholí v ČR

se sídlem Praha 6, Thákurova 676/3

IČ: 00 67 71 32

statutární orgán: předsedkyně, místopředsedkyně

Je kolektivním koordinačním orgánem ženských řeholí, to jest ženských řádů a kongregací působících na území České republiky, které jsou jejími členy.

Jedná jménem Církve římskokatolické ve věcech společných zájmů ženských řádů a kongregací se souhlasem členských organizací konference a navrhuje evidenci, změny evidence a zrušení evidence týkající se samotné konference, právnických osob v církvi zřízených konferencí, řádů a kongregací, které jsou jejími členy a osob těmito řády a kongregacemi zřízených.

Statutárním orgánem je předsedkyně a místopředsedkyně, jejich funkční období je čtyřleté.

VI.

Organizační struktura církve

1. Organizační struktura církve

Organizační struktura církve se řídí Kodexem kanonického práva z roku 1983.

Katolickou církev tvoří místní církve. Místními církvemi v České republice jsou arcibiskupství a biskupství – tj. diecéze. Diecéze se dělí na farnosti (včetně kvazifarností). Dle územního členění vytvářejí místní církve dvě provincie, tj. Českou provincii a Moravskou

provincií. Biskupové všech katolických diecézí v České republice jsou členy České biskupské konference.

Vedle výše uvedených organizačních složek tvoří strukturu církve svébytné společnosti zasvěceného a apoštolského života – řády a kongregace s vlastní strukturou.

Do organizační struktury církve náleží další právnické osoby se svébytnou právní subjektivitou (typový výčet je uveden v článku IX.), jejichž postavení v organizační struktuře církve je určeno kodexem.

Organizační struktura je tvořena orgány a institucemi, které kodex v Kán. 115 označuje pojmem právnické osoby v církvi a dále pak již kodex užívá pouze pojem právnická osoba. V základním dokumentu jsou označovány jako právnické osoby v církvi. Všechny právnické osoby v církvi jsou právnickými osobami. Typy těchto právnických osob v církvi jsou uvedeny v čl. IX.

Církev římskokatolická, respektive její organizační složky, jsou oprávněny zřizovat další právnické osoby.

2. Začlenění církve do struktur církve mimo území České republiky

Církev římskokatolická (označovaná též jako římskokatolická církev) je katolickou církví latinského obřadu působící na území České republiky a je nedílnou součástí katolické církve (celosvětové katolické církve).

Hlavou katolické církve je papež, který je oprávněn ke svobodnému výkonu moci nad celou církví.

Katolická církev a její jednotlivé součásti spadají ve věcech církevních pod pravomoc Apoštolského stolce (též pod názvem Svatý Stolec nebo Římský Apoštolský Stolec).

Sídlem hlavy katolické církve, Apoštolského stolce (Svatého stolce) a dalších církevních ústředních orgánů je Città del Vaticano. Svatý Stolec je diplomaticky zastoupen v České republice na úrovni Apoštolské nunciatury se sídlem v Praze.

Většina řádů a kongregací má ústředí a nejvyšší představené mimo území České republiky. Řády, kongregace nebo jejich organizační složky působící v České republice v tomto případě spadají

pod pravomoc nejvyššího (generálního) představeného, pokud generální stanovy neurčují jinak.

Kromě toho společnosti papežského práva spadají též pod výlučnou moc Apoštolského stolce.

Obdobná situace je i u jiných právnických osob (např. u osobních prelatur, veřejných a soukromých sdružení křesťanů apod.). Otázka pravomoci se pak řeší jejich interními stanovami a předpisy.

3. Zánik církve - naložení s likvidačním zůstatkem

Zánik Církve římskokatolické na území České republiky nepřichází v úvahu.

VII.

Orgány a instituce církve - zřizování, změny a rušení právní nástupnictví, likvidační zůstatek

Pod označením orgány a instituce církve se rozumí ty právnické osoby, které byly zřízeny či jsou a budou zřizovány dle předpisů kanonického práva. Právnickými osobami v církvi nejsou právnické osoby zřízené církví podle jiných předpisů.

Právnické osoby jsou zřizovány dle obecných ustavení kodexu (Kán. 113 a násl.) nebo dle speciální úpravy v kodexu zvláště vyjmenovaných typů právnických osob. Kodex rozlišuje právnické osoby na sborové, tvořené souborem osob, nesborové a právnické osoby tvořené souborem věcí (Kán. 114 § 1; Kán. 115 § 1,3) .

Způsob a oprávnění ke zřizování právnických osob, k jejich změnám a jejich rušení je uveden v kodexu, popř. ve stanovách, na které kodex odkazuje.

Zřizování právnických osob před účinností Kodexu kanonického práva z r. 1983 se řídilo Kodexem kanonického práva z r. 1917, popř. kanonických předpisů předkodexové úpravy a organizačními složkami církve jsou takto zřízené právnické osoby, pokud dosud nezanikly, včetně těch typů právnických osob, které platný Kodex kanonického práva z r. 1983 již zřizovat neumožňuje.

Dle kodexu všeobecně platí, že příslušný církevní představený oprávněný ke zřízení je oprávněn i ke změnám a zrušení i k rozhodnutí o právním nástupnictví a naložení s majetkem. Při rozhodování je vázán kodexem a stanovami.

Zanikne-li právnická osoba s likvidací, naložení s likvidačním zůstatkem se řídí kodexem a stanovami; pokud takové ustanovení chybí, připadá likvidační zůstatek bezprostředně výše hierarchicky postavené právnické osobě.

Dojde-li ke zrušení právnické osoby jiným způsobem, než tak jak upravuje kodex, provádí se likvidace dle příslušných platných právních předpisů ČR. V tomto případě likvidační zůstatek připadá zřizovateli. Není-li přechod likvidačního zůstatku na zřizovatele možný nebo je zřizovatelem Apoštolský stolec, určí nabyvatele Česká biskupská konference.

VIII.

Statutární orgány

způsob ustavování – délka funkčního období

1. Statutární orgány

1.1 *Jménem jednotlivých právnických osob jednají jejich statutární orgány.*

Označení názvu statutárních orgánů právnických osob je uvedeno u jednotlivých typů právnických osob (viz čl. IX.).

Označení názvu vyplývá buď přímo z ustanovení kodexu nebo ze stanov či zřizovacích listin, jako je tomu u těch právnických osob, kde kodex přímo neurčuje název statutárního orgánu (př. řády a kongregace, charitní organizace, sdružení apod.)

Členové statutárních orgánů jsou ustavováni do funkce jmenováním nebo volbou, popř. schválením, a to podle kodexu nebo podle statutu příslušné právnické osoby. Tytéž prameny určují i osoby oprávněné ustavovat a odvolávat statutární zástupce. Obvykle je oprávněn jmenovat člena statutárního orgánu do funkce příslušný církevní představený, který je oprávněn ke zřizování dané právnické osoby

nebo pod jehož pravomoc tato osoba spadá.

Délka funkčního období členů statutárních orgánů je u jednotlivých typů právnických osob různá dle toho, jak to určuje kodex nebo stanovy, zřizovací listina nebo jmenovací dekret.

Pro ukončení funkce platí ustanovení kodexu a stanov.

Statutární orgán se podepisuje tak, že k tištěnému nebo napsanému názvu právnické osoby připojí svůj podpis s vyznačením funkce.

Ve věcech uplatnění nároků k vydání historického majetku jedná statutární orgán samostatně a bez omezení.

V oblasti majetkových dispozic jedná statutární orgán právnické osoby podřízené diecéznímu biskupovi nebo právnické osoby, která nemá stanovami určeného představeného, zcela samostatně pouze v rozsahu řádné správy ve smyslu kán. 1281. Řádnou správou je jednání za právnickou osobu v právním vztahu, který je vymezen právní normou partikulárního práva tj. směrnici vydanou každým biskupstvím samostatně.

V rozsahu mimořádné správy jedná statutární jménem právnické osoby platně pouze s písemným souhlasem představeného k danému právnímu úkonu (představeného podle stanov právnické osoby, je-li stanovami určen, jinak ordináře) (kán. 1281, 1291).

1.2 *Diecézní biskup jedná v oblasti majetkové správy jako statutární orgán (správce) diecéze a vydává písemný souhlas k jednání právnických osob jemu podřízených nebo k jednání právnické osoby, která nemá stanovami určeného představeného (dále jen jednání diecézního biskupa v oblasti majetkové správy), zcela samostatně pouze v rozsahu řádné správy diecézního biskupa ve smyslu kán. 1292.*

Mimořádnou správou diecézního biskupa ve smyslu kán. 1292 je dispoziční úkon s kostelem, farní budovou nebo jinou nemovitostí určenou pro církevní aktivity bez ohledu na hodnotu a dále jakékoli majetkoprávní úkony v hodnotě od 10.000.000,- Kč do 40.000.000,- Kč; v rozsahu mimořádné správy jedná diecézní biskup platně pouze s (písemným) souhlasem své ekonomické rady a sboru konzultorů. Diecézní biskup jedná platně v oblasti majetkové správy v právním vztahu, jehož předmětem je hodnota vyšší než částka 40.000.000,- Kč, jen s (písemným) souhlasem Apoštolského stolce.

2. Jiné orgány oprávněné jednat

Kodex, popř. statovy vymezují, zda a v jakém rozsahu mohou právnickou osobu zastupovat i jiné osoby. Za právnické osoby, kromě výše uvedených případů, jednají v rozsahu vymezeném v čl. IV. a v čl. V. i tam uvedené osoby.

IX.

Typy právnických osob k evidenci Ministerstvem kultury ČR

Typy právnických osob, statutárních orgánů, nástupnictví a nakládání s likvidačním zůstatkem upravuje kodex, jak je již uvedeno v čl. VII.

V bodech 1 až 16 je uveden výčet jednotlivých typů právnických osob v církvi s orientačním odkazem na ustanovení Kodexu kanonického práva z r. 1983 popř. Kodexu kanonického práva z r. 1917 (CIC 1917).

Dále je uveden stručný přehled o zřizovateli a statutárním orgánu (nikoliv však konečný výčet) – v podrobnostech se odkazuje na předpisy kanonického práva, které jsou pro řešení problematiky rozhodující a na příslušné statovy.

Právnické osoby jsou zřizovány za účelem naplnění poslání církve (Kán. 114 §2). Pokud kodex přímo neurčuje druh právnické osoby, je na rozhodnutí zřizovatele, zda-li bude právnická osoba zřízena jako sborová či soubor věcí.

Jsou-li uváděny jako zřizovatelé řády a kongregace, míní se tím i jejich organizační složky s právní subjektivitou, pokud to jejich statovy nevylučují.

Jednotlivými typy právnických osob v církvi jsou zejména následující:

1. Biskupská konference

- Zřizuje, mění a ruší papež.
- Statutárním orgánem je předseda, místopředseda a generální sekretář

- Kán. 447 a násl.; Kán. 449 § 2.

2. Církevní provincie

- Zřizuje, mění a ruší papež.
- Statutárním orgánem je metropolita.
- Kán. 431 a násl.; Kán. 432 § 2.

3. Místní církve (diecéze) – arcibiskupství a biskupství

- Místní církve se označují jako arcibiskupství a biskupství.
- Místní církve zřizuje, mění a ruší papež.
- Statutárním orgánem je arcibiskup nebo biskup, generální vikář, biskupský vikář, administrátor diecéze.
- Kán. 368 a násl.; Kán. 373.

Na území České republiky jsou zřízena tato arcibiskupství a biskupství:

Arcibiskupství pražské

- se sídlem v Praze;
- založeno v roce 973 jako biskupství, v roce 1344 povýšeno na arcibiskupství.

Biskupství plzeňské

- se sídlem v Plzni;
- založeno v roce 1993.

Biskupství litoměřické

- se sídlem v Litoměřicích;
- založeno v roce 1655.

Biskupství královéhradecké

- se sídlem v Hradci Králové;
- založeno v roce 1664.

Biskupství českobudějovické

- se sídlem v Českých Budějovicích;
- založeno v roce 1785.

Arcibiskupství olomoucké

- se sídlem v Olomouci;
- založeno v roce 869 jako biskupství, v roce 1777 povýšeno na arcibiskupství.

Biskupství brněnské

- se sídlem v Brně;
- založeno v roce 1777.

Biskupství ostravsko-opavské

- se sídlem v Ostravě;
- založeno v roce 1996.

4. Kapituly katedrální a kolegiální

- Zřizuje, mění a ruší **a)** Apoštolský stolec (katedrální) **b)** diecézní biskup (kolegiální).
- Statutárním orgánem – označení určují stanovy, obvykle prelát
- Kán. 503 a násl.; Kán. 504.

5. Farnosti a kvazifarnosti (duchovní správy)

- Zřizuje, mění a ruší diecézní biskup.
- Statutárním orgánem farnosti je farář nebo administrátor farnosti.
- Statutárním orgánem kvazifarnosti je rektor (duchovní správce)
- Kán. 515 a násl.; Kán. 515 § 3; Kán. 516 § 1.

6. Osobní prelatury

- Zřizuje, mění a ruší Apoštolský stolec.
- Statutární orgán je označen ve stanovách.
- Kán. 294 a násl.

7. Semináře

- Zřizuje, mění a ruší biskup (diecézní seminář), společně biskupové více diecézí (mezidiecézní seminář) nebo Česká biskupská konference (seminář pro celé území ČR).
- Statutárním orgánem je rektor semináře, popř. i vicerektor.
- Kán. 232 a násl.; Kán. 238 § 1.

8. *Církevní charitativní organizace*

- Diecézní, oblastní, městské a farní charity, domovy duchovních a řeholnic sdružení charit apod. jsou označovány jako církevní charitativní organizace.
- Charitativní organizace na území diecézí zřizují, mění a ruší diecézní biskupové;
- charitativní organizace s celonárodní působností zřizuje, mění a ruší Česká biskupská konference (např. domovy duchovních a řeholnic, Sdružení Česká katolická charita).
- Statutárním orgánem charit a domovů je ředitel nebo ředitel a prezident, popř. jinak označená osoba (označení se řídí stanovami).
- Statutárním orgánem Sdružení České katolické charity je generální sekretář a prezident.

9. *Církevní zdravotnická a sociální zařízení*

- Zřizuje (organizačně zajišťuje jejich zařazení do soustavy zdravotnických zařízení), mění a ruší diecézní biskup nebo představitelé řádů nebo kongregací.
- Statutárním orgánem je ředitel nebo jinak statutem označená osoba.

10. *Veřejná sdružení křesťanů a konfederace veřejných sdružení*

- Zřizuje, mění a ruší Apoštolský stolec (celocírkevní a mezinárodní);
- Česká biskupská konference (sdružení národní); diecézní biskup (sdružení diecézní); jiné osoby k tomu pověřené (př. členové řeholních společenství) ostatní sdružení.
- Statutární orgán – různé označení dle stanov.
- Kán. 312, Kán. 131.

11. *Soukromá sdružení křesťanů*

- Zakládají sami křesťané, právní subjektivitu jim uděluje příslušný církevní hodnostář spolu se schválením stanov, subjektivitu jsou oprávněny udělit stejné subjekty, které jsou oprávněny zakládat veřejná sdružení;
- o změnách rozhoduje sdružení, k platnosti je třeba schválení příslušného církevního hodnostáře; zrušit sdružení mohou kromě

příslušného církevního hodnostáře i samotní členové; nakládání s likvidačním zůstatkem se řídí stanovami.

- Statutární orgán – různé označení dle stanov.
- Kán. 116 § 2; Kán. 322; Kán. 312.

12. Samostatné zbožné nadace (fondy)

- Soubory věcí určené k činnosti v oblasti zbožnosti, apoštolátu nebo dobročinnosti jako samostatné zbožné nadace (fondy) zakládá a přijímá příslušný církevní představený – ordinář (právníckou osobou se stávají přijetím – dovolením).
- Statutární orgán – různé označení, jedna či více osob nebo sbor
- Kán. 115 § 3; Kán. 1303 § 1/ 1; Kán. 1304; Kán. 134.
- Fondy (jiné samostatné nadace) zřizují, mění a ruší jednotliví ordináři samostatně nebo více ordinářů společně.
- Statutární orgán – různé označení; jedna či více osob nebo sbor osob.
- Kán. 115 § 3; Kán. 1274; Kán. 1275.

13. Společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života (označované též souhrnným pojmem řády a kongregace) (Kodex – kniha II. část 3, odd. 1,2).

Společnosti zasvěceného života (tj. řeholní společnosti a sekulární instituty)

- Společnosti zasvěceného života jsou církevní právnické osoby zřízené za účelem trvalého způsobu života věřících, kteří sliby či jinými posvátnými závazky v těchto společnostech přijímají život dle evangelijních rad za účelem naplnění cíle a ducha této společnosti a napomáhají tím poselství spásy (Kán. 573 a násl.);
- společnostmi zasvěceného života jsou řády, kongregace a další instituce, které zřizuje nebo schvaluje papež (společnosti papežského práva – Kán. 589) pro území své diecéze může zřídit nebo schválit společnost zasvěceného života po projednání s Apoštolským stolcem diecézní biskup (společnosti diecézního práva – Kán. 589);
- v církvi je množství společností zasvěceného života, které se dále rozlišují podle své povahy a cílů především na společnosti kontem-

- plativní (Kán. 674) a společnosti věnující se apoštolátu (Kán. 675);
- společnosti zasvěceného života a jejich organizační složky jsou označovány různými názvy; např. řád, kongregace, klášter, opatství, institut, dům, konvent, kanonie, delegatura, provincie, řeholní dům, společnost, komunita atd.;
- společnosti, provincie a domy jsou právníckými osobami, pokud to stanovy nevylučují nebo neomezuji (Kán. 643, Kán. 613, Kán. 615, Kán. 637);
- organizační složky společností zasvěceného života ustavují a ruší příslušní řádoví představení téže společnosti a rozhodují též o naložení s majetkem podle vlastních stanov (Kán. 585), pokud kodex nestanoví jinak, např. rozhodnutí o zrušení posledního domu přísluší Apoštolskému stolci (Kán. 616 § 2,4);
- schvalování nových způsobů zasvěceného života je vyhrazeno Apoštolskému stolci (Kán. 605), který rozhoduje též o vytvoření federací a konfederací společností (Kán. 582) a o zrušení společnosti a naložení s jeho majetkem (Kán. 584);
- statutárním orgánem je představený – název statutárního orgánu se řídí stanovami (např. opat, abatyše apod.).

Společnosti apoštolského života

- Společnosti apoštolského života jsou právnícké osoby zřízené za účelem naplnění apoštolátního cíle; členové neskládají řeholní sliby, mohou evangelijní rady přijímat jako závazek ve stanovách pro společnosti apoštolského života platí ustanovení pro společnosti zasvěceného života obdobně, Kán. 731, Kán. 732; Kán. 741.

14. *Konference vyšších řeholních představených*

- Sdružení vyšších představených řádů a kongregací zřizuje, mění a ruší Apoštolský stolec.
- Statutárním orgánem je její předseda, předsedkyně; místopředseda, místopředsedkyně Kán. 708; Kán. 709.

15. *Církevní právnícké osoby neupravené v CIC 1983*

- Dosud existující právnícké osoby tvořené soubory věcí zřízené dle kanonického práva platného před účinností CIC 1983 a jejichž zřizování již CIC 1983 neupravuje;

- tyto subjekty se označují jako tzv. historické církevní právnické osoby;
- právní úprava těchto právnických osob je uvedena v CIC 1917 s tím, že tento kodex z r. 1917 respektuje a upravuje právnické osoby v církvi zřízené a trvající i z dob předkodexové úpravy.

Typy těchto tzv. historických církevních právnických osob jsou:

- **kostely, alumnáty, obročí (beneficia), záduší, fondy, nadace a jiné církevní ústavy** (vyjma zbožných nadací – Kán. 1544 - IC 1917);
- zanikají po uplynutí lhůty (100 letech nevyvíjí jim určenou činnost) nebo zanikají rozhodnutím příslušného církevní hodnostáře, pod jejichž jurisdikci spadají.

Statutárním orgánem je osoba určená příslušným církevním hodnostářem biskupem - většinou farář či administrátor farnosti, na jejímž území má tato církevní právnická osoba sídlo.

Kán. 99, 1409, 1489, 1495 §2 – CIC 1917.

Mezi výše uvedené tzv. „historické“ církevní právnické osoby nejsou zařazovány ty právnické osoby, které byly sice zřízené před účinností CIC 1983, ale které CIC 1983 jako typy právnických osob nadále upravuje.

16. *Církevní školy*

- a) podle ust. § 15a odst. 2 zákona č. 3/2002 Sb., ve znění zákona č. 495/2005 Sb., církevní školy různého druhu, předškolní zařízení a různé typy školských zařízení a různé typy vzdělávacích institutů zřizuje jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů v souladu s kanonickým právem ve smyslu ust. § 8 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., (organizace zajišťuje jejich zařazení do vzdělávací soustavy škol a školských zařízení), mění a ruší jako zřizovatel především diecézní biskup nebo představitel řádů nebo kongregací, popř. biskupská konference nebo konference vyšších řeholních představených; zřizovateli rovněž přísluší při jejich zrušení s likvidací, aby v rozhodnutí určil jinou školu, předškolní zařízení, školské zařízení,

vzdělávací institut, nebo jinou právnickou osobu zřízenou církví k přijetí likvidačního zůstatku.

- b) Církev postup uvedený v části a) tohoto bodu 16., tj. zřizování škol jako školských právnických osob ve smyslu zákona č. 561/2004 sb., v platném znění, do tohoto základního dokumentu přijímá s výhradou současného platného znění zákona č. 3/2002 Sb., ve znění zákona č. 495/2005 Sb. a odkazuje na ústavní a bezprostředně aplikovatelnou normu - čl. 16 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který církvi zaručuje zřizování řeholních a jiných církevních institucí nezávisle na státních orgánech a odkazuje na nálezy Ústavního soudu č. 4/2003 Sb., ze kterého ve smyslu čl. 83 a čl. 89 odst. 2 Ústavy vyplývá, že čl. 16 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nelze vykládat restriktivně a působení církve, vč. zřizování církevních právnických osob, nelze omezovat toliko na vyznávání a prezentaci víry, nýbrž do těchto aktivit patří i oblast školství.

X.

Práva a povinnosti osob hlásících se k církvi ustavování a odvolávání duchovních

1. Práva a povinnosti

Práva a povinnosti osob hlásících se k Církvi římskokatolické jsou stanovena a upravena v kodexu (Kán. 208-223).

Splňují-li podmínky stanovené kodexem, mají zejména právo obdržet od pastýřů církve pomoc z duchovních hodnot církve, hlavně z Božího slova a svátosti.

2. Duchovní

Kodex nezná pojem duchovní v úzkém slova smyslu. Pro účely základního dokumentu se za duchovní považují:

Biskupové a arcibiskupové

- Do jejich úřadů je jmenuje papež jako nejvyšší představitel katolické církve.
- Uvolnění úřadu diecézního biskupa nastává smrtí, papežovým při-

jetím zřeknutí se úřadu, přeložením a zbavením úřadu.

- Po uvolnění úřadu diecézního biskupa se stává diecézním biskupem biskup - nástupce, byl-li již dříve ustaven a ujme-li se zákonně vedení diecéze.

Představení společností zasvěceného života a další, např. kapitul.

- Představení jsou voleni nebo jmenováni dle vlastních stanov.
- Ukončení zastávání jejich úřadu se řídí především stanovami.
- Ostatní duchovní osoby v diecézích jmenují do jejich funkcí a odvolávají je nebo s nimi uzavírají pracovní (služební) poměr a ruší ho představení místních církví.

Kněží (faráři, administrátoři)

- Do úřadu (farnosti) je ustanovuje jmenováním diecézní biskup; je-li místo diecézního biskupa uvolněno, nebo je-li mu z nějakých důvodů zabráněno ve výkonu úřadu, ustavuje faráře do úřadu administrátor diecéze nebo jiná osoba pověřená řízením biskupství.
- Úřadu pozbývá ztrátou duchovního stavu, přijme-li biskup zřeknutí se úřadu, je-li přeložen, je-li úřadu zbaven rozhodnutím biskupa nebo představeného (je-li zároveň členem řeholní společnosti), popř. uplynutím doby, na kterou byl ustaven. Úřad je uvolněn též smrtí kněze.
- Pro ustanovení kněze do jiného úřadu (kaplan, rektor kostela) platí ustanovení obdobně.

Jáhni

- Do jejich funkcí je jmenuje a odvolává diecézní biskup, popř. administrátor nebo jiná osoba, která je pověřena vedením biskupství;
- v ostatním platí obdobně totéž co u kněze.

Ostatní osoby vykonávající duchovenské služby

- Vyžaduje-li to potřeba církve, mohou být další k tomu vhodné osoby po náležité přípravě pověřeny (jmenovány) diecézním biskupem na dobu neurčitou nebo určitou k výkonu další vymezené duchovenské služby v církvi (např. pastorační asistenti, lektoři, akolyté, katecheté a další).
- Tyto osoby jsou z výkonu služby odvolávány diecézním biskupem

nebo jinou k tomu pověřenou osobou.

XI.

Zásady hospodaření církve

1. Zásady hospodaření a nakládání s majetkem

Každá právnická osoba hospodaří se svými příjmy a majetkem samostatně.

Nakládat s majetkem je oprávněn jen statutární zástupce právnické osoby v souladu s omezeními, která stanoví Kodex, usnesení České biskupské konference, diecézní biskupové a statuty jednotlivých právnických osob.

Kodex a statuty jednotlivých právnických osob upravují způsob a postup, jak se naloží s majetkovými právy a závazky právnických osob v církvi, které se ruší, slučují nebo dělí.

2. Způsob získávání finančních prostředků

Církev získává finanční prostředky pro svou činnost od státu a z dalších diversifikovaných zdrojů, které se liší podle druhu právnické osoby, která je získává. Církev je oprávněna využívat všech příjmů, které jí umožňují využívat platné právní předpisy, přičemž jde zejména o příjmy uvedené v § 27 odst. 4 zákona č. 3/2002 Sb.

3. Vymezení předmětu podnikání a jiné výdělečné činnosti

Jedním, avšak pouze doplňkovým zdrojem příjmů je podnikání a jiná výdělečná činnost (dále jen podnikání) prováděná v souladu s planými předpisy ČR.

Jednotlivé právnické osoby se rozhodují pro podnikání dle místních potřeb a možností.

Právnické osoby v církvi jsou oprávněny podnikat přímo nebo nepřímo:

a) pokud podnikají přímo, vykonávají podnikatelskou činnost samo-

- statně vlastním jménem a na vlastní odpovědnost;
- b) pokud podnikají nepřímo, děje se tak prostřednictvím jiného subjektu, který založí nebo ve kterém budou mít právnické osoby kapitálovou či jinou účast na podnikání. V těchto případech je jejich odpovědnost stanovena příslušnými právními předpisy.

Pro podnikání platí tato vymezení:

- Právnické osoby jsou oprávněny podnikat a vykonávat jinou výdělečnou činnost ve všech oborech, ve kterých jsou oprávněny podnikat ostatní soukromoprávní subjekty, a to na základě živnostenských oprávnění nebo jiných oprávnění dle zvláštních právních předpisů.
- Právnické osoby jsou oprávněny vykonávat zejména sociální a zdravotnické služby, školskou, výchovnou a jinou obdobnou činnost, zemědělskou činnost, činnost v oblasti lesního hospodaření a činnosti uvedené v přílohách č. 1-3 živnostenského zákona č. 455/1991 Sb., v platném znění a vládní nařízení č. 140/2000 Sb., v platném znění.

XII.

Schvalování základního dokumentu a jeho změn

Text základního dokumentu a jeho změny schvaluje Česká biskupská konference.

Změny dokumentů, které tvoří přílohu tohoto základního dokumentu, schvaluje Apoštolský stolec (Sedes Apostolica) v Římě.

V Praze dne 25. dubna 2012

KARDINÁL DOMINIK DUKA OP
předseda České biskupské konference

Přílohy:

Katechismus katolické církve

Kodex kanonického práva z roku 1983

Kodex kanonického práva z roku 1917 (v rozsahu týkajícím se úpravy
právnických osob – čl. IX. bod 16)

Stanovy České biskupské konference

2. PASTÝŘSKÝ LIST K VII. SVĚTOVÉMU SETKÁNÍ RODIN MILÁN 30. KVĚTNA – 3. ČERVNA 2012

Milé sestry, milí bratři!

Prožíváme květen, který je zvláštním způsobem věnován Ježíšově Matce Panně Marii, ale tento měsíc přináší i řadu dalších podnětů k zamyšlení o dnešní rodině; jednak sté výročí, kdy jako ocenění a uznání důležitosti ženy v rodině byl vyhlášen a poprvé slaven Den matek. Stalo se tak ve Spojených státech amerických a u nás byl tento den slaven (i když s určitým přerušením) od roku 1923 vždy druhou květnovou nedělí.

Dále si připomínáme významný den *15. květen*, který Valné shromáždění Organizace spojených národů počínaje rokem 1994 vyhlásilo jako Mezinárodní den rodin. Důvodem a cílem bylo posílení vědomí důležitosti rodiny jako základního prvku společnosti a také podnícení institucionálního úsilí národů a jejich politiků k řešení vážných otázek souvisejících s rodinou.

Bezprostředně se tento list věnovaný rodině dotýká už VII. Světového setkání rodin se Svatým otcem Benediktem XVI., které proběhne na přelomu května a června v italském Miláně. Tato setkání rodin probíhají v tříletých intervalech od roku 1994.

Je důležité nezapomínat, že rodina je oblastí, která patří k nejcenějším darům lidstva. Z hlediska společenského poznání nemá dnes rodina žádnou jinou alternativu. Kde jinde se může člověk naučit odpovědnosti? Kde jinde může lépe zrát než v rodině, která je založena na láskyplném, stabilním a rovnoprávném vztahu muže a ženy? Všechna jiná výchovná zařízení jsou úspěšná jen do té míry, do jaké dokážou fungující rodinu napodobit. Naše budoucí společnost, a je tím myšlena občanská společnost, bude natolik svobodná, spravedlivá, vlnidná a tolerantní, nakolik rodiče dokážou dobře vychovat své děti. To nemůže udělat nikdo jiný. Přes toto všechno se obvykle o rodinu začne někdo zajímat, až když je před rozpadem. Individualismus a touha po osobním prospěchu, příznačné pro naši dobu, činí rodiny

stále křehčími. A prvními oběťmi se pak stávají děti, protože jsou zbaveny opory v jednotě rodičů. Jsou to známé věci a zaměřuje se na ně řada nejen církevních dokumentů, ale i profánních studií.

Jak to vypadá s rodinou dnes?

Je zajímavé, že podle nedávno zveřejněné statistiky devadesát procent obyvatel naší země jako největší hodnotu svého života touží najít vhodného partnera a vydržet s ním v jednom manželství. Pro fakt, že je realita jejich manželství jiná, je uváděno mnoho důvodů. Patří k nim nedostatečná komunikace v rodinách, chybějící pozitivní vzory ve vlastní rodině, přesvědčení, že cesta k úspěšnému životu a osobnímu prospěchu podporovanému společností vyžaduje individualismus, neústupnost, tvrdost, dokonce i určité formy násilí.

A tak jsme svědky toho, jak má nakonec stále méně mladých lidí odvahu se na někoho vázat, založit rodinu a dát život dětem. Bojí se ztráty svobody i zajímavého zaměstnání, které je synonymem pro zajištěnou životní úroveň a je považováno za jediný způsob seberealizace a naplnění vlastní identity. Dalo by se říct, že mnoho lidí touží po cíli, ale nejsou ochotni jít po cestách, které k tomuto cíli vedou.

Na základě toho, co bylo řečeno, chceme vyjádřit poděkování a uznání všem, kteří se nebojí uváženě vstupovat do manželství a nebojí se mít děti, i když s příchodem dětí do rodiny se radikálně mění nároky na oba rodiče, zvláště na matku, která ve většině případů přebírá hlavní tíhu péče. Zaměstnavatel dává rodičům pro výchovu dítěte jakousi „dovolenou“. Je zvláštní, že i mnoho lidí považuje toto nové, v porovnání s nasazením v zaměstnání mnohem náročnější vyřízení, za jakousi dovolenou. Vážíme si rodičů, kteří chápou rodičovskou péči jako nenahraditelnou pro dítě i pro jeho lidské zrání. Proto mají odvahu spokojit se s nižší životní úrovní a investovat (čas i peníze) do dětí.

Založení rodiny považujeme přinejmenším za rovnocenné úsilí, jakým je budování profesní kariéry, a práci pro rodinu za stejně přínosnou jako práci placenou. Nebojte se investovat do budoucnosti a žijte naplnění nadějí, že i okamžité nepohodlí a s ním spojená oběť přinese dobré ovoce. Početí a výchova dětí je jedinečným a nenahraditelným zdrojem skutečné prosperity společnosti i vás samých, i když to naše současná společnost většinou takto neoceňuje.

Tématem letošního Světového setkání rodin v Miláně je „*Rodina práce a slavení*.“ Toto téma se dotýká vztahu muže a ženy, jejich přebývání ve světě *práce* a prožívání jejich vzájemného vztahu v rodině, které je vyjádřeno slovem *slavení*. Chce se tedy zabývat naléhavou otázkou současné rodiny, aby se stávala „základním místem, kde se láska žije a kde se k lásce vychovává“ (Benedikt XVI.), a současně obstát ve shonu každodenního života.

Obětavá láska rodičů pečujících o každé své dítě není v první řadě nějakým výkonem, ale projevem vztahu k dětem. Právě rodiče jim nenahraditelným způsobem pomáhají vytvářet vlastní vztahy ke světu, který je obklopuje, a samozřejmě také k Bohu. Rodina se stává plodnou, když chrání rytmus každodenního života mezi prací a slavením, mezi něhou a láskou, úsilím a nezištností. Také vzájemným odpouštěním utvářejí rodiče životní styl svých dětí.

(Pokud se o těchto věcech chcete dovědět víc nebo se za ně modlit, jsou vám k dispozici Přípravné katecheze k VII. Světovému setkání rodin, které najdete na internetových stránkách www.rodiny.cz.)

Sestry a bratři, děkujeme každému z vás, kteří přijímáte péči a starost o dobro rodiny jako dar i jako nejdůležitější úkol svého života, a také vám, kteří se za to modlíte.

Žehnají vám biskupové naší vlasti.

Poznámka: přípravné katecheze k VII. Světovému setkání rodin je možné najít na www.rodiny.cz.

3. DODATEK K DOHODĚ O DUCHOVNÍ PÉČI VE ZDRAVOTNICTVÍ MEZI ČBK A ERC V ČR

DODATEK Č. 1 K DOHODĚ O DUCHOVNÍ PÉČI VE ZDRAVOTNICTVÍ MEZI ČESKOU BISKUPSKOU KONFERENCÍ A EKUMENICKOU RADOU CÍRKVÍ V ČESKÉ REPUBLICE UZAVŘENÉ DNE 20. 11. 2006

**Česká biskupská konference,
zastoupená jejím předsedou Mons. Dominikem Dukou,
reprezentující církev římskokatolickou a církev řeckokatolickou
(dále jen „katolická církev“),**

a

**Ekumenická rada církví v ČR,
zastoupená jejím předsedou Mgr. Joelem Rumlem,
reprezentující své členy dle výčtu uvedeného v Části V. (příčemž
dodatek užívá výrazu „členské církve“), (dále jen „ERC“),**

připojují k **Dohodě o duchovní péči ve zdravotnictví mezi Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví v České republice** uzavřené dne 20. 11. 2006 (dále jen „Dohoda“) **dodatek č. 1** (dále jen „Dodatek“), který upřesňuje a upravuje ujednání obsažená v Dohodě i v jejích přílohách č. 1 a 2. Z důvodu návaznosti na Dohodu užívá Dodatek termínu „duchovní péče“, přičemž považuje za rovnocenný též běžně užívaný termín „pastorační péče“.

Část I.

Zvláštní předpis k vysílání nemocničních kaplanů a dobrovolníků v oblasti duchovní péče

1. Vyslání nemocničních kaplanů a dobrovolníků v oblasti duchovní péče se děje tam, kde došlo k vzájemné dohodě mezi zdravotnickým zařízením a církví, působící v místě, kde se příslušné zdravotnické zařízení nachází. Vysílající církev přitom může vůči zdravotnickému zařízení zastupovat více církví, mezi nimiž o tom dojde k dohodě. Pro vyslání nemocničního kaplana uzavírají vysílající církev a zdravotnické zařízení písemnou smlouvu, upravující činnost vyslaného kaplana v konkrétním zdravotnickém zařízení.
2. Podle Dohody se pod názvem nemocniční kaplan rozumí osoba, která poskytuje duchovní péči ve zdravotnickém zařízení na základě pověření daného svou církví a smlouvy s nemocnicí jako člen multidisciplinárního zdravotnického týmu.
3. Vyslání nemocničního kaplana se děje předáním jmenovacího dekretu.
4. Za katolickou církev vysílá nemocničního kaplana diecézní biskup či exarcha (resp. osoba dočasně řídící diecézi či exarchát v době uprázdnění biskupského stolce či zabránění výkonu úřadu biskupa), nebo jimi pověřená osoba.
5. Za členské církve ERC vysílá nemocničního kaplana příslušná autorita jednotlivé církve určená jejími vnitřními předpisy, přičemž se vždy jedná buď o představitele její vyšší správní jednotky, nebo o představitele celé církve v ČR (nikoli tedy o představitele na lokální úrovni). Informace o příslušné vysílající autoritě členských církví ERC je přílohou č. 4 Dohody.
6. Vyslání nemocničních kaplanů probíhá zpravidla při společné ekumenické bohoslužbě, na kterou jsou pozváni zástupci církve římskokatolické, církve řeckokatolické a členských církví ERC působících v daném místě.
7. Podle Dohody se pod názvem dobrovolník v oblasti duchovní péče rozumí osoba, která se ve svém volném čase pod vedením nemocničního kaplana podílí na duchovní péči ve zdravotnickém zařízení na základě pověření daného svou církví.

8. Vyslání dobrovolníků v oblasti duchovní péče probíhá obdobně podle ustanovení odst. 2 až 5 s tím rozdílem, že se při této příležitosti zpravidla nekoná ekumenická bohoslužba.
9. Vyslání nemocničních kaplanů, skončení a změny jejich vyslání členské církve oznamují bez zbytečného prodlení příslušným koordinujícím složkám ČBK a ERC¹. Vyslání nemocničních kaplanů a dobrovolníků v oblasti duchovní péče, skončení a změny jejich vyslání je žádoucí ze strany vysílající autority sdělit také zástupcům církve římskokatolické, církve řeckokatolické a členských církví ERC, působících v daném místě.

Část II.

Kvalifikační předpoklady nemocničního kaplana

1. Pověření vlastní církví.
2. Ukončené vysokoškolské vzdělání v oblasti teologie na magisterském stupni.
3. Minimálně tři roky působení v obecné pastorační péči.
4. Specializovaný kurz nemocničního kaplanství nebo odpovídající vzdělání zahrnující:
 - a) znalosti obecných zásad a základů organizace pastorační péče v katolické církvi a v jednotlivých členských církvích ERC (včetně přesného názvosloví);
 - b) základní znalosti o církvích a náboženských společnostech registrovaných v ČR, světových náboženstvích, nových náboženských hnutích a sektách působících v ČR;
 - c) znalosti bioetiky, zejména lékařské a zdravotnické etiky;
 - d) znalosti organizace zdravotnictví a nemocnice;
 - e) znalosti právního minima v oblastech sociální péče a zdravotnictví;
 - f) kurs komunikace, zejména v obtížných situacích;
 - g) minimálně jednoměsíční praxi, nejlépe však tříměsíční.

1 V době podpisu tohoto Dodatku je koordinující složkou ze strany ČBK její Rada pro zdravotnictví a ze strany ERC její Komise pro duchovní péči ve zdravotnických zařízeních.

Část III.

Kvalifikační předpoklady dobrovolníka

1. Pověření vlastní církví a ověření způsobilosti nemocničním kaplanem.
2. Teologické minimum (je v kompetenci jednotlivých církví) a znalost obecných zásad a základů organizace pastorační péče v katolické církvi a v jednotlivých členských církvích ERC.
3. Základní znalosti o církvích a náboženských společnostech registrovaných v ČR, světových náboženstvích, nových náboženských hnutích a sektách působících v ČR.
4. Základní znalost organizace zdravotnictví a nemocnice.
5. Schopnost komunikace, zejména v obtížných situacích.
6. Základní znalosti z bioetiky, lékařské a zdravotnické etiky.

Část IV.

Přechodná ustanovení

1. Smluvní strany se zavazují do dvou let od data účinnosti tohoto dodatku Dohody všechna dosud udělená pověření ke službě nemocničního kaplana a dobrovolníka uvést do souladu s Dohodou a tímto Dodatkem.
2. Splnění všech kvalifikačních předpokladů stanovených výše v částech II. a III. bude vyžadováno v plném rozsahu po 7 (sedmi) letech od data účinnosti tohoto dodatku Dohody. Tato doba má sloužit především pro vybudování vzdělávacího systému umožňujícího splnit požadavky kladené Dohodou ve znění tohoto dodatku.
3. Na přechodnou dobu uvedenou v odst. 2 je možné uvnitř členských církví ČBK a ERC (zvláště v katolické církvi) rozlišit nemocniční kaplany na nemocniční kaplany v užším slova smyslu a na pastorační asistenty; práce pastoračních asistentů a dobrovolníků je řízena nemocničním kaplanem v užším slova smyslu. Zařazení kategorie „pastorační asistent“ sleduje umožnit oficiální vyslání těch, kteří s několikaletou dobrou praxí poskytují pastorační péči ve zdravotnických, resp. sociálních zařízeních, ale nemají dokončené vysokoškolské vzdělání v oblasti teologie na magisterském stupni.

Toto rozlišování je interní církevní záležitostí, vůči zdravotnickým zařízením se nadále užívá zavedené rozlišení „nemocniční kaplan“ a „dobrovolník v oblasti duchovní péče“.

4. Na přechodnou dobu uvedenou v odst. 2 platí následné kvalifikační předpoklady:

A. pro nemocničního kaplana v užším slova smyslu (NK):

- a) dokončené vysokoškolské vzdělání v oblasti teologie na magisterském stupni;
- b) kurs v oblasti pastorace nemocných (viz odst. 6);
- c) praxe předchozí i praxe v průběhu přípravy (doporučeno 2 roky);
- d) pověření vlastní církví.

B. pro pastoračního asistenta (PA):

- a) alespoň úplné středoškolské vzdělání;
- b) kurs v oblasti pastorace nemocných (viz odst. 6);
- c) praxe předchozí i praxe v průběhu přípravy (doporučeno 2 roky);
- d) pověření vlastní církví.

C. pro dobrovolníka v oblasti pastorační péče (D):

- a) pověření vlastní církví;
- b) teologické minimum (je v kompetenci jednotlivých církví – např. v katolické církvi toto minimum zahrnuje komentovaný výklad Kréda a Desatera a základní znalosti svátostí a zásad duchovního života);
- c) základní znalosti pastorace nemocných;
- d) praxe v průběhu přípravy.

5. Splnění výše uvedených kvalifikačních předpokladů pro vyslání nemocničního kaplana a pastoračního asistenta v oblasti pastorační péče se ověřuje pohovorem (zkouškou) před komisí, jmenovanou příslušnou autoritou katolické církve (zpravidla biskupský vikář pro pastoraaci nemocných) či členské církve ERC. Do komise je vždy přizván zástupce druhé smluvní strany, který v ní má postavení pozorovatele. V kompetenci této autority pak je doporučit, nebo nedoporučit vysílající autoritě katolické církve nebo členské církve ERC, aby vyslala nemocničního kaplana a pastoračního asistenta v oblasti duchovní péče do konkrétního zdravotnického zařízení. Způsobilst dobvolníka ověřuje nemocniční kaplan.

6. Vysílající církev pak zajistí v brzké době následné vzdělání NK a PA v těchto oblastech:
- a) pastore a spiritualita nemocných;
 - b) speciální kapitoly z religionistiky: náboženství, nová náboženská hnutí a sekty;
 - c) kontakty a spolupráce s představiteli jiných křesťanských církví na území, kde se zdravotnické zařízení nachází;
 - d) základní orientace v medicínských oborech;
 - e) základní znalosti z lékařské a zdravotnické etiky;
 - f) duchovní formace (účast na formačně vzdělávacích setkáních).

Část V.

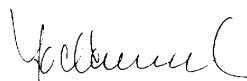
Závěrečná ustanovení

1. Členskými církvemi ERC jsou nemocniční kaplani vysíláni způsobem odpovídajícím tradicím a vnitřním předpisům jednotlivých církví. Pravidla pro vysílání jsou uvedena v příloze k tomuto Dodatku. Jakékoli změny jsou členské církve ERC povinny neprodleně sdělit příslušným koordinujícím složkám ČBK a ERC i ostatním členským církvím ERC.
2. Ustanovení této dohody se analogicky uplatní také pro sociální a obdobná zařízení.
3. Výjimku z kvalifikačních požadavků pro jednotlivé nemocniční kaplany může po skončení přechodného období udělit ze závažných důvodů a po vzájemné dohodě pověřená autorita jedné ze smluvních stran, tj. ČBK a ERC (udělení výjimky se týká zpravidla lékařů, psychologů a obdobných profesí).
4. Vzhledem k právní povaze ČBK a ERC se ustanovení Dohody (včetně jejích příloh a dodatků) vztahují na katolickou církev a členské církve ERC uvedené výčtem v odst. 5. Tyto církve se zavazují k tomu, že při výběru kandidátů nemocničního kaplanství budou (vedle svých interních požadavků) dbát na osobnostní kvality uchazeče, zvláště ekumenickou otevřenost (vyznačující se především

vstřícnou spoluprací s duchovními jiných církví) a schopnost komunikace.

5. Seznam členských církví ERC, na které se vztahuje Dohoda včetně příloh a dodatků:
 - Apoštolská církev;
 - Bratrská jednota baptistů;
 - Církev bratrská;
 - Církev československá husitská;
 - Českobratrská církev evangelická;
 - Evangelická církev augsburského vyznání v České republice;
 - Evangelická církev metodistická;
 - Jednota bratrská;
 - Pravoslavná církev v českých zemích
 - Starokatolická církev v ČR;
 - Slezská církev augsburského vyznání;
6. Práva z této Dohody a jejího Dodatku se vztahují také na Církev adventistů sedmého dne, pozorovatele ERC, která se dne 29. 06. 2011 zavázala dodržovat Dohodu a její Dodatek.
7. Tímto dodatkem se ruší dosavadní přílohy č. 1 a č. 2 Dohody a přidává se příloha č. 4 uvedená v čl. I. odst. 5 tohoto Dodatku.
8. Dodatek nabývá platnosti a účinnosti dnem 1. 1. 2012.

Mons. Dominik Duka
za ČBK

Mgr. Joel Ruml
za ERC v ČR

V Praze dne 12. 12. 2011

4. DODATEK K DOHODĚ O DUCHOVNÍ PÉČI VE ZDRAVOTNICTVÍ.

POVĚŘOVÁNÍ A VYSÍLÁNÍ NEMOCNIČNÍCH KAPLANŮ – ERC V ČR

**Příloha č. 4 Dodatku
k Dohodě o duchovní péči
ve zdravotnických zařízeních**

POVĚŘOVÁNÍ A VYSÍLÁNÍ NEMOCNIČNÍCH KAPLANŮ

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ V ČR

Apoštolská církev

Nemocničního kaplana pověřuje a vysílá Rada církve.

Bratrská jednota baptistů

Nemocničního kaplana vysílá výkonný výbor BJB (VV BJB). Jmé-
nem VV BJB pak jedná tajemník nebo předseda.

Církev adventistů sedmého dne

Na základě doporučení výboru kaplanské služby a předchozího
schválení Výborem Unie CASD vysílá nemocničního kaplana před-
seda sdružení, na jehož území má nemocniční kaplan působit (České,
Moravskoslezské a Slovenské sdružení).

Církev bratrská

Nemocničního kaplana pověřuje a vysílá rada Církve bratrské.

Církev československá husitská

Na základě doporučení příslušné diecézní rady schvaluje vyslání nemocničního kaplana Ústřední rada.

Církev starokatolická

Nemocničního kaplana pověřuje a vysílá biskup.

Českobratrská církev evangelická

Na základě vyjádření místního sboru a seniorátního výboru při splnění podmínek odborné způsobilosti pověřuje a vysílá nemocničního kaplana synodní rada ČCE.

Evangelická církev a.v. v ČR

Na základě rozhodnutí konsistoria vysílá nemocničního kaplana superintendent.

Evangelická církev metodistická

Nemocniční kaplan je vysílán biskupem.

Jednota bratrská

O pověření nemocničního kaplana rozhoduje Úzká rada. Vysílání je v kompetenci biskupů.

Pravoslavná církev v českých zemích

Nemocničního kaplana pověřuje a vysílá arcibiskup, případně kancléř.

Slezská církev evangelická a.v.

Nemocničního kaplana vysílá senior na základě biskupského pověření.

V Dne
V Dne
1. 1. 2012

Joel Ruml, předseda ERC

.....

IV.

RŮZNÉ

1. SOUHRN Z TEOLOGICKO-PASTORAČNÍHO KONGRESU „*RODINA – PRÁCE A SLAVENÍ*“ MILÁN 1. ČERVNA 2012

1. Poděkování

Ze srdce děkuji organizátorům, jednotlivým pracovníkům, dobrovolníkům (velice laskavým), účastníkům, přednášejícím i těm, kdo přednesli své svědectví. Ať Pán požehná vaše nasazení a váš přínos, aby jeho výsledkem byly hojné plody. Ať požehná vás a vaše rodiny.

Kongres představuje velmi široké panorama: tři plenární zasedání, dvacet pět setkání, kulatých stolů a přednášek se sto čtyřmi přednášejícími. Omezím se na to, že vyberu a zdůrazním jen některé prvky, které se mi zdají zvláště důležité. Nechci hovořit za kongres, ale svým jménem, jako pozorovatel, který se snažil být vnímavý.

2. Metoda

Kongres spojuje úvahy doktrinního charakteru, svědectví o konkrétních zkušenostech a studium empirických sociologických údajů. Tím ukazuje užitečnou metodu, kterou lze používat v církevním i občanském sektoru. V tomto směru jsou příznačné dvě knihy zveřejněné z iniciativy Papežské rady pro rodinu: „*Famiglie vive*“ („*Živé rodiny*“) – sbírka zkušeností ze života křesťanských rodin a z rodinné pastorace – a kniha „*La famiglia risorsa per la società*“ („*Rodina jako zdroj pro společnost*“) – sociologický výzkum o různém přínosu čtyřech různých rodinných typologií ve prospěch společnosti, které jsou mezi sebou porovnávány.

S ohledem na evangelizaci je žádoucí nejen vykládat víru církve výstižným jazykem, ale také shromažďovat, vyhodnocovat a sdělovat konkrétní zkušenosti, které dokážou silně oslovit, inspirovat, šířit naději a ukazovat, že ideál je nejen krásný, ale i uskutečnitelný!

Je prospěšné kultivovat představivost lidí (zejména dospívající mládeže), klamanou a poškozovanou úspěšnými osobnostmi ze světa zábavy, sportu, médií, ekonomiky či politiky, a ukazovat jim příkladné obrazy svatých lidí a skutečně křesťanských rodin. U příležitosti Velkého jubilea roku 2000 Jan Pavel II. příhodně povzbuzoval k procesům blahořečení a svatořečení laiků a zvláště manželských dvojic (srov. Jan Pavel II., *Tertio Millennio Adveniente*, 37). V souvislosti s tématem našeho kongresu spontánně přichází myšlenka připomenout si nedávno blahořečeného Giuseppe Toniola; byl manželem a příkladným otcem sedmi dětí, univerzitním profesorem v oboru politické ekonomie, zakladatelem katolických sdružení pracovníků a iniciátorem sociálních týdnů italských katolíků.

Obdobně i v občanské oblasti se pro kulturní, sociální a politické prosazování rodinné identity a práv rodiny jeví jako účinnější taková argumentace, jež dokáže spojit církevní nauku s vědecky shromážděnými a vyhodnocenými sociologickými údaji, které ji potvrzují. Papežská rada pro rodinu bude i nadále tuto metodu navrhopvat rodinným sdružením, kulturním institucím a angažovaným katolíkům.

3. Antropologická perspektiva

Téma „Rodina – práce a slavení“ bylo na kongresu projednáváno převážně z antropologické perspektivy. Ostatně to byla inspirace, která pochází ze základního textu Genese týkajícího se jak rodiny: „Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k Božímu obrazu jej stvořil, stvořil jej jako muže a ženu“ (Gen 1, 27), tak i práce: „Naplňte zemi a podroberte si ji; vládněte mořským rybám, nebeským ptákům a všem živým tvorům... Bůh vzal člověka a usadil ho v zahradě Edenu, aby ji obdělával a střežil“ (Gen 1, 28; 2, 15), i slavení: „Bůh požehnal sedmému dni a posvětil jej, neboť v něm odpočinul po veškerém díle stvoření“ (Gen 2, 3). Trojí požehnání, tři Boží dary a tři životní dimenze, které spoluvytvářejí identitu, rozvoj a štěstí člověka. Trojí dobro, jež se uskutečňuje ve vztahu s ostatními lidmi i s Bohem, protože člověk stvořený k obrazu Božímu, kterým je Trojice, je vztahovým subjektem. Žije autenticky a zdokonaluje se jedine tím, že přesahuje sám

sebe, přijímá svůj život jako dar a vytváří dar ze svého života. Osoba a společnost si navzájem patří. Na druhé lidi se nesmí nazírat jako na soupeře, které je třeba porazit a využívat je, ale jako na spojence, s nimiž si máme navzájem pomáhat, abychom společně rostli. Není dovoleno redukovat je na nástroj. Jsou sami o sobě dobrem a zaslouží si, aby byli respektováni, milováni a oceňováni.

Současnou krizi, která dělá starost národům i vládám, nelze chápat jen jako krizi ekonomickou, ale také v hlubším slova smyslu jako antropologickou a kulturní krizi. Individualistická, utilitaristická, konzumistická a relativistická kultura široce ovládá mediální komunikaci, ekonomiku i politiku.

Individualismus znamená zdůrazňování tužeb a svobodné volby, seberealizaci a sebeuspokojení, zdůrazňování práv a zeslabování povinností, nepřijímání rodinných, společenských a církevních závazků, snahu o úspěch i na úkor druhých, obdiv a napodobování úspěšných osobností.

Utilitarismus předpokládá, že člověk hledá jen svůj vlastní zájem nebo aspoň to, že společnost může být založena na konvergenci zájmů, jak tvrdil A. Smith: „Občanská společnost může existovat mezi různými lidmi... na základě přijetí individuální užitnosti, bez jakékoli formy vzájemné lásky či náklonnosti“ (*Teorie lidských citů*). Trh je ovládán maximalizací vlastního zisku a snahou o co nejvyšší profit za každou cenu; jediným cílem firmy je dosahování stále větších zisků pro své akcionáře. Konkurence, která je v určitém smyslu přirozená, směřuje k tomu, aby se stala antagonistickou a konfliktní. Finanční trhy upřednostňují spekulativní zisk oproti produktivním investicím. Utilitaristická a obchodnická mentalita se přenáší z trhu i do meziosobních vztahů, které mají tendenci stávat se účelovými.

Konzumismus podněcuje úsilí získávat a spotřebovávat hmotné statky, včetně iluzorních, které jsou výrazem uměle vytvořených potřeb. Vytváří perspektivu štěstí založeného na kvantitě zkušeností, pocitů, dojmů a emocí a dává přednost přechodnému před něčím trvalým, okamžitému před projektem orientovaným na budoucnost.

Relativismus je v kulturním prostředí nedostatkem sdílených hodnot; v náboženském prostředí je to částečná příslušnost k církvi a privatizace víry; dezorientace ve změní různých názorů; etický subjektivismus a absolutizace svědomí; zúžení rozumu na pouhou vědeckou a technickou oblast.

V takovémto kulturním kontextu, kde je lidská osoba redukována na individuum, společnost na hru zájmů, štěstí na požitek a pravda na názor, také rodina, práce a slavení podléhají různým omezením a pokřivením.

Rodina se redukuje na obyčejné soužití individuí ve stejném bytě, jehož různé modely jsou považované za vzájemně ekvivalentní; proto se raději hovoří o „rodinách“ v množném čísle.

V soužití se uplatňuje úsilí o vlastní realizaci podle obchodnické logiky a oceňuje se pouze afektivní oblast, která je přísně soukromá. Z ekonomického hlediska se rodina nechápe jako subjekt vytvářející lidský kapitál a produkující prospěch pro společnost, ale pouze jako subjekt konzumu, a proto se zdaňují jen osobní příjmy, aniž by se braly v úvahu úlohy rodiny. Takováto kulturní, právní a politická slabost rodiny se konkretizuje do celé řady znepokojujících jevů, jakými jsou pokles počtu sňatků, nárůst rozvodů a volných soužití, rozhodnutí pro život jako *singles*, pokles počtu narozených dětí a zvýšení počtu dětí narozených mimo manželství, nedbalost o výchovu, existenční nesnáze, opuštěnost starých lidí a ekonomické ochuzení rozvedených.

Na vyloženě kompetitivním trhu existuje riziko, že se práce zredukuje na směnné zboží. Finanční spekulace převažují nad reálnou ekonomikou a ekonomika převažuje nad osobami, nad rodinami i přirozeným prostředím. Bolestnými důsledky jsou nerovnost v příjmech, vysoká nezaměstnanost, kontrast mezi časem věnovaným práci a potřebným pro rodinu. Slavení riskuje, že ztratí svůj hluboký význam i svůj rodinný a společenský charakter; má tendenci stávat se tékavou a rozptylující zábavou a přenechává místo individuálnímu volnému času.

Pohled na člověka je třeba rozšířit z individua na osobu, to znamená na duchovní i tělesný subjekt, sebevědomý a svobodný, jedinečný a neopakovatelný, vztahový a přesahující sebe, který je povolán, aby miloval druhé jako sebe, aby integroval *éros* a *agapé* a plně se realizoval v sebedarování druhým a Bohu. Je třeba zůstat otevřenými pro pravdivé, dobré a krásné, aniž bychom se uzavírali do užitekosti, do egoistického zájmu a obchodnické a vyjednávací logiky. Všechny dimenze života musí být ztvárňovány láskou. Nejen v rodině a při slavení, ale i v práci a v ekonomice musí převažovat logika daru, spojení užitekosti a nezištnosti, dobra účelového i takového, které chceme jen pro něj samé. „Bez nezištnosti nelze dosáhnout ani spravedlnos-

ti,“ píše Benedikt XVI. (*Caritas in Veritate*, 38). Vyrábět a směňovat zboží a služby je možné a výhodné v dynamice spolupráce, respektu, důvěry a vzájemné pomoci. Úsilí o rozumný zisk je přirozené a potřebné, ale své etické ospravedlnění nachází pouze v ekonomice rozvoje zaměřené na obecné dobro. Rodina, práce a slavení mohou znovu nalézt svou autentičnost a harmonii jen tehdy, pokud zde bude snaha o kvalitu vztahů a návrat k primátu lásky a společenství. Zdá se, že pro překonání krize je potřebná kulturní a antropologická revoluce na globální úrovni spíše než ekonomická revoluce.

4. Rodina

Rodina je v historii lidského rodu univerzálním jevem. Kromě některých nepodstatných odchylek má svou trvalou strukturu, která je tvořena vztahem mezi dvěma pohlavími – pouto mezi mužem a ženou – a vztahem mezi generacemi – pouto mezi rodiči a dětmi. Podle statistických výzkumů je rodina tvořená stabilní dvojicí s dětmi i dnes na prvním místě mezi lidskými tužbami, za níž na druhém místě následuje práce.

Ze statistických výzkumů rovněž vyplývá, že rodiny se dvěma a více dětmi jsou šťastnější a přínosnější pro společnost z důvodu zajištění generační obměny a pro kvalitu lidského kapitálu, který vytvářejí. V některých zemích se, bohužel, stávají menšinou, protože jsou penalizovány státem i trhem. To je další důvod pro to, abychom takový model rodiny předkládali s větší odvahou a důsledností a apelovali přitom na veřejné mínění, politiku a ekonomiku. Různé způsoby utváření rodiny nejsou ekvivalentní. Stabilní dvojice se dvěma nebo více dětmi vytváří větší bohatství vztahových kvalit, a proto se jeví i navzdory těžkostem jako šťastnější a schopnější vytvářet přidanou hodnotu pro společnost. Normální rodina nepatří minulosti, ale budoucnosti, pokud chceme nějakou budoucnost mít.

Autentická rodina zahrnuje naprosté vzájemné darování manželů a jejich společné sebedarování dětem prostřednictvím plození, péče a výchovy. Manželé se stávají jedním tělem společným životem, manželským pohlavním stykem a v osobě dětí. Rozvíjejí se vztahy nejen

citové, ale i etické. Ti druzí nejsou dobrem pouze pro mne, ale především dobrem sami o sobě. Sami pro sebe mají hodnotu, bez ohledu na jejich vzezření a schopnosti. Slabším osobám (dětem, starým, nemocným a postiženým) se dokonce dostává přednostní pozornosti a náležitě ochrany. Práva i povinnosti, osobní uspokojení i aktivita vytvářejí harmonii. Ve společenství různých a navzájem se doplňujících osob nachází každý své ocenění.

Rodina je první školou lidskosti. V dynamice citového sžívání a nezištnosti, které vytvářejí důvěru, se podporuje proces vzájemné výchovy mezi rodiči a dětmi, zahrnující i prarodiče. Prostřednictvím meziosobních vztahů, žitého svědectví a každodenní zkušenosti se předávají hodnoty a poznatky a rozvíjejí se ctnosti teologální i lidské, osobní i společenské. Z důvodu vtíravosti mediální komunikace je však dnes třeba rodinnou zkušenost zintenzívnit a dodat jí na významu a kráse. Při výchově je třeba posílit spojitost mezi rodinou a školou pomocí spoluúčasti na vypracování výchovných plánů nebo prosazováním skutečné svobody při výběru školy. Pro katolické rodiny by měla být upřednostňovaným partnerem katolická škola. Velkou důležitost mají také pravidelná setkávání, skupiny a společenství rodin, duchovní a přátelské sítě, jež vytvářejí sounáležitost a umožňují spolupráci a vzájemnou pomoc, dále sdružení a hnutí pro duchovní formaci a apoštolát i asociace občanské angažovanosti pro ochranu rodinných práv a identity.

5. Rodina a práce

Mnohé rodiny vytvářejí a vedou malé firmy, které jsou velmi důležité v ekonomickém komplexu jejich zemí. Všechny rodiny vykonávají domácí práci, která je rovněž významná pro ekonomický systém, i když se nezapočítává do HDP (hrubého domácího produktu). Oba dva manželé jsou ve stále větší míře zaneprázdněni jak prací doma, tak i v zaměstnání, a musejí nacházet shodu a správnou rovnováhu, jak tuto zátěž rovnoměrně rozdělovat.

Avšak tím nejvlastnějším přínosem rodin do ekonomického systému je vytváření lidského kapitálu.

Slovem práce se označuje lidská činnost, která vytváří hmotné i nehmotné statky pro uspokojení potřeb lidí a pro zvýšení jejich blahobytu. V ekonomice zaměřené na rozvoj lze dnes považovat za práci jakoukoli aktivitu, která přidává hodnotu lidským vztahům, i když se při ní nevytváří zboží (např. výchova, vzdělávání, informování, vědecký výzkum, organizační a technické inovace, asistence, turistika, různé služby). Stále více rozhodujícím produktivním faktorem je dnes člověk (srov. Jan Pavel II., *Centesimus Annus*, 32); člověk rozlišuje potřeby zákazníků, shromažďuje a uspořádává informace, organizuje výrobní a obchodní proces, pracuje v součinnosti, komunikuje s tzv. „inteligentními stroji“, rozvíjí svoji kreativitu a schopnost inovace. Lidský kapitál je pro firmy stejně potřebný jako finanční a technologický kapitál. Proto se rodina stává z ekonomického a sociálního hlediska stále důležitějším zdrojem, a to nejen jako subjekt spotřeby, úspor a redistribuce příjmů, ale také jako subjekt produkující lidský kapitál.

Plození dětí, budoucích občanů i pracovníků, je dlouhodobou investicí potřebnou pro reprodukci společnosti. Jejich výchova má nejen morální hodnotu, ale je také podstatná z hlediska fungování ekonomického systému. Ten velice získává z předaných poznatků a schopností, ze získaných návyků (např. postoj ke studiu a k vědeckému a technickému výzkumu), ze zralých sociálních ctností, jako je nezištnost, důvěra, solidarita, spravedlnost, respekt k právu, pracovitost, schopnost spolupráce, smysl pro řád, radost z dobře vykonané práce nebo respekt k životnímu prostředí.

Rodina je „pro každého člověka první školou práce“ (Jan Pavel II., *Laborem Exercens*, 10). Vychovává k práci příkladem rodičů, vlivem sourozenců, rozpravami v rodině, návštěvami pracovišť, pomocí při studiu, sdílením různých plánů a činností.

Rodina je přítelkyní firem. Eticky zodpovědná činnost pracovníků a podnikatelů, kteří byli v rodině řádně vychováni, často přesahuje rigidní obchodnickou logiku a velmi napomáhá růstu a úspěchu firmy, zvláště v dlouhodobém horizontu. V míře, v jaké dokáže rodina nabídnout lidský kapitál, se stává produktivním subjektem s ekonomickou hodnotou pro systém. Měla by tedy být zdaňována jak s ohledem na své příjmy, tak i na osoby, o něž se stará, podobně jako firmy, které jsou zdaňovány z čistých příjmů po odečtení nákladů na výrobu. Dokonce by její podpora měla jít za hranice fiskální rovnosti a organicky

brát v úvahu rodinnou politiku ochraňující práva rodiny a zahrnující konkrétní opatření, která by se měla zavádět podle možností postupnými kroky (bydlení, zaměstnání, škola, služby, doprava, opětovné spojení migrujících rodin atd.). Ústředním a jednotícím cílem by měla být podpora poskytovaná vztahům, které utvářejí rodinu a činí ji sociálním zdrojem, čili podpora stability manželské dvojice a jejího poslání plodit a vychovávat.

Firmy by zase mohly být k rodinám přátelštější jednak z důvodu lidské solidarity, ale i ze svého vlastního zájmu. Ze všech sil by se měly především snažit o to, aby vytvářely pracovní místa, protože nedostatek práce je dramatem především pro mladé a brání zakládání rodin a jejich rodičovskému a výchovnému poslání. To si vyžaduje inovaci, produktivitu a spolupráci v každé firmě, mezi firmami i různými subjekty fungujícími ve společnosti. Kromě toho se od firem očekává, že budou co nejvíce přispívat k harmonizaci požadavků, jež jsou kladeny na zaměstnání a na rodinu. Jako příklad můžeme připomenout některé zkušenosti: flexibilita pracovní doby, práce na částečný úvazek, interaktivní domácí práce, mateřská dovolená, rodičovská dovolená, firemní mateřské školky. Harmonizace se týká i muže jako pracovníka, ale především zaměstnané ženy, aby nemusela být nucená rozhodovat se mezi mateřstvím a profesí.

Jako obranu proti krizi vytváří zvláště mnoho menších firem sítí spolupráce mezi sebou. I mnohé rodiny usilují o přátelství a vzájemnou pomoc, především za účelem výchovy a asistence. Jedno i druhé potvrzuje, že Benedikt XVI. ve své poslední encyklice *Caritas in Veritate* ukazuje správný směr, kterým je třeba jít: je to cesta nezištnosti a solidarity.

6. Rodina a slavení

Podle biblického Zjevení Bůh slaví a nabízí své slavení i lidem.

Božské osoby tvoří společně svět a spolu se radují ze svého díla; stále pracují a stále odpočívají v plnosti svého bytí a konání. Tak hovoří božská Moudrost: „Když vyznačoval základy země, byla jsem mu po boku jako stavitel, den po dni jsem pro něho byla potěše-

ním; po celý čas jsem před ním skotačila, skotačila jsem na povrchu jeho země, své potěšení jsem nacházela mezi lidskými dětmi“ (Přís 8, 29-31). „To (Slovo) bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest“ (Jan 1, 2-3). „Ježíš jim řekl: ‚Můj Otec je až dosud činný, i já jsem činný‘“ (Jan 5, 17). Boží království, jež představuje smysl celé historie, je velkou svatební slavností, v zárodku začíná už tady a bude dokonale završeno na věčnosti: „Nebeské království je podobné králi, který vystrojil svému synovi svatbu“ (Mt 22, 2). „Blaze těm, kdo jsou pozváni k Beránkově svatební hostině“ (Zj 19, 9).

Základní charakteristiky slavení zjištěné antropologickými výzkumy jsou v souladu s Božím záměrem.

Slavení je zkušenost společenství; člověk nemůže slavit sám, ale pouze spolu s druhými – v rodině, v řeholní komunitě, v občanském společenství, se skupinou přátel.

Slavení se pravidelně opakuje – každý týden v neděli, při každoročních liturgických slavnostech, dále jsou to různá výročí, narozeniny, občanské svátky. Obvykle je součástí tradice, jako proud života, který přichází zdaleka a jde daleko, připomíná minulost a posiluje budoucí naději. Dává pocit jistoty a šíří novou sílu, abychom mohli čelit svízelm, námaze a utrpení.

Rozlišující charakteristikou slavení je nezištnost; slavení má hodnotu samo o sobě a není účelově zaměřené na nějaký jiný cíl, pokud se ovšem nejedná o reklamní nebo propagační událost, což však není pravá slavnost. Těšíme se ze života, z rodiny, ze společenství, z práce a ostatního dobra. Obdivujeme to, co je pravdivé a krásné. Jsme vděční za dary obdržené od Boha a od ostatních lidí, zvláště od minulých generací.

Pro nás křesťany je tou nejvlastnější slavností neděle, každotýdení Velikonoce a časná předzvěst věčné slavnosti, den Páně, den církve a rodiny. Dnes ji musíme bránit proti vtíravosti trhu a šířící se nonstop práci. Především ji však musíme posvěcovat účastí na mši, odpočinkem a pěstováním rodinných citů.

Křesťanské rodiny v Nigérii i v jiných zemích, kde přicházejí v neděli do kostela s rizikem, že se stanou obětí teroristického útoku, znova vydávají svědectví jako starobyli afričtí mučedníci, kteří před soudcem prohlašovali: „Bez neděle nemůžeme žít.“ Těmto našim pro-

následovaným bratřím vyjadřujeme svoji solidaritu. Avšak nejlepší způsob, jak ji projevit, je napodobování jejich věrnosti.

Mše je středem osobního i společného křesťanského života. Pán Ježíš ukřižovaný, zmrtvýchvstalý a stále živý nás svolává a shromažďuje do společenství kolem sebe; obrací se na nás svým slovem a se stejnou láskou, s níž za nás zemřel, se nám dává ve způsobu chleba, který dostáváme k jídlu, a ve způsobu vína, které dostáváme k pití. Odevzdává nám svého Svatého Ducha, aby nás sjednotil se sebou i mezi námi. Rozesílá nás s úkolem, abychom všem přinášli jeho lásku. A především posiluje svatební smlouvu manželů. Myslet si, že jsme křesťané beze mše, je jako chtít být křesťany bez Ježíše Krista. Je iluzorní chtít budovat křesťanskou rodinu bez nedělní mše.

Pokud je to možné, je dobře, aby rodina chodila na mši společně. Podle statistického výzkumu se ukazuje, že dobrý příklad otce rodiny má velký a pozitivní dopad na budoucí dodržování neděle u dětí, až dospějí.

Slavnostní mši je třeba spojit se slavnostním stolem – se společným obědem jako rodinným rituálem láskyplného sdílení a radostného společenství.

Rovněž je žádoucí, aby byl den slavnosti obohacen jinými lidsky i duchovně významnými zkušenostmi: hrou, formačními činnostmi, charitativními skutky, návštěvami příbuzných a přátel, vycházkou, kontaktem s přírodou, kulturními a uměleckými aktivitami.

Je-li neděle dobře slavena, dodává smysl a krásu i běžnému životu a rozšiřuje slavnost i na všední dny. Rodina se tak stává místem každodenní radosti, dobré nálady, veselí, vzájemné pozornosti a odevzdanosti, citového a vztahového bohatství a rozumné střídmosti při spotřebě. Pracoviště se stává místem přátelství, smysluplné a uspokojující činnosti, kam někdy patří dokonce i slavnostní okamžiky prožívané s kolegy – oslava narozenin, výročí svatby, narození dítěte, postupu v kariéře.

Účast na eucharistii, jak říká Benedikt XVI., dává „eucharistickou formu celému životu“ (*Sacramentum Caritatis*, 72); umožňuje nám děkovat za to, že jsme byli milováni, a darovat se až po oběť, abychom tím opláceli lásku. Pomáhá nám, abychom všechno přijímali jako dar a potenciální dobro a abychom ve všem viděli Boha.

Souhrn zakončím přáním plným naděje. Individualistická, utilitářská, konzumistická a relativistická kultura ochudila lidské vztahy a podlomila důvěru mezi lidmi; vyvolala ekonomickou a pracovní krizi i krizi rodiny. Znovuobjevení člověka jako bytosti principiálně vztahové a péče o dobrou kvalitu vztahů povedou k překonání krize práce i rodiny. Krize umožňuje odhalit špatnosti skrývané po určitou dobu a otevírá nové perspektivy.

✠ ENNIO KARDINÁL ANTONELLI
předseda Papežské rady pro rodinu

2.

MODLITBA ZA VII. SVĚTOVÉ SETKÁNÍ RODIN

Otče našeho Pána Ježíše Krista, Otče náš,
klaníme se ti, neboť jsi zdrojem každého společenství.
Ochraňuj naše rodiny a provázej je svým požehnáním,
aby byly místem trvalého společenství mezi manžely,
kde rodiče s dětmi vzájemně sdílejí život v plnosti.

Obracejme se k tobě,
Stvořiteli veškeré krásy a dokonalosti.
Dej každé rodině spravedlivou a důstojnou práci,
abychom ve svých životních potřebách nestrádali
a těšili se z výsady, že můžeme být tvými spolupracovníky
při budování světa.

Oslavujeme tě, Příčino naší radosti a našeho štěstí.
Veď i naše rodiny po stezkách štěstí a pokoje,
aby už nyní zakoušely dokonalou radost,
kterou jsi nám daroval v Kristově zmrtvýchvstání.

Dej, ať se všechny naše dny, ty náročné i ty klidné,
stanou časem, v němž odhaluješ své tajemství lásky a světla,
jak nám je zjevuje tvůj Syn Ježíš Kristus
a předává Duch Svatý, zdroj všeho života.
Tak budeme žít šťastně jako tvá rodina
a půjdeme po cestě, jež vede k tobě,
Bože svatý, na věky věků.
Amen.

Milán 30. května – 3. června

DIONIGI KARDINÁL TETTAMANZI
emeritní arcibiskup milánský

RECENZE KNIHY KEVIN T. KELLY

Rozvod a druhý sňatek. Tváří v tvář výzvě

Předkládaná publikace je překladem 2. vydání knihy z roku 1996 (první vydání pochází z roku 1982), jejímž autorem je morální teolog a někdejší katolický farář v Liverpoolu Kevin T. Kelly. Jak sám autor v předmluvě uvádí, jeho kniha představuje výsledek teologického bádání a nechce reprodukovat oficiální učení církve o nerozlučitelnosti manželství.

Knihy je rozdělena do dvou částí. První její část (s. 21 – 108) přináší nezměněný text prvního vydání, druhá část (s. 109 – 264) uvádí dodatky vesměs pramenné povahy, počínajíc proslulým pastýřským listem tří německých biskupů (Lehmanna, Saiera a Kaspera) z roku 1993.

V první části v kap. 1 (*Nový pohled na manželství a jeho nerozlučitelnost*) představuje autor nerozlučitelnost manželství nejen jako teologický postulát a normativní entitu, nýbrž také jako fenomén dynamické povahy, což dobře vystihují jeho slova, že totiž manželé „musí nerozlučitelnost vlastního manželství stále znovu vytvářet“. Manželství je víc než manželská smlouva: je také interpersonálním vztahem, trvalým a výlučným. Autor přitom odmítá fatalistickou koncepci, podle níž manželé nemohou zásadně udělat nic, aby rozpadu manželství zabránili, stejně jako podmíněné chápání slibu nerozlučitelnosti: „tak dlouho, jak náš vztah bude trvat“ (s. 45).

V kapitole 2. (*Může se křesťan rozhodnout pro druhé manželství po rozvodu?*) se autor zabývá morálně právní dovoleností uzavřít další manželství poté, co předchozí manželství skončilo rozvodem (tedy zánikem tohoto manželství pro civilně právní sféru v důsledku konstitutivního aktu aplikace práva světským soudem): odpověď je pozitivní pouze ve dvou případech:

- 1) vyjde-li najevo (a bude patřičně deklarováno církevním soudem), že předchozí manželství bylo uzavřeno neplatně (tehdy vlastně nepůjde o další manželství). Autor přitom jistě správně upozorňuje, že soud může vyslovit neplatnost manželské smlouvy, ale nikoli manželského vztahu, a že tedy soudní řízení je/ může být jen částí péče, jíž by církev měla rozvedeným, kteří cítí potřebu nového manželství, věnovat. Diskutabilní (ovšem s ohledem na tehdejší právní úpravu) je autorovo přesvědčení o možnosti druhého církevního sňatku v případech, kdy první manželství bylo sice evidentně neplatné, nicméně tuto nulitu nebylo možno soudně prokázat (s. 54).
- 2) Pokud předchozí manželství už člověka dále neváže. Tak je tomu jednak jde-li o naturální čili přirozené manželství mezi nepokřtěnými a je možno aplikovat na ně tzv. pavlovské privilegium, jednak v případech, kdy manželství je rozloučeno reskriptem papeže, protože nebylo ještě konzumováno pohlavním stykem manželů (kdy se tedy manželé ještě nestali „jedním tělem“); přitom autor považuje za jediný legitimní tzv. personalistický přístup ke konzumaci manželství (s. 57n). Nevyhýbá se přitom ani značně choulostivé otázce, zda je možno posuzovat za svátostné (a tedy i platné a tedy i nerozlučitelné) manželství pokřtěných, u nichž zcela absentuje víra (s. 61nn).

Ve třetí kapitole (*Svátosti pro rozvedené a znovu sezdané – teologická reflexe*) se autor táže, zda církev skutečně *nemůže* rozvedené a znovu oddané katolíky připustit ke svátostem, a usiluje o teologické podepření vlastního přesvědčení, že by totiž alespoň v určitých typových případech měl být takovým věřícím církví přístup ke svátostem umožněn. Přístup ke svátostem je totiž určitou hranicí, před níž se zastavuje pastorační péče církve o tyto své věřící. Kelly oprávněně odmítá, že by o takových věřících bylo možno prohlásit, že žijí ve veřejném těžkém hříchu (tím méně v samočinném církevním trestu interdiktu či exkomunikace), a v současnosti obvyklý argument tzv. života v rozporu s eucharistií považuje za teologicky nekonsistentní. Také o hrozícím pohoršení, že totiž církev změnila doktrínu o nerozlučitelnosti manželství, nelze mluvit bez předchozího zodpovědně provedeného experimentu, k němuž však nikdy nedošlo.

V závěrečné 4. kapitole (*Svätosti pro rozvedené a znovu sezdané – co můžeme dělat v praxi?*) hledá cesty, jak tento palčivý problém řešit v pastorační praxi. Zmiňuje přitom mimo jiné ortopraxi východních církví (ovšem nesjednocených), které s odvoláním na lidskou slabost na a tzv. „*ikonomii*“ považují druhé manželství takových osob za tolerovatelné, nicméně nižšího řádu než manželství původní.

Druhá část práce přináší dodatky, jež představují pramenné i literární zdroje z doby mezi prvním a druhým vydáním knihy (1982 – 1986). Prvním dodatkem je autorův komentář k encyklice Pavla VI. *Humane vitae* (poněkud překvapivě zde umístěný, když sama encyklika pochází z roku 1968). V dodatku č. 2 je nejprve uveden zmíněný pastorační dopis tří biskupů, který odstartoval řadu reakcí – včetně té „vatikánské“: zejména šlo – už krátce poté – o dopis Kongregace pro nauku víry v této věci, ale i o stanoviska různých teologů (Kevin Mc Donald, Ladislav Örsy, Theodore Davey, Josef Ratzinger, Margaret A. Farleyová a další), jejichž články ve výňatku dodatek obsahuje. Konečně uvádí alespoň ve zkrácené podobě další církevní vyjádření, ať na úrovni obecné církve nebo církví partikulárních.

Jádro Kellyho argumentace ve prospěch možnosti přístupu ke svátostem rozvedených a znovu sezdaných křesťanů vychází zejména z premisy, že přístup ke svátostem není takovým katolickým křesťanům právem zapovězen. S tím bylo možno opatrně souhlasit v době, kdy druhé vydání jeho publikace (1996) spatřilo světlo světa, protože tehdy byl tento zákaz skutečně obsažen pouze v dokumentech neprávní povahy a bylo možno odvolávat se na normu, podle níž právo v případě pochybnosti nezavazuje.

To se však změnilo, a to bohužel v neprospěch potřebných manželů, vydáním stanoviska Papežské rady pro výklad textů zákonů v roce 2000. To má jakožto autentická interpretace sílu zákona a také je jako zákon vyhlášováno. Jím byl zákaz přístupu ke svátostem takovým osobám petrifikován i právně.

Kevin Kelly ztělesňuje ve své osobě šťastnou kombinaci teoretika (morálního teologa) a praktika – bývalého faráře, který poznal bídu rozvrácených manželství z vlastní pastorační praxe. Neomezuje se

na kritiku postoje církevního magisteria ani nenabízí hotová řešení, ale demonstruje, že na druhé straně by nebylo teologicky korektní na řešení této otázky resignovat. Jeho sympatickou publikaci lze čtenářům doporučit nejen proto, že jde o první (a to s vědeckou seriózností zpracovanou) monografii v češtině na toto bohužel ani u nás nikoli odlehlé téma, nýbrž také proto, že může představovat další podnět k tomu, aby se naléhalo na řešení situace lidí, kteří v důsledku svého ztroskotaného manželství a uzavření nového sňatku byli vyloučeni ze svátostného života církve. A to i přesto, že publikace vzhledem k době svého originálního vydání nemůže reflektovat novější právní posun v této oblasti. Ten je pro zájemce o tuto tematiku zohledněn např. v článku I. A. Hrdiny *Rozvedení a znovu oddaní – veřejní hříšníci v církvi? Zamyšlení nad jedním autentickým výkladem práva*, který vydalo rovněž Centrum pro studium demokracie a kultury (Jan Vybíral /ed./, *Pastorální a etické výzvy v oblasti manželství, rodiny a sexuality*, Brno 2008, s. 29 – 41).

Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2011.

P. PROF. JUDR. IGNÁC ANTONÍN HRDINA, DRSC., O.PRAEM.
soudní vikář Metropolitního církevního soudu v Praze